Carlos CASTANEDA

POVESTIRI DESPRE PUTERE

Carlos Castaneda
Povestiri despre putere

Tales of Power
Carlos Castaneda, 1974

1995 RAO, Octombrie 1995

Traducere din limba engleză Gabriel Florentin Popa,
Ediţia I

„Un profesor trebuie să fie onest şi să-şi avertizeze discipolul că inocenţa şi tihna momentului sunt doar un miraj, că în faţa lui se află un abis fără fund şi că, o dată deschisă uşa, nu mai există nicio cale de a o închide”.

„Nu mai ai timp şi, totuşi, eşti înconjurat de eternitate. Ce paradox pentru «raţiunea» ta!”

Don Juan

Partea întâi: Martor la faptele puterii

Caracteristicile unei păsări solitare sunt cinci: Prima, că ea zboară până în cele mai mari înălţimi; A doua, că ea nu suferă după companie, nici măcar după vreuna dintre semenele sale;

A treia, că ea îşi aţinteşte ciocul spre tăriile cerului; A patra, că nu are o culoare definită; A cincea, că ea cântă foarte duios.

San Juan de la Cruz, *Dichos de Luz y Amor*

1. Întâlnire cu cunoaşterea

Nu l-am văzut pe don Juan timp de câteva luni. Era toamna lui 1971. Eram convins că se afla acasă la don Genaro, în Mexicul Central, şi am făcut pregătirile necesare pentru o excursie de şase-şapte zile, ca să-l vizitez. Totuşi, în ziua a doua a excursiei mele, ceva m-a îmboldit pe la prânz să mă opresc la casa lui don Juan, în Sonora. Am parcat maşina şi m-am dus direct spre casă. Spre surpriza mea, el era acolo.

— Don Juan! Nu mă aşteptam să te găsesc aici, am spus.

El a râs; surpriza mea părea să-l încânte. Stătea pe o navetă goală de lapte, în faţa uşii. Părea că mă aştepta. În dezinvoltura cu care m-a salutat se citea un aer de mulţumire. Şi-a scos pălăria şi a fluturat-o cu un gest caraghios. Apoi şi-a pus-o pe cap şi m-a salutat ostăşeşte.

Era întins lângă perete, stând călare pe naveta de lapte.

— Aşază-te, aşază-te, m-a îndemnat el pe un ton jovial. Îmi pare bine că te revăd.

— Făceam tot drumul până în Mexicul Central degeaba. Şi apoi ar fi trebuit să mă întorc spre Los Angeles. Faptul că te-am găsit aici mi-a salvat zile întregi de condus.

— Cumva tot m-ai fi găsit, a spus el pe un ton misterios, dar să spunem că-mi datorezi cele şase zile de care aveai nevoie ca să ajungi acolo, zile pe care ar trebui să le foloseşti într-un mod mai util decât să tot apeşi pe acceleraţie.

Era ceva angajant în zâmbetul său. Căldura lui era contagioasă.

— Dar unde ţi-e carneţelul? a întrebat.

I-am spus că l-am lăsat la maşină; mi-a spus că arătam neobişnuit fără el şi m-a trimis să-l iau.

— Am terminat de scris o carte.

Mi-a aruncat o privire care mi-a produs o furnicătură în stomac. Era ca şi cum mi-ar fi împins partea de mijloc a corpului cu un obiect uşor. Simţeam că-mi vine rău, dar apoi şi-a întors capul într-o parte şi mi-am revenit.

Am vrut să-i mai vorbesc despre cartea mea, dar el a făcut un semn care însemna că nu mai voia să discut despre ea. A zâmbit. Era vesel şi într-o dispoziţie încântătoare. M-a angajat într-o conversaţie despre oameni şi evenimente curente. În final, am reuşit să conduc conversaţia spre subiectul care mă interesa. Am început să-i spun că mi-am revăzut notiţele mai vechi şi că mi-am dat seama că el îmi dăduse o descriere detaliată a lumii vrăjitorilor chiar de la începutul asocierii noastre. În legătură cu ceea ce mi-a spus încă de pe atunci, am început să-l întreb despre rolul plantelor halucinogene.

— De ce mi-ai dat de atâtea ori aceste plante ale puterii?

A râs şi a murmurat foarte uşor: „Pentru că eşti prost."

L-am auzit de prima dată, dar am vrut să fiu sigur şi

m-am prefăcut că n-am înţeles.

— Poftim?!

— Ştii ce-am vrut să spun, mi-a replicat şi s-a ridicat.

M-a mângâiat pe cap, în timp ce mergea lângă mine.

— Eşti destul de încet. Şi nu era altă modalitate de a te obliga.

— Deci nu erau absolut necesare?

— Erau, în cazul tău. Există, totuşi, şi alte tipuri de oameni, care se pare că n-au nevoie de ele.

Stătea lângă mine privind la vârful tufişurilor din stânga casei, apoi s-a aşezat iar şi mi-a vorbit despre Eligio, celălalt ucenic al său. Spunea că Eligio a folosit plante psihotrope doar o singură dată de când a devenit ucenic, dar că el era, probabil, mai avansat decât mine.

— A fi sensibil e starea firească a unor oameni, a spus. Dar tu nu eşti. Nici eu. La urma urmei, sensibilitatea contează prea puţin.

— Atunci, care-i lucrul care contează? Părea să caute un răspuns potrivit.

— Ceea ce contează e că luptătorul trebuie să fie impecabil, a spus într-un târziu. Dar ăsta e doar un mod de a spune, un mod de a te plimba în jurul cozii. Ai realizat deja nişte fapte de vrăjitorie şi cred că e timpul să menţionez sursa a tot ceea ce contează. Deci, voi spune că ceea ce contează pentru un luptător este să ajungă la totalitatea eului său.

— Ce este totalitatea eului, don Juan?

— Am spus că doar o voi menţiona. Există încă multe lucruri mărunte în viaţa ta, pe care trebuie să le rezolvi înainte să putem vorbi despre totalitatea eului.

A pus punct aici conversaţiei. A făcut un gest cu mâinile, să-mi semnaleze că voia să ne oprim. După câte se pare, se afla cineva sau ceva în apropiere. Şi-a înclinat capul spre stânga, ca şi cum ar fi ascultat. Puteam să-i văd albul ochilor în timp ce fixa tufişurile din faţa casei, din stânga. A ascultat cu atenţie câteva clipe, apoi s-a ridicat, s-a apropiat şi mi-a şoptit la ureche că trebuia să părăsim casa şi să facem o plimbare.

— S-a întâmplat ceva? am întrebat şi eu, tot în şoaptă.

— Nu. Nu-i nimic. Totul e aproape perfect.

M-a condus în desişul pustiu. Ne-am plimbat cam o oră şi apoi am ajuns la o mică zonă circulară fără vegetaţie. Avea vreo trei metri optzeci în diametru, iar pe jos praful roşu era întins şi perfect neted. Totuşi, nu se zărea niciun semn că vreo maşină ar fi curăţat şi netezit zona. Don Juan s-a aşezat în centrul ei, cu faţa spre sud-est. Mi-a arătat un loc cam la un metru şi jumătate de el şi m-a rugat să mă aşez acolo, cu faţa la el.

— Ce-o să facem aici? am întrebat.

— Avem o întâlnire aici, în seara asta.

A cercetat rapid împrejurimile cu privirea, întorcându-se pe loc până a ajuns iar cu faţa spre sud-est.

Mişcările lui m-au alarmat. L-am întrebat cu cine aveam întâlnire.

— Cu cunoaşterea. Să spunem că ea dă târcoale acestui loc.

Nu m-a lăsat să mă copleşească acest răspuns enigmatic. A schimbat repede subiectul şi pe un ton jovial m-a îndemnat să mă comport firesc, adică să iau notiţe şi să vorbesc aşa cum făceam la casa lui.

Ceea ce mă preocupa atunci era acea senzaţie vie pe care o resimţisem cu şase luni înainte, când am „vorbit” cu un coiot. Evenimentul acela însemna pentru mine că, atunci, am fost capabil pentru prima dată să vizualizez, adică să înţeleg cu simţurile mele şi într-o stare de conştiinţă perfectă, descrierea făcută de vrăjitorii lumii; o descriere în care comunicarea cu animalele prin vorbire era ceva normal.

— N-o să ne apucăm acum să insistăm asupra unei probleme de natura asta, a spus don Juan, după ce a auzit întrebarea mea. Nu e bine pentru tine să te complaci în a-ţi focaliza atenţia asupra unor evenimente trecute. Poţi să le aminteşti, dar numai în treacăt.

— De ce e aşa, don Juan?

— Încă n-ai destulă putere personală pentru a căuta

explicaţia vrăjitorilor.

— Deci există o explicaţie a vrăjitorilor!

— Bineînţeles. Vrăjitorii sunt oameni. Suntem creaturi dotate cu inteligenţă. Noi căutăm clarificări.

— Aveam impresia că marele meu defect este căutarea de explicaţii.

— Nu. Defectul tău este că vrei explicaţii convenabile, care să se potrivească cu lumea ta. Ceea ce mă deranjează la tine este judecata. Un vrăjitor îşi explică şi el lucrurile în lumea sa, dar el nu e atât de rigid ca tine.

— Cum pot să ajung la explicaţia vrăjitorilor?

— Acumulând putere personală. Puterea personală te va face să percepi cu mare uşurinţă explicaţia vrăjitorilor. Explicaţia asta nu e ceea ce numeşti tu – explicaţie; totuşi, ea face ca lumea şi misterele ei să fie dacă nu mai clare, măcar mai puţin ciudate. Asta ar trebui să fie esenţa explicaţiei, dar nu e ceea ce cauţi tu. Tu cauţi nişte reflexii ale ideilor tale.

Mi-am pierdut elanul de a mai pune întrebări. Dar zâmbetul său m-a îndemnat să continuu să vorbesc. O altă problemă de mare importanţă pentru mine era prietenul său, don Genaro, şi efectul extraordinar pe care-l aveau acţiunile sale asupra mea. De fiecare dată când veneam în contact cu el, trăiam experienţa celor mai bizare distorsiuni senzoriale.

Don Juan a râs când am pus întrebarea.

— Genaro e surprinzător. Dar acum nu are sens să vorbim despre el sau despre ceea ce îţi produce el. Încă o dată, n-ai destulă putere personală ca să atingi acest subiect. Aşteaptă până o vei avea, apoi vom vorbi.

— Dar dacă nu o voi avea niciodată?

— Dacă n-o s-o ai niciodată, nu vom vorbi niciodată.

— În ritmul în care merg, voi avea vreodată destulă?

— Depinde de tine. Eu ţi-am dat toată informaţia necesară. Acum responsabilitatea îţi aparţine, să câştigi destulă putere personală pentru a atinge dozajul necesar.

— Vorbeşti în metafore. Spune direct. Spune-mi exact ce să fac. Dacă mi-ai spus deja, să spunem că am uitat.

Don Juan a chicotit şi s-a întins, punându-şi braţele sub cap.

— Ştii exact ce-ţi trebuie.

I-am spus că uneori credeam că ştiu, dar cel mai des nu aveam încredere.

— Mă tem că ai încurcat problemele. Încrederea luptătorului nu e încrederea omului obişnuit. Omul obişnuit caută certitudinea în ochii interlocutorului şi îi spune încredere în sine. Luptătorul caută perfecţiunea în proprii săi ochi şi îi spune simplitate. Omul obişnuit e legat de semenii săi, în timp ce luptătorul e legat doar de el însuşi. Probabil că tu vânezi curcubeiele. Cauţi încrederea omului obişnuit, când colo ar trebui să cauţi simplitatea luptătorului. Diferenţa dintre ele e remarcabilă. Încrederea în sine cere să ştii ceva sigur; simplitatea cere să fii impecabil în acţiuni şi sentimente.

— Am încercat să trăiesc conform sugestiilor tale. Poate că nu sunt cel mai bun, dar am dat tot ce puteam. Este asta impecabilitate?

— Nu. Trebuie s-o faci mai bine. Trebuie să te propulsezi dincolo de limitele tale, tot timpul.

— Dar asta ar fi o nebunie, don Juan. Nimeni n-o poate face.

— Sunt o mulţime de lucruri pe care le faci acum şi care ar fi fost o nebunie pentru tine acum zece ani. Lucrurile astea nu s-au schimbat, doar ideea ta despre tine s-a schimbat; ceea ce era imposibil înainte e perfect posibil acum şi probabil că succesul tău total în a te schimba e doar o problemă de timp. În afacerea asta, singura soluţie pe care-o are luptătorul e să acţioneze consecvent şi fără rezerve. Ştii despre modul de a acţiona al luptătorului, dar vechile tale obiceiuri şi rutina îţi stau în drum.

Am înţeles ce voia să spună.

— Crezi că scrisul e unul dintre vechile obiceiuri pe care trebuie să le schimb? Să-mi distrug noul manuscris?

N-a răspuns. S-a ridicat şi s-a întors să privească spre marginea desişului.

I-am spus că am primit scrisori de la diferiţi oameni,

care îmi spuneau că nu e bine să scriu despre ucenicia mea. Ei îi citau ca precedent pe maeştrii doctrinelor ezoterice orientale, care pretindeau un secret absolut în legătură cu învăţăturile lor.

— Probabil că acei maeştri se răsfaţă doar în postura de maeştri, a continuat don Juan, fără să mă privească. Eu nu sunt un maestru, ci doar un luptător. Deci, nu ştiu exact cum se simte un maestru.

— Dar poate că dezvălui lucruri pe care n-ar trebui să le spun, don Juan.

— Nu contează ce dezvălui, sau ce ţii în tine. Tot ce facem, tot ce suntem, stă în puterea noastră personală. Dacă avem destulă, un singur cuvânt dezvăluit ar fi suficient pentru a ne schimba viaţa. Dar dacă nu avem destulă putere personală, ne pot fi dezvăluite şi cele mai minunate părţi de înţelepciune, dar revelaţia nu va avea nici cea mai mică importanţă.

Apoi şi-a coborât glasul, ca şi cum mi-ar fi destăinuit un secret.

— Îţi voi dezvălui probabil cea mai importantă cunoaştere pe care o poate exprima cineva. Să văd ce poţi face cu ea. Ştii că, exact în acest moment, eşti înconjurat de eternitate? Şi ştii că poţi folosi această eternitate, dacă doreşti?

După o pauză lungă, în timpul căreia m-a îndemnat cu ochii să fac o afirmaţie, am spus că nu înţelegeam despre ce vorbea.

— Acolo! Eternitatea e acolo! a spus, arătând spre orizont.

Apoi a arătat spre zenit.

— Sau acolo, sau poate putem spune că eternitatea e ca asta.

Şi-a întins amândouă braţele pentru a arăta spre est şi vest.

Ne-am privit. Ochii săi conţineau o întrebare.

— Ce spui de asta? a întrebat el, punându-mă să reflectez la cuvintele sale.

Nu ştiam ce să spun.

— Ştii că te poţi extinde pentru totdeauna în orice direcţie am arătat? Ştii că un moment poate fi o eternitate? Asta nu e o ficţiune; e un fapt, dar numai dacă amplifici şi foloseşti momentul acela pentru a atinge totalitatea sinelui pentru totdeauna şi în orice direcţie.

M-a privit.

— Nu ştiai acest lucru înainte, a spus el zâmbind. Acum îl ştii. Ţi l-am dezvăluit, dar nu contează, pentru că nu ai destulă putere personală ca să foloseşti revelaţia aceasta. Totuşi, dacă ai fi avut destulă putere, doar cuvintele mele ar fi fost de ajuns ca să-ţi aduni tot sinele şi să scoţi partea esenţială a lui din graniţele în care se află.

A venit lângă mine şi m-a lovit în piept cu degetele; a fost o atingere foarte uşoară.

— Astea sunt graniţele despre care vorbesc. Poţi ieşi din ele. Suntem un sentiment, o conştiinţă îngrădită aici.

M-a lovit pe umeri cu amândouă mâinile. Carnetul şi creionul mi-au scăpat pe jos. Don Juan a pus piciorul pe carnet şi m-a privit, apoi a început să râdă.

L-am întrebat dacă-l deranja faptul că luam notiţe. Mi-a spus pe un ton liniştitor că nu şi-a luat piciorul de pe carnet.

— Suntem fiinţe luminoase, a spus, clătinând ritmic din cap. Iar pentru o fiinţă luminoasă contează doar puterea personală. Dar dacă mă întrebi ce este puterea personală, trebuie să-ţi spun că explicaţia mea nu va explica nimic.

Don Juan a privit la orizontul dinspre vest şi a spus că mai erau câteva ore de lumină.

— Trebuie să stăm aici mult timp. Deci, ori stăm liniştiţi, ori discutăm. Locul acesta e un punct al puterii şi trebuie să ne fie folositor înainte de căderea nopţii. Tu trebuie să stai aici, cât de natural posibil, fără frică, sau nerăbdare. Se pare că cel mai uşor de a te relaxa este de a lua notiţe, deci scrie în voie după dorinţa inimii. Iar acum, să te aud cum ai avansat cu „visatul”.

Schimbarea bruscă a subiectului m-a prins nepregătit. Şi-a repetat îndemnul. Era mult de vorbit

despre asta. „Visatul” presupunea cultivarea unui control deosebit asupra viselor, prelungit până în punctul în care experienţele avute în vise şi cele trăite în orele de veghe să dobândească aceeaşi valoare pragmatică. Afirmaţia vrăjitorilor era că, sub impactul „visatului”, criteriile obişnuite de diferenţiere a viselor de realitate deveneau inoperante.

În viziunea lui don Juan, practica „visatului” era un exerciţiu care consta în găsirea mâinilor într-un vis. Cu alte cuvinte, trebuia să visezi în mod deliberat că îţi cauţi şi îţi găseşti mâinile în vise, visând pur şi simplu că-ţi ridici mâinile la nivelul ochilor.

După ani de zile de încercări infructuoase, am reuşit să îndeplinesc această sarcină. Privind în urmă, a devenit evident pentru mine că am reuşit doar după ce am câştigat un control asupra lumii mele obişnuite.

Don Juan voia să afle punctele principale ale experienţelor mele. Am început să-i spun că, destul de des, dificultatea de a realiza comanda de a-mi privi mâinile părea să fie de netrecut. El m-a avertizat că primii paşi din etapa pregătitoare, căreia îi spunea „declanşarea visatului”, constau într-un joc mortal, pe care mintea îl practică cu ea însăşi, iar că o parte din mine va încerca totul ca să se opună realizării acestei sarcini. Don Juan a spus că asta putea include scufundarea mea într-o stare de pierdere a controlului, melancolie sau chiar o depresie sinucigaşă. Totuşi, nu ajunsesem atât de departe. Experienţa mea se afla mai degrabă pe latura uşoară, comică a situaţiei; oricum, rezultatul era la fel de frustrant. De câte ori eram gata să-mi văd mâinile în vise, se întâmpla ceva extraordinar; începeam să zbor, sau visul meu se transforma într-un coşmar, sau pur şi simplu devenea o experienţă plăcută de excitaţie corporală; totul în vis depăşea cu mult pragul „normalului” în materie de acuitate şi de aceea era teribil de captivant. În lumina situaţiei nou create, uitam de fiecare dată intenţia mea iniţială de a-mi observa mâinile.

Într-o noapte, destul de neaşteptat, mi-am găsit

mâinile în vis. Visam că mă plimbam pe o stradă necunoscută, într-un oraş străin, şi brusc mi-am ridicat mâinile şi le-am plasat în faţa ochilor. Era ca şi cum ceva din mine ar fi cedat şi mi-ar fi permis să-mi observ dosul palmelor.

Potrivit instrucţiunilor lui don Juan, îndată ce imaginea mâinilor va începe să se dizolve, sau să se schimbe în altceva, trebuia să-mi mut privirea de la mâini la orice alt element din vis. De data aceea îmi mutasem privirea la o clădire de la capătul străzii. Când imaginea clădirii a început să se destrame, mi-am focalizat atenţia pe alte elemente din jur apărute în acel vis. Rezultatul final a fost o imagine compusă extrem de clară a unei străzi pustii, dintr-un oraş necunoscut.

Don Juan m-a pus să continuu cu prezentarea altor experienţe în „visat”. Am discutat multă vreme.

La sfârşitul prezentării mele, s-a ridicat şi s-a dus în tufişuri. M-am ridicat şi eu. Eram nervos. Era o senzaţie nejustificată, deoarece nu era nimic care să fi precipitat frica sau neliniştea. Don Juan s-a întors în scurt timp şi a remarcat agitaţia mea.

— Calmează-te, mi-a spus ţinându-mă uşor de braţ. M-a pus să mă aşez, să-mi pun caietul în poală şi să scriu. Argumentul său era că nu trebuia să deranjez locul puterii cu sentimente nedorite de frică şi ezitare.

— Dar de ce sunt atât de agitat?

— E normal. Ceva în tine este ameninţat de activităţile tale din „visat”. Atât timp cât nu te gândeşti la aceste activităţi, totul este în regulă cu tine. Dar, acum când ţi-ai revelat acţiunile, eşti aproape istovit. Fiecare luptător are un mod personal de a „visa”. Fiecare mod e diferit. Singurul lucru pe care-l avem este că ne aplicăm diverse trucuri pentru a ne forţa să abandonăm căutarea. Ca o contramăsură, trebuie să persişti în pofida tuturor barierelor şi dezamăgirilor.

Apoi m-a întrebat dacă eram capabil să selecţionez subiecte pentru „visat”. I-am replicat că n-aveam nici cea mai mică idee cum s-o fac.

— Explicaţia vrăjitorilor despre cum să alegi un subiect pentru „visat” este că luptătorul îşi alege subiectul reţinând deliberat în minte o imagine, în timp ce-şi opreşte dialogul interior. Cu alte cuvinte, dacă e capabil să nu vorbească o clipă cu el însuşi şi apoi se opreşte asupra imaginii sau gândului dorit, chiar şi pentru o clipă, atunci subiectul ales va apărea în „visul” lui. Sunt sigur că ai făcut-o, deşi nu eşti conştient de asta.

A urmat o pauză lungă, iar don Juan a început să adulmece aerul. Era ca şi cum şi-ar fi curăţat nasul prin respiraţie; a expirat de trei-patru ori, cu mare forţă, pe nări. Muşchii abdomenului său se contractau în spasme, pe care el le controla cu scurte inspiraţii.

— Nu vom mai vorbi despre „visat”. Poţi deveni uşor obsedat. Dacă e să reuşeşti în ceva, succesul trebuie să vină cu o doză de mare efort, dar fără stres sau obsesie.

S-a ridicat şi s-a dus la marginea tufişurilor. S-a aplecat în faţă şi a privit în tufiş. Părea că examinează ceva între frunze fără să se apropie prea mult de ele.

— Ce faci acolo? l-am întrebat, fără a reuşi să-mi stăpânesc curiozitatea.

S-a întors spre mine, a zâmbit şi şi-a ridicat sprâncenele.

— Tufişurile sunt pline de lucruri ciudate, a spus şi s-a aşezat din nou.

Tonul său era atât de liniştit, încât m-a speriat mai tare decât dată ar fi ţipat brusc. Carnetul şi creionul mi-au căzut din mână. El a râs şi m-a imitat, spunând că reacţiile mele exagerate erau o altă dovadă că în viaţa mea mai existau lucruri nerezolvate.

Am vrut să ridic o problemă, dar nu m-a lăsat să vorbesc.

— Doar pentru puţin timp vom mai avea lumină şi mai avem şi alte lucruri de făcut înainte de asfinţit.

A adăugat că, judecind după realizările mele în materie de „visat”, trebuia să fi învăţat să-mi opresc dialogul interior, la dorinţă. I-am spus că avea dreptate.

La începutul asocierii noastre, don Juan mi-a arătat o

altă procedură: să mă plimb mult, fără să-mi focalizez ochii pe ceva. Recomandarea sa fusese să nou privesc la nimic direct, ci să-mi încrucişez puţin ochii pentru a obţine o imagine periferică despre tot ce-mi apărea în faţa ochilor. El insistase, deşi n-am înţeles atunci, că dacă îţi păstrezi ochii nefocalizaţi asupra unui punct aflat chiar deasupra orizontului, devenea posibil, la un moment dat, să-ţi dai seama că ai o percepţie de o sută optzeci de grade asupra a ceea ce ţi se află în faţa ochilor. M-a asigurat că acest exerciţiu era doar un mod de a-ţi opri dialogul intern. Obişnuia să mă întrebe despre progresele mele, apoi nu se mai interesa de ele.

I-am povestit lui don Juan că am practicat exerciţiul ani de zile, fără să observ vreo schimbare, dar, oricum, nu mă aşteptam la vreuna. Totuşi, într-o zi, am avut revelaţia şocantă că mă plimbam de vreo zece minute fără să-mi spun vreun cuvânt.

I-am menţionat lui don Juan că în acel moment am devenit conştient că oprirea dialogului interior presupunea mai mult decât simpla reducere a cuvintelor pe care mi le spuneam. Întregul proces de gândire s-a oprit şi simţeam că practic sunt suspendat, că plutesc. Din această stare a rezultat o senzaţie de panică şi a trebuit să revin la dialogul meu interior, ca la un antidot.

— Ţi-am spus că dialogul interior este cel care ne ţine legaţi de pământ. Lumea e aşa şi aşa, aşa şi pe dincolo, doar pentru că discutăm cu noi înşine despre ea ca fiind aşa.

Don Juan a explicat că trecerea în lumea vrăjitorilor se deschide după ce luptătorul a învăţat să-şi oprească dialogul interior.

— A schimba părerea noastră despre lume este punctul crucial al vrăjitorilor. Iar oprirea dialogului interior este singurul mod de realizare a acestuia. Restul e doar umplutură. Acum te găseşti în situaţia de a afla că nimic din ceea ce ai făcut, sau văzut, cu excepţia opririi dialogului interior, nu putea, prin el însuşi, să schimbe ceva în tine sau în concepţia ta despre lume. Bineînţeles,

măsura de siguranţă este ca acea schimbare să nu fie deranjată. Acum poţi înţelege de ce un profesor nu îl aglomerează pe ucenic. Asta ar fi doar o sursă de obsesii şi de morbiditate.

M-a întrebat apoi despre alte experienţe pe care le-am avut în oprirea dialogului interior. Am povestit tot ceea ce-mi aminteam.

Am discutat până s-a întunecat şi nu mai puteam lua notiţe într-o manieră confortabilă; trebuia să fiu atent la ceea de scriam şi asta-mi afecta capacitatea de concentrare. Don Juan şi-a dat seama şi a început să râdă. A făcut constatarea că am realizat o altă probă de vrăjitorie, scrierea fără concentrare. În momentul în care a vorbit, am devenit conştient de faptul că, efectiv, nu dădeam atenţie acţiunii de a lua notiţe. Părea să fie o activitate care nu avea nimic de-a face cu mine. Mă simţeam ciudat. Don Juan spunea că e prea întuneric şi nu mai eram în siguranţă atât de aproape de tufişuri. Am simţit un fior pe spate şi am sărit lângă el.

M-a pus cu faţa spre sud-vest şi mi-a cerut să-mi opresc dialogul interior. La început n-am reuşit şi am avut un moment de nerăbdare. Don Juan s-a întors cu spatele la mine şi mi-a spus să mă las pe umărul său, pentru ajutor. A continuat spunându-mi că, o dată ce-am reuşit să-mi opresc gândurile, să-mi ţin ochii deschişi, cu faţa spre tufişurile dinspre sud-est. Pe un ton misterios, el a adăugat că-mi pune o problemă, iar dacă o rezolvam aveam să fiu pregătit pentru o altă faţetă a lumii vrăjitorilor. Am încercat să pun o întrebare despre natura problemei. A chicotit încet. Am aşteptat răspunsul său şi atunci ceva în mine s-a oprit. Simţeam că sunt suspendat. Urechile păreau să se fi înfundat şi auzeam o multitudine de zgomote din tufişuri. Erau atât de multe, încât nu puteam să le disting individual. Simţeam că am adormit şi apoi, dintr-o dată, ceva mi-a atras atenţia. Nu era ceva care să fie implicat în procesul de gândire; nu era o viziune sau o trăsătură a mediului înconjurător, totuşi conştiinţa mea fusese angajată de ceva anume. Eram perfect treaz. Ochii

erau focalizaţi pe un punct aflat la marginea tufişurilor, dar nu priveam, nu gândeam şi nu vorbeam cu mine. Simţeam că mă grăbesc spre ceva nedefinit. Probabil că se precipitau ceea ce, în mod obişnuit, numeam gândurile mele; în orice caz, aveam senzaţia că fusesem prins într-o alunecare de teren şi că ceva mergea ca într-o avalanşă cu mine în frunte. Am simţit năvala în stomac. Ceva mă atrăgea spre tufişuri. Puteam distinge masa întunecată a tufişurilor din faţa mea. Nu era, totuşi, o imagine nediferenţiată, aşa cum ar fi trebuit. Vedeam fiecare tufiş în parte, ca şi cum ar fi fost în lumina asfinţitului. Păreau că se mişcă; masa de frunze arăta ca nişte fuste negre zburând spre mine, ca mişcate de vânt, dar nu era vânt. Am fost absorbit de mişcările lor fascinante; era o mişcare pulsatilă, care le trăgea din ce în ce mai aproape de mine. Apoi, am remarcat o siluetă mai luminoasă, care părea suprapusă peste formele închise ale tufişurilor. Mi-am focalizat privirea pe un punct de lângă silueta mai luminoasă şi am distins ceva ce aducea ca strălucire cu culoarea lichiorului Chartreuse. Apoi am privit fără să focalizez şi am avut certitudinea că silueta mai luminoasă era un om care se ascundea în tufişuri.

În acel moment, ajunsesem într-o stare foarte stranie de conştiinţă. Îmi dădeam seama de împrejurimi şi de procesele mintale pe care le provocau împrejurimile în mine, dar nu gândeam totuşi, aşa cum o făceam de obicei. De exemplu, când am realizat că silueta suprapusă tufişurilor era un bărbat, mi-am reamintit o altă întâmplare din deşert. Atunci am remarcat în timp ce mă plimbam cu don Genaro noaptea prin tufişuri că un om se ascundea în spatele nostru, dar în clipa în care am încercat să-mi explic în mod raţional apariţia, am pierdut din vedere bărbatul. De data asta, totuşi, simţeam că eu dominam şi refuzam să explic sau să mă gândesc la ceva. O clipă am avut impresia că pot să-l reţin şi să-l forţez pe om să rămână acolo unde era. Apoi am avut experienţa unei dureri ciudate în mijlocul stomacului. Ceva părea să se sfâşie în mine şi nu mai puteam să menţin muşchii abdominali tensionaţi.

Exact în momentul în care am cedat, forma întunecată a unei păsări enorme, sau a unui tip de animal zburător, a sărit la mine din tufişuri. Era ca şi cum forma omului se transformase în forma unei păsări. Am avut percepţia clară a fricii. Am respirat scurt şi apoi am tras un strigăt puternic, după care am căzut pe spate.

Don Juan m-a ajutat să mă ridic. Faţa lui era foarte aproape de a mea. Râdea.

— Ce-a fost asta? am strigat.

M-a oprit, punându-mi mâna la gură. Şi-a pus buzele la urechea mea şi a şoptit că trebuia să părăsim zona în linişte, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Mergeam unul lângă altul. Pasul său era calm şi relaxat. De câteva ori s-a întors repede înapoi. Am făcut-o şi eu de două ori şi am prins imaginea unei mase întunecate ce părea că ne urmăreşte. Am auzit un ţipăt straniu în spatele meu. Am avut un moment de spaimă cumplită; simţeam contracţii ale muşchilor stomacului; veneau în spasme şi creşteau în intensitate, până mi-au forţat pur şi simplu corpul să alerge.

Singurul mod de a vorbi despre reacţia mea trebuie făcut în terminologia lui don Juan: aşadar, pot spune că datorită spaimei pe care o încercam, trupul meu era capabil să execute ceea ce el denumise „mersul puterii”, o tehnică pe care el mă învăţase s-o practic cu ani înainte şi care consta în a alerga în întuneric fără să te loveşti sau să te răneşti în vreun fel.

Nu eram pe deplin conştient de ceea ce făceam sau cum o făceam. Brusc, m-am aflat din nou la casa lui don Juan. Se pare că el fugise cu mine, căci am ajuns acolo împreună. Şi-a aprins lampa cu petrol, a atârnat-o de un cui din tavan şi mi-a spus simplu să mă aşez şi să mă relaxez.

Am continuat să alerg pe loc o vreme, până când surescitarea mea a scăzut. Apoi m-am aşezat. El mi-a ordonat în mod imperativ să mă port ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic şi mi-a înmânat carnetul. Nu-mi dădusem seama că, în graba mea de a părăsi tufişurile, îl

aruncasem.

— Ce s-a întâmplat acolo, don Juan? am întrebat eu într-un târziu.

— Ai avut o întâlnire cu cunoaşterea, a spus el, arătând cu o mişcare a bărbiei spre marginea întunecată a tufişurilor pustii. Te-am dus acolo, deoarece am observat o străfulgerare a cunoaşterii dând târcoale casei, mai devreme. Ai putea spune că ea ştia că vii şi te-a aşteptat. Dar, decât să te întâlnească aici, m-am gândit că era mai bine să o întâlneşti într-un loc al puterii. Apoi ţi-am făcut un test să văd dacă ai destulă putere personală ca să o izolezi de restul lucrurilor din jurul nostru. Ai reuşit perfect.

— Stai puţin! am protestat eu. Am văzut silueta unui om ascuns în spatele unui tufiş şi apoi am văzut o pasăre uriaşă.

— N-ai văzut un om! a spus el autorilor. Şi n-ai văzut nicio pasăre. Silueta din tufişuri şi ceea ce a zburat spre noi era o molie. Dacă vrei să te exprimi corect în limbajul vrăjitorilor, dar ridicol în termenii tăi, poţi spune că noaptea asta ai avut o întâlnire cu o molie. Cunoaşterea e o molie.

M-a privit pătrunzător. Lumina lămpii arunca umbre ciudate pe faţa lui. Mi-am mutat privirea de la el.

— Probabil că o să ai destulă putere personală ca să desluşeşti acest secret, în această noapte. Dacă nu în noaptea asta, poate mâine; aminteşte-ţi că-mi mai datorezi şase zile.

Don Juan s-a ridicat şi s-a dus în spatele casei, la bucătărie. A luat lampa şi a sprijinit-o de perete, pe un mic butuc, pe care obişnuia să-l folosească drept bancă. Ne-am aşezat pe podea faţă în faţă şi am mâncat nişte fasole şi carne dintr-un vas pe care l-a pus în faţa noastră. Am mâncat în tăcere.

El îmi arunca din timp în timp ocheade şi părea gata să înceapă să râdă. Ochii lui erau ca două fante. Când privea la mine, îi deschidea puţin şi umezeala corneelor reflecta lumina lămpii. Parcă-şi folosea ochii pentru a crea

o reflexie de oglindă. Se juca cu lumina mişcându-şi imperceptibil capul, ori de câte ori privea spre mine. Efectul produs era un tremur fascinant al luminii. Am devenit conştient de manevrele sale după ce le-a repetat de câteva ori. Eram convins că făcea aşa cu un scop bine definit. M-am simţit obligat să-l întreb despre asta.

— Am un motiv ascuns, a spus liniştitor. Te calmez cu ochii mei. Se pare că nu devii mai agitat, nu-i aşa?

A trebuit să recunosc că mă simţeam mai liniştit. Tremurul permanent al ochilor săi nu era ameninţător şi nu mă speria sau supăra în niciun fel.

— Cum mă calmezi cu ochii tăi?

A repetat mişcarea imperceptibilă cu capul. Corneele ochilor săi reflectau într-adevăr lumina lămpii cu gaz.

— Încearcă şi singur, a spus el liniştit, în timp ce mânca. Poţi să te calmezi şi singur.

Am încercat să-mi mişc capul; mişcările mele erau stângace.

— N-o să te poţi linişti, săltându-ţi aşa capul, a spus el şi a râs. În schimb, o să capeţi o durere de cap. Secretul nu constă în tremurul capului, ci în sentimentul ce-ţi urcă la ochi din zona de sub stomac. Acesta îţi face capul să se mişte.

Şi-a frecat zona ombilicală.

După ce am terminat de mâncat, m-am sprijinit de o stivă de lemne şi saci de pânză. Am încercat să-i imit mişcarea capului. Don Juan părea să se distreze enorm. Chicotea şi îşi plesnea coapsele.

Apoi, un zgomot brusc i-a întrerupt râsul. Am auzit un sunet ciudat şi profund ca o bătaie în lemn, care venea din tufişuri. Don Juan mi-a făcut un semn cu bărbia, atenţionându-mă să rămân în alertă.

— Asta e mica molie, care te cheamă, a spus pe un ton firesc.

Am sărit în picioare. Sunetul a crescut instantaneu. Am privit la don Juan, cerându-i o explicaţie. El a făcut un semn caraghios a neputinţă, ridicând din umeri.

— Încă nu ţi-ai încheiat întâlnirea, a adăugat el. I-am

povestit că mă simţeam nevrednic şi că, probabil, ar trebui să mă întorc acasă şi să revin când mă voi simţi mai puternic.

— Vorbeşti prostii, m-a repezit el. Luptătorul îşi primeşte şansa, oricare ar fi ea, şi o acceptă în deplină modestie. El acceptă cu modestie ceea ce este, nu ca pe o sursă de regrete, ci ca pe o provocare palpabilă.

— Ne trebuie timp fiecăruia dintre noi pentru a înţelege acest lucru şi a-l accepta din plin. De exemplu, eu am urât până şi simpla menţiune a cuvântului „modestie”. Eu sunt indian, iar noi, indienii, am fost întotdeauna umili şi n-am făcut altceva decât să ne plecăm capul. Eu credeam că umilinţa nu e un mod de comportament pentru un luptător. Mă înşelam! Acum ştiu că umilinţa luptătorului nu seamănă cu cea a cerşetorului. Luptătorul nu-şi pleacă niciodată capul, în faţa nimănui, dar în acelaşi timp nu permite nimănui să-şi plece capul în faţa sa. Pe de altă parte, cerşetorul cade în genunchi la scoaterea pălăriei şi şterge podeaua în faţa oricui crede el că e mai sus decât el; dar el cere, în acelaşi timp, ca oricine e mai mic decât el să şteargă podeaua în faţa lui. De aceea ţi-am spus mai devreme, că nu-nţeleg ce sunt maeştrii. Eu cunosc doar modestia luptătorului, iar asta nu-mi va permite să fiu maestrul nimănui.

Am rămas tăcuţi o vreme. Cuvintele lui îmi provocaseră o agitaţie profundă. Eram mişcat de ele şi în acelaşi timp eram preocupat de ceea ce se întâmplase în tufişuri. Raţiunea mea îmi spunea că don Juan se juca cu mine şi că, de fapt, el ştia ce se întâmpla în realitate.

Eram absorbit de aceste deliberări, când acelaşi zgomot de bătaie uşoară m-a smuls din gândurile mele. Don Juan a zâmbit şi a început să chicotească.

— Îţi place umilinţa cerşetorului, a spus el moale. Îţi pleci capul în faţa raţiunii.

— Întotdeauna mi se pare că sunt înşelat, am spus. Asta e esenţa problemei mele.

— Ai dreptate. Eşti păcălit, a ripostat el cu un zâmbet dezarmant. Nu trebuie să-ţi pui problema asta. Adevărata

problemă este că tu crezi că eu te mint deliberat, nu-i aşa?

— Da. Există ceva în mine care nu mă lasă să cred că ceea ce se întâmplă e cu adevărat real.

— Iar ai dreptate. Nimic din ceea ce se întâmplă nu e real.

— Ce vrei să spui, don Juan?

— Lucrurile devin reale doar după ce ai învăţat să fii de acord cu realitatea lor. De exemplu, ceea ce s-a întâmplat în seara asta nu poate fi real pentru tine, deoarece nimeni nu poate fi de acord cu tine despre asta.

— Vrei să spui că n-ai văzut ce s-a întâmplat?

— Bineînţeles că am văzut. Dar eu nu contez. Eu sunt cel care păcăleşte, ai uitat?

Don Juan a râs până a început să tuşească şi să se sufoce. Râsul său era prietenos, deşi făcea haz de mine.

— Nu lua în seamă toate ciudăţeniile mele, a spus el liniştitor. Eu încerc doar să te calmez şi ştiu că tu te linişteşti doar când eşti zăpăcit.

Expresia lui era deliberat comică şi am râs amândoi. I-am replicat spunându-i că tocmai ceea ce îmi spusese mă făcea să mă simt şi mai speriat.

— Ţi-e frică de mine?

— Nu de tine, ci de ceea ce reprezinţi.

— Eu reprezint libertatea luptătorului. Ţi-e frică de asta?

— Nu. Dar mi-e frică de ciudăţenia cunoaşterii tale. Pentru mine nu există consolare şi niciun liman unde s-o caut.

— Iar confuzi problemele. Consolarea, limanul, frica, toate astea sunt nişte stări pe care le-ai învăţat fără să-ţi pui problema valorii lor. După cum vezi, practicanţii magiei negre ţi-au angajat deja toată credinţa.

— Cine sunt practicanţii magiei negre, don Juan?

— Practicanţii magiei negre sunt semenii noştri, oamenii. Şi tu eşti tot magician negru, o dată ce eşti cu ei. Gândeşte-te o clipă. Poţi devia de la drumul pe care ţi l-au fixat? Nu. Gândurile şi acţiunile tale sunt stabilite pentru totdeauna în termenii gândirii lor. Asta e sclavie. Pe de altă

parte, eu ţi-am adus libertatea. Libertatea e scumpă, dar preţul ei nu este imposibil. Fereşte-te, deci, de urmăritorii tăi, de maeştrii tăi. Nu-ţi pierde timpul şi puterea temându-te de mine.

Ştiam că avea dreptate, dar în pofida acordului meu sincer cu el, ştiam de asemenea că obişnuinţele mele de o viaţă mă vor ţine legat negreşit de vechiul meu drum. Mă simţeam, într-adevăr, un sclav.

După o lungă tăcere, don Juan m-a întrebat dacă aveam destulă forţă pentru o altă întrevedere cu cunoaşterea.

— Vrei să spui, cu molia? am întrebat eu jumătate în glumă.

Corpul său s-a cutremurat de râs. Parcă îi spusesem cea mai bună glumă din lume.

— Ce înţelegi când spui despre cunoaştere că e o molie?

— N-am altă explicaţie. Molia este molie. M-am gândit că acum, după toate realizările tale, ai destulă putere să „vezi". Dar în loc să „vezi" cu adevărat, ai surprins imaginea unui om.

De la începutul uceniciei mele, don Juan îmi descrisese conceptul de a „vedea" ca pe o capacitate pe care o poţi obţine şi care îţi permite să înţelegi „adevărata" natură a lucrurilor.

De-a lungul anilor petrecuţi împreună, am ajuns la concluzia că ceea ce înţelegea el prin a „vedea" era o înţelegere intuitivă a lucrurilor, sau capacitatea de a înţelege ceva imediat, sau, poate, capacitatea de a vedea prin acţiunile umane şi a descoperi motive şi înţelesuri ascunse.

— As putea spune că în noaptea asta, când te-ai aflat faţă în faţă cu molia, jumătate priveai şi jumătate „vedeai", a continuat don Juan. În această stare, deşi nu erai în eul tău obişnuit, erai totuşi pe deplin capabil să acţionezi asupra cunoaşterii tale despre lume.

Don Juan a făcut o pauză şi m-a privit. Nu ştiam ce să spun mai întâi.

— Cum acţionam asupra cunoaşterii mele despre lume?

— Cunoaşterea ta despre lume îţi spunea că în tufişuri poţi găsi doar animale sau oameni care se ascund după frunze. Erai stăpânit de gândul ăsta şi normal că trebuia să găseşti o modalitate de a face ca lumea să se conformeze acestui gând.

— Dar nu gândeam deloc, don Juan.

— Atunci să nu-i spunem gândire. Mai degrabă era o obişnuinţă veche de a vedea lumea întotdeauna conform cu ceea ce ştim despre ea. Atunci când nu se poate, o facem, pur şi simplu, să fie conformă. Ideea că o molie e cât un om nu poate fi nici măcar concepută; de aceea, pentru tine ceea ce era în tufişuri trebuia să fie un om.

Acelaşi lucru ţi s-a întâmplat şi cu coiotul. Vechile tale obişnuinţe au decis şi asupra acestei întâlniri. S-a întâmplat ceva între tine şi coiot, dar nu era o convorbire obişnuită. Şi eu am avut aceeaşi dilemă. Ţi-am povestit că am întâlnit odată o căprioară cu care am vorbit; acum tu ai vorbit cu un coiot, dar nici tu nici eu nu vom şti vreodată ce s-a întâmplat cu adevărat atunci.

— Despre ce vorbeşti, don Juan?

— Când explicaţia vrăjitorilor mi-a devenit clară, era prea târziu să aflu ce mi-a făcut căprioara. Am spus că mi-a vorbit, dar n-a fost aşa. A spune că am avut o conversaţie, e doar un mod de a aranja lucrurile, pentru a le putea povesti. Eu şi căprioara am făcut ceva, dar în momentul în care s-a întâmplat, eu trebuia să-mi fac lumea conformă cu ideile mele, exact cum ai făcut şi tu. Am vorbit toată viaţa mea, la fel ca tine, de aceea obişnuinţele mele dominau şi au fost extinse şi asupra căprioarei. Atunci când ea a venit la mine şi a făcut ce a făcut, am fost forţat să interpretez asta drept vorbire.

— Asta este explicaţia vrăjitorilor?

— Nu. Asta e explicaţia mea pentru tine. Dar ea nu e în opoziţie cu explicaţia vrăjitorilor.

Afirmaţia lui m-a aruncat într-o stare de mare agitaţie intelectuală. Am uitat pentru o vreme de molia

care-mi dădea târcoale şi chiar să iau notiţe. Am încercat să-mi reformulez afirmaţiile şi ne-am adâncit într-o discuţie lungă despre natura reflexivă a lumii noastre. După don Juan, lumea trebuia să fie conformă cu descrierea ei; mai exact, descrierea se reflecta pe sine.

Un alt punct al dezvăluirii sale era că noi am învăţat să ne raportăm la descrierea noastră despre lume prin intermediul a ceea ce el numea „obişnuinţe”. Am adus în discuţie un termen pe care îl credeam mult mai cuprinzător, intenţionalitate, proprietatea conştiinţei umane de a defini sau intenţiona un obiect.

Conversaţia noastră a dat naştere unei speculaţii interesante. Examinată în viziunea explicaţiei lui don Juan, „conversaţia” mea cu coiotul a căpătat un aspect nou. Eu „intenţionasem” într-adevăr un dialog, de vreme ce nu cunoşteam altă cale de comunicaţie intenţionată. Am reuşit, de asemenea, să mă conformez descrierii potrivit căreia comunicarea are loc prin dialog, iar astfel am făcut ca descrierea să se autoreflecte.

Am avut un moment de mare exaltare. Don Juan a râs şi a spus că un alt aspect al nebuniei mele era faptul că mă lăsam prea impresionat de cuvinte. A făcut un gest caraghios de pantomim.

— Toţi trecem prin aceleaşi conflicte, a spus el după o pauză lungă. Singurul mod de a depăşi asta constă în perseverenţa de a acţiona ca un luptător. Restul vine de la sine şi prin sine.

— Ce este restul, don Juan?

— Cunoaşterea şi puterea. Oamenii cunoaşterii le au pe amândouă. Şi totuşi, niciunul dintre ei nu poate spune cum le-a căpătat, doar că ei au acţionat ca nişte luptători, iar la un anumit moment totul s-a schimbat.

M-a privit. Părea nedecis, dar apoi s-a ridicat şi a spus că nu am altă posibilitate decât să-mi continuu întâlnirea cu cunoaşterea.

Am simţit un tremur; inima a început să-mi bată puternic. M-am ridicat. Don Juan s-a plimbat în jurul meu, ca şi cum mi-ar fi examinat corpul din toate unghiurile. Mi-

a făcut apoi semn să stau jos şi să continuu să scriu.

— Devii prea înspăimântat şi n-o să fii în stare să-ţi continui întrevederea. Luptătorul trebuie să fie calm, să-şi păstreze sângele rece şi să nu se piardă cu firea niciodată.

— Sunt într-adevăr speriat. Acolo, prin tufişuri, e ceva, o molie sau altceva care dă târcoale.

— Bineînţeles că este ceva! Obiecţia mea e că tu continui să crezi că e un om exact aşa cum insişti afirmând că ai vorbit cu un coiot.

O parte din mine înţelegea perfect ideea lui; totuşi exista un alt aspect al eului meu care nu ceda şi, în pofida evidenţei, se agăţa serios de „raţiune”.

I-am spus lui don Juan că explicaţia lui nu-mi satisfăcea simţurile, deşi eram perfect de acord cu el, pe plan intelectual.

— Asta e problema cuvintelor, a spus el pe un ton convingător. Ele ne forţează să ne simţim totdeauna lipsiţi de prejudecăţi, dar când ajungem faţă în faţă cu lumea, ele ne păcălesc mereu şi ajungem în final să privim lumea ca de obicei, cu toate prejudecăţile noastre. Din acest motiv, un vrăjitor caută mai degrabă să acţioneze decât să vorbească, iar prin acest mod el obţine o nouă descriere a lumii, în care vorbirea nu e aşa importantă şi în care acţiunile noi au reflexii noi.

S-a aşezat lângă mine, m-a privit în ochi şi m-a rugat să-i povestesc exact ce am „văzut” în tufişuri.

În acel moment eram confruntat cu o nesiguranţă ciudată. Văzusem silueta întunecată a unui bărbat, dar o văzusem de asemenea transformându-se într-o pasăre. Astfel, fusesem martor la un eveniment care depăşea ceea ce raţiunea mea ar fi putut accepta drept posibil. Dar, în loc să-mi înlătur de tot raţiunea, exista ceva în mine care selecta părţi ale evenimentului, cum ar fi mărimea şi conturul general al formei întunecate, pe care le confirma drept posibilităţi acceptabile, în timp ce înlătura celelalte părţi, ca, de exemplu, transformarea formei respective într-o pasăre. Astfel, mă convinsesem că am observat un bărbat.

Când am dat glas acestor gânduri, don Juan a izbucnit în râs. M-a asigurat că, mai devreme sau mai târziu, totul va fi perfect clar, fără a trebui să fie acceptabil sau inacceptabil.

— În acest timp, tot ce pot face pentru tine este să-ţi garantez că ceea ce ai văzut nu era un bărbat.

Privirea lui don Juan a devenit de-a dreptul dezarmantă. Corpul îmi tremura involuntar. Mă făcea să mă simt stingher şi nervos.

— Caut urme pe corpul tău, a explicat el. Poate că nu ştii, dar în seara asta ai avut o întâlnire serioasă acolo.

— Ce fel de urme cauţi?

— Nu caut urme fizice pe corpul tău, ci semne, indicii în fibrele tale luminoase, zone de strălucire. Suntem fiinţe luminoase şi tot ceea ce suntem, sau tot ce simţim, apare în fibrele noastre. Oamenii au o strălucire particulară a lor. Acesta e singurul mod de a-i departaja de alte fiinţe luminoase vii. Dacă în seara asta ai fi „văzut”, ai fi băgat de seamă că forma din tufişuri nu era o fiinţă luminoasă vie.

Am vrut să întreb mai mult, dar mi-a pus mâna la gură şi mi-a făcut semn să tac. Apoi şi-a pus gura la urechea mea şi mi-a şoptit că trebuia să ascult şi să încerc să aud un foşnet slab, paşii uşor înăbuşiţi ai unei molii pe frunzele şi ramurile uscate de pe pământ.

Nu reuşeam să aud nimic. Don Juan s-a ridicat brusc, a luat lampa şi a spus că o să stăm sub *ramada*, lângă uşa din faţă. M-a condus prin spate şi în jurul casei, pe la marginea tufişurilor, în loc să o luăm prin cameră şi pe uşa din faţă. A explicat că era foarte important să ne facem cunoscută prezenţa. Am ocolit casa pe partea stângă. Mersul lui don Juan era extrem de încet. Paşii lui erau slabi şi şovăielnici. Braţul cu care ţinea lampa îi tremura.

L-am întrebat dacă se întâmplase ceva cu el. A clipit spre mine şi mi-a şoptit că molia cea mare care dădea târcoale pe acolo avea întâlnire cu un tânăr şi că pasul încet al unui bătrân era un mod vizibil de a-i arăta cine era cel vizat.

Când am ajuns în cele din urmă în faţa casei, don Juan a agăţat lampa de o scândură şi m-a pus să mă aşez cu spatele la perete, iar el s-a aşezat în dreapta mea.

— O să stăm aici, iar tu o să scrii şi o să vorbeşti cu mine în modul cel mai firesc posibil. Molia care a sărit la tine astăzi e în împrejurimi, în tufişuri. După o vreme se va apropia să te privească. De aceea am agăţat lampa deasupra ta. Lumina ei va ghida molia să te găsească. Când va ajunge la marginea tufişurilor, te va striga. E un sunet foarte special. Chiar acest sunet te poate ajuta.

— Ce fel de sunet este, don Juan?

— E un cântec, o chemare de vânătoare care nu poate fi auzită în mod normal, dar molia de aici, din tufişuri, e o molie specială; tu o să auzi clar chemarea ei, iar dacă te comporţi impecabil ea va rămâne cu tine cât vrei trăi.

— Cu ce o să mă ajute?

— În seara asta o să încerci să termini ce ai început mai devreme. „Vederea” apare doar când luptătorul e în stare să-şi oprească dialogul interior. Astăzi ţi-ai oprit dialogul, la dorinţă, acolo, în tufişuri. Şi ai „văzut”. Ceea ce ai „văzut” n-a fost clar. Ai crezut că e un bărbat. Eu zic că a fost o molie. Niciunul dintre noi n-are dreptate, dar asta numai pentru că vorbim. Totuşi, eu am mai multă dreptate, pentru că „văd” mai bine decât tine şi pentru că sunt familiarizat cu explicaţia vrăjitorilor, deci ştiu, deşi nu e absolut corect, că forma pe care ai „văzut”-o în seara asta era o molie. Iar acum o să rămâi tăcut şi fără gânduri şi o să laşi ca micuţa molie să vină iar la tine. Îmi venea greu să iau notiţe. Don Juan a râs şi m-a îndemnat să scriu, ca şi cum nimic nu m-ar fi deranjat. Mi-a atins braţul şi a spus că scrisul era cel mai bun scut pe care-l aveam.

— Noi n-am vorbit niciodată despre molii. N-a fost timpul până acum. Aşa cum ştii, spiritul tău nu era echilibrat. Pentru a contrabalansa asta, te-am învăţat să trăieşti ca un luptător. Ei bine, luptătorul începe cu certitudinea că spiritul său nu este echilibrat; apoi, trăind în autocontrol şi conştiinţă deplină, dar fără grabă sau

obligaţie, el acţionează în cel mai bun mod, pentru a-şi câştiga echilibrul. În cazul tău, ca şi în cazul oricărui om, dezechilibrul tău se datorează totalităţii acţiunilor tale. Dar acum, spiritul tău pare să se afle într-o poziţie potrivită pentru a putea vorbi despre molii.

— De unde ştii că acum e timpul să discutăm despre molii?

— Când ai sosit, am prins o sclipire a moliei dând târcoale pe aici. Era prima dată când era prietenoasă şi deschisă. Am mai „văzut”-o înainte, în munţi, pe lângă casa lui Genaro, dar numai ca o figură ameninţătoare, reflectând lipsa ta de control.

În acel moment am auzit un sunet ciudat. Era ca mişcarea înfundată a unei ramuri uscate atingându-se de alta, sau ca un motor mic, auzit de la distantă. Şi-a schimbat timbrul, devenind un ton muzical, creând un ritm feeric. Apoi s-a oprit.

— Asta era molia. Probabil că ai observat deja că, deşi lumina lămpii e destul de strălucitoare ca să atragă moliile, nu e niciuna în jurul ei.

Nu băgasem de seamă acest lucru, dar o dată ce don Juan mi-a atras atenţia, am observat că în deşertul din jurul casei era o linişte incredibilă.

— Nu te speria, a spus el calm. Nu e nimic în lumea asta pe care luptătorul să nu-l înregistreze. Vezi, un luptător se consideră deja mort, deci pentru el nu mai e nimic de pierdut. Tot ce i se putea întâmpla mai rău i s-a întâmplat deja, de aceea el are mintea limpede şi e calm; judecându-l după acţiunile sau cuvintele sale, n-o să-l poţi suspecta niciodată că a fost martor la vreun eveniment.

Cuvintele lui don Juan, şi mai cu seamă comportarea lui erau foarte liniştitoare pentru mine. I-am povestit că în viaţa mea obişnuită nu simţisem niciodată acea spaimă obsesivă prin care treceam acum, când corpul meu înregistra convulsii de frică la gândul prezenţei din tufişuri.

— Acolo este doar cunoaşterea, a spus el pe un ton de cunoscător. E adevărat, cunoaşterea e

înspăimântătoare; dar dacă luptătorul acceptă natura înspăimântătoare a cunoaşterii, el mai reduce această spaimă.

Zgomotul neobişnuit şi sacadat s-a auzit iar. Părea mai aproape şi mai limpede. Am ascultat cu atenţie. Cu cât mă concentram mai mult asupra lui, cu atât mai greu îi puteam determina natura. Nu era chemarea unei păsări sau ţipătul unui animal. Tonul fiecărei trosnituri avea un timbru bogat şi profund; unele erau produse într-un timbru înalt, altele într-unui jos. Aveau o ritmicitate şi o durată specifice; unele erau lungi, le auzeam ca pe o singură unitate de sunet, altele erau scurte şi se auzeau grupate, ca sunetul lătrat al unei mitraliere.

— Moliile sunt vestitorii, sau mai bine zis, paznicii eternităţii, a spus don Juan, după ce sunetul s-a oprit. Din anumite motive, sau fără niciun motiv, ele sunt depozitarii prafului de aur al eternităţii.

Metafora mi-era străină. L-am rugat să mi-o explice.

— Moliile cară pe aripile lor un praf. Un praf de aur. Acest praf e praful cunoaşterii.

Explicaţia lui făcea metafora şi mai obscură. Am ezitat o clipă, încercând să găsesc cel mai bun mod de a pune întrebarea. Dar el a reînceput să vorbească.

— Cunoaşterea e o treabă foarte stranie, în special pentru luptător. Pentru acesta, cunoaşterea e ceva care vine dintr-o dată, îl învăluie şi trece mai departe.

— Ce legătură are cunoaşterea cu praful de pe aripile moliilor? am întrebat după o pauză lungă.

— Cunoaşterea vine plutind ca firele prafului de aur, acelaşi praf care acoperă aripile moliilor. Astfel, pentru luptător, cunoaşterea e ca un duş, sau ca o ploaie cu fire de praf de aur.

Am menţionat în cea mai politicoasă manieră de care eram capabil că explicaţiile lui îmi produceau confuzie şi mai mare. El a râs şi m-a asigurat că explicaţiile lui aveau sens, dar că raţiunea mea nu vrea să mă lase să mă simt în largul meu.

— Moliile au fost prietenii intimi şi ajutoarele

vrăjitorilor din timpuri imemoriale. N-am atins acest subiect din cauza lipsei tale de pregătire.

— Dar cum poate fi cunoaştere praful de pe aripile lor?

— O să vezi.

Şi-a pus mâna pe carneţelul meu şi mi-a spus să închid ochii şi să mă liniştesc, să-mi opresc dialogul interior. Spunea că mă va ajuta chemarea moliei din tufişuri. Dacă-i voi da atenţie, îmi va spune despre evenimente iminente. A accentuat că nu ştia cum va fi stabilită comunicaţia între mine şi molie şi că nu ştia nici care vor fi termenii comunicaţiei. M-a îndemnat să mă liniştesc, să fiu încrezător în puterea mea personală.

După o perioadă iniţială de nerăbdare şi de nervozitate, am reuşit să devin tăcut. Gândurile mi s-au diminuat în număr, până când mintea mi s-a liniştit de tot. Zgomotele din tufişul pustiu păreau să se fi declanşat pe măsură ce mă calmam.

Sunetul ciudat despre care don Juan spunea că e făcut de o molie s-a auzit iar. El se înregistra ca un sentiment în corpul meu, nu ca un gând în minte. Mi se părea că nu mai e deloc ameninţător sau răuvoitor. Era simplu şi dulce. Semăna cu chemarea unui copil. El mi-a amintit de un băieţel pe care-l cunoscusem. Sunetele lungi îmi reaminteau capul său rotund şi blond, iar sunetele scurte şi succesive îmi aminteau râsul lui. M-a inundat cel mai chinuitor sentiment, totuşi n-aveam niciun gând în cap; simţeam chinul în corp. Nu am mai putut rămâne în capul oaselor şi am căzut pe o parte, pe podea. Tristeţea mea era atât de intensă, încât am început să gândesc. Mi-am evaluat mâhnirea şi durerea şi m-am trezit brusc în mijlocul unei deliberări interioare despre băieţel. Zgomotul sacadat dispăruse. Ochii mei erau închişi. L-am auzit pe don Juan ridicându-se şi apoi l-am simţit cum mă ajuta să mă ridic în capul oaselor. Nu voiam să vorbesc. El nu scotea niciun cuvânt. L-am auzit mişcându-se lângă mine. Am deschis ochii; îngenunchease în faţa mea şi-mi examina faţa, ţinând lampa aproape de mine. Mi-a spus să-mi pun

mâinile pe stomac. S-a ridicat, s-a dus la bucătărie şi mi-a adus nişte apă. Mi-a aruncat apă pe faţă şi mi-a dat să beau restul.

S-a aşezat lângă mine şi mi-a înmânat carnetul. I-am povestit că sunetul mă transportase în cel mai dureros vis.

— Te consolezi dincolo de limitele tale, a spus el sec.

Era cufundat în gânduri, căutând parcă o sugestie potrivită de făcut.

— Problema din seara asta e să „vezi” oameni, a spus în final. întâi trebuie să-ţi opreşti dialogul interior, apoi să-ţi imaginezi persoana pe care vrei s-o „vezi”; orice gând pe care-l menţii în perioada de tăcere e mai degrabă o comandă, deoarece nu sunt alte gânduri competitive. Astă seară, molia din tufişuri vrea să te ajute, deci va cânta pentru tine. Cântecul ei va aduce praful de aur şi vei „vedea” persoana dorită.

Am vrut mai multe detalii, dar mi-a făcut un gest brusc şi mi-a ordonat să încep.

După ce m-am luptat câteva minute să-mi opresc dialogul interior, am căzut într-o tăcere totală. Apoi am reţinut deliberat gândul despre un prieten al meu. Mi-am ţinut ochii închişi o secundă, după părerea mea, şi apoi am devenit conştient că cineva mă scutura de umeri. Era o percepţie lentă. Am deschis ochii şi am constatat că mă aflam întins pe partea stângă. După câte se pare, adormisem adânc şi nu simţisem când am căzut. Don Juan m-a ajutat să mă ridic în şezut. Râdea. Îmi imita sforăitul şi spunea că, dacă n-ar fi fost martor, n-ar fi crezut că cineva poate adormi atât de repede. A afirmat că era o bucurie pentru el să fie lângă mine ori de câte ori trebuia să fac un lucru pe care raţiunea mea nu-l înţelegea. Mi-a luat notiţele şi mi-a spus că era timpul să-ncepem iar.

Am trecut prin fazele necesare. Sunetul ciudat şi sacadat ca un trosnet s-a auzit iar. Totuşi, de data asta nu se auzea din tufişuri; părea să fie mai degrabă în mine, ca şi cum buzele mele, sau picioarele, sau braţele mele îl produceau. Curând, sunetul m-a învăluit. Simţeam cum se împrăştiau nişte mingi fine din mine, sau către mine;

aveam sentimentul liniştitor, desăvârşit, că eram bombardat cu puf de bumbac. Brusc, am auzit o uşă deschisă de o pală de vânt şi gândeam iar. M-am gândit că am ratat încă o încercare. Am deschis ochii şi m-am aflat în camera mea.

Obiectele de pe birou erau aşa cum le lăsasem. Uşa era deschisă; afară era un vânt puternic. Mi-a trecut prin cap să verific radiatorul de apă. Apoi am auzit un zăngănit la jaluzelele pe care le pusesem eu şi nu se potriveau cu cercevelele ferestrelor. Era un zăngănit furios ca şi cum cineva voia să intre. Am simţit un fior de frică. M-am sculat din scaun. Am simţit ceva care mă trăgea. Am urlat. Don Juan mă scutura de umeri. I-am prezentat surescitat viziunea pe care o avusesem. Era atât de vie, încât tremuram. Simţeam că fusesem în biroul meu, în deplinătatea corpului meu fizic.

Don Juan a dat din cap cu neîncredere şi a spus că eram un geniu în a mă autoînşela. Nu părea impresionat de ceea ce făcusem. A înlăturat scurt imaginea şi mi-a ordonat să-ncep iar.

Atunci am auzit iar sunetul misterios. Venea spre mine, aşa cum îmi spusese don Juan, sub forma unei ploi de particule aurii. N-am simţit să fie particule plate, sau fulgi, aşa cum le descrisese el, ci mai degrabă nişte baloane sferice. Zburau spre mine. Unul dintre ele s-a deschis brusc şi mi-a dezvăluit o scenă. Ca şi cum s-ar fi oprit în fata mea şi s-ar fi deschis, dezvăluind un obiect ciudat. Arăta ca o ciupercă. Priveam clar la ea şi ceea ce experimentam nu era un vis. Obiectul în formă de ciupercă a rămas neschimbat în câmpul meu de „vedere” şi apoi a sărit ca şi cum lumina care strălucea în el se stinsese. A urmat un întuneric interminabil. Am simţi un tremur, un salt neliniştitor, apoi mi-am dat seama că eram scuturat. Brusc, mi-au funcţionat iar toate simţurile. Don Juan mă scutura viguros şi eu îl priveam. Probabil că în acel moment deschisesem ochii.

Mi-a stropit faţa cu apă. Răceala apei era foarte atrăgătoare. După o clipă de pauză, a vrut să ştie tot ce se

întâmplase.

I-am relatat fiecare detaliu al viziunii mele.

— Dar ce-am „văzut”?

— Pe prietenul tău, a replicat.

Am râs şi i-am explicat răbdător că „văzusem” un obiect ca o ciupercă. Deşi nu aveam criterii de apreciere a dimensiunilor, aveam sentimentul că avea cam 30 de centimetri.

Don Juan a accentuat că sentimentul conta. A afirmat că măsura standard care stabilea starea de a fi a subiectului pe care-l „vedeam” erau sentimentele.

— Din descrierea şi sentimentele tale, îmi dau seama că prietenul tău trebuie să fie un tip excelent.

Eram derutat de cuvintele lui.

El a explicat că forma de ciupercă era forma esenţială a fiinţelor umane, atunci când le „vedea” un vrăjitor de departe, dar când el privea direct la persoana pe care o „vedea”, calitatea umană apărea ca un mănunchi de fibre luminoase, în formă de ou.

— Tu nu erai faţă-n faţă cu prietenul tău. De aceea, a apărut ca o ciupercă.

— Dar de ce, don Juan?

— Nimeni nu ştie. Pur şi simplu, aşa apar oamenii în acest mod concret de a „vedea”.

A adăugat că fiecare trăsătură a apariţiei în formă de ciupercă avea o semnificaţie specială, dar pentru un începător era imposibil să interpreteze aceste semnificaţii.

Atunci mi-am reamintit ceva interesant. Cu câţiva ani înainte, într-o stare de conştiinţă schimbată provocată de consumul de plante psihotrope, am experimentat sau perceput, în timp ce priveam la un şuvoi de apă, că un mănunchi de baloane pluteau spre mine, învăluindu-mă. Baloanele aurii pe care tocmai le văzusem au plutit şi m-au învăluit în exact aceeaşi manieră. Puteam spune, de fapt, că amândouă mănunchiurile aveau aceeaşi structură şi distribuţie.

Don Juan mi-a ascultat fără interes comentariile.

— Nu-ţi irosi puterea cu prostii. Acum ai de-a face cu

imensitatea de acolo.

A arătat spre tufişuri cu o mişcare a mâinii.

— Nu te ajută cu nimic dacă transformi minunea de acolo în ceva imaginabil. Aici, în jurul nostru este însăşi eternitatea. E de-a dreptul dezastruos şi păcat să te angajezi să o reduci la un nonsens oarecare.

Apoi a insistat să încerc să „văd” altă persoană din sfera mea de cunoştinţe. A adăugat că trebuia să mă forţez să deschid singur ochii, de îndată ce viziunea s-a terminat, şi să-mi revin la conştiinţa deplină a împrejurimilor imediate.

Am reuşit să obţin viziunea altei ciuperci, dar în timp ce prima era mică şi gălbuie, a doua era mai albă, mai mare şi deformată.

Uitasem deja „molia din tufişuri”, când am terminat de discutat despre cele două forme pe care le „văzusem”, molie care fusese atât de copleşitoare cu puţin timp înainte. I-am spus lui don Juan că eram uimit de faptul că aveam o asemenea uşurinţă de a uita ceva atât de straniu. Era ca şi cum nu eram eu persoana pe care o ştiam atât de bine.

— Nu înţeleg de ce faci atâta caz de asta, a spus don Juan. De câte ori se opreşte dialogul interior, lumea dispare şi apar faţete extraordinare ale sinelui, ca şi cum ele ar fi fost bine apărate de cuvintele noastre. Tu eşti aşa cum eşti, pentru că-ţi spui singur că eşti aşa.

După o scurtă odihnă, don Juan m-a îndemnat să continuu „să chem” alţi prieteni. Spunea că ideea era să „vezi” de cât mai multe ori posibil, pentru a stabili o linie de referinţă pentru sentiment.

Am chemat în succesiune treizeci şi două de persoane. După fiecare încercare, el voia o descriere atentă şi detaliată a tot ce percepusem în timpul viziunii mele. Apoi a schimbat procedura, pe măsură ce deveneam mai prolific în performanţe, judecând după oprirea dialogului interior în materie de secunde, după capacitatea mea de a-mi deschide ochii la sfârşitul fiecărei experienţe şi după trecerea mea la activităţile normale, fără nicio

perioadă de readaptare. Am observat această schimbare în timp ce discutam despre coloritul formaţiilor de ciupercă. El specificase deja că ceea ce numeam eu colorit nu era o nuanţă, ci un amestec de intensităţi diferite. Tocmai voiam să descriu un amestec pe care-l vizionasem, când el m-a întrerupt şi mi-a descris exact ceea ce „văzusem”. Din acel moment, a discutat conţinutul fiecărei viziuni, nu ca şi cum ar fi înţeles ceea ce spuneam eu, ci ca şi cum ar fi „văzut” el însuşi. Când l-am rugat să comenteze asta, a refuzat categoric să vorbească.

Când am terminat de chemat treizeci şi două de persoane, mi-am dat seama că „văzusem” o mare varietate de forme de ciupercă şi amestecuri de străluciri, faţă de care am înregistrat variate sentimente, de la mare plăcere la adevărat dezgust.

Don Juan mi-a explicat că oamenii erau plini de configuraţii care puteau fi dorinţe, probleme, supărări, griji şi altele. A comentat că numai un vrăjitor extrem de puternic poate să deceleze conţinutul acestor configuraţii şi că trebuia să fiu mulţumit cu viziunea generală a formei oamenilor.

Eram foarte obosit. Era ceva într-adevăr obositor la aceste forme ciudate. Senzaţia generală era una de greaţă. Nu-mi plăceau. Mă făceau să mă simt prins în capcană şi pierdut.

Don Juan mi-a ordonat să scriu, pentru a înlătura această senzaţie. Iar după un lung interval, în care n-am putut scrie nimic, m-a rugat să chem oameni selectaţi de el.

A apărut o serie nouă de forme. Nu erau ca ciupercile, ci mai degrabă ca nişte ceşti japoneze pentru saké, întoarse cu faţa în jos. Unele dintre ele aveau o formă de cap, exact ca piciorul ceştilor de saké; altele erau mai rotunde. Formele lor erau mai atrăgătoare şi mai liniştitoare. Sesizam la ele un oarecare sentiment inerent de fericire. Ele săltau, în opoziţie cu greutatea lumească pe care o manifestase celălalt lot. Cumva, simplul fapt că ele erau acolo mi-au înlăturat oboseala.

Printre persoanele pe care le-a ales don Juan era şi ucenicul lui, Eligio. Când am obţinut viziunea lui Eligio, am avut o tresărire care m-a scos din starea de viziune. Eligio avea o formă albă, lungă, care a tresărit şi părea să sară la mine. Don Juan a explicat că Eligio era un ucenic foarte talentat şi observase, fără îndoială, că cineva îl „vedea.”

O altă alegere a lui don Juan a fost Pablito, ucenicul lui don Genaro. Saltul pe care l-a făcut viziunea lui Pablito a fost şi mai mare decât al lui Eligio.

Don Juan a râs atât de tare, încât lacrimile îi curgeau pe obraz.

— De ce sunt atât de diferite formele astea?

— Ei au mai multă putere personală. După cum ai observat, ei nu sunt atraşi de pământ.

— Ce le-a dat strălucirea asta? Aşa s-au născut?

— Toţi ne naştem strălucitori şi uşori, dar devenim pământeni şi fixaţi. Ne transformăm singuri. Deci putem spune că aceştia iau forme diferite pentru că trăiesc ca nişte luptători. Totuşi, nu asta contează, ci faptul că acum eşti la final. Ai chemat patruzeci şi şapte de oameni şi mai e unul singur pentru a completa numărul original de patruzeci şi opt.

L-am întrebat:

— De ce patruzeci şi opt?

— Numărul nostru e patruzeci şi opt. Ăsta e propriu oamenilor. Nu ştiu de ce. Nu-ţi irosi puterea cu întrebări prosteşti.

S-a ridicat şi şi-a destins braţele şi picioarele. Mi-a spus să fac la fel. Am observat că spre est era o sclipire de lumină pe cer. Ne-am aşezat iar. El s-a aplecat şi mi-a şoptit la ureche.

— Ultima persoană pe care ai s-o chemi e Genaro, adevăratul McCoy, a şoptit.

Am simţit un fior de curiozitate şi de excitaţie. Am trecut rapid prin fazele necesare. Sunetul ciudat din marginea tufişurilor a devenit mai viu şi a căpătat o forţă nouă. Aproape că uitasem de el. Sferele aurii m-au înconjurat şi într-una dintre ele l-am văzut chiar pe don

Genaro. Stătea în faţa mea, ţinându-şi pălăria în mână. Zâmbea. M-am grăbit să deschid ochii şi eram gata să vorbesc cu don Juan, dar înainte să pot scoate vreun cuvânt, corpul mi s-a întărit ca o scândură, părul mi s-a făcut măciucă şi în cele din urmă n-am ştiut ce să mai spun, sau ce să fac. Don Genaro stătea chiar în faţa mea. În persoană!

M-am întors spre don Juan; zâmbea. Apoi amândoi au izbucnit într-un hohot imens de râs. Am încercat şi eu să râd. Nu puteam. M-am ridicat.

Don Juan mi-a dat o ceaşcă de apă. Am băut-o automat. M-am gândit că o să mă stropească pe faţă. Dar a umplut-o cu apă.

Don Genaro s-a scărpinat în cap şi şi-a ascuns un zâmbet.

— N-ai de gând să-l saluţi pe Genaro? a întrebat don Juan.

Mi-a trebuit un efort enorm ca să-mi reorganizez gândurile şi sentimentele. În final, am murmurat salutări lui don Genaro. El a făcut o plecăciune.

— M-ai chemat, nu-i aşa? a întrebat zâmbind.

Am murmurat ceva în legătură cu uimirea mea de a-l vedea acolo.

— El te-a chemat, a spus don Juan.

— Ei bine, iată-mă, a spus don Genaro. Ce pot face pentru tine?

Mintea mea s-a reorganizat încet şi în final am avut o intuiţie bruscă. Gândurile mele erau perfect clare şi am „ştiut” ce se întâmplase cu adevărat. M-am gândit că don Genaro îl vizita pe don Juan şi de îndată ce au auzit apropiindu-se maşina mea, don Genaro s-a ascuns în tufişuri şi a rămas acolo până s-a întunecat. Evidenţa mi se părea convingătoare. Don Juan, pentru că fără niciun dubiu el organizase toată mascarada, îmi dădea din când în când indicaţii, ghidând astfel desfăşurarea ei. La timpul potrivit, don Genaro şi-a făcut simţită prezenţa, iar când ne-am întors în casă, el ne-a urmărit în cea mai evidentă manieră şi mi-a mărit teama. Apoi a aşteptat în tufiş şi

producea acel sunet ciudat de câte ori îi semnaliza don Juan. Semnalul final să iasă din tufişuri îl dăduse în timp ce aveam ochii închişi, după ce mi-a cerut să-l chem pe don Genaro. Atunci don Genaro a venit până la *ramada* şi a aşteptat până am deschis ochii şi m-a speriat de moarte.

Singurele nelămuriri în schema mea de explicaţii logice erau că eu văzusem efectiv omul din tufişuri transformându-se în pasăre şi că întâi l-am vizualizat pe don Genaro ca pe o imagine într-o sferă aurie. În viziunea mea, el era îmbrăcat exact aşa cum apăruse în persoană. Deoarece pentru mine nu exista nicio logică în a explica aceste nelămuriri, am considerat, aşa cum mai făcusem în circumstanţe similare, că stresul emoţional trebuie să fi jucat un rol important în ceea ce eu „credeam că am văzut”.

Am început să râd involuntar, la gândul trucului lor fantezist. Le-am spus despre deducţiile mele. Ei au râs cu mare poftă. Iar eu credeam sincer că râsul lor era o recunoaştere.

— Te ascundeai în tufişuri, nu-i aşa? l-am întrebat pe don Genaro.

Don Juan se aşezase şi-şi ţinea capul în mâini.

— Nu. Nu mă ascundeam, a spus calm don Genaro. Eram departe de aici când m-ai chemat Am venit să te văd.

— Unde erai, don Genaro?

— Departe.

— Cât de departe?

Don Juan m-a întrerupt şi a spus că don Genaro apăruse ca un act de consideraţie faţă de mine şi nu trebuia să-l întreb unde fusese, pentru că n-a fost nicăieri.

Don Genaro mi-a venit în apărare şi a spus că nu era nicio problemă.

— Dacă nu te ascundeai în jurul casei, unde erai, don Genaro?

— Eram acasă la mine, a răspuns el cu candoare.

— În Mexicul Central?

— Da. Este singura casă pe care-o am.

S-au uitat unul la altul şi apoi au izbucnit în râs.

Ştiam că mă păcăleau, dar am decis să nu mai întreb altceva. M-am gândit că aveau un motiv pentru a se angaja într-un joc atât de elaborat. M-am aşezat.

Simţeam că eram împărţit în două; o parte din mine nu era deloc şocată şi accepta oricare din faptele lui don Juan şi don Genaro, la adevărata lor valoare. Dar era o altă parte din mine care refuza sec, şi asta era mai puternică. Evaluarea mea conştientă era că acceptasem descrierea vrăjitorească despre lume a lui don Juan pe o bază complet intelectuală, în timp ce corpul meu, ca entitate, o refuza, de unde şi dilema mea. Pe de altă parte, în anii de asociere cu don Juan şi don Genaro am avut experienţe cu fenomene excepţionale, iar acestea au fost experienţe corporale, nu intelectuale. Chiar în noaptea aceea, executasem „mersul puterii”, care din punctul de vedere al intelectului meu era o realizare incredibilă, iar mai presus de toate, avusesem viziuni incredibile fără niciun alt ajutor decât propria mea voinţă.

Le-am explicat natura perplexităţii mele chinuitoare şi, în acelaşi timp, de bună-credinţă.

— Tipul ăsta e un geniu, i-a spus don Juan lui don Genaro, dând din cap a neîncredere.

— Eşti un adevărat geniu, Carlitos, a spus don Genaro, de parcă ar fi transmis un mesaj.

S-au aşezat lângă mine, don Juan în dreapta mea şi don Genaro în stânga mea. Don Juan a observat că în curând avea să fie dimineaţă. În aceeaşi clipă, am auzit iar chemarea moliei. Se mişcase. Sunetul venea din direcţie opusă. I-am privit pe amândoi, susţinându-le privirea. Schema mea logică a început să se dezintegreze. Sunetul avea o bogăţie şi o adâncime hipnotizante. Apoi am auzit paşi înăbuşiţi, paşi uşori care rupeau lăstărişul uscat. Sunetul sacadat s-a apropiat şi m-am ghemuit lângă don Juan. El mi-a ordonat sec să o „văd”. Am făcut un efort suprem, nu atât să-l mulţumesc pe el, cât pe mine. Fusesem sigur că don Genaro era molia. Dar don Genaro stătea lângă mine; atunci, ce era acolo, în tufişuri? O molie?

Sunetul sacadat se reverbera în urechile mele. Nu-mi puteam opri dialogul interior cu niciun chip. Auzeam paşi. Era ceva care se târa în întuneric. A urmat un zgomot mare de creangă ruptă în două şi m-a cuprins dintr-o dată o amintire înfricoşătoare. Cu ani înainte, petrecusem o noapte înspăimântătoare în sălbăticie şi fusesem urmărit de ceva, ceva foarte uşor şi moale, care jucase toată noaptea pe spatele meu, în timp ce eu eram întins la pământ. Don Juan îmi explicase întâmplarea ca fiind o întâlnire cu „aliatul”, o forţă misterioasă pe care vrăjitorul învaţă să o perceapă ca pe o entitate.

M-am apropiat de don Juan şi i-am şoptit ce-mi amintisem. Don Genaro s-a furişat în patru labe către noi.

— Ce-a spus? l-a întrebat în şoaptă pe don Juan.

— A spus că e un aliat pe aici, pe aproape, a răspuns don Juan cu voce scăzută.

Don Genaro s-a târât înapoi şi s-a aşezat. Apoi s-a întors spre mine şi mi-a şoptit:

— Eşti un geniu.

Au râs pe tăcute. Don Genaro a indicat spre tufişuri cu o mişcare a bărbiei.

— Du-te şi prinde-l. Scoate-ţi hainele şi sperie-l de moarte pe aliat.

S-au cutremurat de râs. În acest timp, sunetul încetase. Don Juan mi-a spus să-mi opresc dialogul interior, dar să ţin ochii deschişi, concentraţi asupra marginii tufişurilor din faţa mea. A spus că molia îşi schimbase poziţia, pentru că era aici şi don Genaro şi, dacă se va hotărî să se manifeste pentru mine, va veni din faţă.

După un moment de luptă ca să-mi opresc dialogul interior, am perceput iar sunetul. Era mai bogat ca niciodată. Întâi am auzit paşii înăbuşiţi pe ramurile uscate, apoi am simţit paşii pe corpul meu. În acel moment, am distins o masă închisă, direct în faţa mea, la marginea tufişului.

Simţeam că eram mişcat. Am deschis ochii. Don Juan şi don Genaro stăteau deasupra mea, iar eu eram în genunchi, ca şi cum aş fi adormit într-o poziţie ghemuită.

Don Juan mi-a dat nişte apă şi m-a aşezat iar cu spatele la perete.

Puţin mai târziu au apărut zorile. Tufişurile păreau că se trezesc. Răceala dimineţii era proaspătă şi înviorătoare.

Molia nu fusese don Genaro. Structura mea raţională se destrăma. Nu voiam să mai pun întrebări şi nici nu voiam să rămân tăcut. În cele din urmă, a trebuit să vorbesc.

— Dar dacă ai fost în Mexicul Central, don Genaro, cum ai ajuns aici?

Don Genaro a făcut nişte gesturi groteşti şi extrem de comice cu gura.

— Îmi pare rău, mi-a spus, gura mea nu vrea să vorbească.

Apoi s-a întors spre don Juan şi a spus zâmbind:

— De ce nu-i spui?

Don Juan a ezitat. Apoi a spus că don Genaro, ca un artist al artei vrăjitoriei, era capabil de fapte extraordinare.

Pieptul lui don Genaro s-a bombat, de parcă ar fi fost umflat de cuvintele lui don Juan. Părea că a inhalat atâta aer, încât pieptul îi depăşea de două ori mărimea normală. Părea gata să-şi ia zborul. Sărea în aer. Aveam impresia că aerul din plămâni îl forţa să sară. S-a plimbat înainte şi înapoi pe podeaua de pământ, până când şi-a adus sub control pieptul; se bătea pe piept şi-şi plimba cu mare forţă palmele mâinilor de la pectorali spre stomac; parcă dezumfla o anvelopă. În cele din urmă, s-a aşezat.

Don Juan zâmbea. Ochii lui străluceau cu adevărată încântare.

— Ia notiţe, mi-a spus el uşor. Scrie, scrie, sau vei muri!

Apoi a făcut observaţia că nici don Genaro nu mai credea că scrisul meu era atât de bizar.

— E-adevărat! a zis don Genaro. M-am gândit chiar să scriu şi eu.

— Genaro e un om al cunoaşterii, a spus sec don Juan, şi fiind un om al cunoaşterii, e capabil să se

transporte la mari distanţe.

Mi-a reamintit că odată, cu ani înainte, eram toţi trei în munţi şi don Genaro, într-un efort de-a mă ajuta să-mi depăşesc raţiunea mea stupidă, a făcut un salt prodigios spre vârfurile munţilor aflaţi la vreo şaisprezece kilometri depărtare. Îmi aminteam întâmplarea, dar şi faptul că nu putusem concepe că el făcuse acel salt.

Don Juan a adăugat că don Genaro era capabil de fapte extraordinare uneori.

— Uneori, Genaro nu e Genaro, ci dublura lui, a spus el.

A repetat asta de trei-patru ori. Apoi m-au urmărit amândoi, aşteptându-mi reacţia iminentă.

Nu înţelesesem ce a vrut să spună prin „dublura lui”. Nu mai menţionase niciodată asta. Am cerut o clarificare.

— Există un alt Genaro, a explicat don Juan. Ne-am privit toţi trei. Am devenit foarte posomorit.

Don Juan m-a îndemnat cu o mişcare din ochi să continuu să vorbesc.

— Ai un frate geamăn? am întrebat, întorcându-mă spre don Genaro.

— Bineînţeles. Am un geamăn.

Nu puteam să-mi dau seama dacă ei se jucau, sau nu, cu mine. Chicoteau amândoi ca doi copii care făceau un renghi.

— Poţi spune, a continuat don Juan, că în acest moment Genaro e geamănul lui.

Afirmaţia asta i-a făcut să râdă, rostogolindu-se pe jos. Dar eu nu puteam să mă bucur cu ei. Corpul meu tremura involuntar.

Don Juan a spus pe un ton sever că eram prea greu şi prea plin de importanţă.

— Dă-i drumul! mi-a comandat el sec. Ştii că Genaro e un vrăjitor şi un luptător impecabil. Deci e capabil de fapte care pentru omul normal sunt incredibile. Dublura lui, celălalt Genaro, e una dintre aceste realizări.

Nu mai aveam replică. Nu puteam concepe că doar mă întărâtau.

— Pentru un luptător ca Genaro, a continuat el, să producă dublura nu e o realizare atât de incredibilă.

După ce am meditat mult timp ce să spun, am întrebat:

— Celălalt e identic cu originalul?

— Dublura e originalul, a replicat don Juan.

Explicaţia lui luase o turnură incredibilă, dar nu era, totuşi, mai incredibilă decât ceea ce făceau ei.

— Din ce e compus celălalt? l-am întrebat pe don Juan, după câteva clipe de ezitare.

— Nu există nicio modalitate de a afla asta, a spus el.

— Este real sau doar o iluzie?

— Bineînţeles că e real.

— Atunci ar fi posibil să spui că e făcut din carne şi oase?

— Nu. N-ar fi posibil, a răspuns don Genaro.

— Dar, dacă e la fel de real ca mine…

— La fel de real ca tine? au răspuns la unison don Juan şi don Genaro.

S-au uitat unul la altul şi au început să râdă, încât credeam că o să le vină rău. Don Genaro şi-a aruncat pălăria la podea şi a dansat în jurul ei. Dansul lui era agil şi graţios, iar din motive inexplicabile, extrem de caraghios. Probabil că umorul se găsea în mişcările extrem de „profesionale” pe care le făcea. Neconcordanţa era atât de subtilă şi, în acelaşi timp, atât de remarcabilă, încât am izbucnit în râs.

— Problema cu tine, Carlito, a spus el în timp ce se aşeza, e că eşti un geniu.

— Trebuie să ştiu despre dublură, am spus.

— Nu există nicio modalitate de a afla dacă e din carne şi oase, a spus don Juan. Pentru că nu e la fel de reală ca tine. Dublura e la fel de reală ca Genaro. Înţelegi ce vreau să spun?

— Dar trebuie să admiţi, don Juan, că trebuie să fie un mod de a afla.

— Dublura e eul însuşi; explicaţia asta trebuie să-ţi ajungă. Dacă ai „vedea”, ai şti că e o mare diferenţă între

Genaro şi dublura lui. Pentru un vrăjitor care „vede”, dublura e mai strălucitoare.

Mă simţeam prea slab, ca să mai întreb ceva. Aveam o viziune de tunel; totul în jurul meu era întunecat, cu excepţia unui punct rotund clar în faţa ochilor mei.

Don Juan a spus că trebuie să mănânc ceva. Nu mi-era foame. Don Genaro a anunţat că lui îi era foame, s-a ridicat şi s-a dus în spatele casei. Don Juan s-a ridicat şi el şi mi-a făcut semn să-l urmez. În bucătărie, don Genaro îşi făcuse de mâncare şi apoi a început cea mai caraghioasă pantomimă a unei persoane care vrea să mănânce, dar nu poate mesteca. Credeam că don Juan e gata să moară; hohotea, dădea din picioare, plângea, tuşea şi se îneca de râs. Şi eu făceam la fel într-atât încât credeam că sunt gata să mă dezintegrez. Mişcările lui don Genaro erau neasemuite.

În final a renunţat şi ne-a privit pe don Juan şi pe mine pe rând; îi străluceau ochii şi zâmbea.

— Nu merge, a spus, dând din umeri.

Am mâncat mult şi don Juan a făcut la fel; apoi ne-am întors cu toţii în fata casei. Soarele era strălucitor, cerul era senin şi briza de dimineaţă răcorea aerul. Mă simţeam puternic şi fericit.

Stăteam faţă în faţă, în triunghi. După o tăcere politicoasă, m-am decis să-i rog să-mi clarifice dilema. Simţeam că mă aflu din nou într-o formă deplină şi voiam să-mi exploatez forţa.

— Spune-mi mai mult despre dublură, don Juan, am spus.

Don Juan a arătat spre don Genaro şi acesta a înclinat capul.

— Iat-o, a spus don Juan. Nu-i nimic de spus. El e aici ca să-l urmăreşti.

— Dar e don Genaro, am spus eu, făcând o încercare timidă de a ghida conversaţia.

— Bineînţeles că sunt Genaro, a spus el şi a dat din umeri.

— Atunci ce e dublura, don Genaro?

— Întreabă-l pe el, a răspuns, arătând spre don Juan. El e cel care vorbeşte. Eu sunt mut.

— O dublură este vrăjitorul însuşi, care a ajuns la ea prin metoda „visatului”, a explicat don Juan. Dublura e o realizare a puterii pentru un vrăjitor, iar pentru tine e doar o poveste despre putere. În cazul lui Genaro, dublura lui e identică cu originalul. Asta pentru că impecabilitatea lui ca luptător e supremă; de aceea, tu n-ai observat niciodată diferenţa. Dar în anii de când îl cunoşti, ai fost cu originalul Genaro doar de două ori; în celelalte cazuri ai fost cu dublura lui.

— Dar e de neînchipuit! am exclamat.

Simţeam cum mi se instalează în zona pieptului neliniştea. Eram atât de agitat, încât mi-am aruncat carneţelul, şi creionul s-a rostogolit. Don Juan şi don Genaro s-au aruncat la pământ şi au început cea mai caraghioasă căutare a creionului. Nu mai văzusem o interpretare atât de uimitoare a atmosferei scenice şi a gesturilor. Doar că nu era nicio scenă, sau recuzită, sau orice alt tip de şmecherie, iar practicanţii nu se foloseau de dexteritatea mâinilor.

Don Genaro, magicianul-şef şi asistentul lui, don Juan, au produs în câteva minute cea mai uluitoare, mai bizară şi mai stranie colecţie de obiecte pe care le găseau pe sol, în subsol, ori deasupra oricărui obiect din perimetrul *ramadei*.

În stilul magiei, asistentul ridica recuzita care, în acest caz, era formată din câteva obiecte de pe podeaua de pământ – pietre, pânză de sac, lemne, o navetă de lapte, o lampă şi jacheta mea – apoi magicianul, don Genaro, găsea câte un obiect pe care-l arunca imediat ce se convingea că nu era creionul meu. Colecţia de obiecte găsite era formată din piese de îmbrăcăminte, peruci, ochelari, jucării, ustensile, angrenaje, desuuri feminine, dinţi umani, sandvişuri şi obiecte religioase. Unul dintre ele era extrem de dezgustător. Era o bucată compactă de excrement uman, pe care don Genaro l-a luat de sub jacheta mea. În final, don Genaro mi-a găsit creionul şi, după ce l-a curăţat

de praf cu poala cămăşii, mi l-a înmânat.

Şi-au celebrat clovneriile cu urlete şi chiuituri. Îi urmăream fără să fiu în stare să mă alătur bucuriei lor.

— Nu lua lucrurile aşa în serios, Carlito, a spus don Genaro pe un ton conciliator. Altfel, ai să ajungi să…

A făcut un gest grotesc, care putea însemna orice.

După ce râsul lor a încetat, l-am întrebat pe don Genaro ce făcea o dublură, sau ce făcea un vrăjitor cu dublura lui.

Don Juan a răspuns. A spus că dublura avea putere şi era folosită pentru îndeplinirea unor acţiuni care ar fi inimaginabile în condiţii normale.

— Ţi-am spus de nenumărate ori că lumea e un mister. Aşa suntem şi noi şi orice fiinţă din lumea asta. De aceea, ar fi imposibil să explici raţional dublura. Ai fost lăsat să fii martor la ea, iar asta ar trebui să-ţi fie mai mult decât suficient.

— Dar trebuie să existe vreo posibilitate de a vorbi despre asta. Tu însuţi mi-ai povestit că ţi-ai explicat conversaţia cu căprioara, pentru a putea vorbi despre ea. Nu poţi face la fel şi cu dublura?

A rămas tăcut o vreme. L-am rugat. Neliniştea pe care o simţeam depăşea tot ce trăisem până atunci.

— Ei bine, un vrăjitor se poate dedubla, a spus don Juan. E tot ce pot spune.

— Dar e conştient că se dedublează?

— Bineînţeles că e conştient.

— Ştie că e în două locuri în acelaşi timp?

M-au privit amândoi şi apoi s-au uitat unul la celălalt.

— Unde e celălalt don Genaro?

Don Genaro s-a aplecat spre mine şi m-a fixat în ochi.

— Nu ştiu, a spus el uşor. Niciun vrăjitor nu ştie unde e celălalt.

— Genaro are dreptate, a spus don Juan. Vrăjitorul n-are noţiunea că se găseşte în două locuri în acelaşi timp.

Să fii conştient de asta ar fi echivalent cu a fi faţă-n fată cu dublura, iar vrăjitorul care e faţă-n faţă cu dublura lui, e un vrăjitor mort. Asta e legea. Aşa a aranjat puterea

lucrurile. Nimeni nu ştie de ce.

Don Juan a explicat că atunci când luptătorul şi-a realizat „visatul” şi „vederea” şi şi-a dezvoltat o dublură, el trebuie să fi reuşit să-şi şteargă istoria personală, importanţa de sine şi obişnuinţele. A spus că toate tehnicile pe care m-a învăţat să le aplic nu erau doar cuvinte goale cum le consideram eu, ci, în esenţă, metode de suprimare a inutilităţii de a poseda o dublură în lumea obişnuită, redând fluenţa eului şi a lumii, iar prin asta plasându-le în afara graniţelor cunoaşterii umane.

— Un luptător fluid nu mai poate privi lumea cronologic, a explicat don Juan. Iar pentru el, lumea şi el însuşi nu mai sunt obiecte. El e o fiinţă luminoasă care există într-o lume luminoasă. Pentru vrăjitor, dublura e o problemă simplă, dar încă îl sperii pe Genaro cu creionul tău.

— Un privitor din afară, uitându-se la vrăjitor, poate vedea că acesta se află în două locuri în acelaşi timp? l-am întrebat pe don Juan.

— Bineînţeles. Acesta ar fi singurul mod de a şti.

— Dar nu se poate admite în mod logic că şi vrăjitorul poate observa că e în două locuri în acelaşi timp?

— Aha! a exclamat don Juan. De data asta ai nimerit-o. Vrăjitorul poate observa după aceea că a fost în două locuri în acelaşi timp. Dar asta e doar o constatare şi n-are legătură cu faptul că, atunci când acţionează, el nu are noţiunea dualismului său.

Mintea mea şovăia. Simţeam că dacă nu scriam, aveam să explodez.

— Gândeşte-te la asta. Lumea nu ne apare direct, descrierea ei e undeva între noi şi adevărul existent. Deci, vorbind mai exact, noi ne găsim cu un pas în urmă, iar experienţa noastră despre lume e întotdeauna o amintire a experienţei. Noi ne amintim în mod continuu clipa care tocmai a trecut. Ne amintim, ne amintim, ne amintim.

Îşi întorcea mâna iar şi iar, ca să-mi sugereze ceea ce voia să spună.

— Dacă toată experienţa noastră despre lume e doar

o amintire, atunci nu e atât de straniu să tragi concluzia că un vrăjitor poate fi în două locuri în acelaşi timp. Din punctul de vedere al propriei sale percepţii, nu asta e problema, deoarece pentru a interacţiona cu lumea, ca orice alt om, vrăjitorul trebuie să-şi amintească acţiunea pe care tocmai a înfăptuit-o, evenimentul la care tocmai a fost martor, experienţa pe care tocmai a trăit-o. În conştiinţa lui există doar o singură amintire. Dar un observator extern care îl priveşte pe vrăjitor poate percepe că acesta acţionează în două locuri în acelaşi timp. Totuşi, vrăjitorul îşi aminteşte două clipe instantanee separate, deoarece liantul descrierii timpului nu-l mai leagă.

Când don Juan a terminat de vorbit, simţeam că aveam temperatură.

Don Genaro mă fixa cu ochi curioşi.

— Are dreptate. Suntem întotdeauna cu un pas înapoi.

Şi-a mişcat mâna, aşa cum făcuse don Juan; corpul începuse să se smucească şi el sărea înapoi pe locul lui. Parcă sughiţa şi sughiţurile i-ar fi forţat corpul să facă salturile acelea. A început să se mişte înapoi, sărind pe loc şi s-a dus până la marginea *ramadei* şi înapoi.

Văzându-l pe don Genaro sărind înapoi pe şezut, în loc să mă amuz grozav, aşa cum ar fi trebuit, m-a cuprins un atac de frică atât de intens, încât don Juan a trebuit să mă lovească de câteva ori în creştetul capului, cu degetele îndoite.

— Pur şi simplu nu pot înţelege asta, don Juan.

— Nici eu nu pot, a răspuns acesta, dând din umeri.

— Nici eu nu pot, dragă Carlito, a adăugat don Genaro. Oboseala, dimensiunea experienţei mele senzoriale, atmosfera de umor şi uşurinţă care domina şi jocul lui don Genaro erau prea mult pentru nervii mei. Nu puteam pune stăpânire pe muşchii stomacului meu.

Don Juan m-a pus să mă rostogolesc pe jos până mi-am recăpătat calmul, apoi m-am aşezat iar cu faţa spre ei.

— Dublura e solidă? l-am întrebat pe don Juan după o lungă tăcere.

M-au privit.

— Dublura e materială?

— Bineînţeles, a spus don Juan. Soliditatea, materialitatea, sunt amintiri. De aceea, ca tot ce simţim despre lume, ele sunt amintiri pe care le acumulăm. Memoriile descrierii. Tu ai memoria solidităţii mele, aşa cum ai memoria comunicării prin cuvinte. De aceea ai vorbit cu un coiot şi mă simţi ca fiind solid.

Don Juan şi-a pus umărul lângă mine şi mi-a dat uşor cu cotul.

— Atinge-mă.

L-am atins şi l-am îmbrăţişat. Eram gata să plâng.

Don Genaro s-a ridicat şi s-a apropiat de mine. Arăta ca un copilaş cu ochi strălucitori şi şmecheri. A sâsâit din buze şi m-a privit mult timp.

— Dar eu? a întrebat, încercând să-şi ascundă un zâmbet. Ai de gând să mă îmbrăţişezi şi pe mine?

M-am ridicat şi mi-am întins braţele să-l ating; corpul mi-a îngheţat pe loc. N-aveam putere să mă mişc. Am încercat să mă lupt să întind braţele, dar lupta mea era în van.

Don Juan şi don Genaro stăteau unul lângă altul şi mă urmăreau. Îmi simţeam corpul îndoindu-se sub o presiune necunoscută.

Don Genaro s-a aşezat, prefăcându-se supărat că nu l-am îmbrăţişat şi pe el; se bosumflase şi lovea pământul cu călcâiele, apoi amândoi au explodat într-un hohot de râs.

Muşchii stomacului îmi tremurau aşa de rău, încât tremurul s-a transmis întregului corp. Don Juan a arătat că trebuia să-mi mişc capul cum îmi recomandase el mai devreme, deoarece asta era şansa mea de a mă calma, reflectând o rază de lumină cu corneea ochilor. M-a cărat forţat de sub acoperişul *ramadei* în câmp deschis şi mi-a aşezat corpul într-o poziţie în care ochii mei să poată prinde lumina soarelui; dar până când a reuşit să-mi potrivească corpul, eu nu mai tremuram. Am observat că strângeam carneţelul doar după ce don Genaro a spus că greutatea foilor mă făcea să tremur.

I-am spus lui don Juan că simţeam cum mă trăgea corpul să plec. Am făcut semn cu mâna către don Genaro. Nu voiam să le dau timp să-mi schimbe hotărârea.

— La revedere, don Genaro, am ţipat. Trebuie să plec acum.

Nu mi-a răspuns.

Don Juan a mers câţiva metri cu mine, spre maşină.

— Şi tu ai o dublură, don Juan?

— Bineînţeles! a exclamat el.

În acel moment mi-a trecut prin cap un gând înnebunitor. Voiam să-l las şi să plec repede, dar ceva în mine continua să mă reţină. În timpul anilor noştri de asociere, devenise clar pentru mine că, de câte ori voiam să-l văd pe don Juan, mă duceam doar la Sonora sau în Mexicul Central şi-l găseam întotdeauna aşteptându-mă. Mă obişnuisem cu asta şi nu m-am gândit niciodată până atunci la lucrul acesta.

— Spune-mi ceva, don Juan. Eşti tu însuţi sau dublura ta?

El s-a aplecat spre mine. Zâmbea.

— Dublura mea, a şoptit.

Corpul meu a sărit în sus, ca şi cum ar fi fost propulsat de o forţă formidabilă. Am alergat spre maşină.

— Am glumit, a strigat don Juan. Încă nu poţi pleca. Îmi mai datorezi cinci zile.

Au alergat amândoi spre maşina mea în timp ce dădeam înapoi. Râdeau şi ţopăiau în sus şi-n jos.

— Carlito, cheamă-mă oricând! a strigat don Genaro.

2. Visătorul şi visatul

Am plecat cu maşina spre casa lui don Juan şi am ajuns acolo dimineaţa devreme. Petrecusem noaptea într-un motel pe drum, ca să pot ajunge la el înainte de prânz.

Don Juan era în spatele casei şi a venit să mă întâmpine când l-am strigat. M-a primit cu un salut cald şi am avut impresia că era mulţumit că mă vedea. A făcut un comentariu, care, în intenţia lui, ar fi trebuit să mă

relaxeze, dar care a avut un efect contrar.

— Te-am auzit venind, a spus el şi a zâmbit. Şi am alergat în spate. Mi-a fost teamă că dacă aş fi stat aici, te-aş fi înspăimântat.

A remarcat în treacăt că eram sobru şi îngândurat. A spus că îi reaminteam de Eligio, care era destul de sumbru pentru a fi un bun vrăjitor, dar prea morbid pentru a deveni un om al cunoaşterii. A adăugat că singurul mod de a contracara efectul devastator al lumii vrăjitorilor era să râzi de ea.

Avea dreptate în privinţa mea. Într-adevăr, eram îngrijorat şi înfricoşat. Am plecat să facem o plimbare lungă. Mi-au trebuit ore întregi pentru a-mi uşura sentimentele. Plimbarea cu el mă făcea să mă simt mai bine decât dacă aş fi încercat să discut, pentru a-mi uşura neliniştea.

Ne-am întors la casa lui după-amiază. Mi-era foame. După ce-am mâncat, ne-am aşezat pe verandă. Lumina după-amiezii mă făcea să mă simt liniştit. Voiam să vorbesc.

— De luni întregi mă simt îngrijorat. A fost într-adevăr ceva înfricoşător ce aţi făcut tu şi cu don Genaro, data trecută când am fost aici.

Don Juan n-a spus nimic. S-a ridicat şi s-a plimbat în jurul *ramadei*.

— Trebuie să vorbesc despre asta. Mă obsedează şi nu mă pot opri să nu mă gândesc la asta.

— Ţi-e frică? a întrebat.

Nu mi-era frică, dar eram derutat, copleşit de ceea ce văzusem şi auzisem. Golurile din raţiunea mea erau atât de gigantice, încât ori trebuia să le acopăr, ori trebuia să mă lipsesc de raţiune.

Comentariile mele l-au făcut să râdă.

— Încă nu-ţi pierde raţiunea. Nu e timp pentru aşa ceva. Se va întâmpla totuşi, dar nu cred că acum e momentul.

— Atunci să încerc să găsesc o explicaţie pentru tot ceea ce s-a întâmplat?

— Bineînţeles! E de datoria noastră să ne eliberăm mintea. Luptătorii nu câştigă victorii dându-se cu capul de ziduri, ci depăşind zidurile. Ei sar peste ziduri; nu le demolează.

— Cum pot sări peste ăsta?

— În primul rând, pentru tine este extrem de periculos să priveşti lucrurile într-o manieră atât de serioasă, a spus el în timp ce se aşeza lângă mine. Sunt trei tipuri greşite de atitudine cu care ne obişnuim, de câte ori suntem confruntaţi cu situaţii de viaţă neobişnuite. Întâi, privim tot ce se întâmplă, sau s-a întâmplat, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat. Acesta este tipul bigotului. În al doilea tip, acceptăm totul la adevărata valoare şi ne gândim că ştim ce se întâmplă. Acesta este tipul omului cucernic. În al treilea, putem deveni obsedaţi de un eveniment, pentru că ori nu putem să-l uităm, ori nu-l putem accepta pe de-a întregul. Acesta este tipul nebunului. Tipul tău? Există şi un al patrulea tip, cel corect, al luptătorului. Luptătorul acţionează ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic, pentru că el nu crede nimic, totuşi acceptă totul la adevărata sa valoare. El acceptă fără să accepte şi uită fără să uite. Niciodată nu simte că ştie tot şi nici nu simte că nu s-ar fi întâmplat nimic. Acţionează ca şi cum totul s-ar afla sub control, chiar dacă el tremură în pantaloni. A acţiona în acest mod presupune a-ţi destrăma obsesia.

Am rămas tăcuţi multă vreme. Cuvintele lui don Juan erau ca un balsam pentru mine.

— Pot să întreb despre don Genaro şi dublură?

— Depinde de ce vrei să spui despre el, a replicat el. Ai de gând să te complaci în a fi obsedat?

— Vreau să mă complac în explicaţii. Sunt obsedat, pentru că n-am îndrăznit să vin să te văd şi n-am fost în stare să discut cu altcineva despre întrebările şi îndoielile mele.

— Nu discuţi cu prietenii tăi?

— Discut, dar cum mă pot ajuta ei?

— Nu m-am gândit niciodată că ai nevoie de ajutor.

Trebuie să-ţi cultivi sentimentul că un luptător n-are nevoie de nimic. Spui că ai nevoie de ajutor. Ajutor pentru ce? Ai tot ce-ţi trebuie pentru călătoria extravagantă care este viaţa ta. Am încercat să te învăţ că adevărata experienţă e să fii om şi ceea ce contează este să fii viu; viaţa e micul ocol pe care-l facem acum. Viaţa în sine este suficientă, se autoexplică şi este completă. Un luptător înţelege asta şi trăieşte în mod corespunzător, de aceea poţi spune, fără a fi arogant, că experienţa experienţelor este să fii un luptător.

Părea că aşteaptă să spun ceva. Am ezitat o clipă. Voiam să-mi aleg cuvintele cu atenţie.

— Dacă luptătorul are nevoie de consolare, a continuat, el alege pe cineva şi îi povesteşte fiecare detaliu al frământărilor sale. În definitiv, luptătorul n-are nevoie să fie înţeles sau ajutat prin conversaţie, el pur şi simplu se eliberează de presiunea sa. Asta, dacă luptătorul este obişnuit să vorbească; dacă nu este, el nu vorbeşte cu nimeni. Dar tu nu trăieşti ca un luptător. Nu încă. Iar căderile pe care le înfrunţi trebuie să fie cu adevărat monumentale. Ai toată înţelegerea mea.

Nu glumea. Judecind după ochii lui, părea să fie o persoană care trecuse prin asta. S-a ridicat şi m-a mângâiat pe cap. S-a plimbat de-a lungul *ramadei* înainte şi înapoi şi a privit în treacăt spre tufişurile din jurul casei. Mişcările lui trezeau o anumită nelinişte în mine.

Pentru a mă relaxa, am început să discut despre dilema mea. Simţeam că pentru mine era prea târziu să pretind că eram doar un privitor inocent. Sub îndrumarea lui, ajunsesem să am percepţii ciudate, ca „oprirea dialogului interior” şi controlul asupra viselor mele. Acestea erau lucruri care nu puteau fi trucate. Îi urmasem sugestiile, deşi nu cu exactitate tot timpul, şi reuşisem parţial să-mi întrerup obişnuinţele zilnice, să-mi asum responsabilitatea acţiunilor mele, avansasem în ştergerea istoriei personale şi ajunsesem în final la un punct care cu ani înainte mă înspăimântase; eram capabil să fiu singur, fără ca asta să-mi întrerupă deplinătatea fizică sau

emoţională. Acesta era, probabil, singurul meu triumf răsunător. Din punctul de vedere al concepţiilor mele din acea perioadă, să fiu singur şi să „nu-mi ies din minţi” era o stare de neconceput. Eram extrem de conştient de toate schimbările care avuseseră loc în viaţa mea şi în viziunea mea despre lume şi eram, de asemenea, conştient şi de faptul că într-un fel nici nu trebuia să fiu atât de afectat de revelaţia lui don Juan şi don Genaro despre „dublură”.

— Ce se-ntâmplă cu mine, don Juan?

— Te răsfeţi. Simţi că a-ţi permite îndoieli şi tribulaţii reprezintă semnul unui om sensibil. Ei bine, adevărul este că tu eşti cel mai depărtat lucru de un tip sensibil. Atunci de ce să te pretinzi a fi aşa ceva? Ţi-am spus altă dată că un luptător acceptă cu modestie ceea ce este.

— O spui ca şi cum m-aş deruta singur, în mod deliberat.

— Ne derutăm singuri în mod deliberat. Toţi suntem conştienţi de faptele noastre. Raţiunea noastră se transformă deliberat în monstrul care se crede a fi. Totuşi, este prea mică pentru o matriţă atât de mare.

I-am explicat că dilema mea era poate mai complexă decât o credea el. Am spus că atât timp cât el şi don Genaro erau oameni ca mine, controlul lor superior îi făcea modele de comportament pentru mine. Dar dacă, în esenţă, ei erau oameni extrem de diferiţi de mine, atunci nu-i mai puteam privi drept modele, ci drept nişte ciudăţenii spre care eu nu puteam tinde.

— Genaro e un bărbat, a spus don Juan pe un ton convingător. El nu mai e un bărbat ca tine, este adevărat. Dar asta este realizarea lui şi asta nu trebuie să-ţi sporească frica. Dacă este diferit, atunci e un motiv în plus să-l admiri.

— Dar deosebirea respectivă nu este una umană.

— Dar ce crezi că e? Deosebirea dintre un om şi un cal?

— Nu ştiu. Dar el nu e un om ca mine.

— Totuşi, a fost odată şi el ca tine.

— Dar schimbarea lui poate fi înţeleasă de mine?

— Bineînţeles. Tu însuţi te schimbi.

— Vrei să spui că o să-mi dezvolt o dublură?

— Nimeni nu-şi dezvoltă o dublură. E doar un mod de a vorbi despre ea. Tu, în toate discuţiile pe care le porţi, storci cuvintele. Eşti prins ca într-o capcană de înţelesul lor. Acum presupun că te gândeşti că dublura se dezvoltă prin metode vrăjitoreşti. Noi toţi, ca fiinţe luminoase, avem câte o dublură. Toţi! Luptătorul învaţă să fie conştient de ea, asta-i tot. Se pare că există bariere de netrecut care protejează această conştiinţă. Dar este de aşteptat să fie aşa; aceste bariere fac ca atingerea acestei conştiinţe să fie o provocare unică.

— De ce mi-e aşa frică de ea, don Juan?

— Pentru că te gândeşti la semnificaţia cuvântului dublură, respectiv un alt eu. Eu aleg cuvintele acelea pentru a o descrie. Dublura este eul însuşi şi nu poate fi abonată altfel.

— Dar dacă nu vreau s-o am?

— Dublura nu e o problemă de opţiune personală. Nici alegerea celui care va avea acces la cunoştinţele vrăjitorilor, care conduc la această conştiinţă, nu este o problemă de opţiune personală. Te-ai întrebat vreodată de ce ai fost ales tu, în mod particular?

— Tot timpul. Te-am întrebat asta de sute de ori, dar nu mi-ai răspuns niciodată.

— Nu m-am referit la faptul că ar fi trebuit să-ţi pui întrebarea care cere un răspuns, ci în sensul meditaţiei luptătorului la marele său noroc, norocul de a fi găsit o provocare. A o transforma într-o întrebare obişnuită este procedeul unui om obişnuit şi încrezut, care vrea ori să fie admirat, ori compătimit pentru asta. Nu mă interesează o astfel de întrebare, pentru că nu se poate răspunde la ea. Decizia de a te alege pe tine a fost luată de putere; nimeni nu poate discerne proiectele puterii. Acum, că ai fost selecţionat, nu poţi face nimic ca să opreşti realizarea acestui proiect.

— Dar mi-ai spus tu însuţi, don Juan, că se poate şi ceda.

— E adevărat. Întotdeauna poţi ceda. Dar cred că te referi la altceva. Tu vrei să găseşti un mod de a scăpa. Tu vrei să ai libertatea de a ceda şi a pleca când doreşti. E prea târziu pentru asta. Luptătorul se află în mâinile puterii şi singura lui libertate este aceea de a trăi impecabil. Nu există niciun mod de a falsifica triumful sau căderea. Raţiunea ta îţi spune să cedezi, în ideea de a-ţi ascunde totalitatea sinelui. Dar există o contramăsură care nu te va lăsa să proclami o victorie falsă, sau să anunţi o înfrângere. Dacă tu crezi că poţi să te retragi de dragul retragerii, nu eşti în toate minţile. Corpul tău va sta de pază şi nu te va lăsa să pleci nicăieri.

A început să chicotească uşor.

— De ce râzi?

— Te afli într-un punct îngrozitor. E prea târziu pentru tine să te retragi şi prea devreme ca să acţionezi. Tot ce poţi face este să fii martor. Eşti în poziţia mizerabilă a unui nou-născut, care nu se poate reîntoarce în pântecul mamei sale, dar nici nu poate să înceapă să acţioneze. Tot ce poate face un nou-născut este să fie martor şi să asculte uimitoarele poveşti care i se spun despre acţiune. Acum te găseşti exact în acest punct. Nu te poţi întoarce în pântecul vechii tale lumi, dar nici nu poţi acţiona cu putere. Pentru tine nu există decât posibilitatea de a fi martor al unor acte ale puterii şi de a asculta poveşti, poveşti despre putere.

Dublura este o astfel de poveste. Tu ştii asta şi de aceea raţiunea ta e atât de depăşită. Dacă pretinzi că înţelegi, nu faci decât să te dai cu capul de zid. Tot ce pot spune despre asta, ca explicaţie, e că dublura, deşi poate fi atinsă cu ajutorul „visatului”, este cât se poate de reală.

— Conform celor spuse de tine, don Juan, dublura poate realiza acţiuni. Atunci, dublura poate…?

Nu m-a lăsat să-mi continuu ideea. Mi-a reamintit că era impropriu să spun că el mi-a povestit despre dublură, când puteam spune că am fost martor eu însumi la acţiunile sale.

— Evident că dublura poate acţiona, am spus.

— Evident! mi-a replicat el.
— Poate dublura să acţioneze în numele sinelui?
— Este sinele însuşi, drace!

Găseam ideea greu de înţeles pentru mine. În mintea mea credeam că dacă vrăjitorul poate acţiona de două ori în acelaşi timp, capacitatea lui de producţie utilitară trebuia să fie dublă şi ea. El putea avea două slujbe, putea fi în două locuri în acelaşi timp, se putea întâlni cu două persoane şi altele în acelaşi timp.

Don Juan a ascultat atent.

— Stai să mă exprim altfel. Ipotetic, don Genaro poate ucide pe cineva la sute de kilometri depărtare, punându-şi dublura s-o facă?

Don Juan m-a privit. A dat din cap şi s-a uitat în altă parte.

— Eşti plin de poveşti violente. Genaro nu poate ucide pe nimeni, pur şi simplu pentru că pe el nu-l interesează semenii săi. În momentul în care luptătorul şi-a dezvoltat „vederea" şi „visatul" şi a devenit conştient de luminozitatea lui, nu mai există niciun interes rămas în el.

Am arătat că la începutul uceniciei mele el afirmase că un vrăjitor, ajutat de aliatul său, putea să-şi transporte corpul sute de kilometri pentru a-şi lovi duşmanii.

— Sunt responsabil de confuzia asta a ta. Dar trebuie să-ţi aminteşti că ţi-am spus cu altă ocazie că nu urmam cu tine etapele prescrise de învăţătorul meu. El era un vrăjitor şi asta te-ar fi aruncat în lumea aceea. N-am făcut-o pentru că nu mă interesează suişurile şi coborâşurile semenilor mei, oamenii. Totuşi, cuvintele lui sunt împlântate în mine. Am vorbit cu tine de prea multe ori în maniera în care ar fi vorbit el însuşi.

Genaro este un om al cunoaşterii. Cel mai pur dintre ei. Acţiunile lui sunt impecabile. El se află dincolo de oamenii obişnuiţi şi de vrăjitori. Dublura lui este o expresie a bucuriei şi a umorului său. De aceea, nu este posibil ca el s-o folosească pentru a crea sau rezolva situaţii obişnuite. Atât cât ştiu eu, dublura este o conştiinţă a stării noastre de fiinţe luminoase. Ea poate face orice şi, totuşi, alege să

fie gentilă şi discretă.

A fost eroarea mea să te derutez cu cuvinte de împrumut. Profesorul meu nu era capabil să producă efectele pe care le produce Genaro. Din nefericire, pentru profesorul meu anumite lucruri erau, aşa cum sunt şi pentru tine, doar poveşti despre putere.

Eram constrâns să-mi apăr punctul de vedere. Am spus că vorbeam în mod ipotetic.

— Nu există sens ipotetic când vorbeşti despre lumea oamenilor cunoaşterii. Un om al cunoaşterii nu poate acţiona faţă de semenii săi în termeni injurioşi, ipotetici, sau altfel.

— Dar dacă semenii săi complotează împotriva securităţii persoanei sale? Îşi poate folosi dublura pentru a se proteja?

El a clipocit dezaprobator din limbă.

— Ce violenţă incredibilă în gândurile tale. Nimeni nu poate complota împotriva securităţii şi bunăstării unui om al cunoaşterii. El „vede”, de aceea va avea grijă să evite orice lucru de genul ăsta, Genaro, de exemplu, şi-a asumat un risc calculat, când ţi s-a alăturat. Dar nu există nimic care să-i poată pune în pericol securitatea. Dacă va fi ceva, „vederea” lui îl va avertiza. Acum, dacă există un lucru legat de tine care este inerent dăunător pentru el şi „vederea” lui nu-l poate stabili, atunci asta e soarta lui, iar nici Genaro, nici altcineva nu poate evita asta. Deci, vezi, un om al cunoaşterii controlează totul, fără a controla nimic.

Am rămas tăcuţi. Soarele tocmai ajunsese deasupra tufişurilor înalte dinspre vestul casei. Mai rămâneau doar vreo două ore de lumină.

— De ce nu-l chemi pe Genaro? a spus don Juan liniştit.

Corpul meu a tresărit. Reacţia mea iniţială a fost să las totul şi să fug la maşină. Don Juan a izbucnit într-un hohot de râs. I-am spus că nu aveam nimic să-mi dovedesc şi că eram perfect liniştit dacă puteam discuta cu el. Don Juan nu se putea opri din râs. În final, a spus că era păcat

că nu era şi don Genaro acolo, ca să se bucure de scenă.

— Uite, dacă nu vrei să-l chemi tu pe Genaro, atunci o să-l chem eu. Îmi place compania lui.

Aveam un gust teribil în cerul gurii. Picături de transpiraţie îmi curgeau de la sprâncene la buza superioară. Voiam să spun ceva, dar nu era, efectiv, nimic de spus.

Don Juan mi-a aruncat o privire lungă, scrutătoare.

— Haide. Un luptător este întotdeauna gata. A fi un luptător nu înseamnă pur şi simplu să-ţi doreşti acest lucru. E mai degrabă o luptă nesfârşită, care va continua până în ultimul moment al vieţii noastre. Nimeni nu se naşte luptător, tot aşa cum nimeni nu se naşte o fiinţă rezonabilă. Ne transformăm singuri într-una sau alta. Încearcă să te aduni. Nu vreau să te vadă Genaro aşa.

S-a ridicat şi s-a plimbat liniştit de-a lungul *ramadei*. Surescitarea mea era atât de mare, încât nu mai puteam scrie şi am sărit în picioare.

Don Juan m-a pus să alerg pe loc, cu faţa spre vest. El mă mai pusese să fac aceleaşi mişcări de nenumărate ori. Ideea era să-mi trag „putere” din asfinţitul iminent, ridicând braţele spre cer, cu degetele răsfirate în evantai, apoi să le string viguros, când braţele erau în direcţia mediană între orizont şi zenit.

Exerciţiul a dat rezultate aproape instantaneu, calmându-mă. Totuşi, nu puteam să evit să mă-ntreb ce s-a întâmplat cu vechiul meu „eu”, care nu s-ar fi putut relaxa niciodată atât de deplin, executând aceste mişcări simple şi idioate.

Am vrut să mă concentrez asupra procedurii pe care o urma don Juan pentru a-l chema pe don Genaro. Anticipam nişte acţiuni monstruoase. Don Juan s-a oprit la marginea *ramadei*, cu faţa spre sud-est, şi-a pus mâinile la gură şi a strigat: „Genaro! Vino aici!”

O clipă mai târziu, don Genaro a ieşit din tufişuri. Amândoi radiau. Pur şi simplu dansau în faţa mea. Don Genaro m-a salutat plin de efuziune şi apoi s-a aşezat pe o navetă de lapte.

Se întâmpla ceva foarte grav cu mine. Eram calm, netulburat. Întreaga mea fiinţă era cuprinsă de o stare incredibilă de indiferentă şi de rezervă. Parcă m-aş fi urmărit dintr-un loc ascuns. Am început să-i spun lui don Genaro, într-o manieră nonşalantă, că în timpul ultimei mele vizite mă speriase aproape de moarte şi că nici în timpul experienţelor cu plante psihotrope nu fusesem într-o asemenea stare de haos. Amândoi mi-au celebrat afirmaţiile de parcă ar fi fost foarte comice. Am râs împreună cu ei.

Evident erau conştienţi de starea mea de imobilitate emoţională. Mă urmăreau şi râdeau de mine, de parcă aş fi fost un beţiv.

În mine exista ceva care se lupta cu disperare să transforme situaţia în ceva obişnuit. Voiam să fiu înfricoşat şi îngrijorat.

În cele din urmă, don Juan mi-a aruncat nişte apă pe fată şi m-a îndemnat să stau jos şi să iau notiţe. Aşa cum mai făcuse şi înainte, el mi-a spus că ori luam notiţe, ori muream. Simpla acţiune de a scrie câteva cuvinte mi-a readus starea mea normală. Parcă se limpezise iar ceva în mine, ceva care cu un moment înainte fusese opac şi amorţit.

Revenirea eului meu normal mai însemna şi revenirea fricii mele obişnuite. Destul de ciudat, eram mai puţin speriat când mi-era frică, decât când nu mi-era frică. Familiaritatea vechilor mele obişnuinţe, indiferent de cât de neplăcute erau ele, era o uşurare încântătoare.

Atunci mi-am dat seama cu adevărat că don Genaro ieşise din tufişuri. Procesele mele normale au început să funcţioneze. Am început să refuz să mă gândesc sau să fac speculaţii referitoare la eveniment. M-am decis să nu-l mai întreb nimic. De data asta voi fi un martor tăcut.

— Genaro a venit iar, doar pentru tine, a spus don Juan.

Don Genaro stătea lângă zidul casei, cu spatele sprijinit de zid, pe o navetă de lapte aplecată. Arăta ca un călăreţ aflat în şa. Mâinile le ţinea în faţă, dând impresia

că ţinea frâiele calului.

— E adevărat, Carlito, a spus el şi a pus jos naveta de lapte.

A descălecat, aruncând piciorul drept peste gâtul calului imaginar şi a sărit pe pământ. Mişcările lui erau atât de perfect executate, încât îmi dădeau senzaţia certă că sosise călare. A venit lângă mine şi s-a aşezat în stânga mea.

— Genaro a venit deoarece vrea să-ţi spună despre celălalt, a spus don Juan.

Don Genaro s-a înclinat. S-a întors uşor cu faţa spre mine.

— Ce-ai vrea să ştii, Carlito? a spus el pe un ton ridicat.

— Ei bine, dacă ai de gând să-mi povesteşti despre dublură, spune-mi totul, am spus eu, mimând seninătatea.

S-au privit amândoi şi au dat din cap.

— Genaro o să-ţi spună despre „visător” şi „visat”, a spus don Juan.

— După cum ştii, Carlito, a spus don Genaro cu aerul unui orator care se încălzeşte, dublura începe în „vis”.

M-a privit lung şi a zâmbit. Ochii lui se plimbau de la fata mea la creion şi carneţel.

— Dublura este un vis, a spus el, întinzându-şi mâinile şi s-a ridicat.

S-a dus spre marginea *ramadei* şi a intrat în tufiş. Stătea acolo, arătându-ne trei sferturi din profil; după toate aparenţele, urina. După o clipă, am observat că era ceva cu el. Părea că încerca cu disperare să urineze, dar nu putea. Râsul lui don Juan era un semn al faptului că don Genaro se juca iar. Don Genaro îşi contorsiona corpul într-o manieră atât de comică, încât eu şi don Juan râdeam cu nesaţ.

Don Genaro s-a întors şi s-a aşezat. Surâsul lui radia o căldură neobişnuită.

— Când nu poţi, nu poţi, a spus şi a dat din umeri. După un moment de pauză, a adăugat oftând:

— Da, Carlito, dublura este un vis.

— Vrei să spui că nu este reală? am întrebat.

— Nu, vreau să spun că este un vis, mi-a replicat el. Don Juan a intervenit şi mi-a explicat că don Genaro se referea la prima apariţie a înţelegerii faptului că suntem fiinţe luminoase.

— Fiecare dintre noi este diferit, de aceea detaliile bătăliilor noastre sunt diferite, a spus don Juan. Etapele pe care le urmăm pentru a ajunge la dublură sunt totuşi aceleaşi. În special paşii de început, care sunt nesiguri şi împleticiţi.

Don Genaro a fost de acord şi a făcut un comentariu despre incertitudinea pe care o avea la un moment dat un vrăjitor.

— Când mi s-a întâmplat prima oară, nu ştiam că s-a petrecut. într-o zi culegeam plante în munţi. Mă aflam într-un loc unde lucrau şi alţi culegători de ierburi. Aveam doi saci mari de plante. Eram gata să mă întorc, dar înainte de asta m-am decis să mă odihnesc puţin. M-am întins pe o parte a potecii, la umbra unui copac şi am adormit. Apoi am auzit zgomotul unor oameni care coborau dealul şi m-am trezit. M-am grăbit să mă ascund în spatele unor tufişuri, la mică distanţă de locul unde adormisem. În timp ce mă ascundeam, am avut sentimentul acut că îmi lipsea ceva. M-am uitat după cei doi saci cu plante. Nu-i luasem. M-am uitat peste drum, unde dormisem, şi am îngheţat de spaimă. Încă dormeam! Eram eu! Mi-am atins corpul. Eram eu însumi! Deja, oamenii care coborau pe deal se apropiau de eul care dormea, în timp ce eul treaz urmărea din locul unde mă ascunsesem. Pe toţi dracii! Mă vor găsi dormind şi-mi vor lua sacii. Dar ei au trecut pe lângă mine, de parcă n-aş fi fost acolo. Viziunea mea a fost atât de vie, încât am înnebunit. Am ţipat şi m-am trezit imediat. La naiba! Fusese un vis!

Don Genaro s-a oprit din povestit şi m-a privit, parcă aşteptând o întrebare sau un comentariu.

— Spune-i unde te-ai trezit a doua oară, a spus don Juan.

— M-am trezit lângă drum, unde adormisem. Dar

pentru o clipă, nu ştiam unde eram cu adevărat. Pot să spun doar că mă priveam trezindu-mă, apoi ceva m-a tras pe marginea drumului şi m-am regăsit frecându-mă la ochi.

— Şi ce-ai făcut în continuare? a întrebat don Juan. Când au început amândoi să râdă, mi-am dat seama că el mă zgândărea. Îmi imita întrebările.

Don Genaro a continuat. A spus că pentru o clipă a fost uimit, apoi a început să verifice totul.

— Locul unde mă ascunsesem era exact aşa cum îl văzusem. Iar oamenii care trecuseră pe lângă mine erau puţin mai jos, pe drum. Am ştiut asta, pentru că am alergat în jos pe deal după ei. Erau aceiaşi oameni pe care-i văzusem. I-am urmărit până când am ajuns în oraş. Ei m-au crezut, probabil, nebun. I-am întrebat dacă nu l-au văzut pe prietenul meu, care dormea lângă potecă. Mi-au răspuns cu toţii că nu l-au văzut.

— Vezi, a spus don Juan, toţi trecem prin aceleaşi dubii. Ne e teamă că suntem nebuni; din nefericire pentru noi, bineînţeles, toţi suntem deja nebuni.

— Totuşi, tu eşti puţin mai nebun decât noi, mi-a spus don Genaro şi a clipit din ochi. Şi mai suspicios.

M-au cicălit cu suspiciunea mea. Apoi don Genaro a început iar să vorbească.

— Toţi suntem nişte fiinţe mărginite. Tu nu eşti singurul, Carlito. Eu am fost puţin cutremurat de visul meu vreo două zile, dar apoi a trebuit să lucrez şi să am grijă de prea multe lucruri şi n-am avut timp să mai meditez asupra misterului viselor mele. Aşa că am uitat repede de ele. Îţi semănăm foarte mult.

Dar într-o zi, după o muncă obositoare, am adormit buştean la prânz. Tocmai începuse să plouă şi apa scursă printr-o crăpătură a acoperişului m-a trezit. Am sărit din pat şi m-am suit pe acoperiş să acopăr crăpătura, înainte să înceapă să curgă de-a binelea. Mă simţeam atât de bine şi de puternic, încât am terminat într-un minut şi nici nu m-am udat. M-am gândit că moţăiala pe care o apucasem îmi prinsese foarte bine. Când am terminat, m-am dus în spatele casei să mănânc ceva şi mi-am dat seama că nu

puteam înghiţi. Am crezut că mi-era rău. Am luat câteva frunze şi rădăcini şi le-am legat în jurul gâtului şi m-am dus să mă culc. Şi apoi, când am ajuns la pat, iar m-a cuprins spaima. Încă dormeam în pat! Am vrut să mă scutur, să mă trezesc, dar ştiam că ăsta era un lucru pe care nu-l puteam face. Am fugit din casă. Eram în panică. M-am vânturat pe dealuri, fără ţintă. Nu aveam nicio idee unde mă duceam şi, deşi locuisem acolo toată viaţa, mă pierdusem. Am mers prin ploaie şi nici n-am simţit-o. Parcă nu puteam gândi. Apoi lumina şi fulgerele au devenit atât de puternice, încât m-am trezit iar. A făcut o pauză.

— Vrei să ştii unde m-am trezit? a întrebat.

— Bineînţeles, a răspuns don Juan.

— M-am trezit pe deal, în ploaie.

— Dar de unde ştii că te-ai trezit? am întrebat.

— Corpul meu ştia, a răspuns el.

— Asta a fost o întrebare prostească, a intervenit don Juan. Tu însuţi ştii că există ceva în luptător care îl face conştient de fiecare schimbare. Ţinta luptătorului este exact de a alimenta şi de a menţine această conştiinţă. Luptătorul o curăţă, o lustruieşte şi o pune la lucru.

Avea dreptate. Trebuia să recunosc faţă de ei că ştiam că era ceva în mine care înregistra şi era conştient de tot ce făceam. Şi totuşi, nu avea nimic de-a face cu conştiinţa obişnuită a eului meu. Era altceva, ceva ce nu puteam desluşi. Le-am spus că probabil don Genaro putea să facă descrierea mai bine decât mine.

— O faci foarte bine şi tu, a spus don Genaro. Există o voce interioară care-ţi spune ce şi cum. Iar atunci, ea mi-a spus că m-am trezit a doua oară. Bineînţeles, imediat ce m-am trezit, am fost convins că „visasem”. Evident, nu era un vis obişnuit, dar nu era nici „visat” propriu-zis. Drept care, am ajuns la o altă idee: mă plimbam în vis semitreaz, bănuiesc. Nu puteam da o altă interpretare.

Don Genaro a spus că binefăcătorul lui i-a explicat că ceea ce se întâmplase nu era un vis şi că nu trebuia să privească întâmplarea ca pe o plimbare în vis.

— Ce ţi-a spus că era? am întrebat. Au schimbat o

privire.

— Mi-a spus că era „bau-bau”, a răspuns don Genaro, imitând tonul unul copil.

Le-am explicat că voiam să ştiu dacă binefăcătorul lui don Genaro îi explicase lucrurile în acelaşi mod în care mi le explicau ei mie.

— Bineînţeles, a răspuns don Juan.

— Binefăcătorul meu a explicat că visul în care visezi că te priveşti dormind, a continuat don Genaro, este timpul dublurii. El mi-a explicat că decât să-mi consum puterea mirându-mă şi punând întrebări, ar trebui să fiu pregătit.

Următoarea mea şansă a avut loc la casa binefăcătorului meu. Îl ajutam în muncă. Mă întinsesem să mă odihnesc şi, ca de obicei, am adormit adânc. Casa lui era un loc al puterii pentru mine şi mă ajuta. Am fost trezit brusc de un zgomot puternic şi m-am deşteptat. Casa binefăcătorului meu era mare. Era un om prosper şi avea multe persoane care lucrau pentru el. Zgomotul părea să fie sunetul unei lopeţi care săpa pietriş. M-am aşezat să ascult şi apoi m-am ridicat. Zgomotul era foarte neliniştitor pentru mine, dar nu ştiam de ce. Meditam dacă să mă duc să văd ce este, când am observat că dormeam pe podea. De data asta ştiam exact ce să fac şi am urmărit zgomotul. M-am dus în spatele casei. Acolo nu era nimeni. Zgomotul părea să vină de dincolo de casă. Am continuat să-l urmăresc. Cu cât îl urmăream mai mult, cu atât mă mişcam mai repede. Am ajuns la un loc îndepărtat, observând lucruri incredibile.

Don Genaro mi-a explicat că, la vremea evenimentelor respective, se afla încă la începutul uceniciei sale şi avansase foarte puţin în ale „visatului”, dar că avea o uşurinţă stranie să viseze că se privea pe sine dormind.

— Unde te-ai dus, don Genaro? am întrebat.

— Asta a fost prima dată când m-am deplasat cu adevărat în „visat”. Totuşi, cunoşteam destule lucruri despre asta, ca să mă port aşa cum trebuie. Nu trebuia să privesc la nimic direct şi am ajuns astfel la o râpă adâncă,

unde binefăcătorul meu avea câteva dintre plantele sale cu putere.

— Crezi că ar fi mai bine dacă ai cunoaşte mai puţine lucruri despre „visat”? am întrebat.

— Nu! a intervenit don Juan. Fiecare dintre noi are o uşurinţă la ceva în mod particular. Abilitatea lui Genaro este „visatul”.

— Ce-ai văzut în râpă, don Genaro? am continuat.

— L-am văzut pe binefăcătorul meu executând nişte manevre foarte periculoase cu oamenii. M-am gândit că eram acolo ca să-l ajut şi m-am ascuns după nişte copaci. Totuşi, nu ştiam cum să-l ajut. Oricum, nu eram tâmpit şi mi-am dat seama că scena se desfăşura pentru mine, ca s-o urmăresc, nu să acţionez.

— Când şi unde te-ai trezit?

— Nu ştiu când m-am trezit. Trebuie să fi fost câteva ore mai târziu. Tot ce ştiu, este că l-am urmărit pe binefăcătorul meu şi pe ceilalţi oameni, iar când au ajuns aproape de casa binefăcătorului meu, zgomotul pe care-l făceau, pentru că se ciondăneau, m-a trezit. Mă aflam pe locul unde adormisem.

După ce m-am trezit, mi-am dat seama că ceea ce făcusem şi văzusem nu era doar un vis. Fusesem efectiv departe, lăsându-mă condus de sunet.

— Binefăcătorul tău era conştient de ceea ce făcuseşi?

— Bineînţeles. El produsese zgomotul cu lopata, ca să mă ajute să-mi îndeplinesc sarcina. Când a intrat în casă, s-a prefăcut că mă mustră pentru că am adormit. Eu ştiam că mă „văzuse”. Mai târziu, după ce-au plecat prietenii lui, mi-a spus că a observat licărirea mea ascunsă după copaci.

Don Genaro a spus că aceste trei întâmplări îi sublimaseră drumul „visatului” şi că i-au trebuit cincisprezece ani pentru a avea următoarea şansă.

— A patra oară a fost o viziune mai bizară şi mai complexă. M-am regăsit dormind în mijlocul unui câmp cultivat. Mă vedeam acolo, stând pe o parte şi dormind

adânc. Ştiam că „visam”, pentru că obişnuiam să „visez” în fiecare noapte. De obicei, de fiecare dată când mă vedeam adormit, eram pe locul unde mă aşezasem să dorm. De data asta nu eram în pat şi ştiam că mă culcasem în pat în noaptea aceea. În „visul” acesta era ziuă. Aşa că am început să explorez zona. Am plecat din locul unde dormeam şi m-am orientat. Nu eram prea departe de casa mea, probabil la vreo câţiva kilometri doar. M-am învârtit pe acolo, reţinând fiecare detaliu al locului. Am stat la umbra unui copac mare din apropiere şi am scrutat cu privirea o fâşie plată de teren din nişte culturi de porumb, pe o coastă de deal. Apoi am perceput ceva neobişnuit; detaliile împrejurimilor nu se schimbaseră, sau mai exact nu dispăreau, indiferent cât de mult le scrutam cu privirea. M-am speriat şi am fugit înapoi unde dormeam. Eram tot acolo, aşa cum zăceam şi înainte. Am început să mă urmăresc. Aveam un sentiment straniu de indiferentă fată de corpul pe care-l observam. Apoi am auzit zgomotul unor oameni care se apropiau. Se părea că erau mereu oameni în jurul meu. Am alergat spre un deal şi am privit atent de acolo. Erau zece oameni care veneau spre câmpul unde dormeam. Erau toţi bărbaţi tineri. Am alergat înapoi unde dormeam şi am trecut printr-unul dintre cele mai chinuitoare momente din viaţa mea, în timp ce stăteam acolo şi mă priveam cum sforăiam ca un porc. Ştiam că pentru mine era mortal să mă trezesc singur. Dar dacă tinerii aceia mă găseau acolo, ar fi fost foarte mâhniţi. Toate deliberările acestea care îmi treceau prin minte nu erau gânduri cu adevărat. Mai exact, erau scene ce se desfăşurau prin faţa ochilor mei. De exemplu, îngrijorarea era o scenă în care mă priveam, în timp ce aveam senzaţia că eram pălmuit. Eu îi spun îngrijorare. După aceea, mi s-a întâmplat de multe ori.

Ei bine, pentru că nu ştiam ce să fac, stăteam şi mă priveam, aşteptându-mă la orice. Prin faţa ochilor mi-a trecut un mănunchi de imagini efemere. M-am agăţat de una anume, viziunea casei şi a patului meu. Imaginea a devenit foarte limpede. Oh, cum doream să fiu în patul

meu. Atunci m-a scuturat ceva; simţeam că mă lovise cineva şi m-am trezit. Eram în patul meu! Evident că „visasem”. Am sărit din pat şi am fugit la locul unde „visasem” că am fost. Era exact aşa cum îl văzusem. Tinerii munceau acolo. I-am urmărit multă vreme. Erau aceiaşi pe care-i văzusem.

M-am întors la locul acela la sfârşitul zilei, după ce plecaseră toţi, şi am stat exact în punctul în care dormisem. Cineva fusese întins acolo. Plantele erau mototolite.

Don Juan şi don Genaro mă observau. Mă priveau ca două animale ciudate. Am simţit un fior pe spate. Eram pe punctul de a mă consola cu teama foarte raţională că ei nu erau cu adevărat oameni ca mine, dar don Genaro a râs.

— În zilele acelea eram exact ca tine, Carlito. Voiam să verific totul. Eram la fel de suspicios ca tine.

A făcut o pauză, şi-a ridicat degetul şi l-a îndreptat spre mine. Apoi s-a întors spre don Juan.

— Nu erai la fel de suspicios ca tipul ăsta?

— Nu se compară, a răspuns don Juan. El e campionul.

Don Genaro s-a întors spre mine şi a făcut un gest de scuză.

— Cred că m-am înşelat. Nu eram la fel de suspicios ca tine.

Au chicotit uşor, de parcă nu voiau să facă zgomot. Corpul lui don Juan se cutremura de râs.

— Acesta e un loc al puterii pentru tine, a spus don Genaro în şoaptă. Ţi-ai rupt degetele scriind, chiar pe locul acesta. Ai realizat vreodată vreun „vis” serios aici?

— Nu, n-a făcut asta, a spus don Juan cu voce scăzută. Dar a scris destul de mult aici.

S-au cocoşat. Parcă n-ar fi vrut să râdă tare. Le tremurau corpurile. Râsul lor era uşor, ca un cotcodăcit ritmic.

Don Genaro s-a îndreptat şi s-a apropiat de mine. M-a bătut de mai multe ori pe umăr, spunând că eram un pungaş, apoi mi-a tras braţul stâng cu mare forţă spre el.

Mi-am pierdut echilibrul şi am căzut în faţă. Aproape că m-am lovit cu faţa de pământ. Mi-am pus automat braţul drept în fată şi am amortizat căderea. Unul dintre ei mă ţinea culcat, presându-mă pe gât. Nu eram sigur cine era. Mâna care mă ţinea părea să fie a lui don Genaro. Am avut un moment de panică devastatoare. Simţeam că leşin şi probabil că am şi leşinat. Presiunea din stomac era atât de mare, încât am vomitat. Următoarea percepţie pe care am avut-o a fost că cineva mă ajuta să mă ridic. Don Genaro era ghemuit în faţa mea. M-am întors să mă uit după don Juan. El nu era nicăieri. Don Genaro avea un zâmbet radios pe chip. Ochii lui erau strălucitori şi mă fixau. L-am întrebat ce-mi făcuse, iar el a spus că eram bucăţi. Tonul lui era de reproş şi părea să fie supărat sau nemulţumit de mine. A repetat de multe ori că eram bucăţi şi că trebuia să mă adun iarăşi. A încercat să imite un ton sever, dar a început să râdă în mijlocul fanfaronadei sale. Îmi spunea că era îngrozitor, că eram împrăştiat peste tot şi că el va trebui să folosească o mătură, ca să adune toate bucăţile laolaltă. Apoi a adăugat că aş putea ajunge cu bucăţi puse pe locuri greşite şi aş putea constata că am penisul în locul degetului mare. În momentul acela am crezut că plesneşte de râs. Îmi venea să râd şi am avut cea mai neobişnuită senzaţie. Corpul meu era dezmembrat! Parcă eram o jucărie mecanică care s-a dezmembrat în mai multe bucăţi. Nu aveam niciun fel de senzaţie fizică şi nici nu mi-era frică sau grijă. Dezmembrarea era o scenă pe care o urmăream din punctul de vedere al observatorului şi, totuşi, nu percepeam nimic din punct de vedere senzorial.

Următorul lucru de care am devenit conştient era că don Genaro îmi manevra corpul. Apoi am avut o senzaţie fizică, o vibraţie atât de intensă, încât m-a făcut să-mi pierd viziunea a tot ceea ce era în jur.

Am simţit iar că mă ajuta cineva să mă aşez. L-am văzut iar pe don Genaro ghemuit în faţa mea. M-a ridicat în braţe şi m-a ajutat să merg. Nu puteam să-mi dau seama unde eram. Aveam sentimentul că eram în vis, deşi aveam un simţ complet al succesiunii timpului. Eram perfect

conştient că tocmai fusesem cu don Genaro şi don Juan pe *ramada* casei lui don Juan.

Don Genaro se plimba cu mine, susţinându-mă de braţul stâng. Imaginea pe care o percepeam se schimba în mod constant. Totuşi, nu puteam determina natura lucrurilor observate. Ceea ce aveam în fata ochilor era mai degrabă un sentiment sau o stare; iar centrul de unde radiau toate schimbările astea se afla cu siguranţă în stomac. Am făcut conexiunea asta nu ca un gând, sau ca o realizare, ci ca o senzaţie corporală, care a devenit bruscă şi predominantă. Fluctuaţiile din jurul meu proveneau din stomacul meu. Eu cream o lume, un zbor nesfârşit de sentimente şi imagini. Tot ce ştiam era acolo. Iar acesta era un sentiment, nu un gând sau o evaluare conştientă.

Am încercat să-mi menţin controlul o clipă, datorită obişnuinţei mele aproape invincibile de a evalua orice, dar la un moment dat procesele mele de contabilizare au încetat şi m-a învăluit ceva de nedescris, sentimente şi imagini de tot felul.

La un moment dat, ceva din mine a început iar să calculeze şi am observat că se păstra o imagine care se repeta: don Juan şi don Genaro, care încercau să mă prindă. Imaginea era efemeră, trecea repede pe lângă mine. Parcă îi vedeam la fereastra unui vehicul care mergea repede. Ei păreau că încearcă să mă prindă, când treceam pe lângă ei. Imaginea a devenit mai clară şi a durat mai mult, pe măsură ce continua să revină. La un moment dat, am realizat în mod conştient că eu o izolam deliberat, dintr-o multitudine de alte imagini. Era un fel de triere printre ele, pentru a ajunge la acea scenă particulară. În cele din urmă, am fost capabil s-o susţin, gândindu-mă la ea. O dată ce am început să gândesc, procesele mele obişnuite au revenit. Ele nu erau la fel de definite ca în activităţile obişnuite, dar destul de clare ca să-mi dau seama că, în scena sau sentimentul pe care-l izolasem, se găseau don Juan şi don Genaro pe *ramada* casei lui don Juan, ţinându-mă de braţe. Voiam să continuu să zbor printre alte imagini sau sentimente, dar ei nu mă

lăsau. M-am luptat pentru un moment. Mă simţeam exuberant şi voios. Am ştiut că-mi plăceau amândoi şi am ştiut, de asemenea, că nu mi-era frică de ei. Voiam să glumesc cu ei; nu ştiam cum şi am continuat să râd şi să-i bat pe umeri. Aveam o altă conştiinţă particulară. Eram sigur că „visam”. Dacă-mi focalizam privirea pe ceva, acel ceva devenea imediat ceţos.

Don Juan şi don Genaro vorbeau cu mine. Eu le puteam înţelege cuvintele şi nu puteam distinge care dintre ei vorbea. Don Juan mi-a întors corpul apoi şi a indicat o umbră pe pământ. Don Genaro m-a tras mai aproape şi m-a pus să-i dau târcoale. Umbra era un bărbat, care era întins pe jos. Era întins pe stomac, cu faţa întoarsă spre dreapta. Ei continuau să-mi arate omul, în timp ce vorbeau. M-au tras şi m-au pus să-l înconjor. Nu-mi puteam focaliza deloc privirea asupra lui, dar în cele din urmă am avut un sentiment de liniştire şi calm şi l-am privit pe bărbat. Mi-am dat încet seama că bărbatul care era întins pe jos eram chiar eu. Această realizare nu mi-a produs nici spaimă, nici stinghereală. Am acceptat-o pur şi simplu fără ezitare. În acel moment, nu eram complet adormit, dar nici nu eram complet treaz, cu conştiinţa trează. De asemenea, am devenit conştient de ceea ce-mi spuneau don Juan şi don Genaro, când vorbeau cu mine.

Don Juan spunea că vom merge la locul rotund al puterii, din tufişuri. Imediat ce a spus asta, mi-a apărut în minte imaginea locului respectiv. Am văzut masa întunecată a tufişurilor din jur. M-am întors spre dreapta, dar don Juan şi don Genaro erau şi ei acolo. Am simţit o tresărire şi am avut senzaţia că mi-e frică de ei. Probabil, pentru că arătau ca două umbre ameninţătoare. S-au apropiat de mine. De îndată ce le-am văzut trăsăturile, frica mi s-a risipit. Îmi plăceau iar. Parcă eram beat şi n-aveam niciun control. M-au prins de umeri şi m-au scuturat amândoi, la unison. Îmi ordonau să mă trezesc. Le auzeam vocile clar şi separat. Am avut un moment unic. Aveam în minte două imagini, două vise. Simţeam că în mine era ceva profund adormit şi se trezea şi m-am aflat pe podeaua

ramadei lui don Juan, iar acesta şi don Genaro mă scuturau. Dar eram şi la locul puterii în acelaşi timp, iar don Genaro şi don Juan, de asemenea, mă scuturau. A fost o clipă crucială, în care nu eram nici într-un loc nici în celălalt, ci, mai degrabă, în amândouă locurile, ca un observator care vede desfăşurându-se două scene în acelaşi timp. Am avut senzaţia incredibilă că în acel moment mă puteam duce în oricare parte. Tot ce aveam de făcut în acel moment era să schimb perspectiva şi, în loc să urmăresc scena din afară, să o simt din punctul de vedere al subiectului.

Casa lui don Juan avea ceva foarte cald în ea. Am preferat scena aceea.

Apoi am avut un atac înspăimântător, atât de şocant, încât mi-a revenit imediat toată conştienta obişnuită. Don Juan şi don Genaro mă stropeau cu apă. Mă aflam pe *ramada* casei lui don Juan.

Câteva ore mai târziu, stăteam în bucătărie. Don Juan insista că eu trebuia să continuu ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. El mi-a dat nişte mâncare şi a spus că trebuia să mănânc foarte mult, pentru a compensa consumul de energie.

M-am uitat la ceas abia seara, după ora nouă, după ce-am mâncat. Experienţa mea durase câteva ore. Totuşi, din punctul de vedere al percepţiei mele, mi se părea că am dormit doar foarte puţină vreme.

Deşi îmi revenisem complet, eram amorţit. Abia când am început să scriu, mi-am recăpătat conştiinţa mea obişnuită. Pentru mine a fost o surpriză că luatul notiţelor îmi putea readuce atâta calm, instantaneu. În momentul în care eram iar în eul meu obişnuit, m-au cuprins o mulţime de gânduri; ele aveau drept ţintă explicarea fenomenului la care fusesem martor. Am „ştiut” imediat că don Genaro mă hipnotizase în momentul în care mă ţintuise la pământ, dar n-am încercat să mă întreb cum o făcuse.

Au râs amândoi isteric, când le-am exprimat gândurile mele. Don Genaro mi-a examinat creionul şi a

spus că el era cheia pentru a rezolva cauza mea. Mă simţeam într-o dispoziţie destul de belicoasă. Eram obosit şi iritat. M-am surprins ţipând practic la ei, în timp ce corpurile li se cutremurau de râs.

Don Juan mi-a spus că era permis să greşeşti, dar nu în halul ăsta, şi că don Genaro a venit exclusiv ca să mă ajute şi să-mi arate secretul visătorului şi al visatului.

Iritabilitatea mea a ajuns la maximum. Don Juan i-a făcut un semn lui don Genaro cu o mişcare a capului. Amândoi s-au ridicat şi m-au luat în spatele casei. Acolo, don Genaro mi-a demonstrat marele său repertoriu de ţipete şi grohăieli de animale. M-a rugat să aleg unul dintre ele şi m-a învăţat să-l reproduc.

După câteva ore de practică, am ajuns în punctul în care puteam să-l imit destul de bine. Rezultatul final a fost că s-au distrat de încercările mele stângace şi au râs până au început să le dea lacrimile, iar eu m-am eliberat de tensiunea acumulată, reproducând ţipătul tare al unui animal. Le-am spus că era ceva cu adevărat înspăimântător în imitaţia mea. Relaxarea corpului meu era inegalabilă. Don Juan a spus că dacă voi perfecţiona ţipătul, îl puteam transforma într-o chestiune de putere, sau îl puteam folosi, pur şi simplu, pentru a mă elibera de starea de tensiune de câte ori aveam nevoie de asta. El a sugerat că ar trebui să mă duc să mă culc. Dar mie mi-era frică să mă culc. Am stat cu ei lângă focul din bucătărie o vreme, apoi am adormit adânc, pe nesimţite.

M-am trezit în zori. Don Genaro dormea lângă uşă. El părea să se fi trezit o dată cu mine. Mă acoperiseră şi îmi puseseră jacheta sub cap. Mă simţeam foarte calm şi odihnit. I-am spus lui don Genaro că în noaptea dinainte mă simţisem extenuat. El a spus că şi cu el fusese la fel. Mi-a şoptit pe un ton confidenţial că don Juan era şi mai obosit, deoarece el era mai bătrân.

— Noi suntem tineri, a spus el cu o licărire în privire. Dar el e bătrân. Trebuie să aibă cam trei sute de ani acum.

M-am ridicat în grabă. Don Genaro şi-a acoperit faţa cu pătura şi a izbucnit în râs. În acel moment, don Juan a

intrat în cameră.

Aveam un sentiment de pace şi de întregire. Pe moment nu conta nimic. Eram atât de liniştit, încât îmi venea să plâng.

Don Juan a spus că în ajun începusem să fiu conştient de luminozitatea mea. El m-a avertizat să nu mă complac în senzaţia de bunăstare pe care o simţeam, pentru că ea se va transforma într-o mulţumire de sine.

— În acest moment, am spus, nu vreau să explic nimic. Nu contează ce mi-a făcut don Genaro noaptea trecută.

— Nu ţi-am făcut nimic, a replicat don Genaro. Priveşte, sunt eu, Genaro al tău! Atinge-mă!

L-am îmbrăţişat pe don Genaro şi am râs amândoi ca doi copii.

El m-a întrebat dacă nu credeam că era ciudat că puteam să-l îmbrăţişez atunci şi că, ultima dată când îl văzusem acolo, nu fusesem în stare să-l ating. L-am asigurat că problemele astea nu mai aveau importanţă pentru mine.

Comentariul lui don Juan a fost că mă complăceam în postura de a avea vederi largi şi sentimentul de bunăstare.

— Ai grijă! a spus el. Un luptător nu îşi coboară niciodată garda. Dacă vei continua să fii atât de fericit, o să-ţi storci puţina putere care ţi-a mai rămas.

— Ce-ar trebui să fac? am întrebat.

— Fii tu însuţi. Nu crede nimic. Fii suspicios.

— Dar nu vreau să fiu aşa, don Juan.

— Asta nu depinde de tine. Ceea ce contează este ce poţi folosi drept scut. Un luptător trebuie să folosească tot ce-i stă la îndemână pentru a închide deschizătura, o dată ce s-a deschis. Deci, n-are nicio importanţă că nu-ţi place să fii suspicios, sau să pui întrebări. Acum, acesta e singurul tău scut protector. Scrie, scrie, sau vei muri. Să mori din exaltare e un mod de a muri tembel.

— Atunci, cum ar trebui să moară un luptător? a întrebat don Genaro, exact cu timbrul vocii mele.

— Un luptător moare în cel mai greu mod posibil, a

spus don Juan. Moartea lui trebuie să se lupte cu el. Luptătorul nu cedează deloc în faţa ei.

Don Genaro a făcut ochii mari cât cepele şi a clipit.

— Ceea ce ţi-a arătat ieri Genaro este de importanţă vitală, a continuat don Juan. Acest lucru nu-l poţi deprinde cu pioşenia. Ieri mi-ai spus că ai fost scos din minţi de ideea dublurii. Dar priveşte-te acum. Nu te mai interesează. Asta e problema cu oamenii când iau ceva în serios: ei o iau în serios în ambele cazuri. Ieri erai tot numai întrebări, iar astăzi eşti tot numai acceptare.

Am remarcat că el îmi găsea mereu câte un cusur în ceea ce făceam, indiferent de ce făceam.

— Nu-i adevărat! a exclamat el. În comportamentul luptătorului nu există nicio fisură. Fii luptător şi nimeni nu te va critica. Să luăm ziua de ieri, de exemplu. În primul rând, comportamentul luptătorului ar fi însemnat să pui întrebări fără teamă şi fără suspiciune, apoi să-l laşi pe Genaro să-ţi arate misterul visătorului, fără să te lupţi cu el, sau să te epuizezi singur. Astăzi, comportamentul luptătorului ar însemna să pui cap la cap ce ai învăţat, fără înfumurare sau pioşenie. Fă asta şi nimeni nu-ţi va găsi niciun cusur.

După tonul lui, am crezut că don Juan trebuia să fie foarte supărat pe mine, din cauza gafelor mele. Dar el a zâmbit şi apoi a chicotit, parcă l-aş fi făcut să râdă de propriile sale cuvinte.

I-am spus că doar mă reţineam, nu voiam să-i împovărez cu întrebările mele. Eram într-adevăr copleşit de ceea ce făcuse don Genaro cu mine. Fusesem convins – deşi nu conta – că don Genaro aşteptase în tufişuri să-l cheme don Juan. Apoi mai târziu, el a profitat de frica mea şi a folosit-o, ca să mă buimăcească, lovindu-mă. După ce am fost ţinut forţat la pământ, fără îndoială că am leşinat şi apoi don Genaro m-a hipnotizat.

Don Juan a argumentat că eram prea puternic, ca să fiu oprit aşa uşor.

— Atunci ce s-a întâmplat? l-am întrebat.

— Genaro a venit să te vadă şi să-ţi spună ceva

exclusiv ţie, a spus el. Când a ieşit din tufişuri, era Genaro dublura. Ar exista un alt mod de a explica acest lucru, dar nu vreau să-l folosesc acum.

— De ce, don Juan?

— Pentru că nu eşti încă gata să discutăm despre totalitatea eului. Deocamdată, pot să-ţi spun doar că Genaro cel de aici nu e dublura.

A arătat spre don Genaro, cu o mişcare a capului. Don Genaro a clipit de mai multe ori.

— Genaro din noaptea trecută a fost dublura. Iar aşa cum ţi-am spus deja, dublura are puteri de neconceput. El ţi-a arătat o problemă foarte importantă. Pentru a face asta, trebuia să te atingă. Dublura te-a atins pur şi simplu pe gât, în acelaşi loc în care te-a atins aliatul, cu câţiva ani în urmă. Fireşte, tu te-ai risipit ca o lumină. Şi tot în mod firesc, te-ai complăcut ca un nenorocit. Ne-au trebuit ore întregi ca să te adunăm. Astfel, ţi-ai risipit puterea, iar când a venit momentul să îndeplineşti o sarcină de luptător, nu ai avut destulă vlagă.

— Care era sarcina de luptător, don Juan?

— Ţi-am spus că Genaro a venit ca să-ţi arate ceva, misterul fiinţelor luminoase ca visători. Dar apoi tu ai întrebat: „Ce este dublura?” Iar eu am spus că dublura este sinele. Sinele visează dublura. Asta ar trebui să fie simplu, doar că nu este nimic simplu la noi. Probabil că visele obişnuite ale sinelui sunt simple, dar asta nu înseamnă că sinele este simplu. O dată ce el a învăţat să viseze dublura, sinele ajunge la această intersecţie stranie şi vine un moment când îţi dai seama că dublura este cea care visează sinele.

Scrisesem tot ce spusese. Dădusem, de asemenea, atenţie şi la ceea ce spusese, dar nu reuşisem să înţeleg ce voia să spună.

Don Juan şi-a repetat afirmaţiile.

— Aşa cum ţi-am spus, lecţia din noaptea trecută a fost despre visător şi visat, sau despre cine pe cine visează.

— Poftim?! am întrebat. Amândoi au izbucnit în râs.

— Noaptea trecută, a continuat don Juan, tu aproape că ai ales să te trezeşti la locul puterii.

— Ce vrei să spui, don Juan?

— Asta ar fi fost sarcina. Dacă nu te-ai fi complăcut în ideile tale stupide, ai fi avut destulă putere ca să înclini balanţa şi, fără îndoială, te-ai fi speriat de moarte. Din fericire, sau din nefericire, n-ai avut destulă putere. De fapt, ţi-ai irosit puterea într-o confuzie fără rost, până în punctul în care aproape că n-ai mai avut putere să supravieţuieşti.

Aşa că, după cum poţi înţelege foarte bine, a te complace în micile tale subterfugii e nu numai o prostie, ci şi dăunător. Un luptător care se epuizează singur nu poate trăi. Corpul nu este ceva indestructibil. Te-ai fi putut îmbolnăvi foarte grav. N-ai ajuns până acolo, pur şi simplu pentru că eu şi Genaro am atenuat unele din prostiile tale.

Impactul cuvintelor lui începea să-şi facă efectul asupra mea.

— Noaptea trecută, Genaro te-a condus printre complicaţiile dublurii, a continuat don Juan. Numai el poate face asta pentru tine. Iar când te-ai văzut întins pe pământ, nu a fost o iluzie sau o halucinaţie. Ţi-ai fi putut da seama de asta cu infinită claritate, dacă nu te-ai fi lăsat furat de prejudecăţile tale şi ai fi ştiut apoi că tu însuţi eşti un vis, că dublura ta te visează în aceeaşi manieră în care ai visat-o în noaptea trecută.

— Dar cum poate fi posibil lucrul acesta, don Juan?

— Nimeni nu ştie cum se întâmplă. Ştim doar că se întâmplă. Acesta e misterul nostru ca fiinţe luminoase. Noaptea trecută ai avut două vise şi te-ai fi putut trezi în oricare dintre ele, dar n-ai avut suficientă putere nici măcar să înţelegi acest lucru.

M-au fixat o clipă cu privirea.

— Cred că înţelege, a spus don Genaro.

3. Secretul fiinţelor luminoase

Don Genaro m-a încântat ore întregi cu nişte

instrucţiuni absurde despre cum să-mi manipulez lumea obişnuită. Don Juan a spus că trebuia să fiu foarte atent şi serios cu recomandările lui don Genaro, deoarece, deşi erau comice, nu erau o glumă.

Pe la prânz, don Genaro s-a ridicat şi s-a dus în tufişuri, fără să spună niciun cuvânt. Mă pregăteam să mă ridic, dar don Juan m-a reţinut uşor şi m-a anunţat cu voce solemnă că don Genaro va mai încerca încă un lucru pentru mine.

— Ce are de gând? am întrebat. Ce are de gând să-mi facă?

Don Juan m-a asigurat că n-avea rost să mă îngrijorez.

— Te apropii de o intersecţie. O intersecţie anume, la care ajunge orice luptător.

Credeam că era vorba de moartea mea. El părea să-mi anticipeze întrebarea şi mi-a făcut semn să nu spun nimic.

— Nu vom discuta problema asta. E de ajuns să spun că intersecţia la care mă refer este explicaţia vrăjitorilor. Genaro crede că eşti gata pentru ea.

— Când o să-mi vorbeşti despre asta?

— Nu ştiu când. Tu eşti recipientul, de aceea este în funcţie de tine. Tu o să decizi când.

— De ce nu chiar acum?

— Să decizi nu înseamnă să alegi un timp arbitrar, a spus el. Să decizi înseamnă că ţi-ai aranjat spiritul impecabil şi că ai făcut tot posibilul pentru a fi bun pentru cunoaştere şi putere. Totuşi, astăzi va trebui să rezolvi o mică ghicitoare pentru Genaro. El s-a dus înaintea noastră şi va aştepta undeva în tufişuri. Nimeni nu ştie punctul în care va fi el sau timpul exact când o să mergi după el. Dacă eşti capabil să determini exact timpul când să părăseşti casa, o să fii capabil să afli unde este el.

I-am spus lui don Juan că nu-mi puteam imagina pe cineva care să poată rezolva o astfel de ghicitoare.

— Cum mă poate ajuta faptul că părăsesc casa într-un moment anume să ajung în locul în care se află don

Genaro?

Don Juan a zâmbit şi a început să murmure un cântec. Părea că se distrează de agitaţia mea.

— Asta-i problema pe care a stabilit-o Genaro pentru tine, a spus. Dacă ai destulă putere personală, o să hotărăşti cu siguranţă absolută timpul exact când să părăseşti casa. Cum te va ghida, dacă părăseşti casa la timpul oportun, e ceva ce nu ştie nimeni. Şi totuşi, dacă ai destulă putere, o să confirmi singur că aşa este.

— Dar cum voi fi ghidat, don Juan?

— Nimeni nu ştie.

— Eu cred că don Genaro vrea să mă păcălească.

— Atunci mai bine fii atent, a spus el. Dacă Genaro te păcăleşte, e în stare s-o facă lată.

Don Juan a râs de propria lui glumă. Nu puteam să-i ţin isonul. Frica mea de pericolul iminent al manevrelor lui don Genaro era prea reală.

— Poţi să-mi dai nişte idei-cheie? am întrebat.

— Nu există aşa ceva! a spus el tăios.

— De ce vrea să facă asta?

— Vrea să te testeze, a replicat. Să spunem că pentru el este foarte important să ştie dacă poţi primi explicaţia vrăjitorilor. Dacă rezolvi problema, va deduce că ai adunat destulă putere personală şi eşti pregătit. Dar dacă nu reuşeşti, asta va fi pentru că n-ai destulă putere personală şi, în acest caz, explicaţia vrăjitorilor nu va avea sens pentru tine. Eu cred că ar trebui să-ţi arătăm explicaţia vrăjitorilor, indiferent că eşti sau nu eşti în stare s-o înţelegi; asta e părerea mea. Genaro este un luptător mai conservator; el vrea ca lucrurile să urmeze în ordinea lor firească şi nu ţi-o va da, până când nu eşti pregătit.

— Dar de ce nu-mi dai tu explicaţia vrăjitorilor?

— Pentru că Genaro este cel care te ajută.

— Dar de ce, don Juan?

— Genaro nu vrea să-ţi spun de ce. Nu încă.

— Dacă aş afla explicaţia vrăjitorilor, aş fi afectat cu ceva?

— Nu cred.

— Atunci, spune-mi te rog, don Juan.

— Glumeşti. Genaro are idei exacte asupra acestei probleme şi noi trebuie să-l respectăm şi să-i onorăm ideile.

Mi-a făcut un gest imperativ să tac. După o pauză lungă şi deprimantă, am îndrăznit o întrebare:

— Dar cum pot rezolva problema asta, don Juan?

— Nu ştiu încă, de aceea nu pot să te sfătuiesc ce să faci. Genaro este mai eficient. El a conceput problema pentru tine. Deoarece face asta pentru binele tău, este acordat doar cu tine, de aceea doar tu poţi alege exact timpul când să părăseşti casa. El te va chema şi te va ghida cu ajutorul chemării sale.

— Cum va fi chemarea lui?

— Nu ştiu. Chemarea lui este pentru tine, nu pentru mine. El îţi va atinge direct „voinţa”. Cu alte cuvinte, trebuie să-ţi foloseşti „voinţa” pentru a cunoaşte chemarea lui. Genaro simte că trebuie să fie sigur, în acest moment, că ai acumulat destulă putere personală, pentru a fi în stare să-ţi transformi „voinţa” într-o unitate funcţională.

„Voinţa” era un alt aspect pe care don Juan îl subliniase cu mare atenţie, dar fără să-l clarifice. Din explicaţiile lui, înţelesesem că „voinţa” este o forţă care emană din zona regiunii ombilicale, printr-o deschidere nevăzută de sub ombilic, o deschidere pe care el o denumea „gaura”. „Voinţa” era se pare cultivată doar de vrăjitori. Ea le apărea practicanţilor învăluită în mister, iar obiectul ei le dădea capacitatea de a realiza acţiuni extraordinare.

I-am spus lui don Juan că nu era nicio şansă ca ceva atât de vag să devină vreodată o celulă funcţională în viaţa mea.

— Aici greşeşti, a răspuns. „Voinţa” se dezvoltă în luptător în pofida oricărei opoziţii a raţiunii.

— Don Genaro, ca vrăjitor, nu poate cunoaşte exact dacă sunt sau nu pregătit, fără să mă testeze? am întrebat.

— Bineînţeles că poate. Dar cunoaşterea aceasta n-ar fi de niciun folos, n-ar avea nicio consecinţă, pentru că n-

are nimic de-a face cu tine. Tu eşti cel care învaţă, de aceea tu revendici cunoaşterea ca putere, nu Genaro. El nu se ocupă de cunoaşterea lui, ci se ocupă de cunoaşterea ta. Tu trebuie să afli dacă „voinţa” ta lucrează sau nu. Acest lucru e foarte dificil de realizat. În pofida a ceea ce ştim, eu sau Genaro, despre tine, tu trebuie să îţi demonstrezi ţie însuţi că eşti în măsură să revendici cunoaşterea drept putere. Cu alte cuvinte, tu însuţi trebuie să fii convins că îţi poţi exersa „voinţa”. Dacă nu poţi realiza sarcina asta, atunci concluzia lui Genaro va fi că în pofida a ceea ce poate „vedea” el despre tine, nu eşti încă pregătit.

Simţeam o nelinişte copleşitoare, ciudată.

— Sunt necesare toate astea? am întrebat.

— Este cererea lui Genaro şi trebuie să te supui, a spus el pe un ton ferm, dar prietenos.

— Dar ce legătură e între don Genaro şi mine?

— S-ar putea să afli asta chiar azi, a spus el şi a zâmbit.

L-am rugat pe don Juan să mă scoată din situaţia intolerabilă în care mă găseam şi să-mi explice toată discuţia asta misterioasă. A râs, m-a bătut pe piept şi a făcut o glumă despre un halterofil mexican care avea pectoralii imenşi, dar nu putea face muncă fizică grea, deoarece avea spatele slab.

— Ai grijă de muşchii aceia. Ei nu trebuie să fie doar de spectacol.

— Muşchii mei n-au nimic de-a face cu chestia despre care discuţi, am spus eu, pe un ton belicos.

— Au, a răspuns el. Corpul trebuie să fie perfect, înainte ca „voinţa” să devină o unitate funcţională.

Don Juan deviase iar direcţia dialogului. Mă simţeam frustrat şi neliniştit.

M-am sculat, m-am dus în bucătărie şi am băut puţină apă. Don Juan m-a urmat şi mi-a sugerat că ar trebui să practic tipul de ţipăt de animal pe care mă învăţase don Genaro să-l imit. Ne-am dus într-o latură a casei; m-am aşezat pe o grămadă de lemne şi m-am adâncit în reproducerea sunetului. Don Juan a făcut câteva corecţii

şi mi-a dat câteva indicaţii privitoare la respiraţie; rezultatul final a fost o stare de relaxare fizică completă.

Am revenit pe verandă şi ne-am aşezat iar. I-am povestit că uneori mă supăram pe mine că eram atât de neajutorat.

— Nu este nicio greşeală în sentimentul de neajutorare, a spus el. Ne este familiar tuturor. Aminteşte-ţi că am petrecut o eternitate fiind nişte nou-născuţi neajutoraţi. Ţi-am spus deja că în acest moment eşti ca un nou-născut, care nu poate coborî singur din pătuţ, cu atât mai puţin să acţioneze de unul singur. Genaro te poate scoate din pătuţul tău, să spunem, ridicându-te. Dar un bebeluş vrea să acţioneze şi, deoarece nu poate, plânge. Nu este nimic rău în asta, dar să te complaci în plângeri şi proteste, asta e o altă problemă.

Mi-a cerut să rămân relaxat; a sugerat să-i pun întrebări o vreme, până când eram într-o stare de spirit a minţii mai bună.

O clipă am ezitat şi nu m-am putut decide ce să întreb.

Don Juan a întins o rogojină şi mi-a spus să stau pe ea. Apoi a umplut o tigvă mare de dovleac cu apă şi a pus-o într-o sacoşă. Părea că se pregăteşte pentru o călătorie. S-a aşezat iar şi m-a îndemnat cu o mişcare a sprâncenelor să încep întrebările.

L-am rugat să-mi spună mai multe despre molie.

Mi-a aruncat o privire lungă, cercetătoare şi a chicotit.

— Acela era un aliat. Ştii asta.

— Dar ce este de fapt un aliat, don Juan?

— Nu există niciun mod de a spune ce este un aliat, tot aşa cum nu există niciun mod de a spune ce este un copac.

— Un copac este un organism viu, am spus.

— Asta nu-mi spune prea mult, a răspuns el. Pot să spun şi eu că aliatul este o forţă, o tensiune. Ţi-am spus deja asta, dar nu explică prea multe despre aliat.

Exact ca în cazul copacului, singurul mod de a şti ce

este un aliat este doar de a-l întâlni. De ani de zile m-am luptat să te pregătesc pentru importanta întâlnire cu un aliat. Poţi să nu-ţi dai seama de asta, dar ţi-au trebuit ani întregi de pregătire, ca să întâlneşti un copac. Ca să întâlneşti un aliat e acelaşi lucru. Un profesor trebuie să aducă la cunoştinţa discipolului său pe aliat încetul cu încetul, bucată cu bucată. În cursul anilor ai adunat o mare cantitate de cunoaştere despre asta şi acum eşti capabil să aduni aceste noţiuni de cunoaştere într-un tot unitar, pentru a cunoaşte aliatul, aşa cum ai cunoscut copacul.

— Nu am nicio idee că fac asta, don Juan.

— Raţiunea ta nu este conştientă de asta, mai întâi pentru că ea nu poate accepta ideea existenţei unui aliat. Din fericire, nu raţiunea asamblează aliatul. Corpul o face. Ai perceput aliatul în multe feluri şi cu multe ocazii. Suma acestor bucăţi este aliatul. Nu cunosc niciun alt mod de a-l descrie.

Am spus că nu-mi puteam concepe corpul acţionând de unul singur, de parcă ar fi fost o entitate separată de raţiunea mea.

— Nu este, dar noi l-am făcut să fie, a comentat. Raţiunea noastră este meschină şi se află întotdeauna în conflict cu corpul. Bineînţeles, ăsta e doar un mod de a vorbi, dar triumful unui om al cunoaşterii este acela că el a reuşit să reunească cele două elemente ale sale. Deoarece nu eşti un om al cunoaşterii, acum corpul tău face lucruri pe care raţiunea ta nu le înţelege. Aliatul este unul dintre aceste lucruri. Nu erai nebun şi nici nu visai, când ai perceput aliatul în noaptea aceea, chiar aici.

L-am întrebat despre ideea înspăimântătoare pe care o implantaseră în mine el şi don Genaro, anume că aliatul era o entitate care mă aştepta la marginea unei mici văi, în munţii din Mexicul de Nord. Ei îmi spuseseră că, mai devreme sau mai târziu, trebuia să-mi respect întâlnirea cu aliatul şi să mă încaier cu el.

— Astea sunt moduri de a vorbi despre misterele pentru care nu există cuvinte. Eu şi Genaro am spus că la marginea acelui câmp te aşteaptă aliatul. Afirmaţia asta

este adevărată, dar n-are înţelesul pe care i-l dai tu. Aliatul te aşteaptă, asta e sigur, dar nu la marginea vreunui câmp. Este chiar aici, sau acolo, sau în orice alt loc. Aliatul te aşteaptă exact aşa cum moartea te aşteaptă, peste tot şi nicăieri.

— De ce mă aşteaptă aliatul?

— Pentru acelaşi motiv pentru care te aşteaptă şi moartea, pentru că te-ai născut. Acum nu există nicio posibilitate de a explica ce înseamnă asta. Întâi trebuie să simţi aliatul. Trebuie să-l percepi cu toată forţa lui, apoi explicaţia vrăjitorilor poate arunca lumină asupra lui. Cel puţin ai avut destulă putere să clarifici acest lucru, anume că aliatul este o molie.

Cu câţiva ani în urmă, tu şi cu mine am fost în munţi şi acolo ai avut o întâlnire cu ceva. Atunci nu aveam niciun mod de a-ţi spune ce se întâmpla; ai văzut o umbră zburând înainte şi înapoi, prin faţa focului. Tu însuţi ai spus că semăna cu o molie; deşi nu ştiai despre ce vorbeai, aveai absolută dreptate, umbra era o molie. Apoi, cu altă ocazie, te-a speriat ceva de moarte, după ce adormiseşi în fata unui foc. Eu te-am avertizat să nu adormi, dar tu mi-ai nesocotit avertismentul; acest lucru te-a lăsat la îndemâna aliatului şi molia a păşit pe gâtul tău. Cum de-ai supravieţuit atunci, o să rămână mereu un mister pentru mine. Atunci n-ai ştiut, dar eu te-am crezut mort. Atât de serioasă a fost greşeala ta.

De atunci, de câte ori ai fost în munţi sau în desert, chiar dacă n-ai observat, molia te-a urmărit mereu. Aşa că putem spune că pentru tine, aliatul este o molie. Dar nu pot spune că este cu adevărat o molie, aşa cum le cunoaştem noi. A spune că aliatul este o molie e doar un fel de a vorbi, un fel de a face imensitatea aceasta comprehensibilă.

— Aliatul este şi pentru tine o molie? am întrebat.

— Nu. Modul în care înţelegi aliatul este o problemă personală.

Am menţionat că mă găseam în punctul de unde plecasem; nu-mi spusese de fapt ce era un aliat.

— Nu e nevoie să fii confuz. Confuzia este o stare în care intri, dar din care poţi să şi ieşi. În acest moment nu există niciun mod de a clarifica ceva. Poate mai târziu, în cursul zilei de azi, vom fi în stare să discutăm problemele astea în detaliu; depinde de tine. Sau, mai exact, depinde de puterea ta personală.

A refuzat să mai scoată vreun cuvânt. Am devenit obsedat de teama că nu voi reuşi să trec testul. Don Juan m-a luat în spatele casei şi m-a pus să stau pe rogojină, la marginea unui canal de irigaţie. Apa se mişca destul de lent, încât părea că stagnează. El mi-a comandat să stau liniştit, să-mi opresc dialogul interior şi să privesc la apă. A spus că descoperise, cu ani înainte, că aveam o afinitate pentru masele de apă, un sentiment foarte convenabil pentru eforturile în care eram implicat. Am remarcat că nu îndrăgeam în mod particular apa, dar nici nu-mi displăcea. El a spus că exact de aceea apa era folositoare pentru mine, pentru că eram indiferent faţă de ea. În condiţii de stres, apa nu mă putea prinde, dar nici nu mă putea respinge.

S-a aşezat în spatele meu şi m-a sfătuit să mă liniştesc şi să nu-mi fie frică, pentru că el era acolo ca să mă ajute, la nevoie.

Am avut un moment de teamă. L-am privit, aşteptând instrucţiuni mai multe. El mi-a întors forţat capul spre apă şi mi-a ordonat să încep. Nu aveam nicio idee despre ce voia să fac, aşa că m-am relaxat pur şi simplu. În timp ce priveam la apă, am prins în raza vizuală stuful de pe partea opusă. Inconştient, mi-am odihnit ochii nefocalizaţi pe el. Curentul uşor îl făcea să tremure. Apa avea culoarea pământului deşertic. Am observat că vălurelele din jurul trestiilor arătau ca nişte riduri, sau ca nişte fisuri pe o suprafaţă netedă. La un moment dat, trestiile au devenit gigantice, apa era o suprafaţă plată şi netedă, de culoare ocru, iar apoi, în câteva secunde, am căzut într-un somn adânc; sau poate că am intrat într-o stare perceptuală, pentru care nu am termen de comparaţie. Cel mai apropiat mod de a o descrie ar fi să spun că m-am culcat şi am avut

un vis de rău augur.

Simţeam că puteam sta în această stare un timp nedefinit, dacă aş fi vrut, dar am oprit-o în mod deliberat, angajându-mă într-un dialog conştient cu mine însumi. Am deschis ochii. Eram întins pe rogojină. Don Juan era la câţiva paşi de mine. Visul fusese atât de magnific, încât am început să i-l descriu. El mi-a făcut semn să tac. A arătat cu o ramură lungă spre două umbre alungite pe care le proiectau pe sol nişte ramuri uscate din tufişurile pustii. Vârful ramurii sale urmărea conturul uneia dintre umbre, de parcă ar fi trasat-o, apoi a sărit la cealaltă şi a făcut acelaşi lucru; umbrele aveau cam vreo treizeci de centimetri lungime şi vreo trei centimetri lăţime; erau depărtate una de cealaltă cam treisprezece-cincisprezece centimetri. Mişcarea ramurii mi-a forţat ochii să se focalizeze şi mi-am dat seama că vedeam patru umbre, cu ochii încrucişaţi; brusc, cele două umbre din mijloc s-au unit într-una singură şi au creat o senzaţie de extraordinară adâncime. În umbra astfel formată, era o rotunjime şi un volum cumva inexplicabile. Era aproape ca un tub transparent, o bară rotundă, dintr-o substanţă necunoscută. Ştiam că ochii mei erau încrucişaţi şi, totuşi, ei păreau să fie focalizaţi pe un singur punct; viziunea era foarte clară. Îmi puteam mişca ochii, fără ca imaginea să dispară.

Am continuat să urmăresc, dar fără să-mi pierd controlul. Simţeam o constrângere curioasă să cedez şi să mă cufund în scena respectivă. Ceva din ceea ce observam părea să mă atragă; dar ceva din mine a ieşit la suprafaţă şi am început un dialog semiconştient; aproape instantaneu, am devenit conştient de împrejurimile din viaţa de zi cu zi.

Don Juan mă urmărea. Părea contrariat L-am întrebat dacă s-a întâmplat ceva. N-a răspuns. M-a ajutat să mă aşez. De-abia atunci mi-am dat seama că stăteam întins pe spate, privind la cer, iar don Juan se aplecase deasupra feţei mele.

Primul meu impuls a fost să-i spun că văzusem

efectiv umbrele pe sol, în timp ce priveam la cer, dar el şi-a pus mâna la gura mea. Am stat o vreme tăcuţi. Nu aveam niciun gând. Trăiam un sentiment teribil de pace şi, apoi, am simţit brusc un îndemn neînduplecat să mă ridic şi să intru în tufişuri, să-l caut pe don Genaro.

Am făcut o încercare să vorbesc cu don Juan; el şi-a ridicat bărbia şi şi-a îndoit buzele, ca o comandă mută să nu vorbesc. Am încercat să evaluez încurcătura în care mă aflam în mod raţional; totuşi, îmi plăcea atât de mult liniştea mea şi nu voiam s-o stric cu consideraţii logice.

După o clipă de pauză, am simţit nevoia imperioasă să intru în tufişuri. Am luat-o pe potecă. Don Juan mergea în urma mea, de parcă eu eram conducătorul.

Am mers cam o oră. Am reuşit să rămân fără gânduri. Apoi am ajuns la un deal. Don Genaro stătea acolo, aproape de vârful unui perete de stâncă. M-a salutat exuberant şi a trebuit să-şi strige cuvintele; era cam la vreo cincisprezece metri deasupra pământului. Don Juan m-a pus să mă aşez şi apoi s-a aşezat şi el lângă mine.

Don Genaro a explicat că am găsit locul unde mă aştepta el, pentru că mă ghidase un sunet pe care-l produsese el. În timp ce vorbea, mi-am dat seama că auzisem într-adevăr un sunet aparte, pe care-l credeam un bâzâit în urechi; părea să fie mai degrabă ceva intern, o condiţie corporală, o senzaţie de sunet indeterminabil, aflat în afara zonei de evaluare şi interpretare conştientă.

Am crezut că don Genaro avea un instrument mic în mâna stângă. De unde stăteam, nu-l puteam distinge clar. Arăta ca o liră mică de ţinut între dinţi; cu el producea un sunet uşor şi straniu, care era practic imperceptibil. S-a mai jucat puţin cu instrumentul, ca să-mi dea timp să realizez pe deplin ceea ce tocmai îmi spusese. Apoi mi-a arătat mâna stângă. În ea nu era nimic; nu ţinea niciun instrument. Mi se păruse că se juca cu un instrument, din cauza felului în care-şi pusese mâna la gură; sunetul era produs efectiv cu buzele şi cu marginea mâinii stângi, între degetul cel mare şi cel arătător.

M-am întors spre don Juan să-i explic că fusesem

înşelat de mişcările lui don Genaro. El a făcut un gest rapid şi mi-a spus să nu vorbesc, ci să-i dau atenţie lui don Genaro. M-am întors să-l privesc pe acesta, dar nu mai era acolo. M-am gândit că trebuia să fi coborât. Am aşteptat câteva clipe ca să iasă dintr-un tufiş. Piatra pe care stătuse el avea o formă specială; era mai mult ca o lespede uriaşă, pe un perete mare de stâncă. Probabil că mi-am mutat privirea doar două-trei secunde. Dacă s-ar fi căţărat, l-aş fi observat înainte să ajungă pe vârful peretelui de stâncă, iar dacă ar fi coborât, l-aş fi văzut şi atunci din locul unde stăteam.

L-am întrebat pe don Juan despre poziţia lui don Genaro. El a replicat că acesta stătea încă pe marginea lespezii. Atât cât puteam judeca, acolo nu era nimeni, dar don Juan a susţinut în continuare că don Genaro stătea încă pe lespede.

Nu părea că glumeşte. Ochii lui erau fermi şi îndârjiţi. A spus pe un ton tăios că simţurile mele nu erau drumul potrivit pentru a evalua ce făcea don Genaro. Mi-a ordonat să-mi opresc dialogul interior. M-am luptat o clipă şi am început să-mi închid ochii. Don Juan s-a aplecat spre mine şi m-a mişcat de umeri. Mi-a şoptit că trebuia să-mi menţin vederea pe marginea lespezii de piatră.

Aveam o senzaţie de somnolentă şi am auzit cuvintele lui don Juan de parcă ar fi venit de departe. M-am uitat în mod automat spre lespede. Don Genaro era iar acolo. Asta nu mă interesa. Am remarcat semiconştient că respiram foarte greu, dar înainte să mă fi putut gândi la asta, don Genaro a sărit spre sol. Nici această acţiune nu mi-a trezit interesul. El a venit lângă mine şi m-a ajutat să mă ridic, ţinându-mă de mână; don Juan mă ţinea de cealaltă mână. M-au susţinut între ei. Apoi don Genaro m-a ajutat să merg. Mi-a şoptit în ureche ceva, ceva ce n-am înţeles, şi am simţit dintr-o dată că îmi trăsese corpul într-un mod ciudat; parcă m-ar fi apucat de pielea stomacului şi m-ar fi ridicat pe lespede, sau poate pe altă piatră. Am ştiut că pentru o clipă eram pe o stâncă. Aş fi putut jura că era lespedea de piatră; totuşi, imaginea era atât de efemeră,

încât n-o puteam evalua în detaliu. Apoi am simţit ceva în mine care a şovăit şi am căzut pe spate. Am avut o senzaţie slabă de durere, sau poate de neplăcere fizică. Următorul lucru pe care l-am perceput a fost că don Juan vorbea cu mine. Nu-l puteam înţelege. Mi-am concentrat atenţia pe buzele lui. Parcă eram într-un vis; încercam să rup dinăuntru o folie ca un film care mă învăluia, în timp ce don Juan încerca s-o rupă din afară. În cele din urmă, ea s-a rupt şi cuvintele lui don Juan au devenit perceptibile şi înţelesul lor perfect clar. El îmi comanda să revin la suprafaţă prin propriile mele forţe. M-am luptat cu disperare să-mi recâştig calmul; n-am avut niciun succes. Mă întrebam destul de conştient de ce aveam atâtea probleme. Mă luptam să vorbesc cu mine.

Don Juan părea conştient de dificultăţile prin care treceam. M-a îndemnat să încerc mai tare. Ceva prezent acolo mă oprea să mă angajez în dialogul meu interior familiar. Era ca şi cum o forţă ciudată mă făcea indiferent şi adormit.

M-am luptat împotriva ei, până când am început să-mi pierd suflul. L-am auzit pe don Juan vorbindu-mi. Corpul meu se contorsiona involuntar, de tensiune. Simţeam că eram angajat şi blocat într-o luptă mortală, cu ceva care mă oprea să respir. Nu aveam nicio frică, mai degrabă mă stăpânea o furie incontrolabilă. Mânia mea crescuse atât de mult, încât mârâiam şi ţipam ca un animal. Apoi corpul meu a fost cuprins de un atac; am avut un şoc care m-a oprit instantaneu. Puteam să respir iar, şi apoi mi-am dat seama că don Juan îşi deşertase tigva cu apă pe gâtul meu şi pe stomac.

M-a ajutat să mă aşez. Don Genaro stătea pe marginea lespezii. M-a strigat pe nume, apoi a sărit pe pământ. L-am văzut plutind de la o înălţime de vreo cincisprezece metri sau mai mult şi am simţit o senzaţie insuportabilă în jurul regiunii mele ombilicale; avusesem aceeaşi senzaţie în visele în care cădeam.

Don Genaro a venit la mine şi m-a întrebat zâmbind dacă îmi plăcuse saltul său. Am încercat fără succes să

spun ceva. Don Genaro m-a strigat iar pe nume.

— Carlito! Urmăreşte-mă! a spus el.

Şi-a balansat mâinile de patru-cinci ori, de parcă şi-ar fi luat avânt şi apoi a sărit în afara razei mele vizuale, sau aşa am crezut eu. Sau a făcut altceva, ce nu pot să descriu. Era cam la un metru şi jumătate-doi, de mine şi apoi s-a evaporat, de parcă ar fi fost tras de o forţă incontrolabilă.

Mă simţeam obosit şi absent. Aveam un sentiment de indiferenţă şi nu voiam să gândesc sau să vorbesc cu mine. Nu mi-era frică, dar eram inexplicabil de trist. Îmi venea să plâng. Don Juan m-a lovit de mai multe ori în creştet cu încheieturile degetelor şi a râs, de parcă tot ce se întâmplase ar fi fost o glumă. Apoi mi-a cerut să vorbesc cu mine, pentru că era timpul când era nevoie cu disperare de dialogul interior. L-am auzit ordonându-mi: „Vorbeşte! Vorbeşte!”

Am avut un spasm involuntar în muşchii buzelor. Gura mi s-a mişcat fără a scoate vreun sunet. Mi l-am reamintit pe don Genaro mişcându-şi gura în acelaşi mod, când făcea pe clovnul, şi doream să fi putut spune, aşa cum spusese el: „Gura mea nu vrea să vorbească”. Am încercat să formulez cuvintele şi buzele mele s-au contorsionat într-un mod dureros. Don Juan părea să fie gata să se înece de râs. Veselia lui era contagioasă şi am râs şi eu. În cele din urmă, m-a ajutat să mă ridic. L-am întrebat dacă don Genaro se va întoarce. A spus că don Genaro făcuse destul pentru mine în ziua aceea.

— Aproape ai reuşit, a spus don Juan.

Stăteam lângă focul din soba de pământ. El insistase să mănânc. Nu mi-era foame şi nu eram obosit. Mă cuprinsese o stare de melancolie neobişnuită; mă simţeam îndepărtat de toate evenimentele zilei. Don Juan îmi dăduse carneţelul. Am făcut un efort suprem ca să-mi recâştig starea de spirit obişnuită. Am mâzgălit câteva comentarii. Încetul cu încetul, simţeam că îmi reveneam. Parcă se ridicase un văl; dintr-o dată, constatam că-mi revenise atitudinea familiară de interes şi dezorientare.

— Bun, bun, spuse don Juan, mângâindu-mă pe cap. Ţi-am spus că adevărata artă a luptătorului este de a realiza un echilibru între spaimă şi mirare.

Dispoziţia lui don Juan era neobişnuită. Părea aproape nervos, neliniştit. Părea că vrea să vorbească de bunăvoie. Am crezut că vrea să mă pregătească pentru explicaţia vrăjitorilor şi am devenit şi eu destul de neliniştit. Ochii lui aveau o licărire ciudată, pe care o mai văzusem doar de câteva ori. După ce i-am spus ce gândeam despre atitudinea lui neobişnuită, a explicat că era bucuros pentru mine, că un luptător se poate bucura de triumfurile semenilor săi, dacă ele erau triumfuri ale spiritului. A adăugat că, din păcate, nu eram gata pentru explicaţia vrăjitorilor, în pofida faptului că rezolvasem cu succes problema lui don Genaro. Spunea că, atunci când mă stropise cu apă pe tot corpul, eram efectiv pe moarte şi că întreaga mea realizare fusese anihilată de incapacitatea mea de a para ultimul dintre atacurile lui don Genaro.

— Puterea lui Genaro era ca un val care te-a înghiţit, a spus.

— Don Genaro a vrut să mă rănească? am întrebat.

— Nu, a răspuns. Genaro vrea să te ajute. Dar puterea se poate întâlni doar cu putere. El te testa şi tu ai cedat.

— Dar i-am rezolvat problema, nu-i aşa?

— Ai reuşit perfect. Atât de bine, încât Genaro a trebuit să creadă că erai capabil de o sarcină de luptător complet. Aproape ai reuşit. Totuşi, ceea ce te-a încurcat, de data asta, n-a fost faptul că te complaci.

— Atunci, ce-a fost?

— Eşti prea violent şi nerăbdător; în loc să te relaxezi şi să te duci cu Genaro, ai început să te lupţi cu el. Nu poţi câştiga împotriva lui; e prea puternic faţă de tine.

Apoi don Juan mi-a dat câteva sfaturi şi sugestii în legătură cu relaţiile mele personale cu oamenii. Remarcile lui erau o urmare serioasă la ceea ce spusese don Genaro înainte. El era mai vorbăreţ şi, fără nicio insistenţă din partea mea, a început să-mi explice ceea ce avusese loc în

timpul ultimelor vizite pe care i le făcusem.

— După cum ştii, punctul crucial al vrăjitoriei este dialogul interior; el este cheia pentru tot. Când luptătorul învaţă să-l oprească, totul devine posibil; pot fi realizate schemele cele mai ciudate; trecerea spre toate experienţele stranii şi supranaturale pe care le-ai avut recent s-a datorat faptului că ai reuşit să-ţi opreşti dialogul interior. Cu o stăpânire completă, ai perceput aliatul, dublura lui Genaro, visătorul şi visatul, iar astăzi aproape ai învăţat despre totalitatea eului tău; asta a fost fapta pe care se aştepta Genaro s-o realizezi. Toate astea au fost posibile pentru că ai adunat destulă putere personală. A început ultima oară când ai fost aici şi am surprins licărirea unei prevestiri foarte norocoase. De îndată ce-ai sosit, am auzit aliatul dând târcoale; întâi am auzit paşii uşori şi apoi am „văzut" molia care te privea, în timp ce coborai din maşină. Aliatul era nemişcat şi te urmărea. Pentru mine, asta era cea mai bună prevestire. Dacă aliatul ar fi fost agitat, mişcându-se împrejur, fiind nemulţumit de prezenţa ta, aşa cum a fost mereu, cursul evenimentelor ar fi fost diferit. De multe ori am surprins aliatul într-o stare neprietenoasă faţă de tine, dar de data asta prevestirea era bună şi am ştiut că aliatul avea pentru tine o porţie de cunoaştere. Acesta e motivul pentru care am spus că aveai întâlnire cu cunoaşterea, o întâlnire cu o molie, care era de multă vreme nehotărâtă. Din motive necunoscute pentru noi, aliatul a ales forma unei molii ca să se prezinte în fata ta.

— Dar ai spus că aliatul este fără formă şi că poţi observa doar efectele lui, am replicat.

— Este adevărat. Dar aliatul este o molie pentru privitorii asociaţi cu tine – eu şi Genaro. Pentru tine, aliatul este doar un efect, o senzaţie în corp, sau un sunet, sau boabele aurii ale cunoaşterii. Oricum, fapt este că, luând forma unei molii, aliatul ne spune nouă ceva, mie şi lui Genaro, ceva de mare importanţă. Moliile sunt cele care dau cunoaştere, sunt prietenii şi ajutoarele vrăjitorilor. Pentru că aliatul a ales să fie o molie, Genaro a pus atâta

accent pe tine.

În noaptea aceea, când ai întâlnit molia, aşa cum anticipasem, pentru tine a fost o adevărată întâlnire cu cunoaşterea. Ai învăţat chemarea moliei, ai simţit praful de aur de pe aripile ei, dar, mai presus de toate, în noaptea aceea ai fost conştient pentru prima dată că ai „văzut” şi corpul tău a învăţat că suntem fiinţe luminoase. Tu n-ai evaluat încă corect acel eveniment monumental din viaţa ta. Genaro ţi-a demonstrat cu o forţă şi o claritate formidabile că suntem un simţământ şi că ceea ce numim corpul nostru este un mănunchi de fibre luminoase care au o conştiinţă.

Noaptea trecută te-ai aflat sub auspiciile bune ale aliatului. Am venit să te privesc când ai sosit şi am ştiut că trebuia să-l chem pe Genaro, ca să-ţi explice misterul visătorului şi al visatului. Atunci ai crezut, aşa cum faci de obicei, că te păcălesc; dar Genaro nu se ascundea în tufişuri, aşa cum ai crezut. El a venit pentru tine, chiar dacă raţiunea ta a refuzat să creadă asta.

Această parte a explicaţiilor sale era, într-adevăr, cel mai greu de acceptat ca atare. Nu puteam s-o admit. Am spus că don Genaro fusese real şi din lumea asta.

— Tot ce-ai urmărit a fost real şi din lumea asta. Nu există altă lume. Obstacolul tău era o insistenţă particulară din partea ta, iar această particularitate a ta nu va putea fi vindecată de explicaţii. Aşa că astăzi, Genaro s-a adresat direct corpului tău. O examinare atentă a ceea ce ai făcut astăzi îţi va dezvălui cum a reuşit corpul tău să adune lucrurile într-o manieră demnă de laudă. Cumva, ai reuşit să nu te mai complaci în viziunile pe care le-ai avut la canalul de irigaţie. Ţi-ai păstrat un control şi o rezervă rare, aşa cum fac luptătorii; n-ai crezut nimic, dar, totuşi, ai acţionat eficient şi astfel ai fost capabil să urmezi chemarea lui Genaro. Practic, l-ai găsit fără niciun ajutor din partea mea.

Când am ajuns la lespedea de piatră, erai îmbibat de putere şi l-ai văzut pe Genaro stând în picioare acolo unde au stat şi alţi vrăjitori, din motive similare. El însuşi era

tot, numai putere. Dacă ai fi procedat cum tăcuseşi mai devreme, la canalul de irigaţie, l-ai fi „văzut” aşa cum este cu adevărat, o fiinţă luminoasă. În loc de asta, te-ai înspăimântat, în special când Genaro te-a făcut să sari. Saltul acela în sine ar fi fost suficient ca să te transporte dincolo de graniţele tale. Dar n-ai avut destulă forţă şi te-ai întors în lumea raţiunii tale. Apoi, bineînţeles, ai intrat într-o luptă mortală cu tine însuţi. Ceva din tine, „voinţa” ta, voia să se ducă cu Genaro, în timp ce raţiunea ta se opunea. Dacă nu te-aş fi ajutat, acum ai fi fost mort şi îngropat în locul acela al puterii. Dar chiar şi cu ajutorul meu, rezultatul a fost îndoielnic pentru o clipă.

Am rămas tăcuţi preţ de câteva minute. L-am aşteptat să vorbească. În cele din urmă, l-am întrebat:

— Don Genaro m-a făcut să sar pe lespedea de piatră?

— Nu lua saltul acela în sensul în care înţelegi tu un salt, a spus el. Încă o dată, e doar un fel de-a spune. Atâta timp cât tu crezi că eşti un corp solid, nu poţi concepe lucrul despre care îţi vorbesc.

Apoi a aruncat nişte cenuşă pe jos, lângă lampă, acoperind o zonă de vreo patruzeci de centimetri pătraţi, şi a trasat o schemă cu degetele, o schemă care avea opt puncte legate între ele prin linii. Era o figură geometrică.

Mai schiţase una similară, cu câţiva ani înainte, când a încercat să-mi explice că nu era o iluzie când observasem aceeaşi frunză căzând de patru ori la rând din acelaşi copac.

Schema desenată pe cenuşă avea două epicentre: unul pe care-l denumise „raţiunea”, celălalt, „voinţa”. „Raţiunea” era legată direct cu un punct căruia îi spunea „vorbire”. Prin „vorbire”, „raţiunea” era legată indirect cu alte trei puncte, „sentiment”, „vis” şi „vedere”. Celălalt epicentru, „voinţa”, era legat direct cu „sentimentul”, „visatul” şi „vederea”; şi numai indirect de „raţiune” şi „vorbire”.

Am remarcat că schema era diferită de cea înregistrată de mine cu ani înainte.

— Forma de prezentare n-are nicio importanţă. Punctele astea simbolizează o fiinţă umană şi pot fi reprezentate în orice mod doreşti.

— Ele reprezintă corpul unei fiinţe umane? am întrebat.

— Nu-i spune corp. Astea sunt opt puncte pe fibrele unei fiinţe luminoase. Un vrăjitor spune, după cum poţi vedea în schemă, că o fiinţă umană este, mai întâi de toate, „voinţă”, deoarece „voinţa” este legată direct de trei puncte: „sentiment”, „visat” şi „vedere”, apoi fiinţa umană este „raţiune”. Acesta este mai exact un centru mai mic decât „voinţa”, conectat doar cu „vorbirea”.

— Dar celelalte două puncte ce sunt, don Juan? M-a privit şi a zâmbit.

— Acum eşti puţin mai puternic decât erai când am vorbit prima dată despre această schemă. Dar încă nu eşti destul de puternic, ca să afli toate opt punctele. într-o zi, Genaro ţi le va arăta pe celelalte două.

— Oricine are cele opt puncte, sau numai vrăjitorii?

— Putem spune că fiecare dintre noi vine pe lume cu opt puncte. Două dintre ele, „raţiunea” şi „vorbirea”, sunt cunoscute de oricine. „Sentimentul” este totdeauna vag, dar cumva familiar. Dar numai în lumea vrăjitorilor devii complet informat asupra „visatului”, „vederii” şi „voinţei”. Iar în final, la marginea acestei lumi, te întâlneşti cu celelalte două. Cele opt puncte formează totalitatea omului.

Mi-a arătat pe schemă că toate punctele puteau fi făcute să aibă legături indirecte.

L-am întrebat iar despre cele două puncte misterioase care rămăseseră. El mi-a arătat că ele erau legate doar de „voinţă” şi că erau distanţate de „sentiment”, „visat” şi „vedere” şi că erau şi mai departe de „vorbire” şi „raţiune”. Mi-a indicat cu degetul, ca să-mi arate că erau izolate de rest, dar şi între ele.

— Aceste două puncte nu vor ceda niciodată la „vorbire” sau la „raţiune”, a spus el. Doar „voinţa” le poate manipula. „Raţiunea” este atât de depărtată de ele, încât

nu are absolut niciun sens să încerci să ţi le imaginezi. Acesta este unul dintre cele mai grele lucruri de realizat; în definitiv, punctul forte al „raţiunii” este să motiveze totul.

L-am întrebat dacă cele opt puncte corespundeau unor zone sau anumitor organe dintr-o fiinţă umană.

— Corespund, a replicat el sec.

Mi-a atins capul şi a spus că acesta este centrul „raţiunii” şi al „vorbirii”. Extremitatea sternului era centrul „sentimentului”. Zona de sub ombilic este a „voinţei”. „Visatul” era în partea dreaptă a coastelor. „Vederea” în partea stângă. El a spus că uneori, unii vrăjitori au „vederea” şi „visatul” în partea dreaptă.

— Unde sunt celelalte două puncte? am întrebat.

El mi-a dat cel mai obscen răspuns şi a izbucnit în râs.

— Eşti atât de meschin, a spus. Crezi că sunt un ţap bătrân şi adormit, nu-i aşa?

I-am explicat că întrebările mele veneau de la sine.

— Nu încerca să te grăbeşti. O să afli la timpul cuvenit şi apoi o să fii singur, pe seama ta.

— Vrei să spui că n-o să te mai văd, don Juan?

— Niciodată. Eu şi Genaro vom fi atunci ce am fost întotdeauna, praf pe drum.

Am simţit un spasm în adâncul stomacului.

— Ce spui, don Juan?

— Spun că toţi suntem fiinţe impenetrabile, luminoase şi nemărginite. Tu, eu şi Genaro suntem legaţi împreună de un scop, care nu ţine de hotărârea noastră.

— Despre ce scop vorbeşti?

— Învăţarea comportamentului luptătorului. Nu poţi să te laşi de asta, dar nici noi nu putem. Atât timp cât pregătirea ta nu este terminată, o să mă găseşti pe mine, sau pe Genaro, dar o dată realizată, o să zbori liber şi nimeni nu ştie unde te va duce forţa vieţii tale.

— Ce legătură are asta cu don Genaro?

— Subiectul ăsta nu este încă de discutat, a spus el. Astăzi, eu trebuie să urmez drumul trasat de Genaro,

faptul că suntem fiinţe luminoase. Noi suntem fiinţe care percep. Suntem o conştiinţă; nu suntem obiecte; nu avem soliditate. Suntem nemărginiţi. Lumea obiectelor şi a solidităţii e un mod de a ne face convenabilă trecerea pe pământ. E doar o descriere, care ne-a fost creată ca să ne ajute. Noi, sau mai degrabă, „raţiunea” noastră, uităm că descrierea este doar o descriere şi, astfel, înlănţuim totalitatea noastră într-un cerc vicios, din care ieşim foarte rar în vieţile noastre.

De exemplu, în acest moment, tu eşti implicat în a te degaja din încrengăturile „raţiunii”. Pentru tine este absurd şi inimaginabil că Genaro a apărut la marginea tufişurilor, dar, totuşi, nu poţi nega ceea ce-ai văzut. Aşa ai perceput.

Don Juan a chicotit. A trasat atent o altă schemă pe cenuşă şi a acoperit-o cu pălăria lui, înainte s-o pot copia.

— Suntem fiinţe care percep, a continuat. Lumea pe care o percepem este, totuşi, o iluzie. A fost creată de o descriere care ne-a fost povestită din momentul în care ne-am născut.

Noi, fiinţele luminoase, ne naştem cu două inele ale puterii, dar folosim doar unul ca să ne creăm lumea. Inelul acesta, care este prins de noi imediat ce ne naştem, este „raţiunea”, iar însoţitorul ei este „vorbirea”. Între cele două se inventează şi susţine lumea.

Deci, în esenţă, lumea pe care „raţiunea” ta vrea s-o susţină este lumea creată de o descriere, iar legile ei sunt dogmatice şi inviolabile, iar „raţiunea” învaţă să le accepte şi să le apere.

Secretul fiinţelor luminoase este că ele au un alt inel al puterii, pe care nu-l folosesc niciodată, „voinţa”. Trucul vrăjitorului este acelaşi cu al unui om normal. Amândoi au o descriere: unul, omul normal, o susţine cu „raţiunea” sa; celălalt, vrăjitorul, o susţine cu „voinţa” sa. Amândouă descrierile au legile lor şi legile sunt perceptibile, dar avantajul vrăjitorului este că „voinţa” este mult mai cuprinzătoare decât „raţiunea”.

Ce vreau eu să-ţi spun în acest moment este că de

acum încolo trebuie să te laşi să percepi, indiferent că descrierea e susţinută de „raţiunea” sau de „voinţa” ta. Simt că pentru tine acesta e singurul mod de a folosi lumea ta zilnică, ca pe o provocare şi un vehicul, pentru a acumula suficientă putere ca să atingi plenitudinea eului tău.

Poate că data viitoare când o să vii, o să ai destulă putere. În orice caz, aşteaptă până când vei simţi, aşa cum ai simţit astăzi la canalul de irigaţie, că o voce interioară îţi spune ce să faci. Dacă vei veni mânat de altă inspiraţie, va fi o pierdere de timp şi un pericol pentru tine.

Am făcut constatarea că, dacă trebuia să aştept vocea aceea interioară, nu-l voi mai vedea niciodată.

— Ai fi surprins să afli cât de bine se poate acţiona, când eşti pus la zid, a spus ei.

S-a ridicat şi a luat o grămadă de lemne de foc. A pus câteva beţe uscate pe soba de pământ. Flăcările au prins o strălucire gălbuie. Apoi a stins lampa şi s-a ghemuit în faţa pălăriei sale, care acoperea desenul pe care-l făcuse pe cenuşă.

Mi-a poruncit să stau calm, să-mi opresc dialogul interior şi să fixez cu ochii pălăria lui. M-am luptat câteva clipe, apoi am simţit o senzaţie de plutire, de cădere de pe o stâncă. Parcă nu mă ţinea nimic, parcă nu stăteam jos, sau parcă n-aveam deloc corp.

Don Juan a ridicat pălăria. Sub ea se găseau spirale de cenuşă. Le-am urmărit fără să gândesc. Am simţit spiralele mişcându-se. Le-am simţit în stomac. Cenuşa părea că se adună. Apoi s-a unduit şi s-a umflat şi, brusc, don Genaro stătea în fata mea.

Vederea lui mi-a declanşat automat dialogul interior. Credeam că trebuia să fi adormit. Am început să respir scurt şi am încercat să deschid ochii, dar ochii mei erau deschişi.

L-am auzit pe don Juan spunându-mi să mă ridic şi să mă plimb. Am sărit în picioare şi am fugit spre *ramada*. Don Juan şi don Genaro au alergat după mine. Don Juan a adus şi lampa. Nu-mi puteam relua respiraţia. Am încercat

să mă calmez, aşa cum făcusem înainte, alergând pe loc, cu faţa spre vest. Mi-am ridicat braţele şi am început să respir. Don Juan a venit lângă mine şi a spus că mişcările se fac doar la asfinţit.

Don Genaro a urlat că pentru mine era asfinţitul şi au început să râdă amândoi. Don Genaro a fugit la marginea tufişurilor şi apoi s-a întors la *ramada*, de parcă ar fi fost prins de un elastic imens care l-a făcut să sară înapoi. A repetat aceleaşi mişcări de trei, sau patru ori, apoi a venit lângă mine. Don Juan mă fixa cu privirea chicotind ca un copil.

Au schimbat pe furiş o privire. Don Juan i-a spus lui don Genaro cu voce tare că raţiunea mea era periculoasă şi că m-ar ucide dacă nu ar fi plecată.

— În numele cerului! a exclamat don Genaro, cu voce tunătoare. Plachează-i raţiunea!

Săreau ca nişte mingi şi râdeau ca doi copii.

Don Juan m-a pus să stau sub lampă şi mi-a dat carneţelul.

— În noaptea asta te luăm cu adevărat peste picior, a spus el pe un ton conciliant. Nu-ţi fie frică. Genaro se ascundea sub pălăria mea.

Partea a doua: Tonalul şi nagualul

1. Trebuie să crezi

Mergeam spre centru, pe Paseo de la Reforma. Eram obosit; altitudinea din Mexico City avea de-a face în mod sigur cu asta. Aş fi putut lua un autobuz sau un taxi, dar cumva, în pofida oboselii mele, voiam să mă plimb. Era duminică după-masă. Traficul era minim şi, totuşi, fumul eliminat de autobuzele şi camioanele diesel făceau ca străzile înguste ale centrului să arate ca nişte canioane pline de smog.

Am ajuns la Zocalo şi am văzut catedrala din Mexico City, care părea să fie mai înclinată decât ultima dată când fusesem pe acolo. Am făcut câţiva paşi prin holurile sale enorme. Un gând cinic mi-a trecut prin minte.

De acolo m-am îndreptat spre piaţa Lagunilla. Nu aveam nici ţintă sigură în cap. Hoinăream cu un pas vioi, fără să privesc la ceva anume. Am ajuns la standul cu monede vechi şi cărţi de mâna a doua.

— Hei! Hei! Ia te uită cine-i aici! a spus cineva, bătându-mă uşor pe umăr.

Vocea şi atingerea m-au făcut să tresar. M-am întors repede spre dreapta. Am rămas cu gura căscată de surpriză. Persoana care îmi vorbise era don Juan.

— Dumnezeule, don Juan! am exclamat şi mi-a trecut un fior prin corp. Ce faci aici?

— Ce faci aici? a răspuns el, ca un ecou.

I-am povestit că m-am oprit în oraş pentru două zile, înainte să mă îndrept spre munţii din Mexicul Central, ca să-l caut.

— Ei bine, să spunem că am coborât din munţi, ca să te găsesc, a spus el zâmbind.

M-a bătut de câteva ori pe umăr. Părea să fie bucuros că mă vedea. Şi-a pus mâinile în şolduri, şi-a umflat pieptul şi m-a întrebat dacă-mi plăcea sau nu înfăţişarea lui. De-abia atunci am observat că purta un costum. Impactul unei astfel de nepotriviri a fost total. Eram uluit.

— Îţi place *tacuche*-ul meu? a întrebat el zâmbind. Folosise cuvântul de argou, *tacuche*, în locul cuvântului spaniol *traje*, pentru costum.

— Astăzi sunt în costum, a spus el, de parcă ar fi trebuit să se explice.

Şi apoi, arătând spre gura mea deschisă, a adăugat:

— Închide-o! Închide-o!

Am râs absent. El a remarcat confuzia mea. Corpul lui se cutremura de râs, în timp ce se întorcea, ca să-l pot vedea din toate unghiurile. Îmbrăcămintea lui era incredibilă. Purta un costum maro deschis cu dungi, pantofi maro, cămaşă albă. Şi cravată! Şi asta mă făcea să mă întreb dacă avea şi ciorapi, sau purta pantofii fără ei.

Ceea ce-mi mărea nedumerirea era senzaţia înnebunitoare pe care o avusesem atunci când don Juan m-a bătut pe umăr şi m-am întors şi când mi s-a părut că l-am văzut în pantalonii şi cămaşa lui kaki, sandalele şi pălăria lui de paie, pentru ca apoi, când el m-a făcut atent la îmbrăcămintea lui, unitatea completă a îmbrăcăminţii lui să se fixeze ca şi cum aş fi creat-o cu gândurile mele. Gura mea părea să fie zona corpului cea mai cuprinsă de surpriză. S-a deschis involuntar. Don Juan m-a atins uşor pe bărbie, ca şi cum mă ajuta s-o închid.

— O să-ţi faci sigur o bărbie dublă, a spus şi a râs cu izbucniri scurte.

Apoi am devenit conştient că nu avea pălărie şi că părul lui scurt şi alb avea o cărare pe partea dreaptă. Arăta ca un domn mexican bătrân, un orăşean îmbrăcat impecabil.

I-am povestit că faptul că l-am găsit acolo era atât de stupefiant pentru mine, încât trebuia să mă aşez. A fost foarte înţelegător şi a sugerat să mergem într-un parc apropiat.

Am mers pe lângă câteva blocuri în tăcere completă şi am ajuns în Plaza Garibaldi, un loc unde muzicanţii îşi ofereau serviciile, un fel de centru de angajare a acestora.

Eu şi don Juan ne-am amestecat cu turiştii şi spectatorii şi ne-am plimbat în jurul parcului. După o

vreme, el s-a oprit, s-a lipit de un perete şi şi-a tras uşor pantalonii până la genunchi; purta şosete maro. L-am rugat să-mi explice rostul veşmintelor sale misterioase. Răspunsul lui vag a fost că, în ziua aceea, el trebuia să fie pur şi simplu în costum, din motive care se vor limpezi mai târziu.

Faptul că l-am găsit pe don Juan în costum era atât de neobişnuit, încât agitaţia mea era incontrolabilă. Nu-l văzusem de câteva luni şi voiam mai mult ca orice pe lume sa discut cu el, dar cadrul era oarecum nepotrivit, iar atenţia mea era atrasă de împrejurimi. Don Juan trebuie să-mi fi observat şi a sugerat să mergem spre La Alameda, un parc mult mai tihnit, aflat la câteva blocuri distanţă.

Nu erau prea mulţi oameni în parc şi n-am avut probleme să găsim o bancă goală. Ne-am aşezat. Nervozitatea mea lăsase locul unui sentiment de tulburare. N-am îndrăznit să-l privesc pe don Juan.

A urmat o pauză lungă, deprimantă; continuând să nu-l privesc, am spus că vocea interioară mă îndrumase în cele din urmă să-l caut, că evenimentele nesigure la care fusesem martor la casa lui îmi afectaseră viaţa profund şi că trebuia să discut despre ele.

El a făcut un gest de nerăbdare cu mâna şi a spus că deviza lui era să nu se gândească la evenimentele trecute.

— Ceea ce este important acum este că ai pus în aplicare sugestia mea. Ţi-ai luat viaţa zilnică ca pe o provocare, iar dovada că ai adunat destulă putere personală este faptul indiscutabil că m-ai găsit fără nicio dificultate, exact acolo unde trebuia.

— Mă îndoiesc foarte mult că pot pune credit pe asta, am spus.

— Eu te aşteptam şi apoi ai apărut. Asta-i tot ce ştiu; este tot ce îl poate interesa pe un luptător.

— Ce-o să se întâmple acum, că te-am găsit? am întrebai.

— Un lucru este sigur, nu vom discuta problemele „raţiunii” tale; experienţele acelea aparţin altui timp şi altei stări. La drept vorbind, ele sunt doar nişte trepte ale

unei scări nelimitate; să le accentuezi ar însemna să nu observi importanţa celor petrecute acum. Un luptător nu-şi poate permite asta.

Aveam o dorinţă de a mă plânge aproape invincibilă. Nu că aş fi acceptat tot ce mi se întâmplase, dar tânjeam după înţelegere şi consolare. Don Juan părea să-mi cunoască starea şi mi-a vorbit ca şi cum i-aş fi exprimat efectiv gândurile mele.

— Pe drumul cunoaşterii nu poţi rezista decât ca un luptător. Un luptător nu se plânge şi nu regretă nimic. Viaţa lui e o provocare nesfârşită, iar provocările nu pot fi bune sau rele. Provocările sunt pur şi simplu provocări.

Tonul lui era sec şi sever, dar zâmbetul era cald şi dezarmant.

— Acum, că eşti aici, vom aştepta o prevestire, a continuat.

— Ce fel de prevestire? am întrebat.

— Trebuie să aflăm dacă puterea ta poate rămâne singură. Ultima dată, ea s-a epuizat în mod lamentabil; de data asta, circumstanţele vieţii tale personale se pare că ţi-au dat, cel puţin la suprafaţă, toate elementele necesare pentru a face faţă explicaţiei vrăjitorilor.

— Există vreo şansă ca tu să-mi vorbeşti despre ea? am întrebat.

— Depinde de puterea ta personală. Deoarece apare întotdeauna în „acţiunile” şi „non-acţiunile” luptătorilor, puterea personală e singurul lucru care contează. Deocamdată, pot spune că te porţi minunat.

După o clipă de linişte, parcă ar fi vrut să schimbe subiectul s-a ridicat şi a arătat spre costumul său.

— Mi-am pus costumul pentru tine, a spus el pe un ton misterios. Costumul meu este provocarea mea. Priveşte cât de bine arăt în el! Cât de lejer! Eh? N-are niciun cusur!

Don Juan arăta extraordinar de bine în costum. Singurul element de comparaţie pe care mi-l sugera era felul în care arăta bunicul meu în costumul lui greu, englezesc. El îmi dădea totdeauna impresia că se simţea

nefiresc, neobişnuit în costum. Don Juan, dimpotrivă, era atât de natural.

— Crezi că pentru mine este uşor să arăt aşa în costum? a întrebat don Juan.

N-am ştiut ce să răspund. Totuşi, am tras concluzia pentru mine, judecind după înfăţişarea lui şi modul în care se comporta, că pentru el era lucrul cel mai uşor din lume.

— Să port un costum e o provocare pentru mine. O provocare la fel de dificilă ca a purta sandale şi poncho pentru tine. Totuşi, nu ai avut niciodată voie să priveşti asta drept o provocare. Cazul meu este diferit; eu sunt un indian.

Ne-am privit. Şi-a ridicat sprâncenele într-o întrebare tăcută cerându-mi să comentez.

— Deosebirea de bază dintre un om obişnuit şi un luptător este că luptătorul ia totul drept o provocare, a continuat, în timp ce omul obişnuit, ori o ia ca o binecuvântare, ori ca un blestem. Faptul că eşti astăzi aici arată că ai înclinat balanţa în favoarea comportamentului luptătorului.

Privirea lui fixă mă făcea să mă simt foarte nervos. Am încercat să mă ridic şi să mă plimb, dar el m-a pus să mă aşez.

— O să stai aici, fără să te agiţi, până terminăm, a spus el în mod imperativ. Aştept o prevestire; nu putem continua discuţia fără ea, pentru că nu e de ajuns că m-ai găsit, aşa cum nu era destul că l-ai găsit în ziua aceea pe Genaro, în deşert. Puterea ta trebuie să se mobilizeze şi să ofere un indiciu.

— Nu-mi pot da seama ce vrei, am spus.

— Am „visat” ceva dând târcoale parcului ăsta, a răspuns el.

— Era aliatul? am întrebat.

— Nu. Nu era. Aşa că trebuie să stăm aici şi să aflăm ce fel de prevestire va da puterea ta.

Apoi m-a rugat să-i fac o descriere detaliată a modului în care am respectat indicaţiile lui don Genaro şi ale sale privitoare la lumea mea de zi cu zi şi relaţiile mele

cu oamenii. M-am simţit puţin jenat. El m-a liniştit cu argumentul că afacerile mele personale nu erau private, deoarece ele includeau o sarcină de vrăjitorie, pe care el şi don Genaro mi-o implantau. Am remarcat glumeţ că viaţa mea fusese ruinată din cauza acelei sarcini de vrăjitorie şi am redat dificultăţile mele în a face fată vieţii cotidiene.

Am vorbit multă vreme. Don Juan a râs de povestirea mea, până când îi curgeau lacrimile pe obraji. Şi-a pălmuit de mai multe ori coapsele; acest gest, pe care-l văzusem de sute de ori, era complet neadecvat când era făcut pe pantalonii unui costum. Eram cuprins de teamă, pe care am exprimat-o.

— Costumul tău mă sperie mai mult decât tot ce ai făcut cu mine, am spus.

— O să te obişnuieşti. Un luptător trebuie să fie fluid şi trebuie să se potrivească armonios cu lumea din jur, indiferent că este lumea „raţiunii” sau a „voinţei”.

Cel mai periculos aspect al acestei potriviri apare atunci când luptătorul află că lumea nu este niciuna, nici cealaltă. Mi s-a spus că singurul mod de a reuşi în această armonie crucială este de a acţiona ca şi cum ai crede. Cu alte cuvinte, secretul unui luptător este că el crede fără credinţă. Dar, evident, un luptător nu poate să spună că el crede şi s-o lase aşa. Ar fi prea uşor. Doar să creadă ar însemna să fie scutit de la examinarea situaţiei sale. Un luptător, de câte ori trebuie să se implice în ceva cu credinţă, o face ca o alegere, ca o expresie a înclinaţiei sale interioare. Un luptător nu crede, un luptător „trebuie” să creadă.

S-a uitat la mine câteva secunde, până când am notat ce spusese. Am rămas tăcut. Nu puteam spune că am înţeles diferenţa, dar nu voiam să mă angajez în controverse, sau să pun întrebări. Voiam să mă gândesc la ceea ce spusese, dar mintea mea a luat-o razna în timp ce priveam în jur. La marginea parcului, probabil la vreo douăzeci de metri, în linie directă cu banca pe care stăteam, era un grup de vreo şapte oameni, inclusiv trei poliţişti în uniforme gri deschis, în jurul unui bărbat

nemişcat, lungit pe iarbă. Acesta părea să fie beat sau, probabil, grav bolnav.

L-am privit pe don Juan. Şi el se uita la bărbatul întins pe iarbă.

I-am spus că, dintr-un motiv oarecare, eram incapabil să-mi clarific ceea ce-mi spusese mai înainte.

— Nu vreau să-ţi mai pun întrebări, am spus. Dar dacă nu te rog să-mi explici, nu înţeleg. Să nu pun întrebări este un lucru anormal pentru mine.

— Te rog, fii normal întru totul, a spus el cu o seriozitate mimată.

Am spus că nu înţelegeam deosebirea dintre a crede şi a trebui să crezi. Pentru mine, amândouă păreau a fi la fel. Să concepi că afirmaţiile ar putea fi diferite ar însemna să despici firul în patru.

— Îţi aminteşti povestea pe care mi-ai spus-o odată, despre prietena ta şi pisicile ei? a întrebat el liniştit.

A privit la cer şi s-a sprijinit cu putere de spătarul băncii, întinzându-şi picioarele. Şi-a pus mâinile sub cap şi şi-a contractat toţi muşchii corpului. Cum se întâmplase întotdeauna, oasele lui au trosnit cu putere.

Se referea la ce îi povestisem odată despre o prietenă de-a mea, care găsise doi pisoi aproape morţi într-un uscător, la o spălătorie automată. Ea i-a reanimat şi, printr-o îngrijire devotată şi o alimentare excelentă, i-a transformat în doi motani uriaşi, unul negru şi unul roşcat.

Doi ani mai târziu ea şi-a vândut casa. Deoarece nu putea să ia pisicile cu ea şi n-a reuşit să le găsească un cămin, tot ce a putut face în aceste condiţii a fost să-i ducă la un spital de animale şi să-i omoare prin adormire.

Am ajutat-o să-i ia. Motanii nu mai fuseseră niciodată într-o maşină; ea a încercat să-i calmeze. Ei au zgâriat-o, în special cel roşcat, cel pe care-l chema Max. Când am ajuns în sfârşit la spitalul de animale, ea a luat întâi motanul negru; ţinându-l în braţe şi fără să scoată niciun cuvânt, a coborât din maşină. Motanul s-a jucat cu ea; o mângâia uşor cu laba, în timp ce ea împingea uşa de sticlă a

spitalului.

L-am privit pe Max; stătea în spate. Mişcarea capului meu trebuie să-l fi speriat, pentru că s-a ascuns sub scaunul şoferului. Am dat scaunul înapoi. N-am vrut să bag mâna după el, de frică că o să muşte sau zgârie. Motanul stătea pe o adâncitură de pe podeaua maşinii. Părea foarte agitat; respiraţia lui era accelerată. M-a privit; ochii noştri s-au întâlnit şi m-a cuprins o senzaţie copleşitoare. Ceva îşi punea amprenta pe corpul meu, o formă de nelinişte, disperare, sau poate jena pentru că luam parte la ceea ce se întâmpla.

Am simţit nevoia să-i explic lui Max că decizia era a prietenei mele şi că eu doar o ajutam. Motanul a continuat să mă privească, de parcă mi-ar fi înţeles cuvintele.

M-am uitat să văd dacă venea prietena mea. O vedeam prin uşa de sticlă. Discuta cu recepţionerul. Corpul meu a simţit un şoc ciudat şi am deschis în mod automat portiera maşinii.

— Fugi, Max, fugi! i-am spus motanului.

El a sărit din maşină, a trecut strada, cu corpul lipit de pavaj, ca o adevărată felină. Partea cealaltă a străzii era goală; nu erau maşini parcate, aşa că îl puteam vedea pe Max fugind. A ajuns la colţul unui mare bulevard şi apoi s-a strecurat într-un canal de scurgere.

Prietena mea s-a întors. I-am spus că Max a plecat. Ea s-a urcat în maşină şi am plecat, fără să spunem niciun cuvânt.

În lunile care au urmat, incidentul a devenit un simbol pentru mine. Mi s-a părut sau poate am văzut un clipit ciudat în ochii lui Max, când se uitase la mine, înainte să sară din maşină. Şi pentru o clipă, am crezut că acel răsfăţat nefolositor, castrat şi supraponderal a devenit un cotoi adevărat.

I-am spus lui don Juan că eram convins că Max, atunci când a traversat strada şi a sărit în canal, avea „spiritul” lui de pisică intact şi că probabil în niciun alt moment din viaţa lui n-a fost atât de evidentă „pisicenia” lui. Impresia pe care incidentul a lăsat-o asupra mea a fost

de neuitat.

Am spus povestea tuturor prietenilor mei; după ce o spuneam şi o repovesteam, identificarea mea cu pisica a devenit aproape plăcută.

Mă gândeam că şi eu eram ca Max, prea indulgent, domestic în mare măsură şi totuşi nu puteam evita să mă gândesc că exista întotdeauna posibilitatea de a veni un moment în care spiritul de om să-mi cuprindă toată fiinţa exact aşa cum spiritul „pisicesc” preluase corpul umflat şi inutil al lui Max.

Lui don Juan îi plăcuse povestirea şi făcuse nişte comentarii despre ea. A spus că nu este atât de greu să laşi ca spiritul de om să zboare şi să preia conducerea; totuşi, să-l susţii în starea aceasta este ceva ce doar un luptător poate face.

— Ce-i cu povestea cu pisicile? am întrebat.

— Mi-ai spus că tu credeai că rişti, exact ca Max, a spus.

— Cred asta, am răspuns.

— Ceea ce am încercat să-ţi spun este că, fiind un luptător, nu te poţi mulţumi doar să crezi şi să mergi aşa înainte. În cazul lui Max, „a trebui” să crezi înseamnă să accepţi faptul că fuga lui s-ar putea să fi fost un gest inutil. El ar fi putut să sară în canal şi să moară instantaneu. S-ar putea să se fi înecat, sau să fi murit de foame, sau să fi fost mâncat de şobolani. Un luptător ia în calcul toate aceste alternative şi apoi hotărăşte ce să creadă în funcţie de predilecţia sa cea mai intimă.

Ca luptător, tu „trebuie” să crezi că Max a reuşit, că el nu numai că a scăpat, dar şi-a şi susţinut puterea. Tu „trebuie” să o crezi. Să spunem că, fără această credinţă, n-ai nimic.

Deosebirea a devenit foarte clară. M-am gândit că alesesem într-adevăr să cred că Max a supravieţuit, ştiind că era handicapat de ani de trai uşor şi de răsfăţ.

— A crede este doar o chingă, a continuat don Juan. A trebui să crezi este altceva. De exemplu, în cazul acesta,

puterea ţi-a dat o lecţie splendidă, dar tu ai ales să foloseşti doar o parte din ea. Totuşi, dacă trebuie să crezi, trebuie să foloseşti întreaga întâmplare.

— Înţeleg ce vrei să spui, am spus.

Mintea mea era foarte clară şi m-am gândit că îi înţelegeam fără niciun efort conceptele.

— Mă tem că tot nu înţelegi, a spus el, aproape şoptind.

M-a fixat cu privirea. I-am susţinut-o pentru o clipă.

— Dar cealaltă pisică? a întrebat.

— Ah? Cealaltă pisică? am repetat involuntar.

Uitasem de ea. Simbolul meu se rotea în jurul lui Max. Cealaltă pisică nu avea nicio semnificaţie pentru mine.

— Dar are! a exclamat don Juan, când mi-am exprimat gândurile. A trebui să crezi înseamnă că trebuie să ţii seamă şi de cealaltă pisică. Motanul care a plecat liniştit, lingând mâinile care-l duceau spre moarte. Acesta a fost motanul care s-a dus la moarte încrezător, plin de judecata sa pisicească.

Crezi că tu eşti ca Max, de aceea ai uitat de celălalt motan. Nici măcar nu-i ştii numele. A trebui să crezi înseamnă că trebuie să iei în calcul totul şi, înainte de a decide că eşti ca Max, trebuie să te gândeşti că ai putea fi ca celălalt motan; în loc să fugi pentru a-ţi salva viaţa şi a-ţi încerca norocul, te-ai duce fericit la moarte, plin de judecăţile tale.

În cuvintele lui era o tristeţe care mă intriga, sau poate că tristeţea era în mine. A rămas multă vreme tăcut. Nu-mi trecuse niciodată prin minte că aş putea fi ca cealaltă pisică. Gândul acesta era foarte întristător pentru mine.

O mişcare uşoară şi un zgomot înăbuşit de voci m-au scos din gândurile mele. Poliţiştii împrăştiau oamenii adunaţi în jurul bărbatului întins pe iarbă. Cineva îi sprijinise capul pe o jachetă împăturită. Omul era întins paralel cu strada. Avea faţa îndreptată spre est. De unde stăteam, puteam spune doar că avea ochii deschişi.

Don Juan a oftat.

— Ce după-masă magnifică, a spus el, privind la soare.

— Nu-mi place Mexico City, am spus.

— De ce?

— Urăsc smogul.

El a dat ritmic din cap, de parcă ar fi fost de acord cu mine.

— Mi-ar plăcea mai degrabă să fiu sus, în munţi, cu tine, sau în deşert, am spus.

— Dacă aş fi în locul tău, n-aş spune aşa ceva niciodată, a răspuns.

— N-am vrut să spun nimic rău, don Juan.

— Amândoi ştim asta. Nu contează ceea ce vrei să spui. Un luptător, sau orice alt om, nu-şi poate dori să fie în altă parte; un luptător pentru că trăieşte prin provocări, un om obişnuit pentru că nu ştie unde-l aşteaptă moartea. Uită-te la omul acela, care zace pe iarbă. Ce crezi că are?

— Ori e beat, ori e bolnav, am spus.

— E pe moarte! a spus don Juan cu o convingere supremă. Când ne-am aşezat aici, am surprins sclipirea morţii sale, în timp ce-l încercuia. De asta ţi-am spus să nu te ridici; plouă sau este senin, nu te poţi ridica de aici până la sfârşit. Asta este prevestirea pe care am aşteptat-o. Se înserează. Chiar acum, soarele se află la asfinţit. Este ora ta de putere. Priveşte! Viziunea omului acela este doar pentru noi.

A arătat că, de unde stăteam, aveam o vedere perfectă asupra bărbatului întins. Un grup de trecători curioşi se adunase în semicerc în partea opusă nouă.

Vederea omului, întins pe iarbă, a devenit foarte tulburătoare pentru mine. Era subţirel, măsliniu şi încă tânăr. Părul lui negru era scurt şi ondulat. Cămaşa era descheiată şi avea pieptul descoperit. Purta o jachetă de lână portocalie, găurită la coate, şi nişte pantaloni marinăreşti gri uzaţi. Pantofii lui, de culoare nedefinită, erau dezlegaţi. Era rigid. Nu puteam spune dacă respira sau nu. M-am întrebat dacă era chiar pe moarte, aşa cum

spusese don Juan. Sau don Juan îl folosea pentru a-şi expune o idee? Experienţele mele anterioare cu el îmi dădeau certitudinea că el reuşea să potrivească cumva totul într-o schemă misterioasă de-a lui.

După o lungă tăcere, m-am întors spre el. Avea ochii închişi. A început să vorbească fără să-i deschidă.

— Omul acela este aproape gata să moară. Totuşi, nu crezi, nu-i aşa?

Şi-a deschis ochii şi m-a fixat o clipă. Privirea lui era atât de penetrantă, încât m-a năucit.

— Nu. Nu cred, am răspuns.

Aveam impresia că toată povestea era prea simplă. Venisem în parc să ne aşezăm şi, chiar acolo, de parcă totul ne-ar fi urmărit, era un om pe moarte.

— Lumea se aranjează prin ea însăşi, a spus don Juan, după ce mi-a ascultat îndoielile. Acesta nu e un aranjament. Asta este o prevestire, o acţiune a puterii.

Lumea susţinută de „raţiune” transformă totul într-un eveniment, pe care-l urmărim o clipă, în drumul nostru spre lucruri mai importante. Tot ce putem spune despre asta este că un om stă întins pe iarbă în parc, probabil beat.

Lumea susţinută de „voinţă” transformă totul într-o acţiune a puterii, pe care o putem „vedea”. Noi putem „vedea” moartea dând târcoale omului, vârându-şi ghearele tot mai adânc în fibrele sale luminoase. Putem „vedea” fibrele luminoase pierzându-şi din tensiune şi dispărând una câte una.

Acestea sunt cele două posibilităţi pe care le avem noi, fiinţele luminoase. Tu te afli oarecum la mijloc, dorind încă să treci totul sub inventarul „raţiunii”. Şi totuşi, cum poţi lăsa deoparte faptul că puterea ta personală a aranjat această prevestire? Am venit în parcul acesta, după ce m-ai găsit acolo unde te aşteptam – m-ai găsit dând aproape peste mine, fără să te gândeşti sau să plănuieşti, sau să-ţi foloseşti deliberat „raţiunea” – şi după ce ne-am aşezat să aşteptăm o prevestire, am devenit conştienţi de omul acela, fiecare dintre noi observându-l în propriul să mod,

tu cu „raţiunea” ta, eu cu „voinţa” mea.

Omul acela care moare este centimetrul cub de şansă pe care puterea îl pune la dispoziţia luptătorului. Arta luptătorului este să fie în mod continuu fluid, pentru a-l prinde. Eu l-am prins, dar tu ai reuşit?

N-am putut răspunde. Am devenit conştient de existenţa unui abis în mine şi, pentru o clipă, mi-am dat seama de existenţa celor două lumi despre care vorbea el.

— Ce prevestire desăvârşită este asta! a continuat el. Şi toată doar pentru tine. Puterea îţi arată că moartea este ingredientul indispensabil pentru a „trebui” să crezi. Fără conştiinţa morţii, totul este comun, minor. Lumea asta e un mister insondabil doar pentru că moartea ne dă târcoale. Puterea ţi-a arătat asta. Tot ce am făcut eu, a fost să pregătesc detaliile prevestirii, astfel încât direcţia ei să fie clară pentru tine; dar în potrivirea detaliilor, ţi-am arătat, de asemenea, că tot ce ţi-am spus astăzi este ceea ce trebuie eu să cred, pentru că asta este predilecţia spiritului meu.

Ne-am privit o clipă în ochi.

— Îmi amintesc un poem pe care obişnuiai să mi-l citeşti, a spus el, mutându-şi privirea. Despre un om care şi-a ales să moară la Paris. Cum începe?

Poezia era „Piatră neagră peste piatră albă”, a lui Cesar Vallejo. Îi citisem şi îi recitisem primele două strofe de nenumărate ori lui don Juan, la cererea lui.

Voi muri la Paris, în timp ce va ploua,
într-o zi pe care mi-o amintesc deja.
Voi muri la Paris – şi nu fug –
poate toamna, într-o joi, aşa ca astăzi.
Va fi o joi, pentru că astăzi, în joia în care scriu versurile acestea,
oasele mele simt schimbarea, şi niciodată, pe tot drumul meu,
nu m-am văzut atât de singur ca astăzi.

Poemul a declanşat o melancolie indescriptibilă în mine.

Don Juan a şoptit că trebuia să credem că bărbatul

pe moarte avea destulă putere personală pentru a-şi permite să-şi aleagă străzile din Mexico City ca loc al morţii sale.

— Iată-ne întorşi la povestea celor doi motani, a spus el. Trebuie să credem că Max a devenit conştient de ceea ce-i dădea târcoale şi, precum bărbatul care zace acolo, a avut destulă putere măcar să-şi aleagă locul morţii sale. Dar era şi celălalt motan, la fel cum sunt şi alţi oameni pe care moartea îi pândeşte în timp ce ei sunt singuri, nepregătiţi, privind la zidurile şi tavanul unei camere urâte şi pustii.

Pe de altă parte, bărbatul acesta moare acolo unde a trăit toată viaţa lui, pe stradă. Garda lui de onoare sunt cei trei poliţişti. Şi pe măsură ce se pierde, ochii lui vor prinde o ultimă sclipire a luminilor de peste drum – maşinile, copacii, oamenii care trec în jur şi urechile lui vor fi umplute pentru ultima dată de sunetul traficului şi vocile bărbaţilor şi femeilor care trec pe drum. Aşa că vezi, fără conştiinţa morţii noastre, nu există putere, nu există mister.

Am privit bărbatul acela multă vreme. Zăcea nemişcat. Poate că era mort. Dar neîncrederea mea nu mai conta. Don Juan avea dreptate. Nevoia de a crede că lumea este misterioasă şi insondabilă este expresia predilecţiei celei mai intime a luptătorului. Fără ea, el nu are nimic.

2. Insula tonalului

M-am întâlnit cu don Juan şi în ziua următoare, în acelaşi parc, pe la prânz. Ne-am aşezat pe o bancă; el şi-a scos haina, a împăturit-o foarte atent, dar cu un aer de degajare supremă, şi a pus-o pe bancă. Dezinvoltura lui era foarte studiată, dar, totuşi, foarte naturală. M-am surprins fixându-l cu privirea. Părea să fie conştient de paradoxul pe care-l prezenta în faţa mea şi a zâmbit. Şi-a îndreptat cravata. Era îmbrăcat cu o cămaşă cu mâneci lungi, bej. Îi venea foarte bine.

— Continuu să port costumul, deoarece vreau să-ţi

spun ceva de mare importanţă, a spus, bătându-mă pe umăr. Ieri ai avut o reprezentaţie bună. Acum este timpul să ajungem la nişte conversaţii finale.

A făcut o pauză lungă. Părea să se pregătească pentru a face nişte afirmaţii. Am avut o senzaţie ciudată în stomac. Presupunerea mea imediată a fost că o să-mi spună explicaţia vrăjitorilor. S-a sculat de două ori şi s-a plimbat înainte şi înapoi prin faţa mea, de parcă ar fi fost dificil să dea glas lucrului la care se gândea.

— Hai să mergem în restaurantul de peste drum şi să mâncăm ceva, a spus în cele din urmă.

Şi-a desfăcut haina şi, înainte s-o îmbrace, mi-a arătat că era căptuşită în întregime.

— Este făcută de comandă, a spus el şi a zâmbit, de parcă ar fi fost mândru de asta, de parcă ar fi contat.

Trebuie să-ţi atrag atenţia asupra ei, altfel n-ai observa-o şi este foarte important să fii conştient de asta. Eşti conştient de toate, doar când crezi că ar trebui să fii; totuşi, condiţia unui luptător este să fie conştient de orice, întotdeauna.

Costumul meu şi tot echipamentul acesta sunt importante, deoarece reprezintă condiţia mea în viaţă. Discuţia asta a tot fost amânată. Simt că acum este timpul s-o avem. Totuşi, trebuie să fie purtată în mod potrivit, sau nu va avea sens niciodată. Am vrut să-ţi dea prima idee costumul meu. Cred că a reuşit. Acum este timpul să discutăm, pentru că în problema acestui subiect nu există înţelegere completă fără discuţie.

— Care este subiectul, don Juan?

— Totalitatea eului, a răspuns.

S-a ridicat brusc şi m-a condus la un restaurant al unui hotel mare, de peste drum. O chelneriţă cu o dispoziţie mai degrabă neprietenoasă ne-a dat o masă într-un colţ. Evident, locurile alese de obicei erau lângă ferestre.

I-am spus lui don Juan că femeia îmi amintea de o altă chelneriţă, de la un restaurant din Arizona, în care intrasem cândva cu don Juan să mâncăm. Ea ne întrebase,

înainte să ne dea meniul, dacă avem destui bani să plătim.

— N-o învinovăţesc pe femeia asta, săraca, a spus don Juan, de parcă ar fi simpatizat cu ea. Şi ea şi cealaltă se tem de mexicani.

A râs uşor. Doi oameni de la mesele alăturate şi-au întors capetele şi ne-au privit.

Don Juan a spus că, fără să ştie, chelneriţa ne dăduse cea mai bună masă din restaurant, o masă unde puteam discuta şi puteam scrie în largul inimii.

Tocmai îmi scosesem carneţelul şi îl pusesem pe masă, când chelnerul a venit brusc la noi. Şi el părea să fie prost dispus. S-a oprit în picioare lângă noi, cu un aer provocator.

Don Juan a început să comande pentru el un prânz foarte elaborat. Comanda fără să se uite la meniu, ca şi cum l-ar fi cunoscut pe dinafară. Eram în dezavantaj; chelnerul apăruse subit şi eu n-avusesem timp să mă uit prin meniu, aşa că i-am spus că iau acelaşi lucru.

Don Juan mi-a şoptit la ureche:

— Pun pariu că nu au ce am comandat.

Şi-a întins mâinile şi picioarele şi mi-a spus să mă relaxez şi să stau confortabil, pentru că prânzul va lua un timp nelimitat pentru a fi pregătit.

— Te afli la o răscruce foarte importantă, a spus. Probabil e şi ultima şi, de asemenea, şi cea mai dificilă de înţeles. Unele dintre lucrurile pe care am de gând să ţi le spun astăzi, probabil că nu vor fi niciodată limpezi. Oricum, se presupune că ele nu pot fi limpezi. Aşa că nu te simţi încurcat sau descurajat. Toţi suntem nişte creaturi nătângi când intrăm în lumea vrăjitoriei, iar faptul că am aderat la ea nu înseamnă nicidecum că ne vom schimba. Unii dintre noi vor rămâne nătângi până la sfârşit.

Mi-a plăcut când s-a inclus şi el în această categorie. Ştiam că nu o făcea din bunătate, ci din cauza stilului didactic.

— Nu te frământa, dacă nu vei înţelege ceea ce am să-ţi spun, a continuat. Având în vedere temperamentul tău, mi-e teamă că o să te omori cu firea, încercând să

înţelegi. N-o face! Ceea ce-ţi voi spune va fi doar pentru a-ţi arăta o direcţie.

Am avut un sentiment brusc de nelinişte. Avertismentele lui don Juan m-au determinat să fac nişte speculaţii nesfârşite. El mă avertizase şi cu alte ocazii, într-o manieră foarte asemănătoare, şi de fiecare dată lucrul în legătură cu care mă avertizase se transformase într-o problemă devastatoare.

— Când vorbeşti în felul acesta, devin foarte nervos, i-am spus.

— Ştiu a răspuns el, calm. Încerc s-o fac în mod deliberat. Am nevoie de toată atenţia ta.

A făcut o pauză şi m-a privit. Am râs nervos şi involuntar. Ştiam că el forţa dramatismul situaţiei cât de mult putea.

— Nu-ţi spun toate astea doar pentru a obţine un efect, a spus el, de parcă mi-ar fi citit gândurile. Pur şi simplu îţi dau timp să te autoreglezi.

În acel moment, chelnerul s-a oprit la masa noastră şi ne-a anunţat că nu aveau ceea ce comandasem. Don Juan a râs tare şi a comandat tortillas şi fasole. Chelnerul a chicotit dispreţuitor şi a spus că nu serveau aşa ceva şi a recomandat cotlet şi pui. Am luat nişte supă.

Am mâncat în tăcere. Nu mi-a plăcut supa şi n-am putut s-o termin, dar don Juan a mâncat-o toată.

— Mi-am pus costumul, a spus el brusc, pentru a-ţi spune ceva ce ştii deja, dar trebuie să-ţi fie clarificat, pentru a putea fi eficient. Am aşteptat până acum, deoarece Genaro simte că trebuie nu numai să fii dornic de a apuca pe drumul cunoaşterii, dar şi că eforturile tale să fie impecabile pentru a te ridica la înălţimea acestei cunoaşteri. Ai reuşit bine până acum. Acum o să-ţi spun explicaţia vrăjitorilor.

A făcut iar o pauză, şi-a frecat obrajii şi şi-a plimbat limba în gură, de parcă şi-ar fi testat dinţii.

— O să-ţi vorbesc despre „tonal” şi „nagual”, a spus şi m-a privit pătrunzător.

Asta era prima dată în asociaţia noastră când a

folosit aceşti doi termeni. Îmi erau vag familiari, datorită antropologiei culturilor din Mexicul Central. Ştiam că „tonalul” (pronunţat toh-na’hl) se considera a fi un fel de spirit pozitiv, de obicei un animal, pe care copilul îl obţine în momentul naşterii şi cu care este legat intim pe tot restul vieţii sale. „Nagualul” (pronunţat nah’ua’hl) era numele dat animalului în care vrăjitorii se puteau transforma la dorinţă, sau vrăjitorul care suferea o astfel de transformare.

— Acesta-i „tonalul” meu, a spus don Juan, frecându-şi mâinile pe piept.

— Costumul tău?

— Nu. Persoana mea.

Şi-a înlănţuit pieptul, coapsele şi coastele cu mâinile.

— „Tonalul” meu reprezintă toate astea.

A explicat că fiecare fiinţă umană are două părţi, două entităţi separate, două duplicate, care devin active în momentul naşterii; una era denumită „tonal” şi cealaltă, „nagual”.

I-am spus că antropologii cunoşteau cei doi termeni. El m-a lăsat să vorbesc, fără să mă întrerupă.

— Ei bine, tot ce crezi că ştii despre ele este doar un nonsens, a spus el. Îmi bazez afirmaţia pe faptul că orice îţi voi spune eu despre „tonal” şi „nagual” e imposibil să-ţi mai fi spus cineva înainte. Orice idiot şi-ar da seama că nu ştii nimic despre ele, deoarece pentru a fi în măsură să le cunoşti, ar trebui să fii un vrăjitor şi tu nu eşti. Sau ar fi trebuit să discuţi despre ele cu un vrăjitor şi tu n-ai făcut asta. Aşa că nu lua în considerare tot ceea ce ai auzit înainte, pentru că este inaplicabil.

— A fost doar un comentariu, am spus.

Şi-a ridicat sprâncenele într-un gest comic.

— Comentariile tale nu-şi au locul, a spus. De data asta, am nevoie de întreaga ta atenţie, deoarece o să te informez despre „tonal” şi „nagual”. Vrăjitorii au un interes unic şi special în această cunoaştere. Aş spune că „tonalul” şi „nagualul” ţin exclusiv de domeniul oamenilor cunoaşterii. În cazul tău, ăsta este capacul care închide tot

ce te-am învăţat eu. De aceea, am aşteptat până acum, ca să discutăm despre ele.

„Tonalul” nu este un animal care păzeşte o persoană. Aş spune mai degrabă că este un paznic care poate fi reprezentat ca un animal. Dar nu asta e important.

A zâmbit şi mi-a făcut cu ochiul.

— Acum folosesc chiar cuvintele tale, a spus. „Tonalul” este persoana socială.

A râs, presupun, la vederea uimirii mele.

— „Tonalul” este chiar aşa, un protector, un paznic – un paznic care se transformă mai tot timpul într-un gardian.

Am bâjbâit după carneţelul meu. Încercam să dau atenţie la ceea ce-mi spunea. A râs şi mi-a imitat mişcările nervoase.

— „Tonalul” este organizatorul lumii, a continuat. Probabil că cel mai bun mod de a descrie munca lui monumentală ar fi să spun că pe umerii lui apasă sarcina de a pune ordine în haosul din lume. Nu este o exagerare să susţin, aşa cum fac vrăjitorii, că tot ce cunoaştem şi facem noi, ca oameni, este opera „tonalului”.

De exemplu, în acest moment, ceea ce este angajat în a încerca să înţeleagă conversaţia noastră este „tonalul” tău; fără el, ar fi doar sunete şi grimase şi nu ai înţelege niciun lucru din ceea ce spun eu.

Aş spune atunci că „tonalul” este un paznic care apără ceva inestimabil, chiar fiinţa noastră. De aceea, o calitate inerentă a „tonalului” este să fie evaziv şi gelos de faptele sale. Şi deoarece înfăptuirile sale sunt de departe cele mai importante părţi ale vieţilor noastre, nu este de mirare că el se transformă, după caz, în fiecare dintre noi, dintr-un paznic într-un gardian.

S-a oprit şi m-a întrebat dacă-l înţelesesem. Am dat automat din cap în mod afirmativ şi el mi-a zâmbit cu un aer de neîncredere.

— Un paznic este deschis la minte şi înţelegător, a explicat. Pe de altă parte, un gardian este un *vigilante*[1],

---

1 Membru al unui grup de oameni autoconstituit care încearcă să

îngust la minte şi mai tot timpul despotic. Drept care, spun că „tonalul” din fiecare dintre noi s-a transformat într-un gardian meschin şi despotic când ar trebui să fie un paznic deschis la minte.

În mod clar nu-i urmăream firul explicaţiei. Am auzit şi am scris tot ce a spus şi, totuşi, păream să fiu blocat într-un dialog interior al meu.

— Este foarte greu de urmărit ideea ta, am spus.

— Dacă nu te-ai lăsa încătuşat de dialogul tău interior, n-ai avea probleme, a spus el scurt.

Remarca lui m-a aruncat într-o lungă explicaţie. În cele din urmă, mi-am dat seama de asta şi mi-am cerut scuze pentru insistenţa de a mă apăra.

El a zâmbit şi a făcut un gest care părea să arate că atitudinea mea nu-l deranja deloc.

— „Tonalul” este tot ce avem, a continuat. Spune-le pe nume! Toate elementele pentru care avem câte un cuvânt reprezintă „tonalul”. Şi deoarece „tonalul” reprezintă propriile sale înfăptuiri, atunci totul, evident, trebuie să cadă sub incidenţa sa.

I-am reamintit că spusese că „tonalul” era persoana socială, un termen pe care eu însumi îl foloseam pentru a indica o fiinţă umană, ca rezultat al proceselor sociale. Am arătat că dacă „tonalul” era acest produs, nu putea fi totul, aşa cum spusese el, deoarece lumea din jurul nostru nu era produsul unei socializări.

Don Juan mi-a reamintit că argumentul meu nu avea bază pentru el şi că, cu mult timp în urmă, îmi indicase că nu există lumea la modul general, ci doar o descriere a lumii, pe care noi am învăţat să o vizualizăm şi s-o luăm de bună.

— „Tonalul” reprezintă tot ce cunoaştem, a spus. Eu cred că acesta, prin el însuşi, este un motiv de ajuns pentru ca „tonalul” să fie o chestiune copleşitoare.

A făcut o pauză de o clipă. Părea că aşteaptă în mod clar comentarii sau întrebări, dar nu aveam nimic de zis.

împiedice crimele şi dezordinea într-o comunitate în care aplicarea legii este imperfectă (n.tr.)

Totuşi, m-am simţit obligat să dau glas unei întrebări şi m-am luptat să formulez una potrivită. Am eşuat. Simţeam că avertizările cu care deschisese conversaţia serviseră, probabil, la a mă reţine de la orice întrebare. Mă simţeam ciudat de amorţit. Nu mă puteam concentra şi nu-mi puteam aduna gândurile. De fapt, simţeam şi ştiam, fără nicio urmă de îndoială, că eram incapabil să gândesc şi, totuşi, ştiam asta fără să gândesc.

Am privit la don Juan. El îmi fixa partea mediană a corpului. Şi-a ridicat ochii şi instantaneu mi-a revenit limpezimea minţii.

— „Tonalul” e tot ce cunoaştem, a repetat încet. Şi asta ne include nu numai pe noi, ca persoane, ci totul în lumea noastră. Se poate spune că „tonalul” este tot ce atinge ochiul. Începem să-l creştem în momentul naşterii noastre. În clipa în care respirăm prima gură de aer, respirăm de asemenea şi putere pentru „tonal”. Astfel că este mai bine de spus că „tonalul” unei fiinţe umane este legat intim de naşterea ei. Trebuie să-ţi aminteşti acest lucru. Este de mare importanţă pentru a înţelege toate astea. „Tonalul” începe la naştere şi se sfârşeşte la moarte.

Am vrut să recapituleze toate ideile pe care le expusese. Am ajuns să deschid gura, pentru a-l întreba despre ideile principale din conversaţia noastră, dar, spre uimirea mea, n-am putut scoate niciun cuvânt Trăiam o incapacitate foarte curioasă, cuvintele îmi stăteau pe buze, iar eu nu aveam niciun control al situaţiei.

Am privit la don Juan, să-i spun că nu puteam vorbi. El fixa cu privirea zona din jurul stomacului meu.

Şi-a ridicat privirea şi m-a întrebat ce am simţit. Cuvintele au ţâşnit din mine de parcă aş fi fost desfundat. I-am spus că avusesem senzaţia de a nu fi în stare să vorbesc sau să gândesc, deşi gândurile mele fuseseră perfect limpezi.

— Gândurile tale au fost perfect limpezi? a întrebat. Apoi mi-am dat seama că limpezimea nu se referea la gândurile mele, ci la percepţia mea asupra lumii.

— Îmi faci ceva, don Juan? am întrebat.

— Încerc să te conving că nu sunt necesare comentariile tale, a spus şi a râs.

— Vrei să spui că nu doreşti să pun întrebări?

— Nu, nu. Întreabă orice doreşti, dar nu-ţi lăsa atenţia să cutreiere.

A trebuit să admit că fusesem distras de imensitatea subiectului.

— Încă nu pot să înţeleg, don Juan, ce vrei să spui prin afirmaţia că „tonalul” este totul, am spus, după un moment de pauză.

— „Tonalul” este ceea ce formează lumea.

— Este „tonalul” creatorul lumii? Don Juan s-a scărpinat la tâmple.

— Că „tonalul” face lumea e doar un fel de-a spune. El nu poate crea, sau schimba nimic şi totuşi face lumea, pentru că funcţia lui este să judece, să revendice şi să autentifice. Eu spun că „tonalul” face lumea, deoarece el o vede şi o revendică conform regulilor „tonalului”. Într-un fel foarte ciudat, „tonalul” este un creator care nu creează nimic. Cu alte cuvinte, „tonalul” formează legile după care el înţelege lumea. Cu alte cuvinte, el creează lumea.

A murmurat o melodie populară, bătând ritmul cu degetele pe tăblia mesei. Ochii lui străluceau; păreau că aruncă scântei. A chicotit, dând din cap.

— Nu mă urmăreşti, a spus zâmbind.

— Ba da. N-am probleme, am spus, dar n-am fost foarte convingător.

— „Tonalul” este o insulă, a explicat el. Cel mai bun mod de a-l descrie este să spui că este asta.

Şi-a plimbat mâna peste masă.

— Putem spune că „tonalul” este ca această tăblie de masă. O insulă. Iar pe insula aceasta există tot ce avem. De fapt, insula asta este lumea. Există un „tonal” personal pentru fiecare dintre noi şi există unul colectiv, al tuturor în acelaşi timp, pe care-l denumim „tonalul” timpului.

A arătat spre rândurile de mese din restaurant.

— Priveşte! Fiecare masă are aceeaşi configuraţie. Anumite obiecte sunt prezente pe toate mesele. Totuşi, ele

sunt, individual, diferite una de cealaltă; unele mese sunt mai aglomerate decât altele; unele au mâncare diferită pe ele, deşi trebuie să admitem că toate mesele din restaurantul acesta sunt la fel. Acelaşi lucru se întâmplă şi cu „tonalul”. Putem spune că „tonalul” timpului este ceea ce ne face să semănăm, în acelaşi mod în care face ca toate mesele din restaurant să semene între ele. Fiecare masă luată separat este însă un caz individual, exact ca „tonalul” personal al fiecăruia dintre noi. Dar factorul pe care trebuie să-l reţii este că tot ce cunoaştem despre noi înşine şi despre lumea noastră se află pe insula „tonalului”. Înţelegi ce vreau să spun?

— Dacă „tonalul” este tot ce cunoaştem despre noi şi despre lumea noastră, atunci, ce este „nagualul”?

— „Nagualul” este partea din noi cu care nu avem de-a face deloc.

— Poftim?!

— „Nagualul” este partea din noi pentru care nu există descriere – nu există cuvinte, nume, sentimente, cunoaştere.

— Aceasta este o contradicţie, don Juan. După opinia mea, dacă nu poate fi descris sau denumit, nu poate exista.

— Este o contradicţie doar după opinia ta. Te-am avertizat, nu te zdrobi încercând să înţelegi asta.

— Vrei să spui că „nagualul” este mintea?

— Nu. Mintea este un obiect de pe masă. Mintea este o parte a „tonalului”. Să spunem că mintea este ardeiul iute.

A luat o sticluţă cu ardei iute şi a pus-o în faţa mea.

— Atunci, este „nagualul” sufletul?

— Nu. Sufletul este de asemenea pe masă. Să spunem că sufletul este scrumiera.

— Este format din gândurile oamenilor?

— Nu. Gândurile sunt şi ele pe masă. Gândurile sunt ca argintăria.

A cules o furculiţă şi a pus-o lângă ardei şi scrumieră.

— Este un har? Raiul?

— Nici asta. Asta, orice ar fi, este de asemenea o

parte a „tonalului”. Să spunem că este şerveţelul.

Am continuat să-i ofer diverse moduri de a descrie lucrul la care făcea aluzie: intelectul pur, psihicul, energia, forţa vitală, nemurirea, principiul vieţii. Pentru fiecare lucru pe care l-am denumit, el a găsit un obiect de pe masă, ca să-i servească drept exemplu şi l-a pus în faţa mea, până când a adunat toate obiectele de pe masă, stivuindu-le.

Don Juan părea că se distrează imens. Chicotea şi îşi freca mâinile de fiecare dată când pomeneam de câte o altă posibilitate.

— Este „nagualul” Fiinţa Supremă, Preaputernicul, Dumnezeu? am întrebat.

— Nu. Dumnezeu este de asemenea pe masă. Să spunem că Dumnezeu este faţa de masă.

A făcut un gest glumeţ, acela de a trage faţa de masă, pentru a o pune peste celelalte obiecte pe care le adunase în fata mea.

— Vrei să spui că Dumnezeu nu există?

— Nu. N-am spus asta. Tot ce am spus a fost că „nagualul” nu este Dumnezeu, deoarece Dumnezeu este un subiect al „tonalului” tău personal şi al „tonalului” timpului. „Tonalul” este, aşa cum am spus deja, tot ce credem noi că ar compune lumea, inclusiv Dumnezeu, evident. Dumnezeu nu are altă importanţă decât că este un subiect al „tonalului” timpului nostru.

— În înţelegerea mea, don Juan, Dumnezeu este totul. Nu vorbim despre acelaşi lucru?

— Nu. Dumnezeu este tot raportat la capacitatea ta de gândire, de aceea, practic vorbind, el este doar un alt subiect de pe insulă. Dumnezeu nu poate fi văzut la dorinţă, despre el se poate doar vorbi. Pe de altă parte, „nagualul” se află la îndemâna luptătorului. Poţi fi martor la el, dar nu se poate vorbi despre el.

— Dacă „nagualul” nu este niciunul dintre lucrurile pe care le-am menţionat, am spus, poate că-mi poţi vorbi tu despre situarea lui. Unde este?

Don Juan a făcut un gest de învăluire şi a indicat

zona din afara graniţelor mesei. Şi-a plimbat palma, ca şi cum dosul ei ar fi curăţat o suprafaţă imaginară, care trecea dincolo de suprafaţa mesei.

— „Nagualul” este acolo, a spus el. Acolo, înconjurând insula. „Nagualul” este acolo unde dă târcoale puterea.

Noi sesizăm, din momentul în care ne naştem, că există două părţi în noi. În momentul naşterii şi o clipă după aceea, suntem numai „nagual”. Apoi sesizăm că pentru a funcţiona, avem nevoie de un duplicat la ceea ce avem. „Tonalul” lipseşte şi asta ne dă încă de la început sentimentul de incomplet. Apoi „tonalul” începe să se dezvolte şi devine extrem de important pentru funcţionarea noastră, atât de important, încât acoperă strălucirea „nagualului”, îl copleşeşte. Din momentul în care devenim numai „tonal”, nu facem altceva decât să amplificăm sentimentul de incomplet, care ne însoţeşte din momentul naşterii şi care ne spune permanent că există o altă parte a noastră, care ne-ar putea face completi.

Din momentul în care devenim numai „tonal”, începem să împerechem. Sesizăm cele două părţi ale noastre, dar le reprezentăm întotdeauna cu elemente ale „tonalului”. Spunem că cele două părţi ale noastre sunt sufletul şi corpul. Mintea noastră şi materia. Sau bunul şi răul. Dumnezeu şi Satana. Totuşi, nu ne dăm niciodată seama că de fapt nu facem decât să împerechem elemente de pe insulă, foarte asemănător cu asocierea cafelei cu ceaiul, sau pâinea cu tortillas, sau ardeiul cu muştarul. Îţi spun eu, suntem nişte animale ciudate. Ne lăsăm purtaţi de val şi, în nebunia noastră, chiar credem că avem un simţ perfect în tot ceea ce facem.

Don Juan s-a ridicat şi mi s-a adresat de parcă ar fi fost un orator. Şi-a îndreptat arătătorul spre mine şi a dat din cap.

— Omul nu se mişcă între bine şi rău, a spus el, pe un ton retoric caraghios, luând în mâini recipientele cu sare şi piper. Adevărata lui pendulare se petrece între negativ şi pozitiv.

A aruncat sarea şi piperul şi a luat un cuţit şi o furculiţa.

— Greşeşti! Nu există mişcare, a continuat el, de parcă şi-ar fi răspuns de unul singur. Omul este doar mintea!

A luat sticluţa cu sos şi a ridicat-o. Apoi a pus-o la loc.

— După cum vezi, a spus el încet, putem înlocui cu uşurinţă sosul de chili cu mintea şi să ajungem să spunem: „Omul este doar un sos de chili”. Dacă am face asta, n-ar fi o nebunie mai mare decât nebunia deja existentă.

— Cred că n-am pus bine întrebarea, am spus. Poate că am ajunge la o înţelegere mai bună, dacă aş întreba ce poţi găsi în mod concret în zona aceea din jurul insulei?

— Nu există nicio modalitate de a răspunde la asta. Dacă aş spune „Nimic”, n-aş face decât să transform „nagualul” într-o parte a „tonalului”. Tot ce pot spune este că acolo, dincolo de insulă, poţi găsi „nagualul”.

— Dar când îi spui „nagual”, nu-l plasezi tot pe insulă?

— Nu. Îl denumesc doar pentru că vreau să te fac conştient de el.

— Foarte bine! Dar faptul că am devenit conştient de el este pasul care a transformat „nagualul” într-un element al „tonalului” meu.

— Mă tem că nu-nţelegi. Am denumit „tonalul” şi „nagualul” ca fiind o pereche adevărată. Asta-i tot ce-am făcut.

Mi-a reamintit că odată, în timp ce încercam să-i explic de ce insistam asupra sensurilor, am discutat ideea că cei mici nu pot fi capabili să înţeleagă diferenţa dintre „tată” şi „mamă”, până când nu se dezvoltă suficient ca să pătrundă anumite sensuri şi că, probabil, ei vor crede că deosebirea constă în faptul că „tata” poartă pantaloni şi „mama” poartă fustă, sau alte deosebiri care ţin de coafură, mărimea corpului sau obiecte de îmbrăcăminte.

— Noi facem în mod sigur acelaşi lucru cu cele două părţi ale noastre, a spus el. Sesizăm că mai există o parte în noi. Dar când încercăm să clarificăm acea parte,

„tonalul” preia şefia şi, ca director, este destul de meschin şi de gelos. El ne ameţeşte cu perfidia lui şi ne forţează să ascundem cea mai mică sclipire a celeilalte părţi a adevăratei perechi, „nagualul”.

3. Ziua tonalului

Când părăseam restaurantul, i-am spus lui don Juan că avusese dreptate să mă avertizeze despre dificultatea subiectului şi că nu aveam o capacitate intelectuală adecvată pentru a ajunge la conceptele şi explicaţiile sale. Am sugerat că, probabil, ar trebui să mă duc la hotel şi să-mi citesc notiţele şi atunci înţelegerea subiectului s-ar îmbunătăţi. El a încercat să mă liniştească; a spus că mă îngrijorau cuvintele. În timp ce vorbea, am simţit un tremur şi pentru o clipă, am sesizat că exista într-adevăr o altă zonă în mine.

I-am spus lui don Juan că aveam nişte senzaţii inexplicabile. Afirmaţia mea i-a stârnit, se pare, curiozitatea. I-am spus că mai avusesem aceeaşi senzaţie şi înainte şi că părea să fie un lapsus momentan, un fel de întreruperi în fluxul conştiinţei mele. Ele se manifestau totdeauna printr-un şoc în corpul meu, urmat de o senzaţie că eram suspendat în ceva.

Ne-am îndreptat spre periferie, mergând agale. Don Juan m-a rugat să-i relatez detaliile lapsusurilor mele. N-am putut să i le descriu decât ca pe nişte momente de uitare, sau că eram distrat, sau că nu urmăream ceea ce aş fi făcut.

El m-a contrazis calm. A arătat că eram o persoană pretenţioasă, că aveam o memorie excelentă şi că eram foarte atent în acţiunile mele. La început, mă gândisem că aceste lapsusuri deosebite erau asociate cu oprirea dialogului interior, dar le aveam şi când vorbeam cu mine în mod extensiv. Păreau să izvorască dintr-o zonă independentă de tot ce cunoşteam.

Don Juan m-a bătut pe spate. A zâmbit cu încântare.

— În sfârşit, începi să faci nişte conexiuni reale, a

spus el.

L-am rugat să-şi explice afirmaţiile enigmatice, dar el a întrerupt brusc conversaţia şi mi-a făcut semn să-l urmez într-un părculeţ, din faţa unei biserici.

— Acesta este sfârşitul drumului nostru spre periferie, a spus şi s-a aşezat pe o bancă. Chiar aici avem un punct ideal pentru a urmări oamenii. Sunt unii care trec pe stradă şi alţii care vin la biserică. De aici putem să-i vedem pe toţi.

A arătat spre o stradă comercială largă şi spre pavajul care ducea spre treptele bisericii. Banca noastră era situată la jumătatea distanţei dintre biserică şi stradă.

— Aceasta este banca mea favorită, a spus el şi a mângâiat lemnul.

Mi-a făcut cu ochiul şi a adăugat cu un zâmbet:

— Mă place. De aceea nu stătea nimeni pe ea. Ştia că vin.

— Banca ştia asta?

— Nu! Nu banca. „Nagualul” meu.

— „Nagualul” are conştiinţă? Este conştient de ce se întâmplă?

— Bineînţeles. Este conştient de toate. De aceea sunt interesat de relatarea ta. Ceea ce numeşti tu lapsusuri şi senzaţii este „nagualul”! Pentru a vorbi despre el, trebuie să împrumutăm din insula „tonalului”, de aceea este mai convenabil să nu-l explici, ci pur şi simplu să-i descrii efectele.

Am vrut să spun altceva despre acele senzaţii deosebite, dar el m-a făcut să tac.

— Ajunge. Astăzi nu este ziua „nagualului”, astăzi e ziua „tonalului”, a spus el. Mi-am pus costumul pentru că astăzi sunt în întregime „tonal”.

M-a fixat cu privirea. Eram gata să-i spun că subiectul se dovedea mai dificil decât tot ce-mi explicase el vreodată; a părut să anticipeze cuvintele mele.

— Este dificil, a continuat. Ştiu. Dar ţinând seama de faptul că ăsta este capacul, ultimul pas pe care am vrut să te învăţ, nu este deplasat să spun că el cuprinde tot ce ţi-

am spus, din ziua în care ne-am întâlnit.

Am rămas tăcuţi multă vreme. Simţeam că trebuia să aştept ca el să-şi reia explicaţia, dar am avut un atac brusc de nelinişte şi am întrebat grăbit:

— „Nagualul” şi „tonalul” se află în noi înşine? El m-a privit pătrunzător.

— Foarte dificilă întrebare, a spus. Tu însuţi ai spune că ele sunt înăuntrul nostru. Eu aş spune că nu sunt, dar niciunul dintre noi n-ar avea dreptate. „Tonalul” timpului tău îţi pretinde să susţii că tot ce are de-a face cu sentimentele şi gândurile, are loc înăuntrul nostru. Cine are dreptate? Nimeni. Înăuntru, în afară, nu contează.

Am ridicat o obiecţie. Am spus că atunci când a vorbit despre „tonal” şi „nagual”, a sunat ca şi cum ar mai exista şi o a treia parte. El a spus că „tonalul” „ne forţează” să realizăm acţiuni. L-am rugat să-mi spună la ce se referea când spunea că suntem forţaţi.

Nu mi-a răspuns direct.

— Ca să explic asta, nu este simplu. Indiferent cât de inteligente sunt punctele de verificare ale „tonalului”, problema este că „nagualul” apare la suprafaţă. Totuşi, ieşirea la suprafaţă este, oricum, inadvertentă. Marea artă a „tonalului” este să suprime orice manifestare a „nagualului” într-o asemenea manieră, încât, chiar dacă simpla lui prezenţă ar fi cel mai evident lucru din lume, el este de neobservat.

— Pentru cine este de neobservat?

Don Juan a chicotit, dând din cap în sus şi în jos. Am insistat să-mi răspundă.

— Pentru „tonal”, a răspuns. Vorbesc exclusiv despre el. S-ar putea să mă învârtesc în cerc, dar asta nu trebuie să te surprindă sau să te enerveze. Te-am avertizat despre dificultatea de a înţelege ceea ce trebuie să-ţi spun. Am trecut prin toată introducerea asta, pentru că „tonalul” meu este conştient că se discută despre el. Cu alte cuvinte, „tonalul” meu se foloseşte pe el însuşi, pentru a înţelege informaţia pe care vreau ca „tonalul” tău s-o înţeleagă. Să spunem că „tonalul”, deoarece este foarte conştient cât îl

costă să se discute despre el însuşi, a creat termenii „eu”, „însumi” şi alţii, ca un echilibru şi, mulţumită lor, poate vorbi altor „tonali”, sau cu el însuşi, despre el însuşi.

Acum, când spun că „tonalul” ne forţează să facem ceva, nu înţeleg prin asta că există şi o a treia parte. Evident că el ne forţează să-i urmăm propriile analize.

Totuşi, în anumite ocazii, sau în anumite circumstanţe speciale, ceva din „tonalul” însuşi devine conştient că există mai mult în noi. Este ca o voce care vine din adâncuri, vocea „nagualului”. Vezi, totalitatea noastră este o condiţie pe care „tonalul” nu o poate acoperi complet şi există momente, în special în viaţa unui luptător, când totalitatea devine vizibilă. În aceste momente, poţi bănui şi evalua ceea ce suntem în realitate.

Mi-au stârnit interesul şocurile acelea pe care le-ai avut, pentru că acesta este modul în care „nagualul” iese la suprafaţă. În acele momente, „tonalul” devine conştient de totalitatea eului. Este întotdeauna un şoc, pentru că acea conştiinţă întrerupe acalmia. Eu denumesc acea conştiinţă totalitatea fiinţei care o să moară. Ideea este că, în momentul morţii, celălalt membru al perechii adevărate, „nagualul”, intră complet în acţiune, iar conştiinţa şi memoriile şi percepţiile acumulate în coapsele şi gambele noastre, în spatele şi umerii noştri şi în gât, încep să se extindă şi să se dezintegreze. Precum mărgelele unui şirag nesfârşit care s-a rupt, ele se despart fără liantul vieţii.

M-a privit. Ochii lui erau liniştitori. M-am simţit stânjenit şi prost.

— Totalitatea noastră este un lucru foarte vâscos, a spus. Avem nevoie de o porţiune foarte mică din ea pentru a realiza cele mai complexe acţiuni ale vieţii. Totuşi, când murim, murim cu totalitatea noastră. Un vrăjitor îşi pune întrebarea: „Dacă murim cu totalitatea eului nostru, atunci de ce nu putem să şi trăim cu această totalitate?”

Mi-a făcut un semn cu capul, să observ oamenii care treceau.

— Ei sunt toţi „tonali”. O să-ţi individualizez dintre ei, pentru ca „tonalul” tău să-i evalueze, iar în evaluarea lor

să se evalueze pe sine însuşi.

Mi-a îndreptat atenţia spre două doamne în vârstă, care ieşiseră din biserică. Ele s-au oprit în capul scărilor o clipă şi apoi au început să coboare cu infinită grijă, odihnindu-se la fiecare pas.

— Urmăreşte atent cele două femei, a spus el. Dar nu le privi ca persoane, sau ca nişte feţe care au ceva în comun cu noi; priveşte-le ca „tonali”.

Cele două femei au ajuns la baza scărilor. Se mişcau de parcă pietrişul aspru ar fi fost format din bile şi ele ar fi fost gata să alunece şi să-şi piardă echilibrul. Mergeau braţ la braţ, sprijinindu-se una pe alta cu greutatea corpurilor lor.

— Priveşte-le! a spus don Juan cu voce scăzută. Femeile acelea sunt cel mai bun exemplu al celui mai mizerabil „tonal” pe care îl poţi găsi.

Am observat că cele două femei aveau o constituţie cu oase mici, dar că erau grase. Erau trecute probabil de cincizeci de ani. Aveau pe feţe o privire chinuită, de parcă mersul pe treptele bisericii ar fi fost o sarcină care le-ar fi depăşit puterile.

Se găseau în faţa noastră; au ezitat un moment şi apoi s-au oprit. Mai aveau de făcut un pas pe aleea de pietriş.

— Aveţi grijă unde puneţi piciorul, doamnelor, a strigat don Juan, ridicându-se în mod teatral.

Femeile l-au privit mirate de ieşirea lui neaşteptată.

— Mama mea şi-a rupt coapsa dreaptă chiar acolo, zilele trecute, a adăugat el şi s-a repezit să le ajute.

Ele i-au mulţumit profund şi el le-a sfătuit ca, dacă-şi pierdeau echilibrul şi cădeau, să rămână nemişcate pe loc, până venea ambulanţa. Tonul lui era sincer şi convingător. Femeile s-au închinat.

Don Juan s-a aşezat iar. Ochii lui străluceau. Mi-a vorbit uşor.

— Femeile acelea nu sunt atât de bătrâne şi corpurile lor nu sunt atât de slabe şi totuşi sunt decrepite. Totul la ele era lugubru – hainele, mirosul, atitudinea lor. De ce

crezi că sunt aşa?

— Poate că aşa s-au născut, am răspuns.

— Nimeni nu se naşte aşa. Noi ne transformăm în felul acesta. „Tonalul” acestor femei este slab şi timid.

Am spus că astăzi va fi ziua „tonalului”; am vrut să spun că astăzi vom avea de-a face doar cu el în exclusivitate. Am mai spus că mi-am pus costumul exact pentru acest scop. Cu el am vrut să-ţi arăt că un luptător îşi tratează „tonalul” într-o manieră foarte specială. Ţi-am arătat că şi costumul meu este făcut de comandă şi că tot ce am astăzi se potriveşte perfect. Nu este vanitatea mea ceea ce am vrut să-ţi arăt, ci spiritul meu de luptător, „tonalul” meu de luptător.

Femeile acelea două ţi-au arătat pentru prima dată ce înseamnă „tonalul”. Viaţa poate fi la fel de nemiloasă şi cu tine, cum a fost şi cu ele, dacă nu eşti atent cu „tonalul” tău. Eu apar ca o contraidee. Dacă înţelegi corect asta, nu va trebui să mai accentuez acest lucru.

Am fost cuprins brusc de incertitudine şi l-am rugat să-mi explice ce-ar fi trebuit să înţeleg.

Probabil că am părut disperat. El a râs sănătos.

— Priveşte la tânărul acela cu pantaloni verzi şi cămaşă roz, mi-a şoptit don Juan, arătând spre un tânăr cu trăsături ascuţite, cu tenul foarte închis şi foarte subţirel, care stătea chiar în faţa noastră. Părea indecis dacă să meargă spre biserică, sau spre stradă. Şi-a ridicat de două ori mâna în direcţia bisericii, ca şi cum ar fi discutat cu el însuşi şi era gata să se îndrepte spre ea. Apoi s-a uitat spre mine, cu o expresie goală. Priveşte la modul în care e îmbrăcat, a spus don Juan în şoaptă. Uită-te la pantofii lui!

Hainele tânărului erau zdrenţăroase şi şifonate, iar pantofii lui erau rupţi de tot.

— Este evident, foarte sărac, am spus.

— Asta este tot ce poţi spune despre el? a întrebat el.

Am enumerat o serie de motive care ar fi putut genera prezenţa sărăcăcioasă a tânărului: sănătate şubredă, nenoroc, indolenţă, indiferenţă faţă de propriul aspect, sau eventualitatea de a fi fost proaspăt eliberat din

închisoare.

Don Juan a spus că mai degrabă speculam şi că pe el nu-l interesau justificările în sensul că omul era o victimă a unor forţe de necucerit.

— Poate că este un agent secret pregătit să arate ca un vagabond, am spus în glumă.

Tânărul s-a îndreptat spre stradă cu un mers dezlânat.

— Nu este făcut să arate ca un vagabond; este un vagabond, a spus don Juan. Priveşte cât e de slab corpul lui. Braţele şi picioarele lui sunt subţiri. De-abia se târăşte. Nimeni nu se poate preface că merge în felul acesta. E limpede că ceva nu e în regulă cu el, şi nu e vorba de circumstanţe aici. Trebuie să accentuez din nou că vreau să-l vezi pe tânăr ca pe un „tonal”.

— Ce înseamnă să vezi un om ca un „tonal”?

— Presupune să încetezi să-l judeci în sens moral, sau să-l scuzi pe motivul că este ca o frunză în bătaia vântului. Cu alte cuvinte, presupune să vezi un om, fără să te gândeşti că este lipsit de apărare, sau de speranţă.

Ştii foarte bine despre ce vorbesc. Poţi să-l judeci pe acest tânăr fără să-l condamni sau să-l ierţi.

— Bea prea mult, am spus.

Afirmaţia mea n-a fost intenţionată. Am făcut-o fără să ştiu exact de ce. O clipă, am simţit că cineva stătea în spatele meu şi mi-a suflat cuvintele. Am fost îndemnat să explic că afirmaţia mea a fost o altă speculaţie de-a mea.

— Nu a fost cazul de data asta, a spus don Juan. Tonul vocii tale a avut o certitudine care a lipsit înainte. N-ai spus: „Poate că este un beţiv”.

M-am simţit jenat, deşi nu puteam spune exact de ce. Don Juan a râs.

— Ai „văzut” prin om, a spus. Asta a fost „vedere”. „Vederea” este aşa. Afirmaţiile sunt făcute cu mare certitudine şi nu ştii cum se întâmplă. Ştii că „tonalul” tânărului acela a fost străpuns, dar nu ştii de unde ştii.

A trebuit să admit că avusesem chiar această impresie.

— Ai dreptate, a spus don Juan. Nu contează cu adevărat că este tânăr, este la fel de decrepit ca cele două femei. Tinereţea nu este în niciun caz o barieră pentru distrugerea „tonalului”.

Tu te-ai gândit că ar exista multe motive care să determine condiţia omului. Eu spun că este unul singur, „tonalul” lui. „Tonalul” lui nu este slab pentru că bea; este invers, el bea pentru că „tonalul” lui este slab. Slăbiciunea aceea îl forţează să fie aşa cum este. Dar acelaşi lucru se întâmplă cu noi toţi, într-o formă sau alta.

— Dar nu justifici şi tu purtarea lui, spunând că „tonalul” lui este de vină? am întrebat.

— Îţi ofer o explicaţie pe care n-ai mai întâlnit-o înainte. Nu este o justificare sau o condamnare. „Tonalul” tânărului este slab şi timid. Şi totuşi, nu este unic. Noi toţi ne aflăm, mai mult sau mai puţin, în aceeaşi barcă.

În acel moment, a trecut prin faţa noastră un bărbat foarte voinic, îndreptându-se spre biserică. Purta un costum scump de culoare gri închis, costum de om de afaceri, şi avea o servietă diplomat. Gulerul de la cămaşă era descheiat şi cravata slăbită. Transpira puternic. Avea un ten foarte deschis, ceea ce făcea ca transpiraţia să fie şi mai evidentă.

— Urmăreşte-l! mi-a ordonat don Juan.

Paşii bărbatului erau mici, dar greoi. Mersul lui avea ceva şovăitor. Nu s-a dus spre biserică; a înconjurat-o şi a dispărut după ea.

— Nu este nevoie să tratezi corpul într-un mod atât de chinuitor, a spus don Juan cu o notă de dispreţ în glas. Dar este un fapt trist acela că noi toţi am învăţat la perfecţie cum să ne slăbim „tonalul”. Şi eu am denumit asta a te complace.

A pus o mână pe carneţelul meu şi nu m-a mai lăsat să scriu. Ideea lui era că atât timp cât scriam, eram incapabil să mă concentrez. A sugerat să mă relaxez, să-mi opresc dialogul interior şi să mă abandonez, să mă confund cu persoana observată.

L-am rugat să-mi explice ce înţelegea prin a mă

„confunda”. A răspuns că acest lucru nu poate fi explicat în niciun fel, că era o acţiune a corpului, sau pe care acesta îl resimţea când era pus în contact observaţional cu alte corpuri. Apoi el a clarificat problema, spunând că în trecut denumise acest proces „vedere” şi că el consta dintr-o tăcere interioară adevărată, urmată de o prelungire în afară a ceea ce aparţinea eului, o prelungire care întâlnea celălalt corp şi se cufunda în el, sau cu orice altceva din sfera conştiinţei persoanei respective.

În acel moment am vrut să revin la carneţelul meu, dar el m-a oprit şi a început să aleagă diferite persoane din lumea care trecea.

A indicat duzini de oameni, acoperind o gamă largă de bărbaţi, femei, copii de vârste diferite. Don Juan a spus că el selectase persoane al căror „tonal” era slab şi care se potriveau într-o anumită schemă de clasificare şi că, astfel, mă familiariza cu o varietate prestabilită de slăbiciuni.

Nu mi-am amintit toţi oamenii pe care mi i-a indicat şi descris. M-am plâns că, dacă aş fi luat notiţe, aş fi putut cel puţin să schiţez complicaţiile schemei sale despre complacere. Dar nu a vrut să o repete, sau poate chiar nu şi-a mai amintit-o.

A râs şi a spus că nu şi-o amintea, pentru că în viaţa unui vrăjitor cel care era responsabil de creativitate era „nagualul”.

A privit la cer şi a spus că se însera şi că din acel moment vom schimba direcţia. În loc de „tonali” slabi, vom aştepta apariţia unui „tonal potrivit”. A adăugat că doar un luptător are un „tonal” potrivit şi că omul obişnuit poate avea cel mult un „tonal corect”.

După câteva minute de aşteptare, şi-a lovit coapsa şi a chicotit.

— Uite cine vine acum, a spus, arătând spre stradă cu o mişcare a bărbiei. Parcă ar fi fost făcuţi să se potrivească.

Am văzut apropiindu-se trei indieni. Erau îmbrăcaţi cu nişte poncho-uri de lână scurte, maro, cu pantaloni albi, care le veneau până la mijlocul gambei, bluze albe cu

mâneci lungi, sandale murdare şi purtate şi pălării vechi de paie. Fiecare avea legată pe spate câte o legătură.

Don Juan s-a ridicat şi s-a dus la ei. Le-a vorbit. Ei au părut surprinşi şi l-au înconjurat. Îi zâmbeau. El le-a spus se pare ceva despre mine; s-au întors toţi trei şi mi-au zâmbit. Erau la vreo trei-patru metri depărtare; am ascultat atent, dar n-am auzit ce spuneau.

Don Juan a băgat mâna în buzunar şi le-a dat nişte bancnote. Ei păreau să fie mulţumiţi; îşi mişcau nervoşi picioarele. Mi-au plăcut foarte mult. Arătau ca nişte copii. Toţi aveau dinţii mici şi albi şi trăsături fine, foarte plăcute. Unul dintre ei, după toate aparenţele cel mai bătrân, avea favoriţi. Ochii lui erau obosiţi, dar foarte buni. El şi-a scos pălăria şi s-a apropiat de bancă. Ceilalţi l-au urmat. M-au salutat toţi trei la unison. Ne-am dat mâinile.

Don Juan mi-a spus să le dau nişte bani. Mi-au mulţumit şi după o tăcere politicoasă şi-au luat la revedere. Don Juan s-a aşezat iar pe bancă şi i-am urmărit dispărând în mulţime.

I-am spus lui don Juan că, dintr-un motiv ciudat, îmi plăcuseră foarte mult.

— Nu este atât de ciudat, a spus el. Probabil că ai simţit că „tonalul” lor este exact cum trebuie. Este corect, dar nu pentru timpul nostru.

Probabil că ai simţit că erau ca nişte copii. Sunt. Şi asta e foarte tare. Îi înţeleg mai bine decât tine, de aceea n-am putut să evit o undă de tristeţe. Indienii sunt ca şi câinii, nu au nimic. Dar asta e natura norocului lor şi n-ar trebui să mă simt trist. Bineînţeles că tristeţea mea este propriul meu mod de a mă complace.

— De unde sunt, don Juan?

— Din Sierra. Au venit aici să-şi caute norocul. Vor să devină negustori. Sunt fraţi. Le-am spus că şi eu vin din Sierra şi că sunt şi eu un negustor. Le-am spus că tu eşti partenerul meu. Banii pe care i-am dat au fost un simbol; un luptător trebuie să dea astfel de simboluri tot timpul. Ei aveau nevoie, fără îndoială, de bani, dar nevoia nu trebuie să constituie un motiv special pentru un simbol. Lucrul

care trebuie visat este sentimentul. Eu personal am fost mişcat de cei trei.

Indienii sunt învinşii timpului nostru. Căderea lor a început o dată cu spaniolii şi acum, sub conducerea descendenţilor lor, indienii au pierdut totul. Nu este o exagerare dacă spun că indienii şi-au pierdut „tonalul”.

— Asta e o metaforă, don Juan?

— Nu. Este un fapt. „Tonalul” este foarte vulnerabil. El nu poate rezista la tratamentele dure. Din ziua în care a pus piciorul pe acest pământ, omul alb a distrus sistematic nu numai „tonalul” indian al timpului, dar şi „tonalul” personal al fiecărui indian. Poţi presupune cu uşurinţă că, pentru indianul mediu sărac, domnia omului alb a fost un adevărat iad. Şi totuşi, ironia constă în faptul că, pentru un alt tip de indian, ea a fost o adevărată binecuvântare.

— Despre cine vorbeşti? Ce fel de indian este acesta?

— Vrăjitorul. Pentru vrăjitor. Cucerirea a fost provocarea de o viaţă. Ei au fost singurii care nu au fost distruşi de ea, ci s-au adaptat şi au folosit-o în avantajul lor.

— Cum a fost posibil asta, don Juan? Aveam impresia că spaniolii n-au lăsat nicio piatră neîntoarsă.

— Să spunem că ei au întors toate pietrele care erau în limitele „tonalului” lor. Totuşi, în viaţa indienilor existau şi lucruri de neînţeles pentru omul alb; aceste lucruri el nici măcar nu le-a observat. Poate că a fost norocul nebun al vrăjitorilor, sau poate că i-a salvat cunoaşterea lor. După ce „tonalul” timpului şi „tonalul” personal al fiecărui indian au fost şterse, vrăjitorii s-au găsit agăţându-se de singurul lucru rămas necontestat, „nagualul”. Cu alte cuvinte, „tonalul” lor şi-a căutat refugiul în „nagualul” lor. Asta nu s-ar fi întâmplat dacă nu ar fi fost condiţiile îngrozitoare ale unui popor cucerit. Oamenii cunoaşterii de astăzi sunt produsul acelor condiţii şi sunt cunoscătorii supremi ai „nagualului”, de când au rămas acolo complet singuri. Acolo, omul alb nu s-a aventurat niciodată. De fapt, el nici măcar nu are idee că există.

În acest moment m-am simţit obligat să intervin cu

un argument. Am susţinut sincer că în gândirea europeană fusese descris ceea ce el denumea drept „nagual”. Am adus în discuţie subiectul Eului Transcendental, sau observatorul neobservat, prezent în toate gândurile noastre, şi în percepţii, şi în sentimente. I-am explicat lui don Juan că individul se poate percepe, sau intui pe el însuşi, ca un eu, prin Eul Transcendental, pentru că acesta este singurul lucru capabil de judecată, capabil să dezvăluie realitatea în zona conştiinţei sale.

Don Juan era imperturbabil. A râs.

— Dezvăluirea realităţii, a spus el, imitându-mă. Acesta este „tonalul”.

Am argumentat că „tonalul” poate fi denumit Eul Empiric, aflat în fluxul conştiinţei sau experienţei persoanei, în timp ce Eul Transcendental poate fi găsit în spatele acestui flux.

— Urmărind, presupun, a spus el în derâdere.

— Exact. Urmărindu-se pe sine, am răspuns.

— Te ascult vorbind. Dar nu spui nimic. „Nagualul” nu este experienţă, sau intuiţie, sau conştiinţă. Termenii aceia şi tot ce mai poţi spune sunt doar subiecte de pe insula „tonalului”. Pe de altă parte, „nagualul” este doar efect. „Tonalul” începe la naştere şi se sfârşeşte la moarte, dar „nagualul” nu se sfârşeşte niciodată. „Nagualul” nu are limită. Am spus că „nagualul” este acolo unde sălăşluiesc puterile; acesta a fost doar un mod de a face aluzie la el. Prin raţiunea efectului său, probabil că „nagualul” poate fi înţeles cel mai bine în termeni de putere. De exemplu, când te-ai simţit amorţit mai devreme astăzi, eu te calmam; adică, „nagualul” meu acţiona asupra ta.

— Cum a fost posibil, don Juan?

— N-o să crezi asta, dar nimeni nu ştie cum. Tot ce ştiu este că am dorit ca atenţia ta să fie întreagă, neîmpărţită, şi apoi „nagualul” meu a lucrat asupra ta. Ştiu acestea, deoarece pot fi martor la efectele lui, dar nu ştiu cum lucrează.

A rămas tăcut o vreme. Voiam să păstrez acelaşi

subiect. Am încercat să pun o întrebare; el m-a redus la tăcere.

— Poţi spune că „nagualul” este cel care creează, a spus el în final şi m-a privit pătrunzător. „Nagualul” este singura parte din noi care poate crea.

A rămas tăcut, privindu-mă. Simţeam că mă împingea în mod clar într-o zonă pe care doream s-o elucideze mai mult. El spusese că „tonalul” nu a creat nimic, ci doar că a fost martor şi că a luat cunoştinţă. L-am întrebat cum explica el faptul că noi construim maşini şi structuri superbe.

— Asta nu este creativitate, a spus el. Asta este doar modelare. Noi putem modela orice cu mâinile noastre, personal, sau în legătură cu mâinile altor „tonali”. Un grup de „tonali” poate modela orice, structuri superbe, aşa cum ai spus.

— Dar atunci, ce este creativitatea, don Juan?

El m-a fixat cu privirea, îngustându-şi ochii. A chicotit uşor, şi-a ridicat mâna dreaptă deasupra capului şi a întors încheietura cu o tresărire scurtă, de parcă ar fi fost un miner de uşă.

— Creativitatea este asta, a spus el şi a adus mâna cu palma căuş la nivelul ochilor mei.

Mi-a trebuit un timp incredibil de lung pentru a-mi focaliza ochii pe mâna lui. Simţeam că o membrană transparentă îmi ţinea tot corpul într-o poziţie fixă şi că trebuia s-o rup pentru a-mi plasa privirea asupra mâinii lui.

M-am luptat până când mi-au intrat în ochi picături de transpiraţie. În final am auzit, sau am simţit un pocnet şi ochii şi capul mi s-au eliberat.

În palma lui dreaptă se găsea cea mai curioasă rozătoare pe care o văzusem vreodată. Arăta ca o veveriţă cu coada stufoasă. Totuşi, coada semăna mai mult ca cea a unui spinos. Avea ghimpi ţepeni.

— Atinge-o! a spus încet don Juan.

L-am ascultat automat şi mi-am plimbat degetul pe spatele ei moale. Don Juan şi-a adus mâna mai aproape de ochii mei şi atunci am observat ceva care mi-a provocat un

spasm nervos. Veveriţa avea ochelari şi dinţi mari.

— Arată ca un japonez, am spus şi am început să râd isteric.

Apoi rozătoarea a început să crească în palma lui don Juan. Şi în timp ce ochii mei erau încă umezi de lacrimi de râs, rozătoarea a devenit atât de mare, încât a dispărut. Pur şi simplu, a ieşit din raza mea vizuală. S-a întâmplat atât de rapid, încât m-a prins în mijlocul unui spasm de râs. Când am privit iar, sau când mi-am şters ochii şi i-am focalizat cum trebuie, priveam la don Juan. El stătea pe bancă, iar eu, în picioare în faţa lui, deşi nu-mi aminteam să mă fi ridicat.

Pentru o clipă, surescitarea mea a devenit incontrolabilă. Don Juan s-a ridicat calm, m-a forţat să mă aşez, mi-a proptit bărbia între bicepsul şi antebraţul mâinii sale stângi şi m-a lovit în creştetul capului cu încheieturile degetelor de la mâna dreaptă. Efectul a fost ca şocul unui curent electric. M-a calmat imediat.

Erau atâtea lucruri despre care voiam să-i întreb. Dar cuvintele mele nu-şi puteau face drum printre atâtea gânduri. Apoi am devenit foarte conştient că-mi pierdusem controlul asupra vocii mele. Totuşi n-am vrut să mă lupt să vorbesc şi m-am lipit de bancă. Don Juan mi-a spus pe un ton energic că trebuia să mă adun şi să nu mă mai răsfăţ. Mă simţeam puţin ameţit. El mi-a ordonat imperativ să mă apuc de scris şi mi-a înmânat creionul şi carneţelul, după ce le-a cules de sub bancă.

Am făcut un efort suprem să spun ceva şi am avut iar senzaţia limpede că mă învăluia o membrană. Am pufăit şi am mârâit o clipă, în timp ce don Juan râdea, până când am auzit sau am simţit un alt pocnet.

Am început să scriu imediat. Don Juan vorbea de parcă mi-ar fi dictat.

— Una dintre acţiunile unui luptător este să nu lase niciodată ca ceva să-l afecteze, a spus el. Astfel, un luptător poate să vadă chiar pe dracul însuşi, dar el nu va lăsa pe nimeni să-şi dea seama de asta. Capacitatea de control a unui luptător trebuie să fie impecabilă.

A aşteptat până când am terminat de scris şi apoi m-a întrebat râzând:

— Ai înţeles toate astea?

I-am propus să mergem la un restaurant să luăm masa. Mi-era foame. El a spus că trebuia să stăm până când va apare un „tonal potrivit”. A adăugat pe un ton serios că dacă „tonalul potrivit” nu va apărea în ziua aceea, va trebui să rămânem pe bancă până când va binevoi să apară.

— Ce este un „tonal potrivit”? am întrebat.

— Un „tonal” care e perfect, armonios şi echilibrat. Tu va trebui să afli unul astăzi, sau mai exact, puterea ta trebuie să ne aducă unul.

— Dar cum pot să-l deosebesc de alţi „tonali”?

— Nu te preocupa de asta. O să ţi-l arăt eu.

— Cum arată, don Juan?

— Greu de spus. Depinde de tine. Acesta este un spectacol pentru tine; de aceea, tu stabileşti condiţiile singur.

— Cum?

— Nu ştiu asta. Puterea ta, „nagualul” tău va face asta. Există, în general, două părţi în fiecare „tonal”. Una este partea externă, hotarul, suprafaţa insulei. Aceasta este partea legată de acţiune, partea aspră. Cealaltă parte, este decizia şi judecata, „tonalul” intern, mai moale, mai delicat şi mai complex. „Tonalul potrivit” este un „tonal” în care cele două nivele sunt în echilibru şi armonie perfectă.

Don Juan s-a oprit din vorbă. Era deja destul de întuneric şi luam notiţe cu greutate. El mi-a spus să mă întind şi să mă relaxez. A continuat spunând că fusese o zi destul de extenuantă, dar foarte prolifică şi că era sigur că „tonalul potrivit” va apărea.

Au trecut du/inc întregi de oameni. Am stat într-o tăcere relaxată zece-cincisprezece minute. Apoi don Juan s-a ridicat brusc.

— La naiba, ai făcut-o! Uite cine vine aici. O fată!

A indicat cu o mişcare a capului spre o tânără care traversa parcul şi se apropia de banca noastră. Don Juan a

spus că tânăra era „tonalul potrivit” şi că, dacă se va opri să vorbească cu vreunul dintre noi, ar fi o prevestire extraordinară şi ar trebui să facem orice ne-ar cere.

Nu puteam distinge clar trăsăturile tinerei femei, deşi era destulă lumină. Ea s-a apropiat la vreo doi paşi, dar a trecut fără să ne privească. Don Juan mi-a poruncit în şoaptă să mă ridic şi să mă duc să vorbesc cu ea.

Am alergat după ea şi i-am cerut indicaţii. Am ajuns foarte aproape de ea. Era tânără, probabil în jur de douăzeci şi cinci de ani, de înălţime medie, foarte atrăgătoare şi bine îmbrăcată. Ochii ei erau limpezi şi liniştiţi. Mi-a zâmbit când mi-a vorbit. Era ceva atrăgător în ea. Mi-a plăcut foarte mult, aşa cum îmi plăcuseră şi cei trei indieni.

M-am întors la bancă şi m-am aşezat.

— Este o luptătoare? am întrebat.

— Nu chiar, a spus don Juan. Puterea ta nu este atât de bună încât să aducă un luptător. Dar ea este exact un „tonal corect”. Unul care s-ar putea transforma într-un „tonal potrivit”. Luptătorii apar din acest lot.

Afirmaţiile lui mi-au stimulat curiozitatea. L-am întrebat dacă femeile puteau fi luptători. El m-a privit, uimit întrucâtva de întrebare.

— Bineînţeles că pot fi, a răspuns, şi sunt chiar mai bine dotate decât bărbaţii, pentru drumul cunoaşterii. Dar bărbaţii sunt un pic mai mobili. Totuşi, aş spune că, una peste alta, femeile au un uşor avantaj.

I-am spus că mă uimea faptul că el nu discutase despre femei în legătură cu cunoaşterea lui.

— Eşti un bărbat, a răspuns, de aceea eu folosesc genul masculin, când vorbesc cu tine. Asta-i tot. Restul este la fel.

Am vrut să-l întreb mai departe, dar el a făcut un semn pentru a închide subiectul. A privit în sus. Cerul era aproape negru. Totuşi erau unele zone unde norii aveau o uşoară nuanţă portocalie.

— Sfârşitul zilei este cel mai bun timp al tău, a spus don Juan. Apariţia acelei tinere chiar la sfârşitul zilei este o

prevestire. Discutam despre „tonal”, de aceea este o prevestire despre „tonalul” tău.

— Ce înseamnă prevestirea, don Juan?

— Înseamnă că ţi-a mai rămas foarte puţin timp pentru a-ţi aranja problemele. Orice aranjamente ai prevăzut, trebuie să fie viabile, pentru că nu mai ai timp să faci altele. Aranjamentele tale trebuie să funcţioneze acum, sau altfel nu sunt deloc aranjamente. Îţi sugerez ca, atunci când te întorci acasă, să-ţi verifici liniile şi să te asiguri că sunt puternice. O să ai nevoie de ele.

— Ce o să se întâmple cu mine, don Juan?

— Cu ani în urmă ai cerut putere. Ai urmat cu încredere greutăţile învăţăturii, fără să te agiţi, sau să te grăbeşti. Acum eşti la marginea zilei.

— Ce înseamnă asta?

— Pentru un „tonal potrivit”, totul de pe insulă este o provocare. Un alt mod de a spune asta este că, pentru un luptător, totul în lume este o provocare. Bineînţeles, cea mai mare provocare dintre toate este cererea lui de putere. Dar puterea vine de la „nagual” şi când un luptător se află la marginea zilei, înseamnă că se apropie ora „nagualului”, ora de putere a luptătorului.

— Tot nu înţeleg sensul acestor lucruri, don Juan. Înseamnă că o să mor în curând?

— Dacă eşti prost, o să mori, a replicat scurt. într-o exprimare mai lejeră, înseamnă că eşti gata să faci pe tine. Ai cerut odată putere şi cererea aceea este ireversibilă. Nu voi spune că eşti gata să-ţi îndeplineşti destinul, deoarece nu există destin. Atunci, singurul lucru pe care-l poţi spune este că eşti gata să-ţi desăvârşeşti puterea. Prevestirea a fost clară. Tânăra aceea a venit la tine la marginea zilei. Ţi-a mai rămas puţin timp şi deloc pentru prostii. O stare minunată. Aş spune că tot ce este mai bun în noi apare când suntem puşi la zid, când simţim sabia atârnând deasupra capului. Personal, n-aş fi reuşit în alt mod.

4. Contractarea tonalului

Miercuri dimineaţa am părăsit hotelul pe la ora zece fără un sfert. Am mers încet lăsându-mi cincisprezece minute ca să ajung la locul de întâlnire cu don Juan. El alesese un colţ de pe Paseo de la Reforma, la cinci sau şase blocuri depărtare, în faţa unui birou al unei linii aeriene.

Tocmai terminasem de luat micul dejun cu un prieten al meu. El a vrut să mă însoţească, dar i-am dat de înţeles că mă întâlneam cu o fată. Am mers intenţionat pe partea cealaltă a străzii pe care se afla biroul de voiaj. Mă obseda bănuiala că prietenul meu, care voia de mult să-i fac cunoştinţă cu don Juan, ştia că mă voi întâlni cu el şi că m-ar putea urmări. Mi-era teamă că dacă mă voi întoarce, îl voi găsi exact în spatele meu.

L-am văzut pe don Juan la un stand cu reviste, pe cealaltă parte a străzii. Am început să traversez, dar a trebuit să mă opresc la mijlocul străzii şi să aştept până când puteam traversa în siguranţă tot bulevardul. M-am întors întâmplător, să văd dacă prietenul meu mă urmărea. El stătea la un colţ, în urma mea. A zâmbit prosteşte şi a dat din mână, de parcă mi-ar fi spus că fusese incapabil să se controleze. Am trecut grăbit strada, fără să-i dau timp să mă prindă.

Don Juan părea conştient de situaţia mea. Când am ajuns lângă el, a aruncat o privire peste umărul meu.

— Vino, a spus el. Ar fi mai bine să o luăm pe stradă în jos.

A indicat o stradă care pătrundea diagonal în Paseo de la Reforma, în punctul în care eram noi. M-am orientat rapid. Nu călcasem niciodată pe strada aceea, dar cu două zile înainte mai fusesem în biroul companiei aeriene. Îi cunoşteam amplasamentul. Biroul era la un colţ ascuţit, format de două străzi. Avea câte o uşă spre fiecare stradă, iar distanţa dintre cele două uşi părea să fie de vreo trei metri şi jumătate. Exista un coridor de-a lungul biroului, de la o uşă la alta. De o parte a coridorului erau birouri, iar pe cealaltă parte era un stand mare, cu personal şi casieri. În ziua în care fusesem acolo, era plin de lume. Am vrut să mă grăbesc, poate chiar să şi alerg, dar pasul lui don Juan

era relaxat. Când am ajuns în dreptul uşii agenţiei de voiaj, pe strada în diagonală, am ştiut fără să mă întorc că şi prietenul meu traversase bulevardul în fugă şi că era gata să dea colţul pe strada pe care mergeam. L-am privit pe don Juan, sperând că avea o soluţie. El a dat din umeri. Mă simţeam enervat şi nu-mi venea altceva în minte decât să-i dau un pumn în nas prietenului meu. Exact în acel moment, trebuie să fi sughiţat sau inspirat, pentru că următorul lucru pe care l-am realizat a fost o pierdere masivă de aer, datorită unui brânci formidabil pe care mi l-a dat don Juan, şi care m-a trimis ca vijelia prin uşa biroului. Propulsat de forţa aceea colosală, am zburat practic prin cameră. Don Juan mă prinsese atât de nepregătit, încât corpul meu nu opusese nicio rezistenţă; frica mea s-a contopit efectiv cu şocul brânciului său. Mi-am întins automat mâinile, pentru a-mi proteja faţa. Forţa împingerii lui don Juan fusese atât de mare, încât saliva îmi zburase practic din gură şi am simţit un adevărat vertij în timp ce am năvălit în cameră. Aproape mi-am pierdut echilibrul şi a trebuit să fac un efort imens ca să nu cad. M-am învârtit de vreo două ori; mi se părea că viteza acţiunii lăsa scena în ceaţă. Am remarcat vag o mulţime de clienţi ocupându-se de afacerile lor. M-am simţit extrem de jenat. Ştiam că toţi mă vor privi în timp ce mă rostogoleam prin cameră. Ideea că arătam ca un nebun era mai mult decât jenantă. Mi-au zburat prin minte o serie de gânduri. Aveam certitudinea că o să cad cu faţa la podea. Sau că voi da peste un client, peste o doamnă în vârstă, care va avea de suferit din cauza impactului. Sau şi mai rău, uşa de sticlă din cealaltă parte a biroului va fi închisă şi mă voi zdrobi de ea.

Am ajuns într-o stare de buimăceală la uşa dinspre Paseo de la Reforma. Era deschisă şi am trecut prin ea. În acel moment, preocuparea mea era să par cât mai liniştit, m-am întors la dreapta şi am luat-o pe bulevard în jos, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Eram sigur că don Juan mă va urma şi că, probabil, prietenul meu va continua să meargă pe strada cealaltă.

Am deschis ochii, sau mai degrabă i-am fixat pe zona din faţa mea. Am avut un moment lung de amorţire înainte să-mi dau seama ce se întâmpla. Nu eram pe Paseo de la Reforma, aşa cum ar fi trebuit să fiu, ci în piaţa Lagunilla, la trei kilometri depărtare.

Ceea ce am simţit în momentul acela a fost o uimire atât de mare, încât tot ce am putut face a fost să mă holbez, înspăimântat.

Am privit în jur, pentru a mă orienta. Mi-am dat seama că de fapt stăteam foarte aproape de locul unde mă întâlnisem cu don Juan în prima mea zi în Mexico City. Eram chiar în acelaşi punct. Standurile care vindeau monede vechi erau la doi metri. Am făcut un efort suprem să mă reţin. Evident că aveam o halucinaţie. Nu putea fi în niciun caz altceva. M-am întors rapid, să intru iar pe uşa biroului, dar în spatele meu erau doar nişte standuri cu reviste şi cărţi la mâna a doua. Don Juan era lângă mine, în dreapta mea. El avea pe faţă un zâmbet enorm.

Simţeam o presiune în cap, un sentiment pişcător, de parcă mi-ar fi trecut prin nas apă gazoasă. Eram fără grai. Am încercat fără succes să spun ceva.

L-am auzit clar pe don Juan spunându-mi că nu trebuia să încerc să gândesc sau să vorbesc, dar voiam să spun ceva, orice. În pieptul meu creştea o nervozitate dureroasă. Simţeam lacrimile curgându-mi pe obraji.

Don Juan m-a admonestat, aşa cum făcea de obicei când cădeam pradă unei frici incontrolabile. M-a bătut uşor pe cap.

— Hai, hai, micule Carlos, a spus el. Nu-ţi pierde capul.

Mi-a ţinut o clipă faţa în mâini.

— Nu încerca să vorbeşti, a spus.

Mi-a dat drumul şi a arătat spre ceea ce se întâmpla în jurul nostru.

— Asta nu este pentru discuţie, a spus. Asta este doar pentru a fi observat. Urmăreşte! Urmăreşte totul!

Efectiv plângeam. Totuşi, reacţia mea la plâns era foarte ciudată; continuam să plâng fără nicio grijă. În acel

moment, nu conta pentru mine dacă eram sau nu deplasat.

Am privit în jur. Chiar în faţa mea se găsea un bărbat de vârstă mijlocie care purta o cămaşă roz cu mâneci scurte şi pantaloni gri închis. Părea să fie american. O femeie durdulie, aparent nevasta sa, îl ţinea de braţ. Bărbatul mânuia nişte monede, în timp ce un puşti de treisprezece-paisprezece ani, probabil băiatul proprietarului, îl urmărea. Băiatul se uita la fiecare mişcare pe care o făcea bărbatul. În final, omul a pus monedele înapoi pe tejghea şi băiatul s-a relaxat imediat.

— Urmăreşte totul! a comandat don Juan iar.

Nu era nimic neobişnuit de urmărit. Oamenii treceau încolo şi încoace, în toate direcţiile. M-am întors. Un bărbat, care părea că e cu tejgheaua de reviste, mă fixa cu privirea. El a clipit de mai multe ori, de parcă ar fi fost adormit. Părea obosit sau bolnav şi arăta sleit.

Simţeam că nu era nimic de urmărit, cel puţin nimic cu consecinţe reale. Am fixat scena cu privirea, Mi-am dat seama că era imposibil să-mi concentrez atenţia pe ceva. Don Juan se plimba în jurul meu. El acţiona ca şi cum ar fi analizat ceva la mine. A dat din cap şi şi-a încreţit buzele.

— Hai, hai, a spus el, prinzându-mă uşor de braţ. Este timpul să mergem.

Imediat ce am început să mă mişc, am observat că trupul meu era foarte uşor. De fapt, simţeam că tălpile mele erau elastice. Aveau o calitate bizară, elastică, parcă gata de lansare.

Don Juan trebuie să fi fost conştient de senzaţiile mele; mă ţinea strâns, de parcă nu m-ar fi lăsat să scap; mă apăsa în jos, ca şi cum i-ar fi fost frică că voi zbura de lângă el, ca un balon.

Plimbarea mi-a făcut bine. Agitaţia mea a cedat locul unui sentiment confortabil de linişte.

Don Juan a insistat că trebuia să observ totul. I-am spus că nu voiam să urmăresc nimic, că nu-mi păsa ce făceau oamenii din piaţă şi că nu voiam să mă simt ca un idiot observând o activitate oarecare a cuiva care cumpără monede, sau cărţi vechi, în timp ce realitatea îmi scăpa

printre degete.

— Care este realitatea? a întrebat el.

M-am oprit din mers şi i-am spus vehement că lucrul important era ceea ce făcuse el cu mine pentru a ajunge să percep că acoperisem distanţa dintre birou şi piaţă în câteva secunde.

În acel moment am început să tremur şi mi s-a făcut rău. Don Juan m-a pus să-mi ţin mâinile pe stomac.

A indicat totul în jur şi a spus iar, pe un ton sec, că activitatea lumească din jurul nostru era singurul lucru important.

M-am simţit enervat. Aveam sentimentul fizic de ameţeală. Am respirat adânc.

— Ce-ai făcut, don Juan? am întrebat cu o nepăsare forţată.

A răspuns pe un ton convingător că putea să-mi povestească asta oricând, dar că tot ce se întâmpla în jurul nostru nu se va mai repeta. Nu am avut nicio obiecţie la asta. Activitatea la care eram martor evident că nu se putea repeta în toată complexitatea ei. Ideea mea era că puteam observa o activitate similară oricând. Pe de altă parte, implicaţia faptului că fusesem transportat peste o anumită distanţă, într-o formă oarecare, era de o importantă incalculabilă.

Când mi-am exprimat opiniile, don Juan a dat din cap, de parcă ceea ce auzise era prea dureros pentru el.

Am mers o vreme în tăcere. Corpul meu era fierbinte. Am remarcat că plantele şi tălpile frigeau. Aceeaşi căldură neobişnuită părea să se fi localizat şi în nări şi în pleoape.

— Ce ai făcut, don Juan? l-am întrebat rugător.

N-a răspuns, dar m-a bătut în piept şi a râs. A spus că oamenii sunt creaturi foarte fragile, care devin şi mai fragile datorită slăbiciunilor lor. M-a sfătuit pe un ton foarte serios să nu mă gândesc că sunt gata să mă prăpădesc, ci să mă împing peste limitele mele şi să mă concentrez pur şi simplu asupra lumii din jurul meu.

Am continuat să mergem foarte încet. Preocuparea mea era extremă. Nu puteam să fiu atent la nimic. Don

Juan s-a oprit şi a deliberat dacă să vorbească sau nu. A deschis gura să spună ceva, dar apoi a părut să se răzgândească şi a început iar să meargă.

— Ceea ce s-a întâmplat este că tu ai venit aici, a spus el brusc, întorcându-se şi fixându-mă cu privirea.

— Cum s-a întâmplat asta?

A răspuns că nu ştia şi că singurul lucru pe care-l ştia era că eu alesesem locul.

Impasul nostru a devenit şi mai accentuat, pe măsură ce am continuat să discutăm. Voiam să cunosc manevrele şi el insista că alegerea locului era singurul lucru pe care-l puteam discuta, iar deoarece eu nu ştiam de ce l-am ales, nu era nimic esenţial despre care să discutăm. A criticat, fără să se supere, obsesia mea de a raţiona totul, ca pe un răsfăţ inutil. A spus că era mai simplu şi mai eficient să acţionez doar, fără să caut explicaţii, şi că, discutând despre experienţa mea şi gândindu-mă la ea, nu făceam decât s-o disipez.

După câteva secunde a spus că trebuia să părăsim locul acela pentru că îl deteriorasem şi ar fi devenit din ce în ce mai vătămător pentru mine.

Am părăsit piaţa şi am luat-o spre parcul Alameda. Eram extenuat. M-am aruncat pe o bancă. De-abia atunci m-am gândit să mă uit la ceas. Era ora zece şi douăzeci dimineaţa. A trebuit să fac un efort ca să mă pot concentra. Nu-mi aminteam exact ora la care îl întâlnisem pe don Juan. Am calculat că trebuia să fi fost în jur de zece. Şi nu putuse să ne ia mai mult de zece minute pentru a merge din piaţă până în parc, ceea ce lăsa doar zece minute nefolosite.

I-am spus lui don Juan despre calculele mele. El a zâmbit. Am avut certitudinea că zâmbetul lui ascundea dispreţul faţă de mine, totuşi nu era nimic pe faţa lui care să trădeze acest sentiment.

— Crezi că sunt un idiot fără speranţă, nu-i aşa, don Juan?

— Ah-ha! a spus el şi a sărit în picioare.

Reacţia lui a fost atât de neaşteptată, încât am sărit

şi eu în acelaşi timp.

— Spune-mi exact care sunt sentimentele mele acum, a spus el apăsat.

Simţeam că-i ştiam sentimentele. Era ca şi cum le-as fi simţit în mine însumi. Dar când am încercat să dau glas la ceea ce simţeam, mi-am dat seama că nu puteam vorbi despre asta. Vorbirea îmi cerea un efort uluitor.

Don Juan a spus că nu aveam destulă putere pentru a-l „vedea”. Dar în mod sigur puteam „vedea” destul pentru a găsi explicaţii potrivite în legătură cu ceea ce se întâmpla.

— Nu fii timid, a spus. Spune-mi ce „vezi”.

M-a străbătut un gând brusc şi straniu, foarte asemănător cu gândurile care-mi vin de obicei în minte chiar înainte să adorm. Era mai mult decât un gând; o descriere corectă a lui ar fi că era o imagine. Am văzut un tablou conţinând mai multe personaje. Cel care era exact în faţa mea era un bărbat, care stătea în spatele unui cadru de fereastră. Zona din jurul ramei era difuză, dar rama şi bărbatul se vedeau foarte clar. El privea la mine; avea capul uşor întors spre stânga, aşa că, de fapt, mă privea puţin chiorâş. Îi vedeam ochii mişcându-se pentru a mă putea vedea. Mâna lui era strânsă pumn şi muşchii erau contractaţi.

La stânga bărbatului se găsea o altă imagine în tablou. Era un leu zburător. Capul şi coama erau ale unui leu, dar partea inferioară a corpului era cea a unui câine Caniche, alb şi cârlionţat.

Eram gata să-mi focalizez atenţia asupra lui, când bărbatul a trosnit din buze şi şi-a împins capul şi trunchiul prin fereastră. Întregul lui corp a ţâşnit înainte, ca şi cum l-ar fi tras ceva. A stat o clipă agăţat, ţinând pervazul ferestrei cu degetele, în timp ce oscila ca un pendul. Apoi şi-a dat drumul.

Am simţit în corpul meu senzaţia de cădere. Nu era o cădere în gol, ci o coborâre înceată şi apoi o plutire amortizată. Bărbatul era imponderabil. A rămas staţionar pentru o clipă şi apoi a dispărut din vedere, de parcă l-ar fi

tras o forţă în afara tabloului, printr-o spărtură a lui. O clipă mai târziu, era înapoi la fereastră, privindu-mă chiorâş. Antebraţul lui drept se odihnea pe pervaz, doar că de data asta mâna lui îmi făcea un semn de rămas bun.

Comentariul lui don Juan a fost că „vederea” mea era prea elaborată.

— Poţi face mai mult decât atâta, a spus el. Vrei să-ţi explic ce s-a întâmplat. Ei bine, vreau să-ţi foloseşti „vederea” pentru a afla. Ai „văzut” doar prostii. Tipul ăsta de informaţie este inutil pentru un luptător. Ţi-ar trebui prea mult pentru a-ţi da seama ce înseamnă. „Vederea” trebuie să fie directă, deoarece un luptător nu poate să-şi folosească timpul pentru a-şi explica ceea ce „vede”. „Vederea” este „vedere” pentru că taie tot acest nonsens.

L-am întrebat dacă credea că viziunea fusese doar o halucinaţie şi nu „vedere” cu adevărat. El era convins că fusese „vedere”, din cauza ciudăţeniilor detaliilor, dar că nu era potrivită pentru această ocazie.

— Crezi că viziunile mele explică ceva? am întrebat.

— Bineînţeles că da. Dar în locul tău, n-aş sta să le descifrez. La început, „vederea” este uşor confuză şi este uşor să te pierzi în ea. Pe măsură însă ce luptătorul devine mai solid, „vederea” lui devine ceea ce trebuie, o cunoaştere directă.

Pe măsură ce vorbea don Juan, am avut din nou unul din acele bizare lapsusuri de sentimente şi am sesizat clar că eram gata să aflu ceva ce ştiam deja, un lucru care-mi scăpa, transformându-se în ceva foarte ceţos. Am devenit conştient că eram angajat într-o luptă. Cu cât încercam mai mult să definesc, sau să ating bucata aceea de cunoaştere, cu atât se cufunda mai mult.

— „Vederea” aceea a fost prea... prea vizionară, a spus don Juan.

Sunetul vocii lui m-a trezit.

— Un luptător pune o întrebare şi prin „vederea” lui obţine un răspuns, dar răspunsul este simplu, niciodată nu este înzorzonat cu viziuni de pudeli francezi zburători.

Am râs de imaginea asta. Şi i-am spus jumătate în

glumă că era prea strict, că oricine trece prin ceea ce trecusem eu în dimineaţa aceea merită puţină îngăduinţă.

— Aceasta este soluţia cea mai comodă, a replicat. Un mod de a te răsfăţa. Tu aşezi lumea pe sentimentul că totul este prea mult pentru tine. Nu trăieşti ca un luptător.

I-am spus că erau atâtea faţete la ceea ce denumea el comportamentul luptătorului, încât era imposibil să le ating pe toate şi că înţelesul lui va deveni limpede o dată ce voi întâlni mai multe situaţii noi în care să-l aplic.

— Pentru un luptător, o lege de bază este aceea că el îşi ia foarte atent deciziile, astfel încât niciun rezultat al acestora să nu-l surprindă sau să-i sece puterea.

Să fii un luptător înseamnă să fii alert şi modest. Astăzi tu trebuia să urmăreşti scena care ţi se dezvăluia în faţa ochilor, nu să te gândeşti cum de era posibil aşa ceva. Ţi-ai focalizat atenţia pe un lucru greşit. Dacă voiam să fiu îngăduitor cu tine, puteam foarte uşor să spun că, deoarece este prima dată când ţi s-a întâmplat asta, n-ai fost pregătit. Dar nu este permis, pentru că tu ai venit aici ca un luptător, gata să mori; de aceea, ceea ce ţi s-a întâmplat astăzi n-ar fi trebuit să te prindă nepregătit.

Am recunoscut că tendinţa mea era să mă las pradă slăbiciunii şi nedumeririi.

— Să spunem că pentru tine, o regulă de bază ar trebui să fie ca atunci când vii să mă vezi să fii pregătit să mori, a spus el. Dacă vii aici pregătit să mori, n-ar mai trebui să apară căderi, sau acţiuni inutile. Totul ar trebui să fie normal, pentru că nu ai aştepta nimic.

— Este uşor să spui asta, don Juan. Totuşi, eu sunt cel care recepţionează totul. Eu sunt cel care trebuie să se obişnuiască cu toate astea.

— Nu-i vorba că trebuie să te obişnuieşti cu toate astea. Tu eşti toate astea. Nu este doar o tolerantă din partea ta. Decizia ta de a adera la lumea aceasta diavolească a vrăjitoriei ar fi trebuit să ardă toate sentimentele zăbovitoare de confuzie şi ar trebui să-ţi dea îndrăzneala de a revendica toate astea drept lumea ta.

M-am simţit stânjenit şi obosit. Acţiunile lui don Juan,

indiferent cât de pregătit eram, mă angajau de fiecare dată în aşa fel, încât nu-mi mai rămânea altă resursă decât să acţionez şi să mă simt ca o persoană ameţită, semiraţională. Am simţit un impuls de mânie şi n-am mai vrut să scriu. În acel moment îmi venea să-mi rup notiţele şi să le arunc la cos. Şi as fi făcut-o dacă n-ar fi fost don Juan, care a râs şi m-a ţinut de braţ, oprindu-mă.

Mi-a spus pe un ton de batjocură că „tonalul” meu era iar gata să se înşele singur. Mi-a recomandat să mă duc la fântână şi să-mi dau cu apă pe gât şi urechi.

Apa m-a răcorit. Am rămas tăcuţi o vreme.

— Scrie, scrie, m-a îndemnat don Juan pe un ton prietenos. Să spunem că notesul tău este singura vrăjitorie pe care o ai. Să-l rupi în bucăţi ar însemna un alt mod de a te abandona morţii tale. Ar fi doar un alt acces de furie de-al tău, un acces trecător în cel mai bun caz, nu o schimbare. Un luptător nu-şi părăseşte niciodată insula „tonalului”. O foloseşte.

A arătat în jurul meu cu o mişcare rapidă a mâinii şi apoi a atins carneţelul meu.

— Asta este lumea ta. Nu poţi renunţa la ea. Este inutil să te superi şi să te simţi dezamăgit de tine însuţi. Asta nu dovedeşte decât că „tonalul” este angajat într-o bătălie internă; o bătălie în „tonalul” cuiva este cel mai absurd lucru la care mă pot gândi. Viaţa solidă a unui luptător este prevăzută pentru a elimina această luptă. De la început te-am învăţat să eviţi oboseala şi uzura. Acum nu mai există un război în tine, nu aşa cum era înainte, deoarece comportamentul luptătorului este armonia – armonia dintre acţiuni şi decizii la început, apoi armonia dintre „tonal” şi „nagual”.

De când te cunosc, am vorbit şi „tonalului” şi „nagualului” tău. Acesta e modul în care trebuie condusă instrucţia.

La început trebuie să vorbeşti „tonalului”. „Tonalul” este cel care trebuie să renunţe la control. De exemplu, „tonalul” tău a eliberat nişte comenzi fără multă luptă, pentru că a devenit clar pentru el că, dacă ar fi rămas aşa

cum era, totalitatea ta ar fi fost moartă acum. Cu alte cuvinte, „tonalul” este făcut să cedeze în cazul unor lucruri inutile ca importanţa de sine şi răsfăţul, care te aruncă doar în plictiseală. Problema este însă că „tonalul” se agaţă de acele lucruri, când ar trebui să fie bucuros să se scape de ele. Atunci, sarcina ta este să convingi „tonalul” să devină liber şi fluid. De asta are nevoie un vrăjitor, înainte de toate, de un „tonal” liber şi puternic. Cu cât devine mai puternic, cu atât se agaţă mai puţin de faptele sale şi cu atât este mai uşor să-l restrângă. Aşa că asta s-a întâmplat astăzi dimineaţă, am întrezărit ocazia de a-ţi restrânge „tonalul”. Pentru o clipă erai absent, grăbit, fără gânduri şi eu am prins momentul acesta pentru a te împinge.

„Tonalul” se restrânge uneori, în special când este stânjenit. De fapt, una dintre trăsăturile „tonalului” este timiditatea. Timiditatea sa nu e cu adevărat o problemă. Dar există anumite momente când „tonalul” este luat prin surprindere şi timiditatea sa îl face în mod inevitabil să se contracteze.

În dimineaţa asta am sesizat centimetrul meu cub de şansă. Am observat uşa deschisă a acelui birou şi te-am împins. Deci, tehnic vorbind, pentru a restrânge „tonalul” este nevoie de o împingere. Trebuie să împingi la momentul oportun; bineînţeles că pentru asta trebuie să ştii să „vezi”.

O dată ce omul a fost împins şi „tonalul” lui s-a contractat, „nagualul” său, care era deja în mişcare, indiferent cât de mică este aceasta, va prelua conducerea şi va realiza fapte extraordinare. În dimineaţa asta, „nagualul” tău a preluat conducerea şi ai aterizat în piaţă.

A rămas tăcut o clipă. Părea că aşteaptă întrebări. Ne-am privit.

— Zău că nu ştiu cum, a spus el, de parcă mi-ar fi citit în minte. Tot ce ştiu, este că „nagualul” este capabil de fapte incredibile. În dimineaţa asta te-am rugat să observi totul. Scena din faţa ta, oricare ar fi fost ea, avea o valoare incalculabilă pentru tine. Dar în loc să-mi urmezi

sfatul, te-ai complăcut în compătimire de sine şi confuzie şi n-ai urmărit nimic.

O vreme, ai fost doar „nagual” şi nu puteai vorbi. Acela a fost momentul când trebuia să observi. Apoi, încetul cu încetul, „tonalul” tău a preluat iar conducerea; şi decât să te las să plonjezi într-o bătălie mortală între „tonalul” şi „nagualul” tău, te-am adus aici.

— Ce era în scena aceea, don Juan? Ce era atât de important?

— Nu ştiu. Nu mi se întâmpla mie.

— Ce vrei să spui?

— Era experienţa ta, nu a mea.

— Dar erai cu mine. Nu-i aşa?

— Nu. Nu eram. Dar este inutil să discutăm despre asta. Orice aş putea spune n-ar avea sens, pentru că în acele momente eram în timpul „nagualului”. Afacerile „nagualului” pot fi remarcate doar cu corpul, nu cu raţiunea.

— Dacă nu erai cu mine, don Juan, cine sau ce era persoana pe care am observat-o sub forma ta?

— Eram eu şi, totuşi, nu eram acolo.

— Atunci unde erai?

— Eram cu tine, dar nu eram acolo. Să spunem că eram pe lângă tine, dar nu în locul particular unde te luase „nagualul” tău.

— Vrei să spui că nu ştiai că suntem în piaţă?

— Nu, nu ştiam. Eu îţi dădeam doar târcoale, pentru a nu te pierde.

— Asta este cu adevărat înfricoşător, don Juan.

— Eram în timpul „nagualului” şi nu este nimic înfricoşător în asta. Suntem capabili de mult mai mult decât asta. Asta este natura noastră ca fiinţe luminoase. Defectul nostru este că insistăm să rămânem pe insula noastră obositoare, monotonă, dar convenabilă. „Tonalul” este un nemernic şi n-ar trebuie să fie aşa.

I-am descris puţinul pe care mi-l aminteam. El a vrut să ştie dacă remarcasem vreo trăsătură a cerului, ca, de exemplu, lumina zilei, norii sau soarele. Sau dacă auzisem

anumite zgomote. Sau dacă remarcasem oameni sau evenimente neobişnuite. El a vrut să ştie dacă văzusem vreo luptă. Sau dacă oamenii ţipau şi, dacă o făceau, ce anume spuneau.

N-am putut răspunde la nicio întrebare. Adevărul era că acceptasem întâmplarea la valoarea ei aparentă, admiţând ca un truism că „zburasem" peste o distanţă considerabilă într-o secundă sau două şi că, mulţumită cunoaşterii lui don Juan, oricare ar fi fost ea, aterizasem în piaţă cu tot fizicul meu material.

Reacţiile mele erau un corolar direct al unei astfel de interpretări. Voiam să cunosc procedurile, cunoaşterea oficiantului, adică acel „cum s-o faci". De aceea, nu mă interesase să observ ceea ce eram convins că erau întâmplările cotidiene a unor evenimente obişnuite.

— Crezi că oamenii m-au văzut în piaţă? am întrebat.

Don Juan n-a răspuns. A râs şi m-a bătut uşor cu pumnul.

Am încercat să-mi amintesc dacă avusesem vreun contact efectiv cu oamenii. Memoria nu m-a ajutat.

— Ce-au văzut oamenii din biroul companiei de zbor când am dat buzna înăuntru? am întrebat.

— Probabil că au văzut un bărbat împleticindu-se de la o uşă la cealaltă.

— Dar m-au văzut dispărând în aer?

— De asta are grijă „nagualul". Nu ştiu cum. Tot ce pot să-ţi spun este că suntem fiinţe luminoase, fluide, formate din fibre. Înţelegerea că suntem obiecte solide este doar o „acţiune" a „tonalului". Când „nagualul" se contractă, sunt posibile lucruri extraordinare. Dar ele sunt extraordinare doar pentru „tonal".

Pentru „nagual" nu înseamnă nimic să se mişte în modul în care ai făcut-o tu în dimineaţa asta. În special pentru „nagualul" tău, care este capabil deja de fapte dificile. De fapt, el a plonjat în ceva foarte ciudat. Poţi simţi despre ce este vorba?

M-au asaltat dintr-o dată un milion de întrebări şi sentimente. Ca şi cum o undă de vânt mi-ar fi smuls masca

de sânge rece pe care o aveam. M-am înfiorat. Corpul meu se simţea pe marginea unui abis. Mă luptam cu o bucată misterioasă, dar concretă de cunoaştere. Ca şi cum aş fi fost gata să mi se dezvăluie ceva, dar, totuşi, o anumită parte, încăpăţânată, din mine, ar fi insistat să arunce o umbră asupra ei. Lupta m-a amorţit treptat, până când nu mi-am mai simţit corpul. Gura mi-era deschisă şi ochii pe jumătate închişi. Am avut sentimentul că îmi văd faţa întărindu-se din ce în ce mai mult, până când a devenit un cadavru uscat, cu pielea gălbuie lipită de craniu.

Următorul lucru de care am fost conştient a fost un şoc. Don Juan era în picioare lângă mine şi ţinea o găleată goală în mână. Mă stropise cu apă. Am tuşit şi mi-am şters apa de pe faţă şi apoi am simţit un alt atac rece pe spate. Am sărit în sus de pe bancă. Don Juan îmi turnase nişte apă pe gât.

Era un grup de copii care mă priveau şi râdeau. Don Juan mi-a zâmbit. El mi-a ţinut carneţelul şi a spus că era mai bine să mergem la hotelul meu, ca să-mi schimb hainele. M-a scos afară din parc. Ne-am oprit la curbă pentru o clipă, înainte să apară un taxi.

Câteva ore mai târziu, după ce am mâncat şi m-am odihnit, eu şi don Juan ne-am aşezat pe banca lui favorită din parcul de lângă biserică. Am revenit într-o manieră ocolită la subiectul ciudatei mele reacţii. El părea să fie foarte atent. Nu m-a confruntat direct cu ea.

— Astfel de lucruri se ştie că se întâmplă, a spus. „Nagualul”, o dată ce se iveşte la suprafaţă, poate provoca un mare rău „tonalului” prin apariţia lui necontrolată. Totuşi, cazul tău este special. Tu te complaci în răsfăţ într-o manieră atât de exagerată, încât ai putea muri şi nu ţi-ar păsa, sau şi mai rău, nici măcar n-ai şti că mori.

I-am explicat că reacţia mea începuse atunci când el mă întrebase dacă puteam simţi la ce se referea, dar când am încercat să descriu ceea ce ştiam, am constatat că nu reuşeam să gândesc clar. Am simţit o senzaţie de zăpăceală, aproape ca o indiferenţă, ca şi cum nu m-ar fi

interesat nimic cu adevărat. Apoi senzaţia s-a transformat într-o concentrare hipnotizantă. Era ca şi cum aş fi fost aspirat cu totul, încetul cu încetul. Ceea ce prinsese şi atrăsese atenţia mea era senzaţia clară că era gata să mi se dezvăluie un secret însemnat şi că nu voiam să se interfereze nimic cu o astfel de revelaţie.

— Ceea ce era gata să ţi se dezvăluie era chiar moartea ta, a spus don Juan. Acesta este pericolul de a te complace. În special pentru tine, care eşti în mod natural atât de exagerat. „Tonalul" tău este atât de dedat răsfăţului, încât ameninţă totalitatea eului tău. Acesta este un mod îngrozitor de a fi.

— Ce pot face?

— „Tonalul" tău trebuie convins cu argumente, „nagualul" tău cu acţiuni, până când se vor sprijini unul pe altul. Aşa cum ţi-am spus, „tonalul" domneşte şi, totuşi, este foarte vulnerabil. Pe de altă parte, „nagualul" nu acţionează niciodată, sau aproape niciodată; dar când o face, el înspăimântă „tonalul".

În dimineaţa asta, „tonalul" tău s-a speriat şi s-a restrâns singur, apoi „nagualul" a început să preia conducerea.

A trebuit să împrumut o găleată de la unul din fotografii din parc pentru a-ţi biciui „nagualul" ca pe un câine rău, pentru a reveni la locul său. „Tonalul" trebuie protejat cu orice preţ. Coroana trebuie să-i fie luată, dar el trebuie să rămână ca supraveghetor protejat.

Orice ameninţare asupra „tonalului" conduce întotdeauna la moartea lui. Şi dacă moare „tonalul", la fel se întâmplă cu omul. Din cauza slăbiciunii lui inerente, „tonalul" este distrus uşor şi, astfel, una din laturile artei de echilibrare a luptătorului este să facă „nagualul" să apară la suprafaţă pentru a susţine „tonalul". Spun că este o artă, deoarece vrăjitorii ştiu că doar prin sprijinirea înfocată a „tonalului" poate apare „nagualul". Înţelegi ce vreau să spun? Această sprijinire se cheamă putere personală.

Don Juan se ridică, îşi întinse braţele şi îşi arcui

spatele. Am încercat să mă ridic, dar el m-a împins uşor în jos.

— Tu trebuie să stai pe banca asta până la asfinţit, a spus. Eu trebuie să plec imediat. Genaro mă aşteaptă în munţi. Aşa că vino la casa lui în trei zile şi ne vom întâlni acolo.

— Ce o să facem la casa lui don Genaro? am întrebat.

— Dacă ai destulă putere, Genaro s-ar putea să-ţi arate „nagualul”.

Mai era un lucru pe care voiam să-l exprim în acel moment. Trebuia să ştiu dacă costumul lui era doar un mecanism de şoc pentru mine, sau era efectiv o parte din viaţa lui. Niciuna dintre acţiunile lui nu-mi produsese vreodată o asemenea impresie ca faptul că-l văzusem purtând un costum. Nu era numai acţiunea în sine, care era atât de înfricoşătoare pentru mine, ci faptul că don Juan era elegant. Picioarele lui aveau o agilitate tinerească. Ca şi cum faptul că purta pantofi îi schimbase centrul de echilibru şi paşii lui erau mai lungi şi mai fermi decât de obicei.

— Porţi tot timpul costum? l-am întrebat.

— Da, a replicat el cu un zâmbet încântător. Mai am şi altele, dar n-am vrut să port un alt costum astăzi, pentru că te-ar fi speriat şi mai mult.

Nu ştiam ce să mai cred. Simţeam că ajunsesem la sfârşitul drumului meu. Dacă don Juan purta un costum şi putea fi elegant în el, atunci totul putea fi posibil.

El a părut că se bucură de confuzia mea şi a râs.

— Sunt un acţionar, a spus pe un ton misterios, dar neafectat şi a plecat.

În dimineaţa următoare, joi, l-am rugat pe un prieten să mă însoţească de la uşa agenţiei de voiaj, unde mă împinsese don Juan, până în piaţa Lagunilla. Am luat-o pe drumul cel mai drept. Ne-a luat treizeci şi cinci de minute. Odată ajunşi acolo, am încercat să mă orientez. Am eşuat. Am intrat într-un magazin de îmbrăcăminte, aflat chiar la colţul largului bulevard unde stăteam.

— Scuzaţi, vă rog, i-am spus unei tinere care curăţa cu grijă o pălărie de praf. Unde sunt standurile cu monede vechi şi cărţi de mâna a doua?

— Nu avem aşa ceva, a spus ea pe un ton enervat.

— Dar le-am văzut ieri, undeva aici, în piaţă.

— Glumiţi, a spus ea şi a trecut în spatele tejghelei. Am alergat după ea şi am rugat-o să-mi spună unde erau. Ea m-a măsurat cu privirea.

— Nu le puteaţi vedea ieri. Standurile acelea se montează doar duminica, exact de-a lungul zidului ăsta. În restul săptămânii nu le avem.

— Doar duminica? am repetat mecanic.

— Da. Doar duminica. Aşa se face. În restul săptămânii ar încurca circulaţia.

A arătat spre bulevardul larg, plin de maşini.

5. În timpul nagualului

Am alergat în sus pe o pantă aflată în faţa casei lui don Genaro şi i-am văzut pe don Juan şi pe don Genaro stând pe o porţiune curăţată din faţa uşii. Îmi zâmbeau. Era atâta căldură şi inocenţă în zâmbetul lor, încât corpul meu a intrat imediat într-o stare de alarmă. Am încetinit automat pasul.

— Ce mai faci? m-a întrebat don Genaro pe un ton atât de afectat, încât am râs cu toţii.

— E într-o formă foarte bună, a intervenit don Juan înainte să pot răspunde.

— Văd şi eu asta, a replicat don Genaro. Priveşte la bărbia aia dublă! Şi uită-te la pungile alea de grăsime de pe obraji.

Don Juan râdea şi se ţinea cu mâinile de stomac.

— Fata ta e rotundă, a continuat don Genaro. Ce-ai făcut? Te-ai ocupat cu mâncatul?

Don Juan l-a asigurat în glumă că stilul meu de viaţă cerea să mănânc foarte mult. Într-un mod foarte prietenos m-au împuns cu aluzii la viaţa mea şi apoi don Juan m-a rugat să mă aşez între ei doi. Soarele coborâse deja peste

rama de munţi imenşi dinspre vest.

— Unde-i faimosul tău carneţel? m-a întrebat don Genaro şi când l-am scos din buzunar a urlat „Uraa!” şi mi l-a smuls din mână.

Evident că el mă urmărise cu mare atenţie şi îmi cunoştea obiceiurile la perfecţie. A ţinut carneţelul cu ambele mâini şi s-a jucat nervos cu el, ca şi cum n-ar fi ştiut ce să facă cu el. De două ori părea gata să-l arunce, dar se reţinea în ultimul moment. Apoi l-a pus pe genunchi şi se făcea că scrie febril în el, aşa cum procedam eu.

Don Juan râdea atât de tare, încât era gata să se înece.

— Ce-ai făcut după ce te-am părăsit? m-a întrebat el după ce s-a calmat.

— M-am dus joi în piaţă, am răspuns.

— Ce făceai acolo? Urmăreai drumul parcurs? a vrut să ştie.

Don Genaro a căzut pe spate şi a scos din buze un sunet de cap sec lovindu-se de sol. M-a privit chiorâş şi a clipit din ochi.

— A trebuit s-o fac, am spus. Şi am aflat că în timpul săptămânii nu sunt standuri acolo care să vândă monede sau cărţi vechi.

Au râs amândoi. Apoi don Juan a spus că punând întrebări nu prea se dezvăluie nimic nou.

— Ce s-a întâmplat cu adevărat, don Juan? am întrebat.

— Crede-mă, nu există nicio posibilitate de a afla cu exactitate asta, a spus el sec. În problemele astea ne aflăm amândoi la egalitate. Avantajul meu faţă de tine, în clipa asta, este că eu ştiu cum să ajung la „nagual”, iar tu nu ştii. Dar, o dată ce am ajuns acolo, nu mai am avantaj sau cunoaştere în plus faţă de tine.

— Chiar am fost în piaţă, don Juan? am întrebat.

— Bineînţeles. Ţi-am spus, „nagualul” este la comanda luptătorului. Nu-i aşa, Genaro?

— Exact! a exclamat don Genaro cu o voce bubuitoare şi s-a ridicat dintr-o singură mişcare. Era ca şi

cum vocea lui l-ar fi tras din poziţia culcat într-una perfect verticală.

Don Juan se rostogolea practic pe jos de râs. Don Genaro, cu un aer nonşalant, a făcut o reverenţă comică şi a spus la revedere.

— Genaro o să te întâlnească mâine dimineaţă, a spus don Juan. Acum trebuie să stai aici într-o tăcere totală.

N-am mai scos niciun cuvânt. După ore întregi de tăcere, am adormit.

Am privit la ceas. Era aproape şase dimineaţa. Don Juan a examinat masa solidă de nori grei de la orizontul estic şi a ajuns la concluzia că o să fie o zi înnorată. Don Genaro a adulmecat aerul şi a adăugat că o să fie de asemenea şi caniculă şi lipsă de vânt.

— Cât de departe mergem? am întrebat.

— La eucalipţii de colo, a răspuns don Genaro, arătând spre ceea ce părea să fie o dumbravă cu copaci aflaţi la vreun kilometru şi jumătate depărtare.

Când am ajuns la copacii aceia, am realizat că nu era o pădurice; eucalipţii fuseseră plantaţi în linii drepte, pentru a marca graniţele zonelor cultivate cu diverse plante agricole. Am mers de-a lungul marginii unui câmp de porumb, pe lângă o linie de copaci enormi, subţiri şi drepţi, de peste patruzeci de metri înălţime, şi am ajuns la un câmp pustiu. M-am gândit că, probabil, tocmai fusese cules. Erau doar câteva tulpini şi frunze uscate ale unor plante pe care nu le-am recunoscut. M-am aplecat să culeg o frunză, dar don Genaro m-a oprit. El m-a ţinut de braţ cu mare forţă. M-am îndoit de durere, apoi am remarcat că abia mă atinsese cu degetele.

Era vizibil conştient de efectul pe care-l produsese şi de ceea ce simţeam. Şi-a ridicat uşor degetele de pe braţul meu şi apoi le-a pus iar uşor. A repetat din nou mişcarea şi a râs ca un copil încântat când am scâncit. Apoi şi-a întors profilul spre mine. Nasul lui acvilin îl făcea să semene cu o pasăre, o pasăre cu dinţi ciudaţi, lungi şi albi.

Don Juan mi-a spus cu voce moale să nu ating nimic. L-am întrebat dacă ştia ce fel de plantă fusese cultivată acolo. El părea gata să-mi spună, dar don Genaro a intervenit şi a spus că era un câmp de viermi.

Don Juan m-a privit fix, fără să clipească, sau să zâmbească. Răspunsul fără sens al lui don Genaro părea să fie o glumă. Am aşteptat un indiciu ca să încep să râd, dar ei m-au fixat doar cu privirea.

— Un câmp de viermi giganţi, a spus don Genaro. Da, ceea ce a crescut aici au fost cei mai încântători viermi pe care i-ai văzut vreodată.

S-a întors spre don Juan. S-au privit o clipă.

— Nu-i aşa? a întrebat el.

— Absolut adevărat, a spus don Juan şi, întorcându-se spre mine, a adăugat cu voce moale: Astăzi, Genaro conduce; doar el poate spune ce şi cum, aşa că fă exact ce-ţi spune el.

Ideea că don Genaro avea controlul m-a umplut de spaimă. M-am întors spre don Juan să-i vorbesc despre asta; dar înainte să am timp să dau glas cuvintelor, don Genaro a scos un ţipăt lung, un urlet atât de puternic şi de înspăimântător, încât mi-am simţit ceafa umflându-se şi părul zburând de parcă l-ar fi suflat vântul. Am avut o clipă de disociere completă şi aş fi rămas fixat pe loc, dacă n-ar fi fost don Juan, care mi-a întors corpul cu o viteză şi un control inimaginabile, astfel încât ochii mei să vadă ceva incredibil. Don Genaro stătea în picioare, orizontal, la vreo treizeci de metri înălţime, pe trunchiul unui eucalipt, care se găsea la vreo patruzeci şi cinci de metri distanţă. Adică, stătea în picioare, cu tălpile depărtate la vreun metru, perpendicular pe copac. Ca şi cum ar fi avut ventuze pe pantofi şi cu ele ar fi fost capabil să sfideze gravitaţia. Avea braţele încrucişate pe piept şi era cu spatele la mine. L-am fixat cu privirea. Nu voiam să clipesc, de frică să nu-l pierd din vedere. Am făcut o evaluare rapidă şi am decis că dacă reuşeam să-l menţin destul în câmpul meu vizual, aş putea detecta o idee, un gest, o mişcare, sau orice m-ar fi putut ajuta să înţeleg ce se întâmpla.

Am simţit capul lui don Juan lângă urechea mea dreaptă şi l-am auzit şoptindu-mi că orice încercare de a explica era inutilă şi idioată. L-am auzit repetându-mi:

— Lasă-ţi abdomenul jos, jos.

Era o tehnică pe care mi-o dezvăluise el cu câţiva ani înainte, şi pe care trebuie s-o folosesc în momentele de mare pericol, frică, sau stres. Ea consta din împingerea în jos a diafragmei în timp ce inspiri de patru ori rapid pe gură, urmate de patru expiraţii şi inspiraţii adânci pe nas. El îmi explicase că gurile de aer trebuiau să fie simţite ca nişte şocuri în partea mediană a corpului şi că păstrarea palmelor strâns legate, acoperind buricul, dădeau forţă secţiunii mediane şi ajutau la controlul gurilor de aer şi al inspiraţiilor adânci, care trebuiau menţinute până la opt, în timp ce apăsai diafragma în jos. Expiraţiile se făceau de două ori pe nas şi de două ori pe gură, într-o manieră accelerată sau înceată, în funcţie de preferinţe.

L-am ascultat automat pe don Juan. Totuşi, n-am îndrăznit să-mi iau ochii de la don Genaro. Pe măsură ce am continuat să respir, corpul meu s-a relaxat şi am devenit conştient că don Juan îmi îndoia picioarele. După cât se pare, când mă întorsese el, talpa mea dreaptă se prinsese într-o bucată de pământ şi piciorul meu era îndoit neconfortabil. Când m-am îndreptat, mi-am dat seama că şocul de a-l vedea pe don Genaro stând în picioare pe trunchiul unui copac mă făcuse să uit de poziţia mea inconfortabilă.

Don Juan mi-a şoptit în ureche că nu trebuia să mă uit fix la don Genaro. L-am auzit spunându-mi:

— Clipeşte, clipeşte.

O clipă, am simţit că ezit. Don Juan mi-a comandat iar. Eram convins că întreaga afacere era legată cumva de mine ca martor, iar dacă eu, ca unic martor al faptei lui don Genaro, nu-l mai priveam, el ar fi căzut la pământ, sau poate că întreaga scenă s-ar fi evaporat.

După o perioadă extraordinar de lungă de nemişcare, don Genaro s-a întors pe călcâie la patruzeci şi cinci de grade spre dreapta lui şi a început să urce pe trunchi.

Corpul lui a tremurat. L-am văzut făcând un pas după altul, până la opt paşi. A ocolit chiar şi o ramură. Apoi, cu braţele încrucişate în continuare pe piept, s-a aşezat pe trunchi cu spatele la mine. Picioarele îi atârnau, ca şi cum ar fi stat pe un scaun, ca şi cum gravitaţia n-ar fi avut niciun efect asupra lui. Apoi a mers cumva pe fund în jos. A ajuns la o ramură care era paralelă cu corpul lui şi şi-a pus câteva secunde capul şi mâna stângă pe ea; părea că se sprijină mai mult pentru un efect teatral decât pentru reazem efectiv. Apoi a continuat să se mişte pe fund, făcându-şi drum de pe trunchiul copacului pe ramură, până când şi-a schimbat poziţia şi stătea aşa cum stai normal pe o ramură.

Don Juan a chicotit. Aveam în gură un gust îngrozitor. Am vrut să mă întorc spre don Juan, care era puţin în spatele meu, spre dreapta, dar nu-ndrăzneam să pierd vreuna dintre acţiunile lui don Genaro.

El şi-a legănat o vreme picioarele, apoi le-a încrucişat uşor şi, în cele din urmă, a alunecat în sus înapoi pe trunchi.

Don Juan mi-a luat uşor capul în mâini şi mi l-a înclinat uşor spre stânga, până când linia mea de vedere a ajuns paralelă cu copacul, în loc să fie perpendiculară. Privindu-l pe don Genaro din acest unghi, nu mai părea că sfidează gravitaţia. Pur şi simplu stătea pe trunchiul unui copac. Apoi am remarcat că, dacă priveam fix şi nu clipeam, fundalul devenea difuz şi vag, iar claritatea corpului lui don Genaro devenea mai intensă; forma lui devenea dominantă, ca şi cum n-ar mai fi existat altceva.

Don Genaro a alunecat uşor înapoi în jos pe ramură. El stătea şi îşi balansa picioarele ca la trapez. Privindu-l din perspective schimbate, în special când stătea pe trunchiul copacului, totul părea verosimil.

Don Juan mi-a mişcat capul spre dreapta, până când s-a odihnit pe umăr. Poziţia lui don Genaro părea perfect normală, dar când s-a deplasat iar pe trunchi, n-am mai putut face ajustarea perceptuală necesară şi l-am văzut ca şi cum ar fi fost cu capul în jos, spre sol.

Don Genaro s-a mişcat înainte şi înapoi de multe ori, iar don Juan mi-a mişcat capul dintr-o parte în alta de fiecare dată când se mişca don Genaro. Rezultatul manipulărilor lor a fost că am pierdut cu desăvârşire perspectiva normală, iar fără ea acţiunile lui don Genaro nu mai erau înfricoşătoare.

Don Genaro a rămas multă vreme pe ramură. Don Juan mi-a îndreptat capul şi a şoptit că don Genaro era gata să coboare. L-am auzit şoptindu-mi pe un ton imperativ:

— Apasă în jos, în jos.

Eram în mijlocul unei expiraţii rapide, când corpul lui don Genaro a părut să fie ţintuit în loc de un fel de tensiune; el a strălucit, a devenit moale, s-a clătinat pe spate şi a rămas agăţat o clipă doar de genunchi. Picioarele păreau atât de moi, încât nu puteau rămâne îndoite şi el a căzut la pământ.

În momentul în care şi-a început căderea, am avut şi eu o senzaţie de cădere într-un spaţiu nelimitat. Întregul meu corp a simţit un chin dureros şi în acelaşi timp extrem de plăcut; un chin de asemenea intensitate şi durată, încât picioarele mele n-au mai putut suporta greutatea corpului meu şi am căzut pe pământul moale. De-abia am putut să-mi mişc braţele pentru a amortiza căderea. Respiram atât de greu, încât ţărâna moale mi-a intrat în nări şi a început să mă mănânce. Am încercat să mă ridic; muşchii mei păreau să-şi fi pierdut forţa.

Don Juan şi don Genaro au venit şi s-au aplecat deasupra mea. Le auzeam vocile ca şi cum ar fi fost la distanţă de mine şi totuşi i-am simţit trăgându-mă. Probabil că m-au ridicat, ţinându-mă unul de braţe şi unul de picioare şi m-au cărat pe o distanţă mică. Eram perfect conştient de poziţia neconfortabilă a gâtului şi capului meu, care atârnau moi. Ochii mei erau deschişi. Vedeam pământ şi smocuri de ierburi trecând pe sub mine. În final am simţit un fior rece. Apa mi-a intrat în gură şi în nas şi m-a făcut să mă înec. Braţele şi picioarele mi s-au mişcat frenetic. Am început să înot, dar apa era destul de mică şi

m-am regăsit stând în picioare în râul cel mic în care mă scufundaseră.

Don Juan şi don Genaro râdeau ca nişte nebuni. Don Juan şi-a suflecat pantalonii şi s-a îndreptat spre mine; m-a privit în ochi şi a spus că încă nu eram complet şi m-a împins uşor în apă. Corpul meu n-a opus nicio rezistenţă. Nu voiam să fiu iar scufundat, dar nu-mi puteam folosi actul voliţional asupra muşchilor şi am căzut pe spate. Răceala a fost şi mai intensă. Am sărit repede şi am zbughit-o din greşeală pe malul celălalt Don Juan şi don Genaro au urlat şi au fluierat şi au aruncat cu pietre în tufişurile din faţa mea de parcă ar fi ghidat un juncan care o luase razna. Am trecut apoi apa şi m-am aşezat pe o piatră lângă ei. Don Genaro mi-a dat hainele şi apoi am remarcat că eram gol, deşi nu-mi puteam aminti când sau cum mă dezbrăcasem. Eram ud leoarcă şi n-am vrut să mă îmbrac imediat. Don Juan s-a întors spre don Genaro şi i-a spus cu un ton bubuitor:

— Pentru numele lui Dumnezeu, dă-i omului un prosop!

Mi-au trebuit vreo două secunde până când mi-am dat seama de absurditatea expresiei. Mă simţeam foarte bine. De fapt, eram atât de fericit, încât nu voiam să vorbesc. Totuşi, am avut certitudinea că dacă-mi arătam euforia, ei mă vor arunca iar în apă.

Don Genaro mă urmărea. Ochii lui aveau strălucirea unui animal sălbatic. Mă străpungeau.

— Bravo, a spus don Juan brusc. Acum eşti întreg, dar acolo la eucalipt te-ai răsfăţat ca un nenorocit.

Îmi venea să râd isteric. Cuvintele lui don Juan păreau absolut caraghioase şi a trebuit să fac un efort suprem pentru a mă reţine. Şi apoi, o anumită parte din mine a lansat o comandă. O mâncărime incontrolabilă în partea mediană a corpului m-a făcut să-mi scot hainele şi să plonjez în râu. Am stat în apă cam cinci minute. Răceala mi-a restabilit complet calmul. Când am ieşit, eram iar eu.

— Bun spectacol, a spus don Juan, bătându-mă pe umăr.

M-au condus înapoi la eucalipţi. Din mers, don Juan mi-a explicat că „tonalul” meu fusese periculos de vulnerabil şi că incongruenţa acţiunilor lui don Genaro părea să fie prea mult pentru el. El a spus că deciseseră să nu-l mai forţeze şi să se întoarcă la casa lui don Genaro, dar faptul că plonjasem singur iar în apă schimbase totul. Totuşi, el nu mi-a spus ce intenţionau să facă.

Stăteam în picioare în mijlocul câmpului, în acelaşi punct în care fusesem şi înainte. Don Juan era în dreapta mea şi don Genaro în stânga. Amândoi stăteau cu muşchii tensionaţi, într-o stare de alertă. Şi-au menţinut starea aceasta vreo zece minute. Mi-am mutat privirea de la unul la altul. Mă gândeam că don Juan îmi va da o indicaţie despre ce să fac. Am avut dreptate. La un moment dat, el şi-a relaxat corpul şi a lovit cu piciorul o bucată de pământ. Fără să mă privească, a spus:

— Cred că e mai bine să mergem.

M-am gândit automat că don Genaro avusese intenţia să-mi dea o altă demonstraţie a „nagualului”, dar se răzgândise. M-am simţit uşurat. Am mai aşteptat o clipă, pentru a primi o confirmare definitivă. Don Genaro se relaxase şi el şi apoi au făcut un pas înainte. Atunci am ştiut că ne terminasem treaba acolo. Dar exact în momentul în care m-am relaxat, don Genaro a produs urletul său incredibil.

Am început să respir frenetic. Am privit în jur. Don Genaro dispăruse. Don Juan stătea în picioare în faţa mea. Corpul lui se cutremura de râs. S-a întors spre mine.

— Îmi pare rău, a spus. Nu se poate altfel.

Am vrut să răspund şi să-l întreb de don Genaro, dar simţeam că, dacă nu continuam să respir şi să-mi presez diafragma în jos, voi muri. Don Juan a arătat cu bărbia spre un loc aflat în spatele meu. Fără să-mi mişc picioarele, am început să-mi întorc capul peste umărul stâng. Dar înainte să pot vedea ceea ce-mi arăta el, don Juan a sărit la mine şi m-a oprit. Forţa saltului său şi viteza cu care m-a prins, m-au făcut să-mi pierd echilibrul. În timp ce cădeam pe spate, am avut senzaţia că reacţia mea

de spaimă a fost să mă prind de don Juan şi, drept urmare, l-am tras cu mine la pământ. Dar când m-am uitat în sus, impresiile simţurilor mele vizuale şi tactile erau în dezacord total. L-am văzut pe don Juan aplecat peste mine şi râzând, în timp ce corpul meu simţea clar presiunea şi greutate altui corp sprijinit de mine, aproape ţintuindu-mă la pământ.

Don Juan şi-a întins mâna şi m-a ajutat să mă ridic. Senzaţia mea corporală era că el ridica două corpuri. Mi-a zâmbit cunoscător şi a şoptit că nu trebuie să te întorci spre stânga când eşti faţă în faţă cu „nagualul”. A continuat că „nagualul” este mortal şi că nu este nevoie să faci riscurile să fie şi mai periculoase decât sunt. Apoi m-a întors uşor şi m-a pus cu faţa spre un eucalipt enorm. Probabil că era cel mai bătrân copac de acolo. Trunchiul lui era aproape de două ori mai gros decât al celorlalţi. Mi-a indicat cu ochii spre vârf. Don Genaro era cocoţat pe o ramură. Era cu faţa spre mine. Îi puteam vedea ochii, care erau ca două oglinzi enorme reflectând lumina. N-am vrut să mă uit, dar don Juan a insistat să nu-mi iau privirea de la el. Mi-a poruncit în şoaptă să clipesc şi să nu cedez în fata fricii sau a răsfăţului.

Am observat că, dacă clipeam regulat, ochii lui don Genaro nu mai erau înfricoşători. Doar când priveam fix la ei, strălucirea lor devenea înnebunitoare.

El a stat mult timp pe vine. Apoi, fără să-şi mişte deloc corpul, a sărit la sol şi a aterizat în aceeaşi poziţie, la vreo doi metri de mine. Am urmărit toată desfăşurarea saltului său şi am ştiut că percepusem mai mult decât îmi permiseseră ochii să văd. Don Genaro nu sărise cu adevărat. Ceva îl împinsese din spate şi el alunecase pe o traiectorie parabolică. Ramura unde fusese cocoţat era la vreo treizeci de metri înălţime, iar copacul era la vreo patruzeci şi cinci de metri de mine; astfel, corpul lui trebuie să fi urmat o parabolă pentru a ateriza în locul în care ajunsese. Dar forţa necesară pentru a acoperi distanţa nu era produsul muşchilor lui don Genaro; corpul lui fusese „aruncat” de pe ramură la pământ. La un

moment dat, am reuşit să-i văd tălpile picioarelor şi fundul, în timp ce corpul lui descria parabola. Apoi el a aterizat uşor, deşi greutatea lui a zdrobit bucăţile de pământ şi a ridicat chiar şi puţin praf.

Don Juan chicotea în spatele meu. Don Genaro s-a ridicat în picioare ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic şi mi-a atins mâneca făcându-mi semn că plecăm.

Nimeni n-a vorbit până când am ajuns la casa lui don Genaro. Mă simţeam lucid şi calm. De două ori, don Juan s-a oprit şi mi-a examinat ochii, privind fix în ei. Părea satisfăcut. Imediat ce am ajuns, don Genaro s-a dus în spatele casei. Era încă dimineaţă. Don Juan s-a aşezat pe podea lângă uşă şi mi-a făcut semn să mă aşez şi eu. Eram extenuat. M-am întins şi am adormit imediat.

M-am trezit când m-a scuturat don Juan. Am încercat să mă uit la ceas. Dispăruse. Don Juan l-a scos din buzunarul de la cămaşă şi mi l-a dat. Era aproape unu după-masa. Mi-am ridicat privirea şi ochii noştri s-au întâlnit.

— Nu. Nu există nicio explicaţie, a spus el, întorcându-se. „Nagualul” trebuie doar observat.

Am dat ocol casei să-l caut pe don Genaro; nu era acolo. M-am întors în fată. Don Juan mi-a făcut ceva de mâncare. După ce am terminat de mâncat, a început să vorbească.

— Când ai de-a face cu „nagualul”, nu trebuie să te uiţi niciodată direct la el, a spus. Astăzi dimineaţă îl fixai cu privirea şi de aceea ai fost secătuit. Singurul mod de a privi la „nagual” este ca şi cum ar fi o chestie normală. Trebuie să clipeşti, pentru a rupe fixarea. Ochii noştri sunt ochii „tonalului”, sau poate ar fi mai corect de spus că ochii noştri au fost antrenaţi de „tonal”, de aceea „tonalul” are pretenţie asupra lor. Una dintre sursele uimirii şi stânjenelii tale este că „tonalul” tău nu a dat drumul ochilor tăi. În ziua în care o va face, „nagualul” tău va fi câştigat o mare bătălie. Obsesia ta, sau mai bine zis obsesia oricui, este să aranjezi lumea conform legilor

„tonalului”, aşa că de fiecare dată când suntem confruntaţi cu „nagualul”, renunţăm la obişnuinţa de a privi cu ochi rigizi şi intransigenţi. Eu trebuie să apelez la partea din „tonalul” tău care înţelege această dilemă şi tu trebuie să faci un efort de a-ţi elibera ochii. Ideea este să convingi „tonalul” că există şi alte lumi care pot trece prin faţa aceleiaşi ferestre. Astăzi „nagualul” ţi-a arătat acest lucru. Aşa că lasă-ţi ochii în libertate; lasă-i să fie ferestre adevărate. Ochii pot fi ferestre pentru a privi plictisit, sau pot fi ferestre pentru a căuta în acea infinitate.

Don Juan a făcut cu mâna stângă un arc de cerc care indica totul în jurul nostru. Avea o sclipire în ochi, iar zâmbetul lui era în acelaşi timp şi dezarmant şi înspăimântător.

— Cum pot face asta? am întrebat.

— Eu spun că este o problemă simplă. Poate că spun că este simplă, deoarece o practic de atâta timp. Tot ce ai tu de făcut este să-ţi supui intenţia unui control vamal. Ori de câte ori te afli în lumea „tonalului”, trebuie să fii un „tonal” impecabil; fără prostii iraţionale. După cum ori de câte ori te vei găsi în lumea „nagualului”, trebuie să fii tot atât de impecabil; fără prostii raţionale. Pentru un luptător, intenţia este o poartă între cele două lumi. Ea se închide complet în spatele lui când trece într-un sens sau altul.

Alt lucru pe care va trebui să-l faci când vei fi faţă în faţă cu „nagualul” este să-ţi schimbi din când în când unghiul vizual pentru a rupe vraja „nagualului”. Schimbarea poziţiei ochilor uşurează întotdeauna sarcina „tonalului”. În dimineaţa asta am observat că erai extrem de vulnerabil şi ţi-am schimbat poziţia capului. Dacă eşti la strâmtoare, trebuie să fii în stare s-o faci singur. Totuşi, schimbarea trebuie făcută doar ca o uşurare, nu ca alt mod de a te îngrădi pentru a salva ordinea „tonalului”. Pun pariu că vei face eforturi pentru a folosi tehnica asta în scopul de a ascunde în spatele ei raţionalitatea „tonalului” tău, crezând astfel că-l salvezi de la anihilare. Scăparea în motivarea ta este că nimeni nu caută şi nu doreşte anihilarea raţionalităţii „tonalului”. Frica aceasta e

neîntemeiată.

Nu mai am altceva să-ţi spun, doar că trebuie să urmăreşti fiecare mişcare pe care o face Genaro, fără să te epuizezi. Acum tu testezi dacă „tonalul” tău este sau nu prins în inutilităţi. Dacă pe insula ta sunt prea multe elemente inutile, n-o să fii în stare să susţii întâlnirea cu „nagualul”.

— Ce s-ar întâmpla cu mine?

— Poţi muri. Nimeni nu este capabil să supravieţuiască unei întâlniri deliberate cu „nagualul”, fără un lung antrenament. Îţi trebuie ani de zile pentru a pregăti „tonalul” pentru o astfel de întâlnire. În mod normal, dacă un om obişnuit ar ajunge faţă în faţă cu „nagualul”, şocul ar fi atât de mare încât ar muri. Deci, ţinta antrenamentului unui luptător nu este să-l înveţe să facă vrăji, sau să descânte, ci să-i pregătească „tonalul” să nu cedeze. O realizare foarte dificilă. Un luptător trebuie să fie învăţat să fie impecabil şi complet descărcat înainte de a putea concepe măcar să fie martor la „nagual”.

De exemplu, în cazul tău, trebuie să te opreşti din calcul. Ceea ce făceai astăzi dimineaţă era absurd. Tu denumeşti asta a explica. Eu îi spun o insistenţă obositoare şi sterilă a „tonalului” de a avea totul sub control. Ori de câte ori nu reuşeşte, apare un moment de zăpăceală şi apoi „tonalul” se dedă morţii. Ce tâmpit! Mai degrabă s-ar sinucide decât să cedeze controlul. Şi totuşi, putem face foarte puţin pentru a schimba această condiţie.

— Cum te-ai schimbat tu, don Juan?

— Insula „tonalului” trebuie curăţată şi păstrată aşa. Aceasta este singura alternativă pe care o are un luptător. O insulă curată nu oferă rezistentă, este ca şi cum n-ar fi nimic acolo.

S-a dus în spatele casei şi s-a aşezat pe o piatră mare şi netedă. De acolo se vedea o prăpastie adâncă. Mi-a făcut un semn să stau jos lângă el.

— Poţi să-mi spui, don Juan, ce altceva vom face astăzi?

— Nu vom face nimic. Adică, noi doi vom fi doar

martorii. Binefăcătorul tău este Genaro.

Am crezut că l-am înţeles greşit în graba mea de a lua notiţe. La începutul uceniciei mele, don Juan introdusese termenul de „binefăcător”. Impresia mea fusese întotdeauna că el era binefăcătorul meu.

Don Juan se oprise din vorbă şi mă fixa cu privirea. Am făcut o evaluare rapidă şi am ajuns la concluzia că ceea ce înţelegea el era că don Genaro era întrucâtva, de data asta, personajul principal. Don Juan a chicotit, ca şi cum mi-ar fi citit gândurile.

— Genaro este binefăcătorul tău, a repetat el.

— Dar tu eşti acela, nu-i aşa? am întrebat pe un ton frenetic.

— Eu sunt cel care te-a ajutat să mături insula „tonalului”, a spus el. Genaro are doi ucenici, Pablito şi Nestor. El îi ajută să cureţe insula „tonalului”, dar eu le voi arăta „nagualul”. Eu voi fi binefăcătorul lor. Genaro este doar profesorul lor. În problemele astea poţi doar să vorbeşti, sau să acţionezi; nu poţi să le faci pe amândouă deodată. Alegi ori insula „tonalului”, ori „nagualul”. În cazul tău, datoria mea a fost să lucrez cu „tonalul” tău.

Pe măsură ce don Juan vorbea, m-a cuprins un atac de spaimă atât de intens, încât era gata să mi se facă rău. Aveam sentimentul că o să mă lase cu don Genaro, iar asta era pentru mine o situaţie aproape mortală.

Don Juan râdea şi a continuat să râdă, pe măsură ce i-am dezvăluit temerile mele.

— Acelaşi lucru se întâmplă cu Pablito, a spus el. În clipa în care îşi pune ochii pe mine, i se face rău. într-o zi, a intrat în casă când Genaro era plecat. Eu eram singur aici şi-mi lăsasem sombrero-ul lângă uşă. Pablito l-a văzut şi „tonalul” lui s-a înspăimântat atât de tare, încât efectiv a făcut în pantaloni.

Înţelegeam cu uşurinţă şi îmi puteam imagina uşor sentimentele lui Pablito. Studiind atent problema, a trebuit să admit că don Juan era înspăimântător. Totuşi, mă obişnuisem să mă simt confortabil cu el. Cu el simţeam o familiaritate născută din lunga noastră asociere.

— N-o să te las cu Genaro, a spus el râzând încă. Eu sunt cel care are grijă de „tonalul” tău. Fără el ai fi mort.

— Are fiecare ucenic un profesor şi un binefăcător? am întrebat pentru a-mi uşura frământarea.

— Nu, nu fiecare ucenic. Dar unii au.

— De ce unii dintre ei au şi profesor şi binefăcător?

— Când un om normal este pregătit, puterea îi găseşte un profesor şi el devine ucenic. Când ucenicul este pregătit, puterea îi găseşte un binefăcător şi el devine vrăjitor.

— Ce anume hotărăşte când este gata un om, astfel încât puterea să-i ofere un profesor?

— Nimeni nu ştie asta. Nu suntem decât oameni. Unii dintre noi sunt oameni care au învăţat să „vadă” şi să folosească „nagualul”, dar nimic din ceea ce am câştigat în cursul vieţilor noastre nu ne dezvăluie proiectele puterii. Astfel, nu orice ucenic are şi un binefăcător. Puterea decide asta.

L-am întrebat dacă el a avut şi profesor şi binefăcător şi, pentru prima dată în treisprezece ani, mi-a vorbit liber despre ei. A spus că şi profesorul şi binefăcătorul lui erau din Mexicul Central. Considerasem întotdeauna că informaţia despre don Juan era de valoare pentru cercetările mele antropologice, dar, într-un anume fel, în momentul revelaţiei sale asta nu mai conta.

Don Juan mi-a aruncat o privire. M-am gândit că era o privire îngrijorată. Apoi el a schimbat brusc subiectul şi mi-a cerut să-i descriu în detaliu ceea ce percepusem de dimineaţă.

— O frică bruscă restrânge „tonalul”, a spus el drept comentariu la descrierea sentimentelor mele în momentul când don Genaro a scos ţipătul său. Problema aici este să nu laşi „tonalul” să se restrângă până la dispariţia din realitate. Pentru un luptător e o problemă critică să ştie când să-şi lase „tonalul” să se contracte şi când să-l oprească. Asta este o adevărată artă. Luptătorul trebuie să se lupte ca un diavol pentru a-şi comprima „tonalul”; şi totuşi, exact în momentul în care „tonalul” se comprimă,

luptătorul trebuie să-şi concentreze imediat toată forţa pentru a opri această comprimare.

— Dar făcând asta, nu revine în punctul din care a plecat? am întrebat.

— Nu. După ce „tonalul” se comprimă, luptătorul închide poarta din cealaltă parte. Atât timp cât „tonalul” lui nu este provocat şi ochii lui sunt focalizaţi doar pe lumea „tonalului”, luptătorul este de partea sigură a gardului. El se află pe un teren familiar şi cunoaşte toate regulile. Dar când „tonalul” lui se contractă, el e pe partea furtunoasă şi această deschidere trebuie închisă bine imediat, altfel ar fi aspirat complet. Şi asta nu e doar o figură de stil. Dincolo de poarta ochilor „tonalului” vântul face ravagii. Vreau să spun, un vânt adevărat. Nu e o metaforă. Un vânt care poate să-ţi ia viaţa. De fapt, vântul care ia toate fiinţele vii de pe acest pământ. Cu ani în urmă ţi-am făcut cunoştinţă cu acest vânt. Totuşi, ai luat-o drept o glumă.

Se referea la o vreme când mă luase în munţi şi-mi explicase anumite proprietăţi ale vântului. Oricum, eu n-o luasem niciodată drept o glumă.

— Nu este important dacă ai luat-o sau nu în serios, a spus el după ce mi-a ascultat protestele. Ca regulă, „tonalul” trebuie să se apere cu orice preţ, de fiecare dată când este ameninţat; aşa că n-are nicio importanţă cum acţionează „tonalul” pentru a-şi realiza apărarea. Singura problemă importantă este că „tonalul” unui luptător trebuie să afle şi despre alte alternative. În acest caz, ceea ce urmăreşte un profesor este ponderea totală a acestor posibilităţi. Ponderea acestor noi posibilităţi este ceea ce ajută la comprimarea „tonalului”. Prin aceeaşi metodă, ponderea aceasta este cea care va opri „tonalul” să se comprime de tot.

El mi-a făcut semn să continuu cu descrierea evenimentelor care se petrecuseră în dimineaţa aceea şi m-a întrerupt când am ajuns la partea în care don Genaro aluneca înainte şi înapoi de pe trunchiul copacului pe ramură.

— „Nagualul” poate realiza lucruri extraordinare, a spus. Lucruri care nu par posibile, lucruri care sunt de neconceput pentru „tonal”. Dar lucrul cel mai extraordinar este că cel care o face nu are nicio posibilitate de a şti cum se petrec acele lucruri. Cu alte cuvinte, Genaro nu ştie cum face aceste lucruri; el ştie doar că le face. Secretul unui vrăjitor este faptul că el ştie cum să ajungă la „nagual”, dar o dată ce a ajuns acolo, şi tu şi el puteţi interpreta ceea ce se întâmplă în orice manieră posibilă.

— Dar ce simţi atunci când faci aceste lucruri?

— Simţi că faci ceva.

— Don Genaro ar simţi că se plimbă pe trunchiul unui copac?

Don Juan m-a privit o clipă, apoi şi-a întors capul.

— Nu, a spus el viguros, în şoaptă. Nu în felul în care te gândeşti tu.

N-a mai spus nimic altceva. Îi aşteptam explicaţia cu sufletul la gură. În final a trebuit să întreb:

— Dar ce simte?

— Nu pot spune, nu pentru că este o problemă personală, ci deoarece nu există nicio posibilitate de a descrie asta.

— Haide, l-am îndemnat. Nu există nimic să nu poţi explica sau elucida în cuvinte. Cred că, deşi nu este posibil de descris în cuvinte ceva în mod direct, poţi face aluzie la el, poţi fi pe aproape.

Don Juan a râs. Râsul lui era bun şi prietenos. Şi totuşi, era în el o undă de zeflemea şi chiar de răutate.

— Trebuie să schimb subiectul, a spus el. E de ajuns să spun că „nagualul” a fost îndreptat asupra ta astăzi dimineaţă. Tot ce a făcut Genaro a fost un amestec între tine şi el. „Nagualul” lui a fost temperat de „tonalul” tău.

Am insistat să-l întreb şi am spus:

— Când îi arăţi lui Pablito „nagualul”, ce simţi?

— Nu pot explica asta, a spus el cu voce moale. Şi nu pentru că nu vreau, ci pur şi simplu pentru că nu pot. „Tonalul” meu se opreşte aici.

N-am vrut să-l mai presez. Am rămas tăcuţi o vreme,

apoi el a început iar să vorbească.

— Să spunem că un luptător învaţă să-şi canalizeze „voinţa”, s-o dirijeze spre ceea ce doreşte el. Ca şi cum „voinţa”, care apare din partea mediană a corpului, ar fi o fibră luminoasă unică, o fibră care poate fi dirijată asupra oricărui lucru posibil. Acea fibră este drumul spre „nagual”. Sau aş putea spune că luptătorul se cufundă în „nagual” prin acea fibră unică.

O dată ce s-a cufundat, expresia „nagualului” este o problemă de temperament personal. Dacă luptătorul este comic, „nagualul” său e comic. Dacă luptătorul este morbid, „nagualul” lui este morbid. Dacă luptătorul e rău, „nagualul” lui e rău.

Genaro mă surprinde întotdeauna pentru că este una dintre cele mai încântătoare creaturi posibile. Niciodată nu ştiu cu ce o să apară. Pentru mine, asta este esenţa supremă a vrăjitoriei. Genaro este un luptător atât de fluid, încât cea mai mică focalizare a „voinţei” sale îl face pe „nagualul” său să acţioneze în moduri incredibile.

— Ai observat şi tu ce anume făcea don Genaro în copac.

— Nu. Ştiam doar, deoarece „vedeam”, că „nagualul” era în copac. Restul spectacolului era doar pentru tine.

— Vrei să spui, don Juan, că, exact ca atunci când m-ai împins şi am ajuns în piaţă, nu erai cu mine?

— Este ceva în genul acesta. Când întâlneşti „nagualul” faţă în faţă, trebuie să fii întotdeauna singur. Eu eram acolo doar pentru a-ţi proteja „tonalul”. Asta este sarcina mea.

Don Juan a spus că „tonalul” meu era aproape bucăţi atunci când don Genaro a coborât din copac; nu atât din cauza vreunei calităţi inerent periculoase a „nagualului”, ci pentru că „tonalul” meu se complăcea în zăpăceală. El a spus că una dintre ţintele antrenamentului luptătorului este să anihileze această zăpăceală a „tonalului”, până când luptătorul este atât de fluid, încât poate admite orice, fără să admită nimic.

Când am descris saltul lui don Genaro sus pe copac şi

înapoi din copac, don Juan a spus că urletul luptătorului era una dintre cele mai importante probleme ale vrăjitoriei şi că don Genaro era capabil să se concentreze pe urletul său, folosindu-l drept vehicul.

— Ai dreptate, a spus el. Genaro a fost atras în parte de urletul său şi în parte de copac. Asta a fost o adevărată „vedere” din partea ta. Asta a fost o adevărată faţetă a „nagualului”. „Voinţa” lui Genaro era focalizată pe urlet şi atingerea lui personală a făcut copacul să tragă „nagualul”. Liniile mergeau de la Genaro la copac şi invers.

Ceea ce ar fi trebuit să „vezi” când Genaro a sărit din copac, a fost că el îşi focaliza „voinţa” pe un punct aflat undeva în faţa ta şi apoi copacul l-a împins. Dar numai a părut să fie o împingere; de fapt, era mai mult o eliberare de către copac. Copacul a eliberat „nagualul” şi „nagualul” s-a întors înapoi în lumea „tonalului” pe punctul pe care se focalizase.

A doua oară când a coborât Genaro din copac, „tonalul” tău n-a mai fost atât de zăpăcit; tu nu te mai complăceai atât de tare şi de aceea n-ai fost atât de secătuit ca prima dată.

Pe la patru după-amiaza, don Juan a oprit conversaţia noastră.

— Vom merge înapoi la eucalipţi, a spus. „Nagualul” ne aşteaptă acolo.

— Nu riscăm să fim văzuţi de oameni? am întrebat.

— Nu. „Nagualul” se ocupă de asta, a răspuns.

6. Şoapta nagualului

Apropiindu-ne de eucalipţi, l-am văzut pe don Genaro stând pe un trunchi de copac. El a dat din mână, zâmbind.

În copaci era un stol de ciori. Ele croncăneau ca şi cum le-ar fi speriat ceva. Don Genaro a spus că trebuia să rămânem nemişcaţi până când se linişteau ciorile.

Don Juan şi-a lipit spatele de copac şi mi-a făcut semn să fac la fel, cu un copac aflat la câţiva paşi în stânga

lui. Eram amândoi cu faţa la don Genaro, care se găsea la vreo patru metri în faţa noastră.

Cu o mişcare subtilă a ochilor, don Juan mi-a cerut să-mi rearanjez poziţia picioarelor. El stătea în picioare ferm, cu tălpile uşor depărtate, atingând trunchiul copacului doar cu partea superioară a umerilor şi cu baza craniului. Braţele îi atârnau pe lângă corp.

Am stat aşa probabil vreo oră. I-am urmărit cu atenţie, în special pe don Juan. La un moment dat, el a alunecat uşor pe trunchiul copacului şi s-a aşezat, păstrându-şi în continuare aceleaşi zone în contact cu copacul. Genunchii lui erau ridicaţi şi îşi odihnea braţele pe ei. I-am imitat mişcările. Picioarele îmi obosiseră foarte mult şi schimbarea poziţiei mi-a făcut bine.

Ciorile s-au oprit din croncănit treptat, până când nu se mai auzea niciun sunet pe câmp. Tăcerea era mai enervantă pentru mine decât zgomotul ciorilor.

Don Juan mi-a vorbit pe un ton scăzut. A spus că asfinţitul este ora mea cea bună. A privit la cer. Probabil că era trecut de şase. Fusese o zi înnorată şi nu avusesem nicio posibilitate de a verifica poziţia soarelui. Am auzit cârâituri distante de gâşte şi, probabil, curcani. Dar pe câmpul cu eucalipţi nu era niciun zgomot. Nu se auzise de multă vreme nici ciripit de păsărele, nici sunete de insecte.

Corpurile lui don Juan şi don Genaro fuseseră într-o imobilitate perfectă atât cât îmi puteam da seama, cu excepţia câtorva secunde, când şi-au schimbat greutatea corpului pentru a se odihni.

După ce don Juan şi cu mine ne-am lăsat pe pământ, don Genaro a făcut o mişcare bruscă. Şi-a ridicat tălpile şi s-a ghemuit pe ciot. Apoi s-a întors cu patruzeci şi cinci de grade şi acum îi priveam profilul stâng. L-am fixat cu privirea pe don Juan, în căutarea unei idei. El a dat din bărbie: era o comandă să-l privesc pe don Genaro.

M-a cuprins o agitaţie monstruoasă. Eram incapabil să mă reţin. Măruntaiele mă chinuiau. Îmi imaginam perfect ce trebuie să fi simţit Pablito când a văzut sombrero-ul lui don Juan. M-a cuprins un asemenea

deranjament stomacal, încât a trebuit să mă ridic şi să fug în tufişuri. I-am auzit râzând în hohote.

N-am îndrăznit să mă întorc unde erau ei. Am ezitat o vreme; mă gândeam că vraja fusese risipită de ieşirea mea furtunoasă. N-a trebuit să chibzuiesc prea mult; don Juan şi don Genaro au venit după mine. M-au flancat şi am mers la un alt câmp. Ne-am oprit chiar în mijlocul lui şi mi-am dat seama că fusesem acolo dimineaţa.

Don Juan mi-a vorbit. El mi-a spus că trebuia să fiu fluid şi tăcut şi că trebuia să-mi opresc dialogul interior. Am ascultat atent. Don Genaro trebuie să fi fost conştient că toată concentrarea mea era focalizată pe indicaţiile lui don Juan şi a folosit exact acel moment ca să facă ce făcuse şi dimineaţă; el a produs iar urletul său înnebunitor. M-a prins neatent, dar nu şi nepregătit. Mi-am recuperat aproape imediat echilibrul, respirând. Şocul a fost îngrozitor, totuşi n-a avut un efect prelungit asupra mea şi am fost capabil să urmăresc cu ochii mişcările lui don Genaro. L-am văzut sărind pe o ramură joasă a unui copac. Urmărindu-i traiectoria pe o distanţă de douăzeci şi cinci-douăzeci şi opt de metri, ochii mei au sesizat o distorsiune extravagantă. El nu sărise ca urmare a acţiunii rapide a muşchilor săi; mai degrabă a alunecat prin aer, catapultat în parte de urletul său formidabil şi tras de nişte linii vagi, emanând de la copac. Ca şi cum copacul l-ar fi sorbit printre liniile lui.

Don Genaro a stat cocoţat o clipă pe ramura de jos. Era îndreptat cu profilul stâng spre mine. A început să realizeze o serie de mişcări ciudate. Capul i s-a clătinat, corpul i-a tremurat. Şi-a ascuns capul de mai multe ori între genunchi. Cu cât se mişca mai mult, cu atât era mai dificil pentru mine să-mi focalizez ochii pe corpul său. Părea că se dizolvă. Am clipit disperat şi apoi mi-am mutat câmpul vizual, înclinându-mi capul spre dreapta şi spre stânga, aşa cum mă învăţase don Juan. Din perspectiva stângă vedeam corpul lui don Genaro aşa cum nu-l mai văzusem înainte. Ca şi cum s-ar fi deghizat. Purta un costum îmblănit; firele erau de culoarea unei pisici

siameze, maro-bej deschis, cu porţiuni de brun-ciocolatiu pe picioare şi pe spate; avea o coadă lungă şi groasă. Costumul lui don Genaro îl făcea să arate ca un crocodil cu blană brună şi picioare lungi, stând pe o ramură. Nu-i puteam vedea capul, sau trăsăturile.

Mi-am îndreptat capul. Viziunea lui don Genaro deghizat a rămas neschimbată.

Braţele lui don Genaro au tremurat. S-a ridicat în picioare pe ramură, uşor înclinat în faţă şi a sărit la sol. Ramura era probabil la vreo patru metri şi jumătate până la şase metri deasupra solului. Atât cât mi-am putut da seama, era saltul unui om normal, care poartă un costum. Am văzut corpul lui don Genaro atingând pământul şi apoi coada groasă a costumului său a vibrat şi, în loc să aterizeze, a decolat, parcă împins de un motor cu reacţie, tăcut. A trecut peste copaci şi apoi a alunecat aproape pe pământ. A făcut asta de mai multe ori. Uneori se prindea de o ramură şi se legăna în jurul copacului, sau se ghemuia ca un ţipar între ramuri. Apoi aluneca şi ne dădea roată, sau dădea din mâini când atingea vârful copacilor cu stomacul.

Tropăiala lui don Genaro m-a umplut de veneraţie. Ochii mei îl urmăreau şi de două-trei ori am perceput clar că el se folosea de nişte linii strălucitoare, de parcă ar fi fost nişte scripeţi, pentru a aluneca de ici, colo. Apoi a trecut peste vârfurile copacilor spre sud şi a dispărut după ei. Am încercat să anticipez locul în care va apărea iar, dar nu s-a mai arătat.

Apoi am remarcat că eram întins pe spate şi, totuşi, nu fusesem conştient de schimbarea de perspectivă. Tot timpul mă gândeam că-l priveam pe don Genaro din picioare.

Don Juan m-a ajutat să mă aşez şi apoi l-am văzut pe don Genaro venind spre noi cu un aer nonşalant. El a zâmbit sfios şi m-a întrebat dacă mi-a plăcut zborul lui. Am încercat să spun ceva, dar eram fără glas.

Don Genaro a schimbat o privire ciudată cu don Juan şi s-a aşezat iar pe vine. S-a aplecat şi mi-a şoptit ceva în

urechea stângă. L-am auzit spunând:

— De ce nu vii să zbori cu mine? A repetat asta de cinci-şase ori.

Don Juan a venit lângă mine şi mi-a şoptit în urechea dreaptă:

— Nu vorbi. Doar urmăreşte-l pe Genaro.

Don Genaro m-a pus să stau pe vine şi mi-a şoptit iar. L-am auzit cu o precizie excepţională. El a repetat aceeaşi propoziţie de vreo zece ori. Spunea:

— Ai încredere în „nagual". „Nagualul" te va lua. Apoi don Juan mi-a şoptit în urechea dreaptă altceva.

Spunea:

— Schimbă-ţi sentimentele.

Îi puteam auzi pe amândoi vorbindu-mi în acelaşi timp, dar îi puteam auzi şi individual. Fiecare dintre propoziţiile lui don Genaro avea de-a face cu contextul general al alunecării prin aer. Afirmaţiile, pe care le-a repetat de nenumărate ori, păreau că au devenit gravate în memoria mea. Pe de altă parte, cuvintele lui don Juan aveau de-a face cu comenzi concrete, pe care el le repeta de nenumărate ori. Efectul acestui duet şoptit era de-a dreptul extraordinar. Era ca şi cum sunetul cuvintelor lor individuale m-ar fi împărţit în două. În cele din urmă, abisul dintre cele două urechi ale mele a devenit atât de mare, încât mi-am pierdut simţul unităţii. Eram fără îndoială eu, dar nu eram solid. Eram mai degrabă ca o ceaţă strălucitoare, o ceaţă gălbuie, ceva care avea sentimente.

Don Juan mi-a spus că mă va modela pentru zbor. Senzaţia pe care am avut-o apoi a fost că cuvintele lui erau ca nişte cleşti care tăiau şi-mi modelau „sentimentele".

Cuvintele lui don Genaro erau o invitaţie să-l urmez.

Simţeam că voiam s-o fac, dar nu puteam. Separarea era atât de mare, încât eram incapabil. Apoi am auzit acelaşi tip de propoziţii repetate fără încetare de amândoi; lucruri precum: „Uite ce formă de zbor magnifică". „Sari, sari." „Picioarele tale vor atinge vârfurile copacilor." „Eucalipţii sunt ca nişte puncte verzi." „Viermii sunt

lumini.”

La un moment dat, ceva în mine trebuie să fi cedat; probabil conştiinţa mea de a mi se vorbi. Am sesizat că don Genaro era tot cu mine, totuşi, din punctul de vedere al percepţiei mele, puteam distinge doar o masă enormă de lumini extraordinare. Uneori strălucirea lor se diminua, alteori devenea intensă. Simţeam, de asemenea, şi mişcare. Efectul era asemănător cu acela de a fi atras de un vid care nu mă lăsa să mă opresc. De câte ori mişcarea mea părea să se diminueze şi-mi puteam focaliza atenţia asupra luminilor, vidul mă trăgea din nou.

La un moment dat, între atracţia înainte şi înapoi, am avut o confuzie supremă. Lumea din jurul meu, indiferent ce era ea, venea şi pleca în acelaşi timp, de aici efectul de vid. Puteam vedea două lumi separate; una era cea care trecea de mine şi cealaltă care se apropia de mine. Nu am conceput asta aşa cum face cineva în mod normal; adică, n-am devenit conştient de asta ca de ceva care nu-mi fusese dezvăluit până atunci. Mai degrabă am avut două realizări fără concluzia unificatoare.

După aceea, percepţiile mele s-au înceţoşat. Ori le lipsea precizia, ori erau prea multe şi nu reuşeam să le sortez. Următoarea serie de apercepţii pe care le-am putut discerne a fost formată dintr-o serie de sunete care apăreau la capătul unei alcătuiri în formă de tub. Tubul eram eu însumi şi sunetele erau don Juan şi don Genaro vorbindu-mi iar în fiecare ureche. Cu cât vorbeau mai mult, cu atât devenea tubul mai scurt, până când sunetele au intrat în zona de recunoaştere. Adică, sunetele cuvintelor lui don Juan şi don Genaro atingeau raza mea normală de percepţie; sunetele au fost mai întâi recognoscibile ca zgomote, apoi drept cuvinte strigate, iar în final drept şoapte în urechi.

Apoi am observat lucruri ale lumii familiare. Se pare că stăteam întins cu faţa în jos. Puteam distinge bucăţi de pământ, pietricele, frunze uscate. Şi apoi am devenit conştient de câmpul de eucalipţi.

Don Juan şi don Genaro stăteau lângă mine în

picioare. Era încă lumină. Am simţit că trebuia să intru în apă, pentru a mă consolida. Am alergat la râu, mi-am scos hainele şi am stat în apa rece destul timp pentru a-mi reface echilibrul perceptual.

Don Genaro a plecat imediat ce am ajuns la casa lui. El m-a bătut uşor pe umăr înainte să plece. Am sărit într-o parte într-un mod reflex. Mă gândeam că atingerea lui va fi dureroasă; spre uimirea mea, era doar o atingere uşoară pe umăr.

Don Juan şi don Genaro au râs ca doi copii care se bucurau de o poznă.

— Nu fii atât de săltăreţ, a spus don Genaro. „Nagualul” nu este tot timpul pe urmele tale.

A clipocit din buze, în semn de dezaprobare la reacţia mea, şi şi-a întins braţele cu un aer de candoare şi camaraderie. L-am îmbrăţişat. El m-a bătut pe spate, cu un gest cald, prietenesc.

— Trebuie să ai grijă de „nagual” doar în anumite momente, a spus el. În restul timpului tu şi cu mine suntem ca toţi ceilalţi oameni de pe acest pământ.

S-a întors cu faţa spre don Juan şi i-a zâmbit.

— Nu-i aşa, Juancho? a întrebat el, accentuând cuvântul Juancho, o poreclă comică pentru Juan.

— Aşa-i, Gerancho, a răspuns don Juan, inventând cuvântul Gerancho.

Au izbucnit amândoi în râs.

— Trebuie să te avertizez, mi-a spus don Juan, că eşti obligat să te foloseşti de cea mai exigentă vigilenţă pentru a fi sigur când un om este „nagual” şi când este doar un om normal. Poţi muri dacă intri în contact fizic direct cu „nagualul”.

Don Juan s-a întors spre don Genaro şi l-a întrebat cu un zâmbet radios:

— Nu-i aşa, Gerancho?

— Aşa este, chiar aşa, Juancho, a răspuns don Genaro şi amândoi au izbucnit în râs.

Bucuria lor copilărească era foarte mişcătoare pentru

mine. Evenimentele zilei fuseseră foarte extenuante şi eram foarte emoţionat. M-a cuprins o undă de autocompătimire. Eram gata să plâng, repetându-mi că orice îmi făcuseră era ceva ireversibil şi foarte probabil periculos. Don Juan a părut că-mi citeşte gândurile şi a dat din cap a neîncredere. L-am auzit chicotind. Am făcut un efort să-mi opresc dialogul interior şi autocompătimirea mi s-a evaporat.

— Genaro este foarte cald, a comentat don Juan când don Genaro a plecat. Prevestirea puterii a fost ca tu să ai un binefăcător gentil.

N-am ştiut ce să spun. Ideea că don Genaro era binefăcătorul meu mă intriga peste poate. Voiam ca don Juan să-mi spună mai mult despre asta. El nu părea dispus să vorbească. A privit la cer şi la vârful unor siluete întunecate ale unor copaci de lângă casă. S-a aşezat şi s-a sprijinit cu spatele de un arac gros cu capetele în furculiţă, plantat aproape în faţa uşii, şi mi-a spus să mă aşez în stânga lui.

Am procedat cum îmi ceruse. M-a tras de braţ mai aproape, până când îl atingeam. A spus că timpul aceia al nopţii era periculos pentru mine, în special cu acea ocazie. Mi-a dat un set de instrucţiuni cu voce foarte calmă: nu trebuia să ne mişcăm de pe loc până nu spunea el; trebuia să continuăm să vorbim pe ton normal, fără întreruperi lungi; şi trebuia să respir şi să clipesc ca şi cum aş fi fost faţa în faţă cu „nagualul”.

— „Nagualul” este pe aici? am întrebat.

— Bineînţeles, a spus el şi a chicotit.

M-am vârât pur şi simplu în don Juan. A început să vorbească şi mi-a solicitat să-i pun, practic, orice întrebare. Mi-a dat chiar şi carneţelul şi creionul, ca şi cum aş fi fost în stare să scriu în întuneric. Ideea lui era că trebuia să fiu cât de normal şi de calm puteam şi că cea mai bună modalitate de a-mi „fortifica” „tonalul” era să iau notiţe. El a pus problema într-o formă foarte palpitantă; a spus că, dacă predilecţia mea era să consemnez permanent, atunci trebuia să fiu în stare să scriu şi în cel

mai deplin întuneric. Atunci, când a spus că puteam transforma luatul notiţelor într-o sarcină de luptător, în vocea lui se simţea un ton provocator. În acest caz – insinua el – întunericul n-ar trebui să fie un impediment.

Probabil că m-a convins întrucâtva, pentru că am reuşit să mâzgălesc porţiuni din conversaţia noastră. Subiectul principal era don Genaro ca binefăcător al meu. Eram curios să ştiu când devenise don Genaro binefăcătorul meu şi don Juan m-a îndemnat să-mi amintesc un eveniment presupus extraordinar, care se întâmplase în ziua în care l-am întâlnit pe don Genaro şi care servise drept o prevestire potrivită. Nu-mi puteam aminti nimic de acest gen. Am început să refac experienţa; atât cât îmi puteam aminti, fusese o întâlnire normală şi discretă, care avusese loc în primăvara lui 1968. Don Juan m-a oprit.

— Dacă eşti destul de tembel să nu-ţi aminteşti, mai bine o lăsăm aşa. Un luptător urmează indicaţiile puterii. Îţi vei aminti de asta atunci când va fi necesar.

Don Juan a spus că a avea un binefăcător este o problemă foarte dificilă. A folosit ca exemplu cazul propriului său ucenic, Eligio, care era cu el de mulţi ani. A spus că Eligio fusese incapabil să-şi găsească un binefăcător. L-am întrebat dacă Eligio îşi va găsi vreunul; el a răspuns că nu exista nicio posibilitate de a cunoaşte mişcările puterilor. Mi-a reamintit că odată, cu ani înainte, dădusem peste un grup de tineri indieni, care se vânturau prin deşertul din Mexicul de Nord. A spus că el „văzuse” că niciunul dintre ei nu avea un binefăcător şi că starea de moment şi mediul înconjurător prielnic erau potrivite pentru ca el să le poată da o mână de ajutor, arătându-le „nagualul”. Vorbea despre o noapte când patru tineri au stat lângă un foc, privind la don Juan care ne-a prezentat ceva despre care eu am crezut că era un spectacol teatral. Cu acea ocazie, fiecăruia dintre noi ni s-a părut că avea altă costumaţie.

— Tipii aceia ştiau foarte mult, a spus el. Tu erai singurul novice printre ei.

— Ce s-a întâmplat cu ei după aceea? am întrebat.

— Unii dintre ei şi-au găsit un binefăcător, a răspuns.

Don Juan m-a informat că este de datoria binefăcătorului să-l predea pe protejatul său puterii şi că binefăcătorul îi dăruie neofitului atingerea lui personală, în aceeaşi măsură, dacă nu chiar mai mult decât profesorul.

În timpul unei mici pauze în convorbirea noastră, am auzit un zgomot scrâşnit în spatele casei. Don Juan m-a ţinut jos, deoarece eu aproape că mă ridicasem la auzul lui. Înainte ca zgomotul să apară, conversaţia noastră fusese ceva obişnuit pentru mine. Dar când a apărut pauza urmată de acel moment de tăcere, zgomotul ciudat a ţâşnit parcă din tăcere. În clipa aceea am avut certitudinea că acea conversaţie era un eveniment extraordinar. Aveam senzaţia că sunetele cuvintelor mele şi ale lui don Juan erau ca cel produs de o hârtie care se rupe şi că sunetul scrâşnit dăduse târcoale deliberat, aşteptându-şi şansa de a străpunge.

Don Juan mi-a poruncit să stau liniştit şi să nu dau atenţie împrejurimilor. Zgomotul scrâşnit îmi amintea de sunetul produs de un popândău săpând într-un pământ tare. În clipa în care m-am gândit la asemănare, am avut şi imaginea unui rozător ca cel pe care mi-l arătase don Juan în palma sa. Parcă aş fi adormit şi gândurile mele se transformau în viziuni sau vise.

Am început exerciţiul de respiraţie şi mi-am cuprins stomacul cu palmele înlănţuite. Don Juan a continuat să vorbească, dar eu nu-l ascultam. Atenţia mea era captivată de ceva ce semăna cu un şarpe ce se târa printre frunzele uscate. Am avut un moment de panică şi de repulsie la gândul unui şarpe suindu-se pe mine. Mi-am pus involuntar tălpile sub picioarele lui don Juan şi am respirat şi clipit frenetic.

Am auzit zgomotul atât de aproape, încât părea să fie doar la doi paşi. Panica mea a crescut. Don Juan a spus că singurul mod de a îndepărta „nagualul” era de a rămâne neatins. El mi-a ordonat să îmi întind picioarele şi să nu dau atenţie zgomotului. Mi-a cerut în mod imperativ să

scriu, sau să pun întrebări şi să fac un efort de a nu ceda.

După multă luptă, l-am întrebat dacă don Genaro făcea zgomotul. El a răspuns că era „nagualul” şi că nu trebuia să le amestec; Genaro era numele „tonalului”. Apoi a mai spus ceva, dar nu l-am putut înţelege. Ceva dădea roată casei şi nu mă puteam concentra asupra conversaţiei. El mi-a cerut să fac un efort suprem. La un moment dat, m-am surprins bâlbâind prostii despre faptul că nu sunt demn. Făcusem un soc de frică şi am revenit într-o stare de mare luciditate. Apoi don Juan mi-a spus că puteam asculta. Sunetele dispăruseră.

— „Nagualul” a plecat, a spus don Juan, ridicându-se şi intrând în casă.

A aprins lampa cu gaz a lui don Genaro şi a gătit ceva. Am mâncat în tăcere. L-am întrebat dacă „nagualul” se mai întoarce.

— Nu, a răspuns el cu o expresie serioasă. Doar te poate testa. La ora aceasta a nopţii, exact după asfinţit, trebuie să te angajezi întotdeauna într-o treabă. Orice ar fi. Doar pentru o perioadă scurtă, probabil o oră, dar în cazul tău o oră extrem de periculoasă.

În seara asta „nagualul” te-a făcut să te bâlbâi, dar ai fost destul de tare pentru a-i îndepărta atacul. O dată, ai cedat atacului lui şi a trebuit să torn apă pe tine, dar de data asta te-ai descurcat bine.

Am remarcat cum cuvântul „atac” făcea ca evenimentul să pară periculos.

— Să-l facă periculos? Acesta e un mod ciudat de a pune problema, a spus el. Eu nu încerc să te sperii. Acţiunile „nagualului” sunt mortale. Ţi-am spus deja asta şi nu înseamnă că Genaro încearcă să te rănească; dimpotrivă, grija lui pentru tine este impecabilă, dar dacă nu ai destulă putere personală pentru a para atacurile „nagualului”, eşti mort, indiferent de ajutorul meu, sau de grija lui Genaro.

După ce am terminat de mâncat, don Juan s-a aşezat lângă mine şi a privit peste umărul meu la notiţe. Am comentat că, probabil, îmi vor trebui ani de zile pentru a

prelucra tot ce mi se întâmplase în ziua aceea. Ştiam că fusesem inundat cu percepţii pe care nu puteam spera să le înţeleg vreodată.

— Dacă nu poţi înţelege, eşti în mare formă, a spus el. Atunci când înţelegi, eşti încurcat. Bineînţeles, asta din punctul de vedere al vrăjitorului. Din punctul de vedere al omului normal, dacă nu reuşeşti să înţelegi, te scufunzi. În cazul tău, aş spune că un om normal s-ar gândi că eşti disociat, sau că începi să te disociezi.

Am râs de preţiozitatea cuvintelor sale. Ştiam că îmi dădea peste nas cu conceptul de disociere; i-l menţionasem cu câtva timp înainte în legătură cu temerile mele. L-am asigurat că de data asta nu aveam de gând să-l întreb nimic despre cele prin care trecusem.

— Eu nu dau niciun ban pe discuţii, a spus el. Putem discuta despre „nagual" în largul inimii, atât timp cât nu încerci să-l explici. Dacă îţi aminteşti exact, am spus că „nagualul" este doar pentru a fi martor la el. Aşa că putem discuta despre lucrurile la care am fost martori şi despre cum am fost martori. Totuşi, vrei să găseşti o explicaţie despre cum este posibil totul şi asta e o absurditate. Vrei să explici „nagualul" cu „tonalul". Asta e o prostie, în special în cazul tău, deoarece nu te mai ascunzi în spatele ignoranţei tale. Ştii foarte bine că are sens ceea ce discutăm, pentru că rămânem în anumite graniţe şi că acele graniţe nu sunt aplicabile „nagualului".

Am încercat să clarific problema. Nu era numai faptul că aş fi vrut să explic totul dintr-un punct de vedere raţional, dar nevoia mea de a explica izvora din necesitatea mea de a menţine o ordine în colosalele atacuri de percepţii şi de stimuli haotici care mă copleşiseră.

Comentariul lui don Juan a fost că încercam să apăr o idee cu care nu eram de acord.

— Ştii al dracului de bine că te răsfeţi, a spus. A menţine ordinea înseamnă a fi un „tonal" perfect, iar a fi un „tonal" perfect înseamnă să fii conştient de tot ce are loc pe insula „tonalului". Dar tu nu eşti acolo. Aşa că argumentul în legătură cu menţinerea ordinii nu este

corect. Îl foloseşti doar pentru a câştiga o dispută.

Nu ştiam ce să spun. Don Juan m-a consolat oarecum, spunând că este nevoie de o luptă gigantică pentru a curăţa insula „tonalului”. Apoi m-a rugat să-i descriu tot ce percepusem în cursul celei de a doua întâlniri pe care o avusesem cu „nagualul”. Când am terminat, a spus că ceea ce văzusem eu drept crocodil cu blană era condensarea simţului de umor al lui don Genaro.

— E păcat că eşti încă atât de greoi, a spus. Întotdeauna te laşi captivat de uimire şi pierzi adevărata artă a lui Genaro.

— Ai fost conştient de apariţia lui, don Juan?

— Nu. Spectacolul a fost doar pentru tine.

— Ce ai „văzut”?

— Astăzi, tot ce am putut „vedea” a fost mişcarea „nagualului” alunecând printre copaci şi rotindu-se în jurul nostru. Oricine poate „vedea” poate fi martor la asta.

— Dar cineva care nu „vede”?

— Probabil că n-ar percepe nimic, doar vântul suflând cu putere printre copaci. Noi interpretăm orice expresie necunoscută a „nagualul” drept ceva ce cunoaştem; în acest caz, „nagualul” poate fi interpretat drept o briză care trece prin copaci, sau chiar ca o lumină ciudată, poate un licurici de mărime neobişnuită. Dacă un om care nu „vede” este întrebat insistent, el ar putea spune că are impresia că a văzut ceva, dar că nu-şi poate aminti ce anume. E firesc. Omul ar avea sens în ce ar spune. În definitiv, ochii noştri nu ar remarca nimic deosebit; fiind ochi de „tonal”, ei ar trebui să se limiteze la lumea „tonalului”, iar în această lume nu este nimic uluitor de nou, nimic din ceea ce ochii să nu poată cuprinde şi „tonalul” să nu poată explica.

L-am întrebat despre percepţiile neexplorate care au rezultat din şoptitul lor în urechile mele.

— Aceasta a fost partea cea mai bună din tot evenimentul, a spus. Restul ar putea fi înlăturat, dar asta a fost încununarea zilei. Legea cere ca binefăcătorul şi profesorul să facă o netezire finală. Cel mai dificil lucru

dintre toate. Şi profesorul şi binefăcătorul trebuie să fie luptători impecabili pentru a îndrăzni să realizeze disocierea unui om. Tu nu ştii asta, dar puterea a fost îngăduitoare cu tine. Genaro este cel mai impecabil luptător posibil.

— De ce disocierea cuiva este o sarcină atât de mare?

— Pentru că este periculoasă. Ai fi putut muri ca un gândac. Sau şi mai rău, s-ar fi putut să nu fim în stare să te adunăm iar şi ai fi rămas pe acel platou de sentimente.

— De ce a fost necesar s-o faceţi cu mine, don Juan?

— Există un anumit moment când „nagualul” trebuie să şoptească în urechea fiecărui ucenic şi să-l împartă pe acesta.

— Ce înseamnă asta, don Juan?

— Pentru a fi un „tonal” normal, un om trebuie să aibă o unitate. Întreaga sa fiinţă trebuie să aparţină insulei „tonalului”. Fără acea unitate un om ar înnebuni; totuşi, un vrăjitor trebuie să rupă unitatea aceea, dar fără a pune în pericol fiinţa sa. Ţinta unui vrăjitor este să dureze; adică el nu-şi asumă riscuri inutile, de aceea el îşi petrece anii curăţind insula „tonalului” până când vine un moment când ar putea, ca să zicem aşa, să dispară de pe ea. Împărţirea unui om în două este poarta pentru o astfel de scăpare.

Împărţirea, care este cel mai periculos lucru prin care ai trecut vreodată, a fost simplă şi lină. „Nagualul” a fost un maestru când te-a ghidat. Crede-mă, doar un luptător impecabil poate face asta. Mi-a părut foarte bine pentru tine.

Don Juan şi-a pus mâna pe umărul meu şi am simţit o pornire extraordinară de a plânge.

— Ajung oare într-un moment în care nu te voi mai vedea niciodată? am întrebat.

A râs şi a dat din cap.

— Te răsfeţi ca un mizerabil, a spus. Toţi facem însă asta. Avem moduri diferite de exprimare, asta-i tot. Uneori şi eu mă complac. Mie mi se întâmplă să simt că te-am alintat prea mult şi că te-am slăbit. Ştiu că Genaro are

acelaşi sentiment faţă de Pablito. Îl alintă ca pe un copil. Dar aşa a aranjat puterea lucrurile. Genaro îi dă lui Pablito tot ce i-ar putea da şi nu poţi dori să facă altceva. Nu poţi critica un luptător pentru că-şi exersează perfecţiunea la maximum.

A rămas tăcut o clipă. Eram prea nervos pentru a avea stare.

— Ce crezi că mi s-a întâmplat când simţeam că eram supt de un vid?

— Pluteai, a răspuns sec.

— Prin aer?

— Nu. Pentru „nagual” nu există pământ, sau aer, sau apă. În acest moment chiar şi tu poţi fi de acord cu asta. Ai fost de două ori pe acel tărâm şi erai doar la poarta „nagualului”. Mi-ai spus că tot ce ai perceput era neexplorat. Deci „nagualul” pluteşte, sau zboară, sau face ceea ce face în timpul „nagualului”, iar asta nu are nimic de-a face cu timpul „tonalului”. Cele două lucruri nu se aseamănă.

În timp ce don Juan vorbea am simţit un tremur în corp. Mi-a căzut falca şi gura mi s-a deschis involuntar. Urechile mi s-au desfundat şi auzeam o vibraţie, sau un ţârâit de-abia perceptibil. În timp ce-i descriam senzaţiile lui don Juan, am remarcat că atunci când vorbeam, parcă ar fi vorbit altcineva. Era o senzaţie complexă, care echivala cu faptul că auzeam ceea ce aveam de gând să spun înainte s-o spun.

Urechea mea stângă era o sursă de senzaţii extraordinare. Simţea că era mai puternică şi mai sensibilă decât urechea dreaptă. Era ceva în ea care nu fusese înainte acolo. Când m-am întors cu faţa spre don Juan, care era în dreapta mea, am devenit conştient de faptul că aveam o rază de percepţie auditorie clară în jurul urechii. Era un spaţiu fizic, o plajă în care puteam auzi totul cu o fidelitate incredibilă. Întorcându-mi capul în jur, puteam baleia împrejurimile cu urechea mea.

— Şoapta „nagualului” ţi-a făcut asta, a spus don Juan când i-am descris experienţa mea senzorială. O să

apară uneori şi apoi va dispărea. Nu-ţi fie frică de asta, sau de orice senzaţie neobişnuită pe care ai putea-o avea de acum încolo. Dar mai presus de toate, nu te complace şi nu lăsa să te obsedeze aceste senzaţii. Ştiu că vei reuşi. Timpul pentru împărţirea ta a fost exact. Puterea a fixat toate astea. Acum totul depinde de tine. Dacă eşti destul de puternic, vei susţine marele şoc de a fi împărţit. Dar dacă eşti incapabil să rezişti, vei începe să te estompezi. O să începi să te ofileşti, să pierzi din greutate, o să devii palid, cu mintea pierdută, iritat, tăcut.

— Probabil că dacă mi-ai fi spus cu ani în urmă, am spus, ce îmi făceaţi tu şi don Genaro, aş fi avut destulă…

El şi-a ridicat mâna şi nu m-a lăsat să termin.

— Asta e o afirmaţie fără sens, a spus. Mi-ai spus odată că dacă n-ai fi fost încăpăţânat şi dedat explicaţiilor raţionale, ai fi fost de acum un vrăjitor. Dar pentru a fi un vrăjitor, în cazul tău, înseamnă că trebuie să depăşeşti încăpăţânarea şi căutarea explicaţiilor raţionale, care-ţi stau în drum. Mai mult, acele scurte apariţii sunt drumul tău spre putere. Nu poţi spune că puterea va pluti spre tine dacă viaţa ta va fi diferită.

Eu şi Genaro trebuie să acţionăm în acelaşi fel ca tine, în anumite limite. Puterea a aranjat aceste limite şi un luptător este, să spunem, un prizonier al puterii; un prizonier care are o singură alegere liberă: şansa de a acţiona fie ca un luptător desăvârşit, fie ca un tembel. În ultimă instanţă, probabil că un luptător nu este un prizonier, ci un sclav al puterii, pentru că alegerea nu mai este o alegere pentru el. Genaro nu poate acţiona altfel decât impecabil. Acţionând ca un tembel, acest lucru n-ar face decât să-l epuizeze şi să-i provoace moartea.

Motivul pentru care ţi-e frică de Genaro este că el trebuie să folosească drumul fricii pentru a-ţi comprima „tonalul”. Corpul tău ştie asta, deşi raţiunea ta s-ar putea să n-o ştie şi de aceea corpul tău vrea să fugă ori de câte ori Genaro se află în împrejurimi.

Am menţionat că eram curios să ştiu dacă don Genaro voia să mă sperie în mod deliberat. El a răspuns că

„nagualul” face lucruri ciudate, lucruri care nu sunt previzibile. Mi-a dat ca exemplu ceea ce se întâmplase între noi dimineaţă, când mă prevenise să mă întorc să-l privesc pe don Genaro în copac. A spus că el era conştient de ceea ce făcuse „nagualul” lui, deşi nu avea nicio posibilitate să ştie dinainte asta. Explicaţia lui referitoare la întreaga afacere era că mişcarea mea bruscă spre stânga era un pas spre moartea mea, pe care „tonalul” îl făcea deliberat ca o metodă de sinucidere. Mişcarea i-a stimulat „nagualul” şi rezultatul a fost că o parte din el a căzut peste mine. Am făcut un gest involuntar de perplexitate.

— Raţiunea ta îţi spune iar că eşti nemuritor, a spus.

— Ce vrei să spui cu asta, don Juan?

— O fiinţă nemuritoare are la dispoziţie tot timpul din lume pentru dubii şi temeri şi uimire. Pe de altă parte, un luptător nu se poate agăţa de înţelesurile generate de ordinea „tonalului”, pentru că el ştie că totalitatea eului său nu are decât puţin timp pe acest pământ.

Am vrut să enunţ o idee serioasă. Temerile, dubiile şi uimirea mea se găseau la un nivel conştient şi, indiferent cât de mult încercam să le controlez, de fiecare dată când eram confruntat cu don Juan şi cu don Genaro, mă simţeam lipsit de apărare.

— Un luptător nu poate fi neajutorat, a spus. Sau nedumerit, sau înspăimântat, în nicio circumstanţă. Pentru un luptător nu există decât perfecţiunea; orice altceva îl seacă de putere, în timp ce perfecţiunea îl reface.

— Iar ne-am întors la vechea mea întrebare, don Juan. Ce este perfecţiunea?

— Da, ne-am întors la vechea ta întrebare şi, în consecinţă, şi la vechiul meu răspuns: „Perfecţiunea înseamnă să acţionezi cu tot ce ai mai bun în tot ceea ce faci”.

— Dar, don Juan, eu cred că tot timpul fac maximul posibil şi evident că nu este aşa.

— Problema nu e atât de complicată cum o faci tu să pară. Cheia tuturor problemelor pe care le ridică

perfecţiunea este simţul timpului. Ca regulă fundamentală, când simţi şi acţionezi ca o fiinţă nemuritoare care are la dispoziţie tot timpul din lume, nu eşti un om desăvârşit; în astfel de momente, trebuie să te întorci, să priveşti în jur şi atunci o să înţelegi că impresia ta că ai timp e o idioţenie. Nu există supravieţuitori pe acest pământ!

7. Aripile percepţiei

Am petrecut cu don Juan toată ziua în munţi. Am plecat în zori. M-a dus la patru locuri ale puterii şi la fiecare mi-a dat instrucţiuni specifice despre cum să procedez pentru îndeplinirea acelei sarcini particulare pe care mi-o subliniase cu ani înainte drept o situaţie vitală pentru mine. Ne-am întors spre seară. După ce am mâncat, don Juan a părăsit casa lui don Genaro. Înainte de a pleca mi-a spus că trebuia să-l aştept pe Pablito, care venea să aducă nişte gaz pentru lampă şi că trebuia să vorbesc cu el.

Prelucrarea notiţelor m-a absorbit total şi nu l-am auzit pe Pablito decât atunci când a ajuns chiar lângă mine. Comentariul lui a fost că el folosea „mersul puterii" şi că de aceea nu-l puteam auzi dacă nu eram capabil să „văd". Îmi plăcuse întotdeauna Pablito. Totuşi, nu avusesem prea multe ocazii de a sta singur cu el, deşi eram buni prieteni. Pablito mă surprinsese întotdeauna ca fiind o persoană deosebit de fermecătoare. Bineînţeles, numele lui era Pablo, dar diminutivul Pablito i se potrivea foarte bine. Avea o constituţie clădită pe oase mici, dar era vânjos. Semăna cu don Genaro, subţire, dar neaşteptat de musculos şi de puternic. Avea probabil vreo treizeci de ani, dar părea de optsprezece. Era de înălţime medie şi avea tenul măsliniu. Ochii lui căprui erau limpezi şi strălucitori şi, la fel ca don Genaro, avea un zâmbet cuceritor, cu o sclipire diabolică în el.

L-am întrebat despre prietenul lui, Nestor, celălalt ucenic al lui don Genaro. În trecut îi văzusem întotdeauna împreună şi-mi dăduseră impresia că erau în relaţii

excelente; şi totuşi, erau deosebiţi atât fizic cât şi din punctul de vedere al caracterului. În timp ce Pablito era jovial şi sincer, Nestor era tăcut şi morocănos. Era, de asemenea, mai înalt, mai greoi şi mult mai bătrân.

Pablito a spus că Nestor reuşise, în sfârşit, să fie pătruns de munca depusă cu şi alături de don Genaro şi că se transformase într-o persoană complet diferită faţă de cum îl văzusem ultima oară. N-a vrut să mai discute despre schimbarea sau munca lui Nestor şi a schimbat brusc subiectul.

— Înţeleg că „nagualul” e pe urmele tale, a spus el. Am fost surprins că ştia şi l-am întrebat de unde aflase.

— Genaro îmi spune totul, a răspuns.

Am observat că el nu vorbea despre don Genaro în acelaşi mod ca mine. El îi spunea simplu, Genaro, într-un mod familiar. A spus că don Genaro era ca fratele lui şi se purtau dezinvolt unul cu altul, ca într-o familie. Mi-a mărturisit deschis că-l iubea mult pe don Genaro. Eram adânc mişcat de simplitatea şi candoarea lui. Discutând cu el, mi-am dat seama cât de apropiaţi eram ca temperament, eu şi don Juan; de aceea relaţia noastră era formală şi strictă în comparaţie cu cea dintre Genaro şi Pablito.

L-am întrebat pe Pablito dacă îi era frică de don Juan. Ochii lui au sticlit. Ca şi cum simplul gând la don Juan l-ar fi făcut să se înfioare. N-a răspuns. Părea că mă studiază într-un mod oarecum misterios.

— Ţie nu ţi-e frică de el? m-a întrebat.

I-am spus că mi-era frică de don Genaro şi el a râs şi a spus că era ultimul lucru pe care se aştepta să-l audă. A spus că diferenţa dintre don Juan şi don Genaro era ca diferenţa dintre noapte şi zi. Don Genaro era ziua; don Juan era noaptea şi, astfel, era ca fiinţa cea mai înspăimântătoare de pe pământ. Descrierea fricii faţă de don Juan l-a determinat pe Pablito să facă nişte comentarii despre propria lui condiţie ca ucenic.

— Mă aflu în cea mai mizerabilă dispoziţie, a spus. Dacă ai putea vedea ce este în casa mea, ţi-ai da seama că

ştiu prea mult pentru un om normal şi totuşi, dacă m-ai fi văzut cu „nagualul”, ţi-ai fi dat seama că nu ştiu destul.

A schimbat repede subiectul şi a început să râdă de faptul că luam notiţe. Spunea că don Genaro mă plăcea foarte mult în pofida ciudăţeniilor persoanei mele şi că-şi exprimase încântarea că sunt *protegido*-ul său.

Asta era prima dată când auzeam termenul. Era similar cu alt termen introdus de don Juan la începutul asocierii noastre. El îmi spusese că sunt *escogido*-ul său, cel ales. Cuvântul *protegido* însemna cel protejat.

L-am întrebat pe Pablito despre întâlnirile lui cu „nagualul” şi mi-a relatat-o pe prima. A spus că don Juan i-a dat odată un coş, pe care el l-a considerat drept un cadou de bunăvoinţă. L-a agăţat de uşa camerei sale şi, deoarece nu-i putea găsi nicio utilizare în ziua aceea, a uitat de el. Ideea lui era că acel coş era un cadou al puterii şi că trebuia pus la lucru cu ceva foarte special.

Spre seară, când era şi ceasul de cumpănă al lui Pablito, el a intrat în cameră să-şi ia jacheta. Era singur în casă şi se grăbea să plece în vizită la un prieten. Camera era întunecată. A luat jacheta şi când era gata să ajungă la uşă, ceva a căzut drept în faţa lui şi s-a rostogolit la picioarele sale. Pablito a spus că, atunci când a văzut că obiectul era coşul, care căzuse din cui, şi-a îndepărtat frica râzând. S-a aplecat să-l ridice şi a avut socul vieţii lui. Coşul a sărit de lângă el şi a început să tremure şi să scârţâie, de parcă cineva l-ar fi îndoit şi l-ar fi presat în jos. Pablito a spus că era destulă lumină de la bucătărie ca să distingă clar totul în cameră. S-a holbat o clipă la coş, deşi n-ar fi trebuit să facă asta. Coşul a început să se zgâlţâie, mişcările fiind însoţite de sunetul unei respiraţii grele, scârţâitoare şi dificile. Pablito a susţinut, reamintindu-şi experienţa, că a văzut şi a auzit efectiv coşul respirând, că el era viu şi l-a urmărit în jurul camerei, blocându-i drumul. După aceea, a continuat Pablito, coşul a început să se umfle, toate nuielele de bambus s-au eliberat şi s-a transformat într-o minge gigantică, ca o foiţă uscată răsucită, care s-a rostogolit spre el. A căzut pe spate pe

podea şi mingea a început să urce pe picioarele lui. Pablito a spus că de-acum era deja ca scos din minţi, ţipând isteric. Mingea l-a prins şi s-a mişcat pe picioarele lui, producându-i nişte furnicături care treceau prin el. A încercat să o împingă deoparte şi atunci a remarcat că mingea era, de fapt, faţa lui don Juan cu gura deschisă, gata să-l devoreze. În acel moment, n-a mai putut rezista spaimei şi şi-a pierdut cunoştinţa.

Într-un fel direct şi deschis, Pablito mi-a povestit o serie de întâlniri înspăimântătoare pe care el şi alţi membri din casa lui le-au avut cu „nagualul”. Am petrecut ore întregi discutând. El părea să se găsească aproximativ în acelaşi impas ca şi mine, dar el era în mod clar mai sensibil ca mine în felul cum se comporta în raza de referinţă a vrăjitorilor.

La un moment dat, s-a ridicat şi a spus că simţea că don Juan va veni şi nu voia să fie găsit acolo. A întins-o cu o viteză incredibilă, ca şi cum cineva l-ar fi tras afară din cameră. M-a lăsat în mijlocul salutului meu de bun rămas.

Don Juan şi don Genaro au apărut în scurtă vreme. Amândoi râdeau.

— Pablito alerga pe drum ca un suflet alergat de diavol, a spus don Juan. Mă întreb de ce?

— Cred că s-a speriat când l-a văzut pe Carlito tocindu-şi degetele, a spus don Genaro, imitându-mi scrisul.

S-a apropiat de mine.

— Hei! Am o idee, mi-a spus el în şoaptă. Dacă tot îţi place să scrii atâta, de ce nu înveţi să scrii cu vârful degetului, în loc de creion. Ar fi ca un suflu nou.

Don Juan şi don Genaro s-au aşezat lângă mine şi râdeau în timp ce făceau speculaţii despre posibilitatea de a scrie cu vârful degetului. Don Juan a făcut un comentariu ciudat, pe un ton serios. A spus:

— Fără îndoială ar putea scrie cu vârful degetului, dar ar fi în stare să citească ce a scris?

Don Genaro a râs şi a adăugat:

— Sunt sigur că poate citi orice. Apoi, a început o

poveste foarte deconcertantă despre un necioplit de la ţară care a devenit o persoană oficială importantă în timpul unei revoluţii. Don Genaro a spus că eroul povestirii sale a fost numit ministru, sau guvernator, sau chiar preşedinte, pentru că nu era nicio posibilitate de a spune ce fac oamenii în nebunia lor. Din cauza numirii sale, el a ajuns să se creadă important şi a învăţat să joace teatru.

Don Genaro a făcut o pauză şi m-a examinat cu aerul unui actor prost care şi-a supraestimat prestaţia. Mi-a făcut cu ochiul şi şi-a mişcat sprâncenele în sus şi în jos. A spus, apoi, că eroul poveştii era foarte bun în apariţiile publice şi că putea inventa o cuvântare fără niciun efort, dar că poziţia lui cerea să-şi citească discursurile, iar el era analfabet. Aşa că-şi folosea capul pentru a păcăli lumea. Avea o foaie de hârtie cu ceva scris pe ea şi o flutura de câte ori ţinea câte un discurs. Şi, astfel, eficienta şi alte calităţi bune ale sale au devenit de netăgăduit pentru toţi ţăranii. Dar într-o zi, a apărut un străin şcolit şi a observat că eroul citea în timp ce ţinea foaia de hârtie invers. El a început să râdă şi a dezvăluit tuturor minciuna.

Don Genaro a făcut o pauză de o clipă, m-a privit, îngustându-şi ochii, şi a întrebat: „Crezi că eroul a fost prins nepregătit”? Nici vorbă. El a făcut faţă situaţiei şi a spus calm: „Invers? De ce ar conta poziţia foii de hârtie dacă ştii cum să citeşti?” Şi ţăranii au fost de acord cu el.

Don Juan şi don Genaro au explodat în hohote de râs. Don Genaro m-a bătut uşor pe spate. Ca şi cum eu aş fi fost eroul din poveste. M-am simţit jenat şi am râs nervos. M-am gândit că, probabil, era vreun tâlc în ea, dar n-am îndrăznit să întreb.

Don Juan a venit mai aproape de mine. S-a aplecat şi mi-a şoptit în urechea dreaptă: „Crezi că este distractiv?” Don Genaro s-a aplecat şi el şi mi-a şoptit în urechea stângă: „Ce a spus?” Am avut o reacţie automată la ambele întrebări şi am făcut o sinteză involuntară.

— Da. Cred că a întrebat dacă e distractiv, am răspuns.

Ei erau în mod evident conştienţi de efectul

manevrelor lor; au râs până când le-au dat lacrimile. Don Genaro, ca de obicei, era mai exagerat ca don Juan; a căzut pe spate şi s-a rostogolit la câţiva metri de mine. S-a culcat pe burtă, şi-a întins picioarele şi a început să se învârtească pe loc de parcă ar fi fost un titirez. S-a învârtit până când a ajuns aproape de mine şi m-a atins cu talpa. S-a aşezat brusc şi mi-a zâmbit timid.

Don Juan se ţinea de poale. Râdea foarte tare şi se părea că-l durea stomacul.

După o vreme, s-au aplecat amândoi şi au început să-mi şoptească în urechi. Am încercat să reţin succesiunea afirmaţiilor lor, dar după un efort inutil am renunţat.

Mi-au şoptit în urechi până când am avut iar senzaţia că eram împărţit în două. Am devenit o ceaţă, ca în ziua anterioară, o ceaţă galbenă care simţea totul direct. Adică, puteam „cunoaşte” lucrurile. Nu existau gânduri; existau doar certitudini. Iar când am venit în contact cu o senzaţie moale, spongioasă, viguroasă, aflată în afara mea şi care, totuşi, era o parte din mine, am „ştiut” că era un copac. Am sesizat că era un copac după mirosul său. Nu aducea cu vreun copac anume pe care să-l fi cunoscut, dar, totuşi, ceva din mine „ştia” că acel miros specific era „esenţa” copacului. Nu am avut sentimentul că ştiam, nici n-am raţionat cunoaşterea mea, sau să fi căutat soluţii. Pur şi simplu ştiam că era ceva acolo în contact cu mine, în jurul meu, un miros irezistibil, cald, prietenos, emanând din ceva care nu era nici lichid nici solid, ci un altceva nedefinit, despre care „ştiam” că era un copac. Simţeam că îi atingeam esenţa, „cunoscându”-l în această manieră. Nu eram respins de el. Mai degrabă mă invita să mă amestec cu el. Mă cuprindea, sau îl cuprindeam. Era o legătură între noi care nu era nici excelentă, nici neplăcută.

Următoarea senzaţie pe care mi-am putut-o aminti cu claritate a fost o undă de exaltare şi de plăcere. Vibram tot. Ca şi cum ar fi trecut prin mine descărcări electrice. Nu erau dureroase. Erau plăcute, dar într-o formă atât de nedeterminată, încât nu le puteam defini în niciun chip. Am ştiut că acel ceva cu care eram în contact era solul. O

parte oarecare din mine determinase cu certitudine că era solul. Dar în clipa în care am încercat să determin infinitele percepţii directe pe care le aveam, mi-am pierdut întreaga capacitate de a mi le diferenţia.

Apoi, dintr-o dată, eram iar eu. Gândeam. A fost o tranziţie atât de bruscă, încât am crezut că m-am trezit. Totuşi, era ceva în modul în care simţeam care nu era chiar al meu. Am ştiut că îmi lipsea, într-adevăr, ceva chiar înainte să deschid ochii. Am privit în jur. Eram încă într-un vis, sau aveam o viziune. Totuşi, procesele mele de gândire nu numai că nu erau incoerente, dar erau chiar extraordinar de limpezi. Am făcut o evaluare rapidă. N-aveam nicio îndoială că don Juan şi don Genaro îmi induseseră starea mea de vis pentru un scop anume. Păream gata să înţeleg care era scopul acela, când ceva din afara mea m-a forţat să dau atenţie împrejurimilor. Mi-a luat un moment mai lung ca să mă orientez. Eram întins pe stomac şi stăteam pe o podea de-a dreptul spectaculoasă. Examinând-o, n-am putut evita un sentiment de veneraţie şi uimire. Nu puteam concepe din ce era făcută. Lespezi necunoscute dintr-o substanţă necunoscută fuseseră plasate într-o manieră foarte complexă şi totuşi simplă. Erau puse împreună, dar nu erau legate de pământ sau una de alta. Erau elastice şi cedau când am încercat să le îndepărtez cu degetele, dar, o dată ce eliberam presiunea, reveneau la poziţia originală.

Am încercat să mă ridic şi am fost atins de cea mai stranie distorsiune senzorială. Nu aveam control asupra corpului meu; de fapt, corpul nu părea să fie al meu. Era inert; nu aveam nicio legătură cu vreo parte a lui şi, când am încercat să mă ridic, nu mi-am putut mişca braţele şi m-am bălăbănit neajutorat pe stomac, rostogolindu-mă pe o parte. Inerţia clătinatului aproape m-a determinat să fac o întoarcere completă şi să revin iar pe stomac. Braţele şi picioarele întinse au împiedicat asta şi am ajuns pe spate. În poziţia asta am surprins imaginea a două picioare ciudat formate şi cele mai deformate tălpi pe care le-am văzut vreodată. Era corpul meu! Se pare că eram învelit într-o

tunică. Mi-a trecut prin cap că trăiam o scenă în care eram olog sau, oricum, invalid. Am încercat să-mi îndoi spatele şi să-mi privesc picioarele, dar n-am putut decât să-mi tresalt corpul. Priveam direct la un cer galben ca lămâia, înalt. Avea crestături sau caneluri de un galben mai închis şi un număr nelimitat de protuberante, care atârnau ca nişte picături de apă. Efectul total al acelui cer incredibil era colosal. Nu puteam determina dacă protuberantele erau sau nu nori. Erau şi zone de umbre şi zone de un galben diferit pe care le descopeream pe măsură ce-mi mişcam capul dintr-o parte în alta.

Apoi mi-a atras atenţia altceva: un soare exact la zenitul cerului galben, chiar deasupra capului meu, un soare blând – judecind după faptul că puteam privi la el – care dădea o lumină albă uniformă, liniştitoare.

Înainte să fi avut timp să mă gândesc la toate aceste viziuni nepământene, am fost scuturat violent; capul mi-a tresăltat înainte şi înapoi. Am simţit că sunt ridicat. Am auzit o voce şi un chicotit strident şi apoi am fost confruntat cu o viziune de-a dreptul uluitoare; o femelă gigantică cu picioarele goale. Faţa ei era rotundă şi enormă. Părul ei negru era tuns paj. Avea braţe şi picioare gigantice. M-a luat şi m-a ridicat pe umeri ca şi cum aş fi fost o păpuşă. Corpul meu atârna moale. Priveam în jos la spatele ei puternic. Avea un puf minunat pe umeri şi pe şira spinării. Privind în jos de pe umărul ei, am văzut iar podeaua magnifică. O puteam auzi cum cedează elastic sub enorma ei greutate şi puteam vedea semnele lăsate de presiunea picioarelor ei.

M-a pus pe stomac în faţa unei structuri, un fel de clădire. Apoi am observat că era ceva ciudat cu percepţia mea în adâncime. Nu-mi puteam da seama de mărimea clădirii privind la ea. Uneori arăta ridicol de mică, dar după ce mi-am ajustat, se pare, percepţia, m-am minunat cu adevărat de proporţiile ei monumentale.

Fata gigantică s-a aşezat lângă mine şi podeaua a scârţâit. Îi atingeam genunchiul enorm. Mirosea a bomboane sau căpşuni. A vorbit cu mine şi am înţeles tot

ce a spus; arătând spre structură a spus că o să locuiesc acolo.

Capacitatea mea de observare părea să se mărească pe măsură ce trecea şocul de a mă afla acolo. Apoi am remarcat că clădirea avea patru coloane perfecte, nefuncţionale. Ele nu susţineau nimic; se găseau pe vârful clădirii. Forma lor era simplitatea însăşi; erau proiecţii lungi şi graţioase care păreau că tind să atingă acel cer înfricoşător, incredibil de galben. Efectul acelor coloane inversate era de o frumuseţe nebună pentru mine. Am avut un moment de încântare estetică.

Coloanele păreau să fie făcute dintr-o bucată; nici măcar nu puteam concepe cum. Cele două din faţă erau unite de o grindă zveltă, un baston monumental de lung, care m-am gândit că servea drept un fel de rampă, sau o verandă care să supravegheze faţada.

Fata gigantică m-a făcut să alunec pe spate în structură. Acoperişul era negru şi plat şi avea deasupra găuri simetrice care lăsau să treacă strălucirea gălbuie a cerului, creând cele mai ciudate distribuţii. Eram cu adevărat uluit de frumuseţea şi simplitatea totală generate de punctele gălbui de cer ce se strecurau prin găurile exacte din acoperiş şi distribuţiile de umbre pe care le creau pe podeaua aceea complicată şi magnifică. Structura era pătrată şi, în afară de frumuseţea ei simplă, era de neînţeles pentru mine.

Starea mea de exaltare era atât de mare în acel moment, încât îmi venea să plâng, sau să stau acolo pentru totdeauna. Dar o forţă anume, sau o tensiune, sau ceva nedefinit a început să mă tragă. Brusc, m-am aflat în afara structurii, stând încă pe spate. Fata gigantică era acolo, dar mai era o fiinţă cu ea, o femeie atât de mare, încât atingea cerul şi eclipsa soarele. Comparată cu ea, fata gigantică era doar o fetiţă. Femeia cea mare era supărată; ea a prins structura de una dintre coloane, a ridicat-o, a întors-o cu faţa în jos şi a pus-o pe podea. Era un scaun!

Ideea aceasta a fost ca un catalizator; a declanşat nişte percepţii copleşitoare. Am trecut printr-o serie de

imagini separate între ele, dar care puteau fi aranjate pentru a realiza succesiunea. În sclipiri succesive am văzut sau am înţeles că podeaua magnifică şi incomprehensibilă era o rogojină; cerul galben era tavanul de stucatură al camerei; soarele era un bec; structura aceea care evocase în mine o asemenea încântare era un scaun pe care un copil îl întorsese invers ca să semene cu o casă.

Am avut, apoi, o altă viziune coerentă şi secvenţială, a unei alte structuri arhitectonice de proporţii monumentale. Ea stătea singură în picioare. Arăta aproape la fel ca o cochilie de melc stând cu coada ridicată. Zidurile erau făcute din plăci concave şi convexe, dintr-un material ciudat de purpuriu; fiecare placă avea încreţituri care păreau mai mult funcţionale decât ornamentale.

Am examinat meticulos structura şi în detaliu şi mi-am dat seama că era, ca şi în cazul precedent, complet de neînţeles. Mă aşteptam să-mi ajustez brusc percepţia, pentru a-mi dezvălui „adevărata” natură a structurii. Dar nu s-a întâmplat aşa. Apoi am avut un conglomerat de „conştiinţe” sau „descoperiri” străine şi imposibil de descurcat despre clădire şi funcţia ei, care nu aveau sens, pentru că nu aveam idei de referinţă pentru ele.

Mi-am recâştigat brusc conştiinţa normală. Don Juan şi don Genaro erau lângă mine. Eram obosit. M-am uitat după ceasul meu; dispăruse. Don Juan şi don Genaro chicoteau la unison. Don Juan a spus că nu trebuia să mă îngrijorez de timp şi că trebuia să mă concentrez şi să aplic anumite recomandări pe care mi le făcuse don Genaro.

M-am întors spre don Genaro şi el a făcut o glumă. A spus că cea mai importantă recomandare era să învăţ să scriu cu degetul, pentru a salva creioanele şi a-mi da importanţă.

M-au luat peste picior o vreme cu notiţele mele şi apoi am adormit.

A doua zi, după ce m-am trezit, don Genaro şi don Juan au ascultat descrierea detaliată a experienţei mele,

făcută la cererea lui don Juan.

— Genaro crede că deocamdată îţi ajunge, a spus don Juan, după ce am terminat.

Don Genaro a dat afirmativ din cap.

— Care a fost înţelesul experienţei de noaptea trecută? am întrebat.

— Ai prins o sclipire a celei mai importante probleme a vrăjitoriei, a spus don Juan. Noaptea trecută ai intrat în totalitatea eului tău. Dar asta este, bineînţeles, o afirmaţie de neînţeles pentru tine acum. Evident, a ajunge la totalitatea eului nu este o problemă care ţine de acord, sau de dorinţa de a învăţa. Genaro crede că acum corpul tău are nevoie de timp pentru a lăsa ca şoapta „nagualului” să se cufunde în tine.

Don Genaro a dat iar din cap.

— O grămadă de timp, a spus, dând din cap în sus şi în jos. Probabil douăzeci sau treizeci de ani.

N-am ştiut cum să reacţionez. Am privit la don Juan pentru o indicaţie. Amândoi aveau expresii serioase.

— Chiar trebuie să aştept douăzeci sau treizeci de ani? am întrebat.

— Bineînţeles că nu! a urlat don Genaro şi au izbucnit amândoi în râs.

Don Juan a spus că trebuia să mă întorc oricând vocea mea interioară îmi va spune şi că în acest timp ar trebui să încerc să asamblez toate instrucţiunile pe care mi le dăduseră ei în timp ce eram împărţit în două.

— Cum pot face asta? am întrebat.

— Oprindu-ţi dialogul interior şi lăsând ceva din tine să zboare şi să se extindă, a spus don Juan. Acel ceva este percepţia ta, dar nu-ncerca să te gândeşti la ce vrea să spună. Lasă doar şoapta „nagualului” să te ghideze.

Apoi a spus că în noaptea dinainte avusesem două seturi de vederi intrinsec diferite. Una era inexplicabilă, cealaltă era perfect naturală şi ordinea în care apăruseră indica o condiţie care este intrinsecă pentru noi toţi.

— O viziune a fost „nagualul”, cealaltă „tonalul”, a adăugat don Genaro.

Am vrut să-şi explice afirmaţia. El m-a privit şi m-a bătut pe spate.

Don Juan a intervenit şi a spus că primele două viziuni erau „nagualul” şi că don Genaro alesese un copac şi solul, ca puncte de accentuare. Celelalte erau viziuni ale „tonalului” pe care le alesese el; una dintre ele era percepţia lumii de către mine ca prunc.

— Îţi apărea ca o lume străină, deoarece percepţia ta n-a fost încă ajustată pentru a se potrivi cu matriţa dorită, a spus.

— Chiar acesta era modul în care am perceput lumea? am întrebat.

— Bineînţeles, a răspuns. Asta este memoria ta. L-am întrebat pe don Juan dacă sentimentul de apreciere estetică cu care am fost înlănţuit era şi el o parte din memoria mea.

— Intrăm în acele viziuni aşa cum suntem astăzi, a spus. Tu vezi scena aceea aşa cum eşti acum. Totuşi, exerciţiul era unul de percepţie. Asta a fost scena unui timp când lumea a devenit pentru tine ceea ce este acum. O vreme când un scaun a devenit un scaun. N-a vrut să discute cealaltă scenă.

— Asta n-a fost o amintire a copilăriei mele, am spus.

— Este adevărat, a răspuns. A fost altceva.

— A fost ceva ce voi vedea în viitor? am întrebat.

— Nu există viitor! a exclamat el scurt. Viitorul este doar un fel de a vorbi. Pentru un vrăjitor există doar acum şi aici.

A continuat să spună că nu este nimic de spus despre asta, pentru că exerciţiul avusese doar scopul de a deschide aripile percepţiei mele şi că, deşi zburasem pe acele aripi, atinsesem oricum patru puncte pe care nu le-aş fi atins din punctul de vedere al percepţiei mele obişnuite.

Am început să-mi adun lucrurile ca să plec. Don Genaro m-a ajutat să-mi împachetez carneţelul; l-a pus la fundul genţii.

— Acolo o să fie cald şi plăcut, a spus el şi mi-a făcut cu ochiul. Poţi fi sigur că n-o să răcească.

Apoi don Juan a părut că-şi schimbă gândul cu privire la plecarea mea şi a început să discute despre experienţa mea. Am încercat în mod automat să-mi recuperez geanta din mâinile lui don Genaro, dar el a lăsat-o să cadă pe podea înainte s-o pot lua. Don Juan vorbea cu spatele la mine. Am smuls geanta şi am căutat înfrigurat carneţelul. Don Genaro îl împachetase atât de ascuns, încât mi-a trebuit o vreme ca să-l găsesc; în cele din urmă, l-am scos şi am început să scriu. Don Juan şi don Genaro mă fixau cu privirea.

— Eşti într-o formă groaznică, a spus don Juan, râzând. Îţi cauţi carneţelul ca un beţiv care-şi caută sticla.

— Ca o mamă iubitoare care-şi caută copilul, s-a repezit don Genaro.

— Ca un preot care-şi caută crucifixul, a adăugat don Juan.

— Ca o femeie care-şi caută chiloţii, a urlat don Genaro. Şi-au continuat comparaţiile şi m-au condus la maşină prăpădindu-se de râs.

Partea a treia: Explicaţia vrăjitorilor

1. Trei martori ai „nagualului”

După ce m-am întors acasă m-am confruntat din nou cu sistematizarea notiţelor de teren. Ceea ce mă făcuseră don Juan şi don Genaro să percep devenise tot mai pregnant, pe măsură ce recapitulam cele petrecute. Totuşi, am remarcat că reacţia mea de frică şi dezorientare faţă de evenimentele prin care trecusem nu era atât de intensă ca în trecut. De multe ori am încercat să mă las pradă, aşa cum făcusem înainte, speculaţilor şi autocompătimirii; dar lipsea ceva. Avusesem, de asemenea, intenţia să scriu un număr de întrebări pe care voiam să le pun lui don Juan şi lui don Genaro sau chiar lui Pablito. Proiectul a eşuat înainte să-l fi început. Era ceva în mine care mă oprea să intru într-o stare de dezorientare şi-mi tăia cheful de a pune întrebări.

N-am încercat în mod special să mă întorc la don Juan şi don Genaro, dar nici n-am eliminat posibilitatea. Totuşi, într-o zi, fără nicio premeditare din partea mea, am simţit pur şi simplu că era timpul să-i văd.

În trecut, de fiecare dată când eram gata să plec spre Mexic, simţeam întotdeauna că aveam să-i pun lui don Juan o mie de probleme şi întrebări presante; de data asta n-aveam nimic în cap. Ca şi cum, după ce mi-am recitit notiţele, m-aş fi golit de trecut şi aş fi fost gata pentru prezentul şi activitatea lumii lui don Juan şi a lui don Genaro.

A trebuit să aştept doar câteva ore până când don Juan m-a „găsit” în piaţa unui orăşel din Mexicul Central. M-a salutat cu cea mai mare afecţiune şi a propus, ca din întâmplare, ca, înainte să ajungem la casa lui don Genaro, să le facem o vizită ucenicilor lui don Genaro, Pablito şi Nestor. Când întorceam maşina pe autostradă, el mi-a spus să fiu atent la orice lucru neobişnuit pe care îl remarcam pe drum sau pe marginea lui. L-am rugat să-mi dea detalii mai exacte despre ceea ce avea în cap.

— Nu pot, a răspuns. „Nagualul” nu are nevoie de precizări.

Am micşorat automat viteza maşinii ca răspuns la replica lui. El a râs tare şi mi-a făcut semn cu capul să continuu drumul.

Apropiindu-ne de oraşul în care locuiau Pablito şi Nestor, don Juan mi-a spus să opresc maşina. Şi-a mişcat imperceptibil bărbia şi a indicat spre nişte bolovani de mărime mijlocie aflaţi pe partea stângă a drumului.

— Iată „nagualul”, a spus.

Nu era nimeni în jur. Mă aşteptasem să-l văd pe don Genaro. Am privit din nou la bolovani, şi apoi am început să baleiez zona din jurul lor. Nu era nimic de văzut. Mi-am forţat ochii să văd ceva, vreun animal, vreo umbră, vreo formaţiune ciudată de roci, ceva neobişnuit. Am renunţat după o vreme şi m-am întors cu faţa spre don Juan. El mi-a susţinut privirea întrebătoare fără să zâmbească şi apoi mi-a împins uşor braţul cu dosul palmei, ca să mă uit iar la bolovani. I-am fixat cu privirea, apoi don Juan a ieşit din maşină şi mi-a spus să cobor şi să-l urmez, ca să-i examinez.

Am urcat pe o pantă lină vreo cincizeci-şaizeci de metri, până la baza pietrelor. El s-a oprit o clipă acolo şi mi-a şoptit în urechea dreaptă că „nagualul” mă aştepta exact în acel loc. I-am răspuns că, indiferent de cât de mult încercam, tot nu puteam distinge, erau doar rocile, câteva smocuri de rădăcini şi câţiva cactuşi. Totuşi, el a insistat că „nagualul” era acolo, aşteptându-mă.

Mi-a ordonat să mă aşez, să-mi opresc dialogul interior şi să-mi păstrez ochii focalizaţi asupra bolovanilor. S-a aşezat lângă mine şi, punându-şi gura la urechea mea dreaptă, mi-a şoptit că „nagualul” mă observase, că era acolo, deşi nu-l puteam vedea, şi că problema mea era doar una, aceea de a nu fi capabil să-mi opresc dialogul interior. Am ascultat fiecare cuvânt pe care l-a spus, într-o stare de tăcere interioară. Am înţeles totul şi, totuşi, nu eram capabil să răspund; efortul necesar pentru a gândi şi vorbi era imposibil. Reacţiile mele la comentariile lui nu

erau chiar gânduri, ci mai exact unităţi complete de senzaţii, care aveau toate înţelesurile pe care le asociez, de obicei, cu gândirea.

Mi-a şoptit că era foarte dificil să porneşti singur pe drum spre „nagual” şi că eram, într-adevăr, foarte norocos că fusesem lansat de molie şi de cântecul ei. A continuat să spună că păstrând în memorie „chemarea moliei”, o puteam aduce în ajutorul meu.

Cuvintele lui au fost ori o sugestie copleşitoare, ori eu am invocat acel fenomen perceptual pe care el îl denumea „chemarea moliei”, deoarece nici n-apucase să-mi şoptească cuvintele, că sunetul trosnit s-a şi auzit. Bogăţia tonului lui m-a făcut să mă simt ca şi cum aş fi fost într-o cameră cu ecou. Pe măsură ce sunetul a crescut în tărie sau apropiere, am remarcat, de asemenea, ca într-o stare de vis, că se mişca ceva pe bolovani. Mişcarea m-a înspăimântat atât de tare, încât imediat mi-am recâştigat luciditatea. Ochii mi s-au focalizat pe bolovani. Don Genaro stătea pe unul dintre ei. Îşi bălăngănea picioarele, lovind roca cu călcâiele, producea un sunet ritmic, care părea sincronizat cu „chemarea moliei”. Mi-a zâmbit şi mi-a făcut cu mâna. Am vrut să gândesc raţional. Aveam sentimentul, dorinţa de a-mi da seama cum a ajuns acolo, sau cum l-am văzut acolo, dar nu-mi puteam folosi deloc raţiunea. Tot ce eram în stare să fac în acele circumstanţe era să-l privesc în timp ce stătea zâmbind şi-mi făcea cu mâna.

După o clipă, părea să alunece pe bolovanul rotund. L-am văzut încordându-şi picioarele, pregătindu-şi tălpile pentru a ateriza pe pământul tare şi arcuindu-şi spatele până când aproape a atins suprafaţa lină a rocii, pentru a câştiga inerţie de alunecare. Dar în mijlocul coborârii, corpul lui s-a oprit. Am avut impresia că era lipit. A lovit de două ori cu picioarele de parcă ar fi fost în apă. Părea că încearcă să se elibereze de ceva care-l prinsese de fundul pantalonilor. Şi-a frecat fesele cu ambele mâini. Îmi dădea efectiv impresia că era serios prins. Am vrut să alerg la el şi să-l ajut, dar don Juan m-a ţinut de braţ. L-am auzit spunându-mi, pe jumătate înecat de râs: „Urmăreşte-l!

Urmăreşte-l!”

Don Genaro dădea din picioare, îşi contorsiona corpul şi şerpuia dintr-o parte în alta, de parcă ar fi scos un cui; apoi am auzit un pocnet tare şi el a alunecat, sau a fost azvârlit în locul în care stăteam eu şi don Juan. A aterizat la vreun metru şi jumătate în faţa mea, pe picioare. Şi-a frecat fesele şi a sărit în sus şi în jos într-un dans de durere, urlând obscenităţi.

— Piatra n-a vrut să-mi dea drumul şi m-a prins de fund, mi-a spus el pe un ton sfios.

M-a copleşit o senzaţie de bucurie inegalabilă. Am râs tare. Am observat că voioşia mea era la acelaşi nivel cu claritatea minţii. În acel moment, eram extrem de conştient de tot ce se afla în jurul meu. Înainte fusesem amorţit, sau cu mintea pierdută din cauza tăcerii mele interioare. Dar apoi ceva din apariţia bruscă a lui don Genaro îmi crease o stare de mare luciditate.

Câtva timp, don Genaro a mai continuat să-şi frece fesele şi să tot sară; apoi a alergat la maşina mea, a deschis portiera şi s-a urcat în spate.

M-am întors în mod automat să vorbesc cu don Juan. Nu se vedea nicăieri. Am început să-l strig tare. Don Genaro a ieşit din maşină şi a început să alerge în cerc, strigând şi el numele lui don Juan pe un ton ascuţit, frenetic. De-abia atunci, urmărindu-l, am remarcat că mă imita. Avusesem un atac atât de intens de frică, aflându-mă singur cu don Genaro, încât alergasem de vreo trei-patru ori în jurul maşinii, relativ conştient, strigând numele lui don Juan.

Don Genaro a spus că trebuia să-i luăm pe Pablito şi pe Nestor şi că don Juna ne va aştepta undeva pe drum.

După ce mi-am depăşit frica iniţială, i-am spus că eram bucuros să-l văd. El m-a tachinat referitor la reacţia mea. A spus că don Juan nu era ca un tată pentru mine, ci mai degrabă ca o mamă. A făcut câteva remarci şi calambururi foarte comice despre „mame”. Am râs atât de tare, încât n-am observat că ajunsesem la casa lui Pablito. Don Genaro mi-a spus să opresc şi a ieşit din maşină.

Pablito stătea lângă uşa casei. A venit alergând şi s-a suit în maşină lângă mine.

— Hai să mergem la Nestor, a spus, de parcă am fi fost grăbiţi.

M-am întors să mă uit la don Genaro. Nu se vedea. Pablito m-a îndemnat cu o voce rugătoare să ne grăbim.

Am condus la casa lui Nestor. Şi el aştepta lângă uşă. Am coborât din maşină. Aveam sentimentul că amândoi ştiau ce se întâmplă.

— Unde mergem? am întrebat.

— Nu ţi-a spus Genaro? m-a întrebat Pablito cu o undă de neîncredere în glas.

I-am asigurat că nici don Juan, nici don Genaro nu-mi spuseseră nimic.

— Mergem la un loc al puterii, a spus Pablito.

— Ce-o să facem acolo? am întrebat.

Amândoi au răspuns la unison că nu ştiau. Nestor a adăugat că don Genaro i-a spus să mă ghideze până acolo.

— Ai venit de la casa lui Genaro? a întrebat Pablito. Le-am spus că fusesem cu don Juan şi că l-am întâlnit pe don Genaro pe drum şi că don Juan m-a lăsat cu el.

— Unde s-a dus don Genaro? l-am întrebat pe Pablito. Dar Pablito nu ştia despre ce vorbeam. El nu-l văzuse pe don Genaro în maşina mea.

— A venit cu mine, cu maşina, la tine, am spus.

— Cred că ai avut „nagualul” în maşină, a spus Nestor pe un ton înspăimântat.

N-a vrut să stea în spate şi s-a strâns lângă Pablito.

Am condus în tăcere, cu excepţia scurtelor comenzi ale lui Nestor pentru a-mi indica drumul.

Voiam să mă gândesc la evenimentele dimineţii, dar pe undeva ştiam că orice încercare de a le explica ar fi fost o slăbiciune inutilă din partea mea. Am încercat să-i angajez pe Nestor şi pe Pablito într-o conversaţie; ei au spus că erau prea nervoşi în maşina mea şi că nu puteau vorbi. Mi-a plăcut răspunsul lor candid şi n-am mai insistat.

După mai mult de o oră de condus, am parcat maşina

pe o parte a drumului şi am urcat pe un munte abrupt. Am mers în tăcere vreo oră, cu Nestor în frunte, şi apoi ne-am oprit la baza unei stânci imense, care avea probabil peste şaizeci de metri înălţime şi era verticală. Nestor a baleiat solul cu ochii jumătate închişi, pentru a găsi un loc pe care să stăm jos. Eram perfect conştient cât era de stângaci în mişcările lui de căutare. Pablito, care era lângă mine, părea de câteva ori gata să intervină şi să-l corecteze, dar s-a abţinut şi s-a relaxat. Apoi Nestor a ales un loc, după un moment de ezitare. Pablito a oftat uşurat. Ştiam că locul ales de Nestor era cel bun, dar nu-mi puteam da seama cum de ştiam asta. De aceea m-am apucat ca de o pseudoproblemă să-mi imaginez ce loc aş fi ales dacă i-aş fi condus eu. Totuşi, nu puteam nici măcar să speculez asupra procedurii pe care aş fi urmat-o. Pablito era, în mod evident, conştient de ceea ce făceam.

— Nu poţi face asta, mi-a şoptit el.

Am râs jenat, ca şi cum aş fi fost prins cu ceva ilicit. Pablito a râs şi a spus că don Genaro mergea întotdeauna în munţi cu ei doi şi le dădea fiecăruia conducerea din când în când, aşa că ştia că nu există nicio posibilitate de a-ţi imagina care ar fi alegerea altcuiva.

— Genaro spune că motivul pentru care nu se poate face asta este că nu există decât alegeri bune sau rele, a spus. Dacă faci o alegere greşită, corpul tău ştie asta şi la fel şi corpul celuilalt; dar dacă faci o alegere bună, corpul ştie asta, se relaxează şi uită că a existat o alegere. Vezi, îţi reîncarci corpul, exact ca pe o armă, pentru următoarea alegere. Dacă vrei să-ţi foloseşti iar corpul pentru aceeaşi alegere, nu merge.

Nestor m-a privit; era, se pare, curios de faptul că luam notiţe. A dat afirmativ din cap, de parcă ar fi fost de acord cu Pablito şi apoi a zâmbit pentru prima dată. Doi dintre dinţii de sus îi avea strâmbi. Pablito a explicat că Nestor nu era rău, sau morocănos, ci doar jenat de dinţii săi şi de aceea nu râdea niciodată. Nestor a râs, acoperindu-şi gura. I-am spus că-l puteam trimite la un dentist ca să-i îndrepte dinţii. Ei s-au gândit că sugestia

mea era o glumă şi au râs ca doi copii.

— Genaro spune că trebuie să-şi depăşească singur sentimentul de ruşine, a spus Pablito. Şi apoi, Genaro spune că el e norocos; în timp ce toţi ceilalţi muşcă la fel, Nestor poate sparge un os de-a lungul cu dinţii lui strâmbi şi puternici şi poate să-ţi facă în deget o gaură ca un cui.

Nestor şi-a deschis gura şi ne-a arătat dinţii. Incisivul stâng şi caninul crescuseră lateral. El a clănţănit din dinţi şi a mârâit ca un câine. A făcut două-trei mişcări către mine. Pablito a râs.

Nu-l văzusem niciodată pe Nestor atât de deschis. În cele câteva dăţi când mai fusesem cu el, îmi dăduse impresia că era de vârstă mijlocie. În timp ce stătea acolo, zâmbind cu dinţii lui strâmbi, m-am minunat de înfăţişarea lui atât de tânără. Arăta ca cineva cu puţin trecut de douăzeci de ani.

Pablito mi-a citit iar perfect gândurile.

— Îşi pierde importanţa de sine, a spus. De aceea este mai tânăr.

Nestor a dat afirmativ din cap şi, fără să scoată vreun cuvânt, a tras un vânt foarte tare. Am fost surprins şi mi-a căzut creionul.

Pablito şi Nestor aproape au murit de râs. Când s-au calmat, Nestor a venit lângă mine şi mi-a arătat un dispozitiv artizanal şi care scotea un sunet specific când era strâns în mână. A explicat că don Genaro îi arătase cum să-l facă. Scotea mugete fine şi vibratorul putea fi orice frunză plasată într-o fantă practicată între două bucăţi de lemn, care îndeplineau rolul de compresor. Nestor a spus că tipul de sunet produs depindea de tipul de frunză folosită drept vibrator. Am vrut să-l încerc şi mi-a arătat cum să string compresoarele pentru a produce un anumit tip de sunet şi cum să le deschid pentru a produce un altul.

— La ce-l foloseşti? am întrebat.

Au schimbat amândoi o privire.

— Ăsta-i prinzătorul lui de spirite, nebunule, a spus scurt Pablito.

Tonul lui era ţâfnos, dar zâmbetul prietenos. Amândoi erau un amestec ciudat de descurajant din don Genaro şi don Juan.

Am fost absorbit de un gând îngrozitor. Oare don Juan şi don Genaro îmi jucau feste? Am avut un moment de spaimă supremă. Dar ceva mi s-a declanşat în stomac şi instantaneu am devenit iar calm. Am ştiut că Pablito şi Nestor îl foloseau pe don Juan şi don Genaro drept modele de comportament. Şi eu însumi îmi dădusem seama că mă comportam din ce în ce mai mult ca ei.

Pablito a spus că Nestor era fericit că avea un prinzător de spirite şi că el nu avea.

— Ce-o să facem aici? l-am întrebat pe Pablito. Nestor a răspuns ca şi cum i-aş fi adresat lui întrebarea.

— Genaro mi-a spus că trebuie să aşteptăm aici şi, în timp ce aşteptăm, trebuie să râdem şi să ne distrăm.

— Cât de mult crezi că trebuie să aşteptăm? am întrebat.

N-a răspuns; a dat din cap şi s-a uitat la Pablito ca şi cum l-ar fi întrebat.

— N-am idee, a răspuns Pablito.

Apoi am început o conversaţie aprinsă despre surorile lui Pablito. Nestor l-a înţepat spunând că cea mai mare avea o privire atât de rea, că era în stare să ucidă cu ochii. El a spus că lui Pablito îi era frică de ea, pentru că era atât de puternică, încât odată, furioasă, i-a smuls o mână de păr ca şi cum ar fi fost doar nişte fulgi.

Pablito a recunoscut că sora lui mai mare era o fiară, dar că „nagualul” a liniştit-o şi a adus-o pe drumul cel bun. După ce mi-a spus povestea comportării ei, mi-am dat seama că Pablito şi Nestor nu pomeneau niciodată numele lui don Juan, ci se refereau la el ca la „nagual”. Se pare că, don Juan intervenise în viaţa lui Pablito şi îi forţase toate surorile să ducă o viaţă mai armonioasă. Pablito a spus că după ce „nagualul” a terminat cu ele, au ajuns ca nişte sfinte.

Nestor a vrut să ştie ce făceam cu notiţele. Le-am explicat munca mea. Aveam senzaţia ciudată că erau

sincer interesaţi de ceea ce spuneam şi am ajuns să vorbesc despre filosofie şi antropologie. M-am simţit ridicol şi am vrut să mă opresc, dar eram cufundat în explicaţiile mele şi eram incapabil să scurtez. Aveam senzaţia tulburătoare că cei doi formau o echipă şi că mă forţau cumva la acest discurs lung. Ochii lor erau fixaţi asupra mea. Nu păreau obosiţi, sau plictisiţi.

Mă găseam în mijlocul unui comentariu, când am auzit sunetul slab al „chemării moliei”. Corpul meu s-a întărit şi n-am mai terminat propoziţia.

— „Nagualul” este aici, am spus în mod automat.

Pablito şi Nestor au schimbat o privire care mi s-a părut a exprima o reală spaimă şi au sărit lângă mine, flancându-mă. Aveau gura deschisă şi arătau ca doi copii speriaţi.

Apoi am avut o experienţă senzorială de neconceput. Urechea mea stângă a început să se mişte. Simţeam că parcă şerpuieşte singură. Mi-a întors practic capul cu o sută optzeci de grade, până când am ajuns cu faţa spre ceea ce credeam a fi estul. Capul meu s-a înclinat uşor spre dreapta; în poziţia aceea eram incapabil să detectez sunetul bogat, asemănător cu un trosnet, al „chemării moliei”. Suna de parcă ar fi fost departe, venind dinspre nord-est. O dată ce am stabilit direcţia, urechea mea a cules o mulţime incredibilă de sunete. Totuşi, nu aveam nicio posibilitate de a şti dacă ele erau amintirea unor sunete pe care le mai auzisem cândva, sau erau sunete produse chiar atunci.

Locul unde ne aflam era panta vestică şi colţuroasă a unui lanţ muntos. Spre nord-est erau pilcuri de copaci şi pete de tufişuri de munte. Urechea mea părea să culeagă zgomotul a ceva greu, care se mişca peste pietre, venind din direcţia aceea.

Nestor şi Pablito ori răspundeau reacţiilor mele, ori auzeau şi ei sunetele. Mi-ar fi plăcut să-i întreb, dar nu îndrăzneam; sau poate că eram incapabil să-mi întrerup concentrarea.

Când zgomotul a devenit mai tare, Nestor şi Pablito

s-au împins în mine. Nestor părea să fie cel care era cel mai afectat; corpul îi tremura incontrolabil. La un moment dat, braţul meu stâng a început să tremure; s-a ridicat fără voia mea, până când a ajuns la nivelul feţei şi apoi a indicat spre o zonă de tufişuri. Am auzit un sunet vibrator, sau un muget; era un sunet familiar pentru mine. Îl auzisem cu mulţi ani înainte sub influenţa unei plante psihotrope. Am detectat în tufişuri o umbră neagră gigantică. Ca şi cum tufişurile ar fi devenit treptat mai întunecate, până când s-au schimbat într-un negru copleşitor. Umbra nu avea nicio formă definită, dar se mişca. Părea că respiră. Am auzit un strigăt cutremurător, amestecat cu urletele de spaimă ale lui Pablito şi Nestor; şi tufişurile, sau forma întunecată în care se transformaseră, au zburat spre noi.

Nu mi-am putut menţine calmul. Cumva, ceva în mine se poticnea. Forma aceea a planat întâi asupra noastră, apoi ne-a cuprins. Lumina în jurul nostru a devenit opacă. Era ca şi cum soarele ar fi apus. Sau ca şi cum dintr-o dată ar fi coborât asfinţitul. Am simţit capetele lui Nestor şi Pablito sub braţele mele; le-am cuprins într-o mişcare inconştientă şi protectoare şi am căzut învârtindu-mă pe spate.

Totuşi, n-am atins solul pietros, pentru că doar peste o clipă stăteam în picioare şi eram flancat de Pablito şi Nestor. Amândoi, deşi mai înalţi decât mine, păreau să se fi scurtat; arcuindu-şi spatele şi picioarele, ei erau efectiv mai scunzi decât mine şi se potriveau să stea sub braţele mele.

Don Juan şi don Genaro se găseau în picioare în faţa noastră. Ochii lui don Genaro străluceau ca ochii unei pisici noaptea. Ochii lui don Juan aveau şi ei aceeaşi strălucire. Nu-l văzusem niciodată pe don Juan astfel. Era cu adevărat înfricoşător. Mai mult decât don Genaro. Părea mai tânăr şi mai puternic decât de obicei. Privind la amândoi, am avut senzaţia înnebunitor de îngrozitoare că nu erau oameni ca mine.

Pablito şi Nestor au gemut încet. Apoi don Genaro a

spus că eram ca imaginea Sfintei Treimi. Eu eram tatăl, Pablito era Fiul şi Nestor era Sfântul Duh. Don Juan şi don Genaro au râs pe un ton bubuitor. Pablito şi Nestor au zâmbit resemnaţi.

Don Genaro a spus că trebuia să ne despărţim, pentru că îmbrăţişările erau permise doar între bărbaţi şi femei, sau între un bărbat şi măgarul lui.

Apoi mi-am dat seama că stăteam în acelaşi punct în care fusesem înainte şi că nu căzusem pe spate, aşa cum crezusem. De fapt, Nestor şi Pablito erau şi ei în acelaşi punct în care se aflaseră.

Don Genaro le-a făcut semn lui Pablito şi lui Nestor cu o mişcare a capului, iar don Juan mie ca să-i urmez. Nestor a luat-o înainte şi a indicat un loc pentru mine şi altul pentru Pablito. Ne-am aşezat pe o linie, aflată la vreo cincizeci de metri de locul unde don Juan şi don Genaro stăteau nemişcaţi la baza stâncii. Continuând să-i fixez, ochii mei şi-au schimbat involuntar modul de a privi. Am ştiut că-i încrucişasem în mod sigur, pentru că acum vedeam patru forme. Apoi imaginea stângă a lui don Juan s-a suprapus peste imaginea dreaptă a lui don Genaro; rezultatul amestecului a fost că vedeam o fiinţă irizată stând în picioare între don Juan şi don Genaro. Nu era un om aşa cum se văd, de obicei, oamenii. Era mai degrabă o minge de foc alb; era acoperită cu ceva ca nişte fibre de lumină. Am dat din cap; imaginea dublă s-a risipit şi, totuşi, imaginea lui don Juan şi don Genaro ca fiinţe luminoase a persistat. Vedeam două obiecte luminoase ciudat de alungite. Arătau ca două mingi de fotbal albe şi irizate, cu fibre, fibre care aveau o lumină proprie.

Cele două fiinţe luminoase au tremurat; am văzut efectiv fibrele lor tremurând şi apoi au dispărut din vedere. Au fost trase de un filament lung, o urzeală care părea că a ţâşnit din vârful stâncii. Senzaţia pe care am avut-o era că o rază lungă de lumină, sau o linie luminoasă se lăsase din vârful stâncii şi i-a ridicat. Am perceput secvenţa cu ochii şi cu corpul.

Am mai fost în stare să remarc şi nişte inegalităţi

enorme în modul meu de percepţie, dar eram incapabil să reflectez la ele cum aş fi făcut-o în mod normal. Astfel, eram conştient că priveam direct la baza stâncii şi, totuşi, îi vedeam pe don Juan şi don Genaro pe vârful ei, ca şi cum aş fi înclinat capul cu patruzeci şi cinci de grade.

Voiam să-mi fie frică, poate să-mi acopăr faţa şi să plâng, sau să reacţionez cumva într-un mod obişnuit. Dar se părea că eram blocat. Dorinţele mele nu erau gânduri, aşa cum cunosc eu gândurile, de aceea ele nu puteau induce răspunsul emoţional pe care eram obişnuit să-l folosesc.

Don Juan şi don Genaro au sărit la sol. Am simţit că au făcut asta judecând după senzaţia epuizantă de cădere care mi se instalase în stomac.

Don Genaro a rămas acolo unde aterizase, dar don Juan a venit spre noi şi s-a aşezat în spatele meu, în dreapta mea. Nestor era ghemuit; picioarele le avea strânse la stomac; bărbia o ţinea în palme; se sprijinea cu antebraţele de coapse. Pablito stătea jos, cu corpul uşor înclinat înainte, ţinându-şi mâinile pe stomac. Apoi am observat că-mi ţineam antebraţele peste regiunea ombilicală şi mă ţineam de pielea din părţi. Mă prinsesem atât de tare, încât mă durea pielea.

Don Juan a vorbit în şoaptă, adresându-se tuturor:

— Trebuie să vă fixaţi privirea asupra „nagualului”, a spus. Toate gândurile şi cuvintele trebuie îndepărtate.

A repetat asta de cinci-şase ori. Vocea lui era ciudată, necunoscută pentru mine; îmi dădea efectiv senzaţia solzilor de pe pielea unei şopârle. Comparaţia aceasta era o senzaţie, nu un gând conştient. Fiecare dintre cuvintele lui părea jupuit, ca solzii, atât de straniu era ritmul din ele; sunau înăbuşite, seci, ca o tuse uşoară; un murmur ritmic transformat într-o comandă.

Don Genaro stătea nemişcat. Fixându-l cu privirea, n-am putut să-mi menţin conversia imaginii şi ochii mi s-au încrucişat involuntar. În starea aceea, am observat iar o luminozitate ciudată în corpul lui don Genaro. Ochii mei au început să se închidă, sau să se umezească. Don Juan a

venit în ajutorul meu. L-am auzit ordonându-mi să nu-mi încrucişez ochii. Am simţit o atingere uşoară pe cap. Mă lovise, se pare, cu o pietricică. Am văzut pietricica rostogolindu-se de două ori lângă o piatră de lângă mine. El trebuie să-i fi lovit şi pe Nestor şi Pablito; am auzit sunetul altor pietricele care se loveau de roci.

Don Genaro a adoptat o poziţie ciudată de dans. Avea genunchii uşor îndoiţi, braţele întinse lateral, cu degetele răsfirate. Părea gata să se învârtească; de fapt, s-a răsucit pe jumătate şi apoi a fost tras în sus. Am perceput clar că a fost înălţat de firul unei undite uriaşe, care i-a ridicat corpul până în vârful stâncii. Percepţia mea despre această mişcare a fost un amestec ciudat de senzaţii fizice şi vizuale. Pe jumătate am văzut şi pe jumătate am simţit cum zbura spre vârf. Exista ceva care se vedea sau se simţea ca o linie sau ca o rază de lumină aproape imperceptibilă, şi acest ceva îl trăgea în sus. N-am văzut acest zbor al său aşa cum aş urmări zborul unei păsări cu ochii mei. Nu era o succesiune liniară în mişcarea lui. N-a trebuit să-mi ridic capul pentru a-l păstra în câmpul vizual. Am văzut linia trăgându-l, apoi i-am simţit mişcarea în corp, sau cu corpul, şi apoi, în clipa următoare, el se găsea chiar pe vârful stâncii, la zeci de metri.

După câteva minute a sărit. Am simţit căderea lui şi am gemut involuntar.

Don Genaro şi-a repetat de încă trei ori acţiunea. De fiecare dată, percepţia mea era orientată. În timpul ultimului lui salt în sus am putut distinge efectiv o serie de linii care emanau din partea mediană a corpului său şi ştiam că era gata să coboare, sau să urce, judecind după modul în care se mişcau liniile corpului său. Când era gata să sară în sus, liniile se înclinau în sus; când se pregătea să sară la sol apăreau invers: liniile se înclinau în afară şi în jos.

După al patrulea salt, don Genaro a venit la noi şi s-a aşezat în spatele lui Nestor şi Pablito. Apoi don Juan s-a mutat în faţă şi s-a plasat pe locul unde fusese mai înainte don Genaro. A stat o vreme nemişcat. Don Genaro le-a dat

câteva instrucţiuni scurte lui Nestor şi lui Pablito. N-am înţeles ce-a spus. Le-am aruncat o privire şi am observat că fiecare îşi pusese o piatră pe zona ombilicală. Mă întrebam dacă să fac şi eu la fel, când el mi-a spus că precauţia nu se aplica şi la mine, dar, oricum, trebuia să am o pietricică la îndemână, în caz că mi se făcea rău. Don Genaro a făcut o mişcare cu bărbia, indicând că trebuia să privesc la don Juan, apoi a spus ceva ininteligibil; a repetat şi, deşi n-am înţeles cuvintele lui, am ştiut că era mai mult sau mai puţin aceeaşi formulă pe care o spusese don Juan. Cuvintele nu contau cu adevărat; ci ritmul, uscăciunea tonului, ca de tuse. Am avut certitudinea că orice limbaj ar fi folosit don Genaro, ar fi fost mai potrivit decât spaniola, datorită nivelului de staccato al ritmului.

Don Juan a făcut exact ce a făcut iniţial don Genaro, dar în loc să sară în sus, se învârtea ca un gimnast. Într-un mod semiconştient, mă aşteptam să aterizeze iar pe picioare. N-a făcut-o. Corpul lui a continuat să se rotească la câţiva metri deasupra solului. La început cercurile erau foarte repezi, dar apoi s-au încetinit. De unde eram, vedeam corpul lui don Juan atârnând, aşa cum se întâmplase şi cu don Genaro, de o lumină ca un filament. S-a rotit încet, ca să ne lase timp să-l vedem bine. Apoi a început să urce; a câştigat altitudine, până când a ajuns pe vârful stâncii. Don Juan plutea efectiv, de parcă n-ar fi avut greutate. Întoarcerile lui erau lente şi evocau imaginea unui astronaut în spaţiu, rotindu-se în stare de imponderabilitate.

Am ameţit urmărindu-l. Senzaţia mea de ameţeală părea că l-a declanşat şi a început să se rotească cu viteză mai mare. S-a îndepărtat de stâncă şi, pe măsură ce creştea în viteză, mi se făcea rău. Am luat o piatră şi mi-am pus-o pe stomac. Am presat-o de corp cât de tare am putut. Atingerea ei m-a liniştit puţin. Faptul că am luat piatra şi am ţinut-o lipită de corp mi-a permis un moment de linişte. Deşi nu-mi luasem ochii de la don Juan, îmi întrerupsesem concentraţia. Înainte să mă întind după piatră, am simţit că viteza pe care o acumulase corpul lui plutitor îi tulbura

puţin imaginea; arăta ca un disc ce se rotea şi, apoi, ca o lumină care se învârtea. După ce mi-am pus piatra pe corp, viteza lui s-a diminuat; arăta ca o pălărie plutind în aer, ca un zmeu care tresărea înainte şi înapoi.

Mişcarea zmeului era şi mai deranjantă. Ameţeala m-a cuprins într-un mod incontrolabil. Am auzit un fâlfâit de aripi de păsări şi, după o clipă de incertitudine, am ştiut că evenimentul se terminase.

Mă simţeam atât de rău şi de extenuat, încât m-am întins să mă culc. Am deschis ochii când m-a tras cineva de braţ. Era Pablito. Mi-a vorbit pe un ton frenetic şi mi-a spus că nu aveam voie să adorm, pentru că vom muri cu toţii. A insistat că trebuia să plecăm imediat, chiar dacă era să ne târâm în patru labe. Şi el părea extenuat fizic. De fapt, crezusem că trebuia să petrecem noaptea acolo. Ideea de a merge în întuneric până la maşina mea mi se părea groaznică. Am încercat să-l conving pe Pablito, care devenea tot mai frenetic. Lui Nestor îi era atât de rău, încât era indiferent.

Pablito s-a aşezat, într-o stare de disperare totală. Am făcut un efort ca să-mi organizez gândurile. Se lăsase deja întunericul, deşi era destulă lumină ca să distingem pietrele. Liniştea era desăvârşită şi calmantă. M-am bucurat pe deplin de acest moment, dar dintr-o dată corpul meu a tresărit; am auzit sunetul distant al unei ramuri rupte. M-am întors automat spre Pablito. El părea să ştie ce se întâmpla cu mine. L-am prins pe Nestor de subsuori şi l-am săltat. L-am tras cu noi şi am alergat. El era, se pare, singurul care cunoştea drumul. Ne dădea din timp în timp scurte comenzi.

Nu eram atent la ceea ce făceam. Atenţia mea se concentra pe urechea mea stângă, care părea să fie o unitate independentă de restul corpului. Un sentiment anume din mine mă forţa să mă opresc des şi să baleiez împrejurimile cu urechea. Ştiam că ne urmărea ceva. Era ceva masiv; zdrobea pietrele pe măsură ce înainta.

Nestor şi-a recăpătat un anumit grad de luciditate şi mergea singur, ţinându-se, uneori, de braţul lui Pablito.

Am ajuns la un grup de copaci. Era deja complet întuneric. Am auzit un sunet brusc şi extrem de puternic, de trosnitură. Era ca trosnetul unui bici uriaş care atingea vârfurile copacilor. Simţeam o undă fremătând pe deasupra capetelor noastre.

Pablito şi Nestor au ţipat şi au întins-o de acolo în mare viteză. Voiam să-i opresc. Nu eram sigur că puteam alerga în întuneric. Dar în clipa aceea am auzit şi am simţit o serie de respiraţii grele chiar în spatele meu. Frica mea era indescriptibilă.

Am alergat toţi trei până la maşină. Nestor ne-a călăuzit într-un mod necunoscut.

Mă gândeam că trebuia să-i las pe fiecare la casa lui şi apoi să merg la un hotel în oraş. Nu m-aş fi dus la casa lui don Genaro pentru nimic în lume; dar Nestor nu voia să părăsească maşina şi nici eu, nici Pablito. Am ajuns la casa lui Pablito. El l-a trimis pe Nestor să cumpere nişte bere şi Cola, în timp ce mama şi surorile lui ne pregăteau ceva de mâncare. Nestor a făcut o glumă şi a întrebat dacă ar putea fi escortat de sora mai mare a lui Pablito pentru cazul în care ar fi fost atacat de beţivi sau de câini. Pablito a râs şi mi-a spus că el fusese predestinat să aibă grijă de Nestor.

— Cine ţi l-a încredinţat? am întrebat.

— Puterea, bineînţeles! a răspuns. Cândva, Nestor era mai bătrân decât mine, dar Genaro i-a făcut ceva şi acum este mult mai tânăr. Ai văzut asta, nu-i aşa?

— Ce i-a făcut don Genaro? am întrebat.

— Ştii, l-a făcut iar copil. El era prea important şi prea greoi. Ar fi murit dacă n-ar fi întinerit.

Era ceva cu adevărat candid şi afectuos la Pablito.

Simplitatea explicaţiei lui era copleşitoare pentru mine. Nestor era într-adevăr mai tânăr; nu numai că arăta mai tânăr, dar şi acţiona ca un copil inocent. Ştiam fără nicio urmă de îndoială că el se simţea sincer copil.

— Am grijă de el, a continuat Pablito. Genaro spune că este o onoare să ai grijă de un luptător. Nestor este un luptător minunat.

Ochii lui străluceau, ca ai lui don Genaro. M-a bătut viguros pe spate şi a râs.

— Urează-i noroc, Carlito, a spus. Urează-i noroc. Eram foarte obosit. Simţeam un impuls ciudat de tristeţe fericită. I-am răspuns că veneam dintr-un loc unde oamenii îşi urau foarte rar unul altuia noroc, dacă o făceau vreodată.

— Ştiu, a răspuns. Acelaşi lucru s-a întâmplat şi cu mine. Dar acum sunt un luptător şi-mi pot permite să-i urez succes.

2. Strategia unui vrăjitor

Don Juan era acasă la don Genaro când am ajuns acolo, spre prânz. L-am salutat.

— Hei, ce s-a întâmplat cu tine? Eu şi Genaro te-am aşteptat toată noaptea.

Ştiam că glumea. Mă simţeam uşor şi fericit. Refuzasem în mod sistematic să reflectez la ce mi se întâmplase cu o zi înainte. Totuşi, în acel moment, curiozitatea mea era incontrolabilă şi l-am întrebat despre asta.

— Oh, a fost o simplă demonstraţie a tuturor lucrurilor pe care trebuia să le ştii înainte de a afla explicaţia vrăjitorilor. Ceea ce ai făcut ieri l-a determinat pe Genaro să simtă că ai adunat destulă putere personală pentru a afla adevărata problemă. Evident că i-ai urmat sugestiile. Ieri ţi-ai lăsat aripile percepţiei să se desfăşoare. Erai rigid, dar, totuşi, ai perceput toate venirile şi plecările „nagualului”; cu alte cuvinte, ai „văzut”. Ai confirmat, de asemenea, ceva care în acest moment este chiar mai important decât „vederea” şi asta a fost faptul că acum îţi poţi plasa atenţia ferm asupra „nagualului”. Şi asta este ceea ce va decide viitorul ultimei probleme, explicaţia vrăjitorilor.

Tu şi Pablito veţi intra în acelaşi timp în ea. Este un cadou al puterii să fii însoţit de un luptător atât de pur.

Asta părea să fie tot ce voia să spună. După o vreme

l-am întrebat despre don Genaro.

— E pe-aici, a răspuns. S-a dus în tufişuri să facă munţii să se cutremure.

În acel moment am auzit un zumzet îndepărtat, ca o furtună înăbuşită.

Don Juan m-a privit şi a râs.

Mi-a făcut semn să mă aşez şi m-a întrebat dacă am mâncat. Mâncasem, de aceea mi-a luat carneţelul şi m-a condus la locul preferat al lui don Genaro.

— Acum am nevoie de toată atenţia ta, a spus. Atenţie în sensul pe care îl cunosc vrăjitorii: o adevărată pauză, pentru a lăsa explicaţia vrăjitorilor să te cuprindă complet. Ne aflăm la sfârşitul sarcinii noastre; toate instrucţiunile necesare ţi s-au dat şi acum trebuie să stai, să priveşti înapoi şi să reconsideri paşii făcuţi. Vrăjitorii spun că acesta este singurul mijloc de a-ţi consolida cunoştinţele. Aş fi preferat să-ţi spun asta la locul tău de putere, dar Genaro este binefăcătorul tău şi punctul lui e cel mai bun pentru tine în clipa asta.

Ceea ce numea el „locul meu de putere” era un vârf de deal aflat în deşertul din Mexicul de Nord, pe care mi-l arătase cu câţiva ani mai devreme şi pe care mi-l dăruise.

— Trebuie să te ascult doar, fără să iau notiţe? am întrebat.

— Acesta este un adevărat truc, a răspuns. Pe de o parte, am nevoie de toată atenţia ta şi, pe de altă parte, trebuie să fii calm şi convins. Singurul mod pentru tine de a fi relaxat este să scrii, deci este momentul să dai la iveală toată puterea ta personală şi să realizezi această sarcină imposibilă, de a fi tu însuţi, fără a fi tu însuţi.

Şi-a lovit coapsa şi a râs.

— Ţi-am spus deja că eu mă ocup de „tonalul” tău şi că Genaro se ocupă de „nagual”, continuă el. A fost de datoria mea să te ajut în orice problemă privind „tonalul” şi tot ce am făcut pentru tine, sau tot ce ţi-am spus, a fost în vederea definitivării unei probleme, sarcina de a curăţa şi a reorganiza insula „tonalului” tău. Asta este sarcina mea ca profesor. Problema lui Genaro, ca binefăcător al

tău, este să-ţi prezinte demonstraţii de necontestat ale „nagualului” şi să-ţi arate cum să-l foloseşti.

— Ce înţelegi prin a curăţa şi a reorganiza insula „tonalului”.

— Vreau să spun schimbarea totală de care ţi-am spus încă din ziua în care ne-am văzut prima oară. Ţi-am spus de nenumărate ori că era nevoie de o schimbare drastică, dacă voiai să reuşeşti pe drumul cunoaşterii. Schimbarea nu este o schimbare de dispoziţie, de atitudine, sau de vigilenţă; schimbarea aduce după sine transformarea insulei „tonalului”. Tu ai dus la capăt acest lucru.

— Crezi că m-am schimbat? am întrebat. A ezitat şi a râs sănătos.

— Eşti la fel de prost ca întotdeauna. Şi, totuşi, nu eşti acelaşi. Înţelegi ce vreau să spun?

Mi-a imitat modul meu de a lua notiţe şi a spus că-i lipsea don Genaro, care s-ar fi distrat de absurditatea de a consemna explicaţia vrăjitorilor.

— La un anumit moment, profesorul trebuie să-i spună elevului că au sosit la o intersecţie finală. A spune asta înseamnă totuşi să greşim. În opinia mea, nu există un punct final, niciun pas final. Şi, deoarece, nimic nu are un pas final, n-ar trebui să fie niciun secret despre nicio parte a noastră ca fiinţe luminoase. Puterea personală decide cine poate sau cine nu poate să profite de o revelaţie; experienţa mea cu semenii noştri mi-a demonstrat că foarte, foarte puţini dintre ei sunt dispuşi să asculte; iar dintre cei puţini care ascultă, şi mai puţini încă sunt dispuşi să acţioneze pe baza celor auzite; iar dintre cei care sunt dispuşi să acţioneze, sunt încă şi mai puţini cei care au destulă putere personală pentru a profita de faptele lor. Deci, problema secretului explicaţiei vrăjitorilor ajunge să fie o problemă de rutină, probabil o rutină la fel de stupidă ca oricare alta.

În orice caz, acum ştii despre „tonal” şi „nagual”, care sunt esenţa explicaţiei vrăjitorilor. Să ştii despre ele pare să fie un pericol. Stăm aici, discutând inocent despre

ele, ca şi cum ar fi doar un subiect oarecare de discuţie. Tu eşti calm când scrii, aşa cum ai făcut-o de ani de zile. Scena din jurul nostru este o imagine a calmului. E destul de târziu după-amiaza, ziua e frumoasă, munţii din jurul nostru ne înconjoară ca un cocon protector. Nu trebuie să fii un vrăjitor pentru a realiza că acest loc, care demonstrează puterea personală a lui Genaro şi perfecţiunea sa, este cel mai bun fundal pentru a-ţi deschide uşa. Dar înainte de a ne aventura dincolo de acest punct, se cere o avertizare; un profesor trebuie să fie onest şi să-şi avertizeze discipolul că inocenţa şi tihna momentului sunt doar un miraj, că în faţa lui se află un abis fără fund şi că, o dată ce se deschide uşa, nu mai există nicio cale de a o închide.

A făcut o mică pauză.

Mă simţeam uşor şi fericit; din locul de predilecţie al lui don Genaro, aveam o privelişte cuprinzătoare. Don Juan avea dreptate; ziua şi peisajul erau mai mult decât frumoase. Aş fi vrut să mă îngrijoreze atenţionările sale, dar, totuşi, liniştea din jurul meu îmi atrăgea toată atenţia şi mi-am dat seama că speram că vorbea doar despre nişte pericole metaforice.

Don Juan a început să vorbească din nou.

— Anii grei de antrenament sunt doar o pregătire pentru devastatoarea întâlnire a luptătorului cu…

A făcut o pauză, ne-a privit pe furiş şi a chicotit.

— …cu orice există acolo, dincolo de acest punct, a completat.

L-am rugat să fie mai explicit în legătură cu afirmaţiile prevestitoare.

— Explicaţia vrăjitorilor, care nu seamănă deloc cu o explicaţie, e letală. Pare simpatică şi inofensivă, dar imediat ce luptătorul intră în contact cu ea, îi dă o lovitură pe care nimeni n-o poate para.

A izbucnit într-un hohot de râs.

— Deci, pregăteşte-te pentru orice, dar nu te grăbi şi nu te speria. Nu mai ai timp şi, totuşi, eşti înconjurat de eternitate. Ce paradox pentru „raţiunea” ta!

Don Juan s-a ridicat. A îndepărtat frunzele şi ţărâna de pe o suprafaţă ca o cupă şi s-a aşezat confortabil, cu spatele la piatră, cu faţa spre nord-est. Mi-a arătat un alt loc unde puteam sta confortabil. Eram în stânga lui, de asemenea cu faţa spre nord-est. Piatra era caldă şi-mi dădea un sentiment de linişte, de protecţie. Era o zi formidabilă; un vânt uşor făcea arşiţa după-amiezii foarte plăcută. Mi-am scos pălăria, dar don Juan a insistat să o ţin pe cap.

— Acum eşti cu faţa spre locul tău de putere. Acesta este un sprijin care-ţi poate folosi. Astăzi ai nevoie de tot sprijinul pe care-l poţi obţine. Pălăria ta poate fi unul dintre ele.

— De ce mă avertizezi, don Juan? Ce se va întâmpla?

— Ceea ce se va întâmpla aici astăzi depinde de faptul dacă ai sau nu destulă putere personală pentru a-ţi concentra întreaga atenţie asupra aripilor percepţiei tale, a spus.

Ochii i-au sticlit. Părea să fie mai excitat decât îl văzusem vreodată. Mi-am dat seama că era ceva neobişnuit în vocea lui, probabil o surescitare neobişnuită.

A spus că ocazia cerea ca el să recapituleze fiecare pas pe care îl făcuse în lupta dusă pentru a curăţa şi reorganiza insula „tonalului” meu, chiar acolo, în locul de predilecţie al binefăcătorului meu. Recapitularea sa a durat aproape cinci ore şi a fost foarte meticuloasă. într-o manieră clară şi deschisă, el mi-a făcut o descriere succintă a tot ceea ce făcuse din prima zi în care ne întâlniserăm. Era ca şi cum s-ar fi ridicat un zăgaz. Revelaţiile lui m-au luat cu totul pe nepregătite. M-am obişnuit să fiu un scormonitor agresiv; de aceea, a-l vedea pe don Juan – pe care, de obicei, nu-l prea trăgea inima spre explicaţii – elucidând problemele învăţămintelor sale într-o manieră atât de academică era tot atât de uimitor ca şi a-l vedea purtând un costum în Mexico City. Controlul limbajului, coordonarea perfectă, alegerea cuvintelor erau atât de neobişnuite, încât nu aveam posibilitatea de a le da vreo explicaţie raţională. El a spus că în acest moment

profesorul trebuie să vorbească fiecărui luptător în termeni exclusivi, că modul în care-mi vorbea şi claritatea expresiei sale erau o parte din ultimul său truc, că doar la sfârşit va avea sens pentru mine tot ceea ce-mi povestea. A vorbit fără întrerupere, până când şi-a terminat discursul recapitulativ. Am scris tot ceea ce a spus fără să fac niciun efort de concentrare.

— Voi începe prin a-ţi spune că un profesor nu-şi caută ucenicii şi nimeni nu poate solicita cunoaşterea; întotdeauna este vorba de o prevestire care îţi indică ucenicul. Un luptător care poate fi în poziţia de a deveni profesor, trebuie să fie în alertă pentru a putea prinde centimetrul său cub de şansă. Eu te-am „văzut” exact înainte să ne întâlnim; aveai un „tonal” bun, ca fata aceea pe care am întâlnit-o în Mexico City. După ce te-am „văzut”, am aşteptat, exact aşa cum am făcut cu fata aceea atunci, în parc. Ea a trecut fără să ne dea vreo atenţie. Dar tu mi-ai fost adus de un om care îndruga vorbe fără sens. Ai rămas acolo, cu faţa la mine, îndrugând tot prostii. Am ştiut că trebuia să acţionez repede şi te-am prins în capcană; tu însuţi ai fi făcut la fel, dacă fata aceea ar fi vorbit cu tine. Ceea ce am făcut a fost să te înşfac cu „voinţa” mea.

Don Juan se referea la modul extraordinar în care mă privise în ziua aceea în care ne-am întâlnit. Îşi fixase privirea asupra mea şi avusesem un sentiment inexplicabil de vid, de amorţeală. Nu puteam găsi nicio explicaţie logică pentru reacţia mea şi am crezut întotdeauna că, după prima noastră întâlnire, m-am întors să-l văd pentru că am fost obsedat de acea privire.

— Acesta a fost un mod rapid de a te prinde. A fost o lovitură directă asupra „tonalului” tău. L-am ameţit, focalizându-mi „voinţa” asupra lui.

— Cum ai făcut asta? am întrebat.

— Privirea luptătorului este plasată în ochiul drept al celeilalte persoane. Şi ceea ce face, este să-şi oprească dialogul interior, apoi „nagualul” iese la suprafaţă; din asta apare pericolul manevrei. Oricând domină „nagualul”,

chiar dacă este doar pentru un moment scurt, senzaţia pe care o are corpul nu poate fi descrisă în niciun chip. Ştiu că ai petrecut ore în şir încercând să-nţelegi ce-ai simţit şi că din ziua aceea nu ai reuşit. În schimb, eu am reuşit ceea ce urmăream. Te-am atras.

I-am explicat că amintirea acelei priviri o păstram încă vie în memorie.

— Privitul în ochiul drept al cuiva nu este o privire fixă. Este mai degrabă o prindere viguroasă pe care o faci prin ochiul celuilalt. Cu alte cuvinte, prinzi ceva care se află în spatele ochiului. Trebuie să ai senzaţia fizică că ţii ceva cu „voinţa” ta.

S-a scărpinat în cap, împingându-şi pălăria pe ochi.

— Bineînţeles, ăsta e doar un fel de-a spune. Un mod de a explica nişte senzaţii fizice ciudate.

Mi-a spus să stau jos, să mă opresc din scris şi să-l privesc. M-a anunţat că-mi va agăţa uşor „tonalul” cu „voinţa” lui. Senzaţia pe care am trăit-o a fost o repetare a ceea ce simţisem în ziua în care ne-am întâlnit şi cu alte ocazii, când don Juan m-a făcut să simt că ochii lui mă atingeau pur şi simplu, în sens fizic.

— Dar cum faci să simt că mă atingi, don Juan? Ce faci de fapt?

— Nu se poate descrie ceea ce faci. Ceva sare înainte de undeva de sub stomac; acel ceva are direcţie şi poate fi focalizat pe orice.

Am simţit iar ceva ca nişte pensete uşoare, care se prindeau undeva, într-o parte nedefinită a mea.

— Funcţionează doar când luptătorul învaţă să-şi focalizeze „voinţa”, a explicat don Juan, după ce şi-a mutat privirea. Nu se poate exersa, de aceea nu ţi-am recomandat şi nu te-am încurajat s-o foloseşti. La un moment dat în viaţa fiecărui luptător, pur şi simplu se întâmplă. Nimeni nu ştie exact cum.

A rămas tăcut o vreme. M-am simţit extrem de neliniştit. Don Juan a început, brusc, să vorbească iar.

— Secretul constă în ochiul stâng. Pe măsură ce luptătorul progresează pe drumul cunoaşterii, ochiul său

stâng poate vedea totul. De obicei, ochiul stâng al unui luptător are o comportare ciudată; uneori stă tot timpul încrucişat, sau devine mai mic decât celălalt, sau mai mare, oricum diferit.

M-a privit şi a pretins că-mi examinează în fugă ochiul stâng. A clătinat din cap dezaprobator şi a ţâţâit.

— O dată ce ucenicul a fost agăţat, începe instrucţia. Prima problemă a profesorului este să introducă ideea că lumea pe care o vedem este doar o descriere, un punct de vedere asupra lumii. Fiecare efort al profesorului este folosit pentru a demonstra asta ucenicului. Dar a accepta acest lucru pare să fie unul dintre cele mai grele lucruri pe care-l poţi face; noi ne complacem în situaţia de a avea imaginea noastră proprie despre lume, care ne face să acţionăm şi să simţim ca şi cum am cunoaşte totul despre ea. Profesorul, de la prima sa acţiune, îi cere să oprească acest mod de vedere. Vrăjitorii îi spun oprirea dialogului interior, de aceea ei sunt convinşi că este cea mai importantă tehnică pe care o poate învăţa un ucenic.

Pentru a putea opri vederea lumii pe care o cunoaştem, nu e de ajuns doar să vrei, sau să iei o decizie. Ai nevoie de o problemă practică; această problemă se numeşte adevăratul mod de a merge. Asta pare foarte uşor şi fără sens. Ca tot ceea ce posedă putere în sau prin el însuşi, adevăratul mod de a merge nu atrage atenţia. L-ai înţeles şi acceptat, cel puţin de câţiva ani, ca pe un mod curios de purtare. Nu ţi-ai dat seama până recent că ăsta este singurul mod de a opri dialogul interior.

— Cum reuşeşte adevăratul mod de a merge să-ţi oprească dialogul intern?

— Plimbându-te într-un anumit mod, saturezi „tonalul”. Îl îneci. Vezi, atenţia „tonalului” trebuie să fie plasată asupra creaţiilor sale. De fapt, este acea atenţie care creează ordinea în lume din capul locului; astfel, „tonalul” trebuie să fie atent la elementele lumii sale pentru a o putea susţine şi trebuie în primul rând să reţii viziunea lumii ca dialog interior.

A continuat că adevăratul mod de a merge este doar

un subterfugiu. Luptătorul, întâi prin îndoirea degetelor, atrage atenţia asupra braţelor; apoi, privind fără să focalizeze ochii, la un punct în faţa sa aflat pe un semicerc care începe de la vârful picioarelor şi se termină deasupra orizontului, inundă „tonalul” cu informaţie. „Tonalul”, fără relaţia sa directă cu elementele descrierii sale, este incapabil să mai discute cu el însuşi, astfel că devine tăcut. Don Juan a explicat faptul că poziţia degetelor nu contează deloc, că singura preocupare este să atragi atenţia asupra braţelor, îndoind degetele în diverse feluri neobişnuite, şi că cel mai important lucru este maniera în care ochii, fiind menţinuţi nefocalizaţi, prind un număr enorm de obiecte ale lumii, fără a le clarifica. El a adăugat că în această stare ochii sunt capabili să surprindă detalii care sunt neobservate la o vedere obişnuită.

— Împreună cu adevăratul mod de a mergea, continuă don Juan, un profesor trebuie să-l înveţe pe ucenic o altă posibilitate, care e mai subtilă: posibilitatea de a acţiona fără a crede, fără a aştepta recompense, de a reacţiona de dragul acţiunii. Nu exagerez dacă-ţi spun că succesul profesorului depinde de cât de bine şi cât de armonios îşi ghidează ucenicul în acest domeniu.

I-am spus lui don Juan că nu ţineam minte să fi discutat vreodată despre a „acţiona de dragul acţiunii” ca despre o tehnică aparte; tot ce-mi puteam aminti erau comentariile sale constante, dar vagi despre asta.

El a râs spunând că această manevră a fost atât de subtilă, încât a trecut pe lângă mine în acea zi. Apoi mi-a amintit despre toate glumele fără sens pe care le făcea când eram acasă la el. Lucruri absurde, ca de exemplu, aranjarea lemnelor de foc în diverse moduri, înconjurarea casei cu un lanţ neîntrerupt de cercuri concentrice trase în ţărână cu degetul meu, mutarea tufişurilor dintr-un loc într-altul şi altele. Sarcinile includeau, de asemenea, lucruri pe care trebuia să le fac singur acasă, de exemplu să port o şapcă neagră sau să leg întâi pantoful stâng, sau să-mi leg cureaua de la stânga la dreapta.

Motivul pentru care nu le-am considerat decât glume

era că el îmi spunea în mod invariabil să uit despre ele după ce-mi intrau în obişnuinţă.

În timp ce recapitulam toate sarcinile pe care mi le dăduse, mi-am dat seama că în momentul în care m-a convins să realizez aceste sarcini fără sens, mi-a inoculat ideea de a nu aştepta recompense în schimb.

— Oprirea dialogului interior este totuşi cheia spre lumea vrăjitorilor, spuse. Restul activităţilor sunt doar trucuri; tot ceea ce fac ele este să accelereze efectul opririi dialogului interior.

Apoi a spus că erau două activităţi majore, sau tehnici, folosite pentru a accelera oprirea dialogului interior: ştergerea istoriei personale şi „visatul". Mi-a amintit că pe la începutul uceniciei îmi dăduse un număr de metode specifice pentru a-mi schimba „personalitatea". Îmi notasem asta în notiţe şi uitasem de ele ani de zile, până când mi-am dat seama de importanţa lor. Aceste metode specifice păreau să fie şiretlicuri foarte subtile pentru a mă obliga să-mi schimb comportamentul.

El a explicat că arta unui profesor este să abată atenţia ucenicului de la problemele importante. Un exemplu elocvent al acestei arte era faptul că nu-mi dădusem seama până în ziua aceea că el mă păcălise, determinându-mă, practic, să învăţ un punct crucial: să acţionez fără a aştepta recompense.

A spus că legat de această idee îmi atrăsese interesul în jurul conceptului de a „vedea", care, înţeles corect, era acţiunea de a avea de-a face direct cu „nagualul", o acţiune care era un fapt inevitabil al învăţămintelor sale, dar o sarcină de neatins ca sarcină în sine.

— Ce-ai urmărit păcălindu-mă în acest mod? am întrebat.

— Vrăjitorii sunt convinşi că toţi suntem o grămadă de neisprăviţi, a spus. Nu putem renunţa niciodată la controlul nostru apetisant, de aceea trebuie să fim păcăliţi.

Ideea lui era că, prin atragerea atenţiei mele asupra unei pseudosarcini, a învăţa să „văd", realizase cu succes două lucruri. În primul rând, îmi schiţase întâlnirea directă

cu „nagualul” fără să o menţioneze, iar în al doilea rând mă păcălise făcându-mă să consider adevăratele probleme ale învăţămintelor sale ca pe nişte chestiuni lipsite de importanţă. Ştergerea istoriei personale şi „visatul” n-au fost niciodată atât de importante pentru mine ca „vederea”. Le-am considerat nişte probleme foarte simpatice. Mă gândeam chiar că sunt nişte sarcini pentru care aveam o foarte mare uşurinţă.

— O foarte mare uşurinţă, a spus el imitându-mă, când mi-a auzit comentariile. Un profesor nu trebuie să lase nimic la voia întâmplării. Ţi-am spus că nu greşeai când aveai senzaţia că erai înşelat. Problema era că tu credeai că acele trucuri aveau drept scop înşelarea „raţiunii” tale. Pentru mine, însemna să-ţi distrag atenţia, sau să o prind, în funcţie de cazul cerut.

M-a privit cu ochii îngustaţi şi a indicat totul în jur cu un gest larg al braţului.

— Secretul tuturor acestora este atenţia eului, a spus.

— Ce vrei să spui, don Juan?

— Toate acestea există doar datorită atenţiei noastre. Chiar piatra asta unde stăm este o piatră deoarece atenţia noastră a fost forţată să o considere o piatră.

Am vrut să-şi explice ideea. A râs şi a ridicat un deget acuzator spre mine.

— Asta e o recapitulare, a spus. O să ajungem mai târziu la asta.

A afirmat că datorită manevrelor sale de învăluire, am devenit interesat de ştergerea istoriei personale şi „visat”. A continuat spunând că efectele acestor două tehnici erau extrem de devastatoare dacă erau practicate în totalitatea lor şi că, astfel, grija lui era ca cea a fiecărui profesor, anume să nu-şi lase ucenicul să facă ceva care să-l plonjeze în aberaţie şi morbiditate.

— Ştergerea istoriei personale şi „visatul” trebuie să fie doar un ajutor. Ceea ce necesită un ucenic pentru a fi ponderat este forţă şi cumpătare. De aceea, profesorul introduce comportamentul luptătorului, sau existenţa în

spiritul luptătorului. Acesta este liantul care uneşte totul în lumea unui vrăjitor. Puţin câte puţin, un profesor trebuie să întărească şi să dezvolte. Fără robusteţea şi echilibrul psihic dat de comportamentul luptătorului nu se poate rezista nicidecum pe drumul cunoaşterii.

Don Juan a spus că învăţarea comportamentului luptătorului este un moment când atenţia ucenicului trebuie mai degrabă captată decât deviată şi că el mi-a atras atenţia scoţându-mă din dispoziţiile mele obişnuite de fiecare dată când îl vizitasem. Plimbările noastre prin desert şi munţi fuseseră modalităţile de realizare a acestui lucru.

Manevra de a tulbura contextul lumii mele obişnuite, luându-mă la plimbare şi la vânătoare, era o altă problemă de care nu fusesem conştient. Schimbarea contextului însemna că nu cunoşteam iţele şi atenţia mea trebuia să se concentreze pe ceea ce făcea don Juan.

— Ce truc! Uh!? a spus el şi a râs.

Am râs cu veneraţie. Nu-mi dădusem niciodată seama că era atât de conştient.

Apoi a enumerat paşii făcuţi în ghidarea şi captarea atenţiei mele. Când şi-a terminat descrierea, a adăugat că un profesor trebuie să ia în considerare personalitatea ucenicului şi că în cazul meu a trebuit să fie atent, pentru că eram violent şi m-aş fi sinucis din disperare.

— Ce tip ciudat eşti, don Juan, am spus într-un impuls şi el a explodat într-un hohot de râs uriaş.

A explicat că pentru a ajuta la ştergerea istoriei personale a fost nevoie să fie învăţate alte trei tehnici. Ele erau: pierderea importanţei de sine, asumarea responsabilităţii şi folosirea morţii drept sfetnic. Ideea era că, fără efectul benefic al acestor trei tehnici, ştergerea istoriei personale ar aduce ucenicul la o stare evazivă şi l-ar face să fie extrem de nesigur pe el şi acţiunile sale.

Don Juan m-a rugat să-i spun care fusese cea mai naturală reacţie a mea în momentele de stres, frustrare şi dezamăgire înainte să devin ucenicul lui. El a spus că la el fusese furia. I-am spus că la mine fusese

autocompătimirea.

— Deşi nu eşti conştient de asta, a trebuit să lucrezi foarte mult ca să faci din sentimentul acesta unul firesc. De acum nu mai ai nicio posibilitate să refaci efortul imens de care ai avut nevoie ca să stabileşti compătimirea de sine drept o trăsătură a insulei tale. Compătimirea de sine îşi are amprenta pe tot ce ai făcut. Era chiar la vârful degetelor tale, gata să te sfătuiască. Moartea este considerată de un luptător ca un sfetnic mult mai maleabil, care poate fi, de asemenea, pusă să fie martor la tot ceea ce faci, exact ca şi compătimirea de sine şi furia. Evident, după o luptă incredibilă, ai învăţat să-ţi pară rău de tine. Dar poţi învăţa, de asemenea, în acelaşi fel, să-ţi simţi sfârşitul iminent şi astfel poţi învăţa să ai idee de moartea care se găseşte la îndemâna ta. Ca sfătuitor, compătimirea de sine este un nimic în comparaţie cu moartea.

Don Juan a arătat că există, se pare, o contradicţie în ideea de schimbare; pe de o parte, lumea vrăjitorilor cerea o transformare drastică, iar pe de altă parte, explicaţia vrăjitorilor spune că insula „tonalului” este completă şi că nu poate fi înlăturat de acolo niciun singur element. Atunci, schimbarea nu înseamnă să înlături ceva, ci mai degrabă să alterezi modul consacrat de folosire a acelor elemente.

— Să luăm, de exemplu, compătimirea de sine, a spus. Nu se poate scăpa de ea definitiv; ea are un caracter şi un loc definite pe insula ta, o faţadă care este recunoscută. Astfel, de fiecare dată când apare ocazia, compătimirea de sine devine activă. Ea are istorie. Aşa că dacă schimbi faţada compătimirii de sine, i-ai modificat importanţa rolului.

L-am rugat să-mi explice înţelesul metaforelor sale, în special ideea de schimbare a faţadelor. O înţelegeam probabil ca acţiunea de a juca mai mult un rol decât altul în acelaşi timp.

— Îţi schimbi faţada prin alterarea folosirii elementelor de pe insulă, a replicat. Să luăm iar compătimirea de sine. Pentru tine era folositoare, deoarece

ori te simţeai important şi meritoriu de condiţii mai bune, de un tratament mai bun, ori nu doreai să-ţi asumi responsabilitatea acţiunilor care te aduceau în starea de a apela la compătimirea de sine, ori pentru că erai incapabil să apelezi la ideea de a pune moartea ta iminentă să-ţi fie martoră la acţiunile tale şi să te sfătuiască.

Ştergerea istoriei personale şi cele trei tehnici adiacente sunt mijloacele vrăjitorilor pentru schimbarea faţadei elementelor de pe insulă. De exemplu, prin ştergerea istoriei tale personale, ai negat folosirea compătimirii de sine; pentru ca ea să funcţioneze, trebuia să te simţi important, iresponsabil şi nemuritor. Când aceste sentimente au fost alterate într-un fel sau altul, nu mai este posibil să-ţi pară rău de tine.

Acelaşi lucru este adevărat cu toate celelalte elemente pe care le-ai schimbat pe insula ta. Fără folosirea celor patru tehnici nu ai fi reuşit niciodată să le schimbi. Dar schimbarea faţadelor înseamnă doar că ai desemnat un loc secundar unui fost element important. Compătimirea ta de sine continuă să fie o trăsătură a insulei tale, va fi acolo în fundal, în acelaşi mod în care moartea ta iminentă, sau modestia ta, sau responsabilitatea pentru acţiunile tale erau acolo fără a fi folosite vreodată.

Don Juan a spus că o dată ce toate aceste tehnici au fost prezentate, ucenicul a ajuns la o intersecţie. În funcţie de sensibilitatea sa, ucenicul face un lucru din două. Ori ia sugestiile şi recomandările făcute de profesorul său la justa lor valoare, acţionând fără a aştepta recompense; ori ia totul ca o glumă sau o aberaţie.

Am făcut observaţia că în cazul meu eram intrigat de cuvântul „tehnici”. Aşteptasem întotdeauna un set de indicaţii, dar el îmi dăduse doar sugestii vagi, iar eu eram incapabil să le iau în serios sau să acţionez conform indicaţiilor sale.

— Asta a fost greşeala ta, a spus el. Atunci a trebuit să decid dacă să folosesc sau nu plantele puterii. Ai fi putut folosi cele patru tehnici pentru a curăţa şi reordona insula

„tonalului”. Ele te-ar fi condus la „nagual”. Dar nu toţi suntem capabili să acţionăm la simple recomandări. Tu, ca şi mine, de altfel aveai nevoie de altceva pentru a fi schimbat; ai avut nevoie de acele plante ale puterii.

Mi-au trebuit într-adevăr ani de zile pentru a-mi da seama de importanţa acelor recomandări timpurii ale lui don Juan. Efectul extraordinar pe care plantele psihotrope îl avuseseră asupra mea fusese ceea ce mi-a dat o motivaţie de a crede că folosirea lor era trăsătura cheie a învăţăturilor sale. Mă menţinusem pe această convingere şi doar în ultimii ani de ucenicie mi-am dat seama că descoperirile şi transformările semnificative ale vrăjitorilor erau făcute întotdeauna în stări de conştientă nealterată.

— Ce s-ar fi întâmplat dacă ţi-aş fi luat recomandările în serios? am întrebat.

— Ai fi ajuns la „nagual”, a răspuns.

— Dar aş fi ajuns la „nagual” fără un binefăcător?

— Puterea înzestrează în funcţie de perfecţiune, a răspuns. Dacă ai fi folosit în mod serios cele patru tehnici, ai fi acumulat destulă putere personală pentru a găsi un binefăcător. Ai fi fost desăvârşit şi puterea ţi-ar fi deschis toate drumurile necesare. Aşa este legea.

— De ce nu mi-ai mai dat timp? am întrebat.

— Ai avut tot timpul de care ai avut nevoie. Puterea mi-a arătat drumul. într-o noapte ţi-am dat o problemă de rezolvat; trebuia să-ţi găseşti punctul benefic în faţa uşii mele. În noaptea aceea, ai lucrat minunat sub presiune şi dimineaţă ai adormit pe o piatră foarte specială pe care o pusesem acolo. Puterea mi-a arătat că trebuie să fii împins fără milă, altfel n-ai face niciun lucru.

— M-au ajutat plantele puterii? am întrebat.

— Bineînţeles, a spus el. Ele te-au deschis, oprindu-ţi viziunea despre lume. În această direcţie, plantele puterii au acelaşi efect asupra „tonalului” ca adevăratul mod de a merge. Amândouă îl inundă cu informaţie şi forţează dialogul interior să se oprească. Plantele sunt excelente pentru asta, dar costă foarte scump. Ele produc corpului vătămări incalculabile. Aceasta e problema lor, în special

cu planta diavolului.

— Dacă ştiai că erau atât de periculoase, de ce mi-ai dat să le diger de atât de multe ori? am întrebat.

M-a asigurat că detaliile procedurii au fost aranjate de putere însăşi. A spus că, deşi învăţămintele erau concepute să acopere aceleaşi probleme cu toţi ucenicii, ordinea era diferită pentru fiecare şi că el primise numeroase indicaţii că aveam nevoie de multă forţare pentru ca ceva să mă intereseze.

— Erai o fiinţă nemuritoare insolentă, care nu avea niciun respect pentru viaţa şi moartea sa, a spus el râzând.

Am amintit faptul că el descrisese şi discutase despre plantele acelea prin prisma calităţilor antropomorfice. De câte ori se referea la ele, le prezenta ca şi cum acestea ar fi avut personalitate. A răspuns că acesta era un truc destinat să devieze atenţia ucenicului de la adevărata problemă, care era oprirea dialogului interior.

— Dacă sunt folosite doar pentru a opri dialogul interior, atunci care este legătura lor cu aliatul? am întrebat.

— Asta este greu de explicat, a spus. Plantele acelea conduc ucenicul direct la „nagual”, iar aliatul este un aspect al lui. Noi funcţionăm exclusiv din centrul „raţiunii”, indiferent cine suntem sau de unde venim. „Raţiunea” poate explica în mod natural într-un fel sau altul tot ce se întâmplă în viziunea ei despre lume. Aliatul este ceva care este în afara acestei viziuni, în afara zonei „raţiunii”. El poate fi remarcat doar din centrul „voinţei”, atunci când viziunea noastră obişnuită a fost oprită, de aceea este mai potrivit cu „nagualul”. Totuşi, vrăjitorii pot învăţa să perceapă aliatul într-un mod foarte complicat şi, făcând asta, ei se cufundă adânc într-o nouă viziune. Astfel, pentru a te proteja de soarta asta, n-am accentuat aliatul aşa cum o fac de obicei vrăjitorii. Vrăjitorii au învăţat, după o folosire de generaţii a plantelor puterii, să justifice în viziunile lor tot ceea ce este justificat în ele. Aş spune că vrăjitorii, prin folosirea „voinţei” lor, au reuşit să-şi lărgească viziunile lor despre lume. Profesorul şi

binefăcătorul meu erau cele mai clare exemple de acest tip. Ei erau oameni de mare putere, dar nu erau oameni ai cunoaşterii. Ei n-au rupt niciodată graniţele viziunilor lor enorme şi astfel n-au ajuns niciodată la totalitatea lor, deşi ştiau despre asta. Nu că au dus nişte vieţi aberante pretinzând lucruri care nu le erau la îndemână; ei ştiau că au greşit barca şi că doar la moartea lor li se va dezvălui misterul total. Vrăjitoria le dăduse doar o sclipire, dar niciodată adevăratele mijloace de a ajunge la acea evazivă totalitate a sinelui.

Ţi-am prezentat destul din viziunea vrăjitorilor, fără să te las agăţat de ea. Am spus că doar dacă pui două viziuni una lângă alta şi le compari, ajungi la adevărata lume. Am vrut să spun că ajungi la totalitatea eului doar când înţelegi că lumea este mai degrabă o viziune, indiferent că această viziune aparţine omului obişnuit, sau vrăjitorului.

Aici am deviat de la tradiţie. După o luptă de-o viaţă, ştiu că ceea ce contează este nu să înveţi o nouă descriere, ci să ajungi la totalitatea eului tău. Trebuie să ajungi la „nagual” fără să răneşti „tonalul” şi, mai presus de toate, fără să răneşti corpul. Tu ai luat plantele acelea, urmând exact paşii pe care i-am urmat şi eu. Singura diferenţă a fost că în loc să te plonjez în ele, m-am oprit când am judecat că ai destule viziuni ale „nagualului”. Acesta este motivul pentru care n-am vrut niciodată să abordăm întâlnirile tale cu plantele puterii, sau să te las să vorbeşti obsesiv despre el; nu avea niciun sens să discutăm despre lucruri despre care nu se vorbeşte. Acelea au fost adevărate excursii în „nagual”, în necunoscut.

Am menţionat că nevoia mea de a vorbi despre percepţiile avute sub influenţa plantelor psihotrope se datora interesului de a elucida o ipoteză proprie. Eram convins că el, cu ajutorul unor astfel de plante, îmi produsese amintiri despre nişte căi de percepţie de neconceput. Acele amintiri, care la vremea când le-am trăit păreau particulare şi fără niciun înţeles anume, s-au asamblat mai târziu în unităţi de sens. Ştiam că don Juan

mă ghidase de fiecare dată cu mare artă şi că orice asamblare a sensurilor fusese făcută sub îndrumarea lui.

— Nu vreau să accentuez acele evenimente, sau să le explic, a spus el sec. Acţiunea de a insista asupra explicaţiilor ne-ar duce exact înapoi, acolo unde nu vrem să fim; adică am fi aruncaţi înapoi într-o viziune asupra lumii, de data asta o viziune mult mai lărgită.

Don Juan a spus că, după ce dialogul ucenicului a fost oprit de efectul plantelor puterii, se dezvoltă un impas inevitabil. Ucenicul începe să aibă dubii în legătură cu ucenicia lui. În opinia lui don Juan, chiar şi cel mai dornic ucenic ar suferi o pierdere de interes în acest punct.

— Plantele puterii cutremură „tonalul" şi ameninţă soliditatea întregii insule, a spus el. Acum ucenicul se retrage şi o face cu înţelepciune; el vrea să scape de toată ameţeala asta. În acest moment, profesorul îşi aranjează cea mai artistică capcană: adversarul pe măsură. Capcana asta are două scopuri. În primul rând, permite profesorului să-şi păstreze ucenicul şi, în al doilea rând, permite ucenicului să aibă un punct de referinţă pe care să-l poată folosi ulterior. Capcana este o manevră care aduce de aici încolo un adversar pe măsură în arenă. Fără ajutorul unui adversar pe măsură, care nu este cu adevărat un inamic, ci un adversar care îşi ia rolul în serios, ucenicul nu are nicio posibilitate de a continua pe drumul cunoaşterii. Cei mai buni oameni ar opri cursa în acest punct, dacă ar fi lăsaţi să decidă ei. Ţi-am adus drept adversar pe măsură pe cel mai bun luptător pe care l-ai putea găsi, pe la Catalina.

Don Juan vorbea despre o vreme, cu ani înainte, când mă antrenase într-o luptă de durată cu o vrăjitoare indiană.

— Te-am pus în contact fizic cu ea, a continuat el. Am ales o femeie pentru că tu ai încredere în femei. A fost foarte greu pentru ea ca să distingă această încredere. Mi s-a confesat cu ani mai târziu că i-ar fi plăcut să renunţe, pentru că-i plăceai. Dar este o mare luptătoare şi, în pofida sentimentelor ei, aproape te-a eliminat de pe suprafaţa planetei. Ea ţi-a deranjat „tonalul" atât de intens, încât n-a

mai fost la fel de atunci. Ţi-a schimbat efectiv trăsăturile de pe suprafaţa insulei atât de adânc, încât acţiunile ei te-au trimis într-o altă realitate. Se poate spune că ţi-ar fi putut deveni chiar ea binefăcător, dacă tu n-ai fi fost definit pentru alt tip de vrăjitor decât ea. Era ceva anapoda între voi doi. Erai incapabil să te temi de ea. într-o noapte, când te-a atacat, aproape ţi-ai pierdut cumpătul, dar în pofida acestui lucru, erai atras de ea. Era pentru tine o femeie dorită, indiferent cât de mult te speria. Ea ştia asta. Te-am surprins într-o zi în oraş, privind-o, tremurând de frică şi totuşi sorbind-o din ochi.

Deci, datorită acţiunilor unui adversar pe măsură, un ucenic poate fi ori desfiinţat, ori schimbat radical. Acţiunile la Catalinei cu tine, deoarece nu te-au ucis – nu pentru că ea n-ar fi încercat destul de mult, ci pentru că eşti rezistent – au avut efect benefic asupra ta şi, de asemenea, te-au înzestrat cu o decizie.

Profesorul foloseşte adversarul pe măsură pentru a forţa ucenicul să facă alegerea vieţii sale. Ucenicul trebuie să aleagă între lumea luptătorului şi lumea sa. Dar nu este posibilă nicio decizie dacă ucenicul nu înţelege alegerea; de aceea, profesorul trebuie să aibă o atitudine foarte înţelegătoare şi răbdătoare şi trebuie să-şi conducă învăţăcelul cu o mână sigură spre acea alegere şi, mai presus de toate, el trebuie să fie sigur că ucenicul alege lumea şi viaţa de luptător. Am realizat asta cerându-ţi să mă ajuţi să o înving pe la Catalina. Ţi-am spus că este gata să mă ucidă şi că aveam nevoie de ajutorul tău pentru a o înlătura. Te-am avertizat în mod cinstit despre consecinţele alegerii tale şi ţi-am dat destul timp pentru a alege dacă să o faci sau nu.

Mi-am reamintit clar că don Juan îmi dăduse drumul în ziua aceea. El mi-a spus că, dacă nu voiam să-l ajut, eram liber să plec şi să nu mă mai întorc. În acel moment, am simţit că eram liber să-mi aleg singur calea fără nicio obligaţie faţă de el.

Am părăsit casa lui şi am plecat cu maşina purtând

cu mine un amestec de tristeţe şi voioşie. Eram trist că-l părăseam pe don Juan şi, totuşi, eram fericit că terminam cu toate acţiunile sale deconcertante. Mă gândeam la Los Angeles şi la prietenii mei şi la toate rutinele vieţii mele obişnuite care mă aşteptau, acele mici rutine care-mi făcuseră întotdeauna atât de multă plăcere. O vreme m-am simţit în plină euforie. Ciudăţenia lui don Juan şi a vieţii sale rămăseseră în urmă şi eu eram liber.

Totuşi, starea mea euforică n-a durat mult. Dorinţa de a părăsi lumea lui don Juan nu era susţinută. Rutinele mele îşi pierduseră puterea. Am încercat să mă gândesc la ceva ce voiam să fac în Los Angeles, dar nu reuşeam. Don Juan îmi spusese odată că mi-era frică de oameni şi că învăţasem să mă apăr de ei nedorind nimic. El a spus că a nu vrea nimic era cea mai bună realizare a unui luptător. Totuşi, în prostia mea, lărgisem senzaţia de a nu vrea nimic şi o făcusem să se transforme în a nu-mi plăcea nimic. De aceea, viaţa mea era plictisitoare şi goală.

Avea dreptate. În timp ce mă îndreptam spre nord pe şosea, m-a atins impactul total al tristeţii mele nebănuite. Am început să-mi dau seama de ţinta alegerii mele. Părăseam efectiv o lume magică de permanente reînnoiri în schimbul vieţii mele lejere şi plictisitoare de la Los Angeles. Am început să-mi reamintesc zilele pustii, în mod special o duminică. Mă simţisem toată ziua agitat, fără să am ceva de făcut. Nu venise niciun prieten în vizită. Nimeni nu mă invitase la vreo petrecere. Oamenii pe care voiam să-i văd nu erau acasă şi, ce era mai rău, văzusem toate filmele din oraş. Spre seară, în disperare, am căutat iar lista de filme şi am găsit unul pe care nu voisem să-l văd deloc. Rula într-un oraş aflat la cincizeci de kilometri. M-am dus să-l văd şi l-am urât, dar chiar şi asta era mai bine decât să nu fac nimic.

Sub impactul lumii lui don Juan mă schimbasem. În mod clar, de când îl întâlnisem n-avusesem timp să mă plictisesc. Asta în sine era de ajuns pentru mine; don Juan se asigurase, într-adevăr, că voi alege lumea luptătorului. Am întors maşina şi am luat-o înapoi, spre casa lui.

— Ce s-ar fi întâmplat dacă aş fi ales să mă întorc la Los Angeles? am întrebat.

— Ar fi fost imposibil, a răspuns. Alegerea aceea n-a existat. Tot ce trebuia să faci era să-ţi laşi „tonalul” să devină conştient că a decis să intre în lumea vrăjitorilor. „Tonalul” nu ştie că deciziile ţin de zona „nagualului”. Când credem că decidem, nu este vorba decât de confirmarea faptului că ceva dincolo de înţelegerea noastră a aranjat structura aşa-zisei noastre decizii, iar tot ce facem este să confirmăm.

În viaţa unui luptător există doar un singur lucru, o singură problemă care nu este într-adevăr decisă: cât de departe poţi merge pe drumul cunoaşterii şi al puterii. Asta este o problemă deschisă şi nimeni nu-i poate prezice viitorul. Ţi-am spus odată că libertatea pe care o are un luptător constă în a acţiona ori ireproşabil, ori ca un tembel. A fi desăvârşit este într-adevăr singura acţiune liberă şi de aceea este adevărata măsură a spiritului luptătorului.

Don Juan a spus că, după ce ucenicul a luat decizia de a intra în lumea vrăjitorilor, profesorul îi stabileşte o problemă pragmatică, o sarcină pe care el trebuie s-o dezvolte în viaţa cotidiană. A explicat că sarcina, care este prevăzută să se potrivească cu personalitatea ucenicului, este de obicei o situaţie de viaţă exagerată, în care ucenicul trebuie să se angajeze, ca o măsură pentru afectarea permanentă a viziunii sale despre lume. În cazul meu, am înţeles sarcina mai mult ca o glumă decât ca o situaţie serioasă. Totuşi, pe măsură ce trecea timpul, în cele din urmă mi-a trecut prin cap că trebuia să o iau în serios.

— După ce ucenicul a primit sarcina sa de vrăjitorie, el este gata pentru un alt tip de instrucţie, a continuat. A devenit deja un luptător. În cazul tău, deoarece nu mai erai ucenic, te-am învăţat cele trei tehnici care ajută „visatul”: întreruperea rutinelor vieţii, mersul puterii şi „non-acţiunea”. Erai foarte statornic, afon ca ucenic şi afon ca

luptător. Scriai frumos tot ce spuneam şi tot ce se întâmpla, dar n-ai acţionat aşa cum ţi-am spus. Aşa că a trebuit să-ţi dau iar plante ale puterii.

Don Juan mi-a făcut apoi o descriere, pas cu pas, a felului în care reuşise să-mi distragă atenţia de la „visat”, făcându-mă să cred că problema importantă era o activitate foarte dificilă pe care el o denumise „non-acţiune”. Aceasta a constat dintr-un joc perceptual de focalizare a atenţiei pe anumite trăsături ale lumii care în mod normal sunt eliminate ca, de exemplu, umbrele frunzelor. Don Juan a spus că strategia lui fusese să aranjeze „non-acţiunea” separat, impunând cel mai strict secret asupra ei.

— „Non-acţiunea”, ca orice altceva, este o tehnică foarte importantă, dar nu este problema principală, a spus el. Ai devenit secretos. Tu, o gură spartă, să fii obligat să ţii un secret!

A râs şi a spus că îşi putea imagina problemele pe care trebuie să le fi avut ca să-mi ţin gura.

A explicat că întreruperea rutinelor, mersul puterii şi „non-acţiunea” erau căi de învăţare a unor moduri noi de percepere a lumii şi că ele dau luptătorului o idee despre unele posibilităţi de acţiune incredibile. Ideea lui don Juan era că lumea separată şi pragmatică a „visului” putea fi cunoscută prin folosirea acestor trei tehnici.

— „Visatul” este un ajutor practic dezvoltat de vrăjitori, a spus. Ei nu erau tâmpiţi; ştiau ce făceau şi căutau folosirea „nagualului”, antrenând „tonalul” să-şi dea drumul o clipă, ca să spun aşa, şi apoi să apuce din nou hăţurile. Afirmaţia nu are sens pentru tine. Dar asta ai făcut tot timpul: te-ai antrenat pentru a te putea abandona, fără a-ţi pierde firea. Bineînţeles, „visatul” este încununarea eforturilor vrăjitorilor, folosirea supremă a „nagualului”.

A trecut prin toate exerciţiile de „non-acţiune” pe care mă pusese să le realizez, rutinele vieţii mele pe care le izolase pentru a fi întrerupte şi toate ocaziile în care mă forţase să mă angajez în mersul puterii.

— Ajungem la sfârşitul recapitulării mele, a spus. Acum trebuie să discutăm despre Genaro.

A spus că, în ziua în care îl întâlnisem pe don Genaro, apăruse o indicaţie foarte importantă. I-am spus că nu mi se părea nimic ieşit din comun. Mi-a reamintit că în ziua aceea stăteam pe o bancă în parc. A spus că îmi spusese mai devreme că aştepta un prieten pe care nu-l întâlnisem niciodată înainte şi, apoi, când a apărut acesta, l-am reperat fără nicio ezitare, în mijlocul unei mulţimi. Aceasta a fost indicaţia care l-a făcut să-şi dea seama că don Genaro era binefăcătorul meu.

Mi-am reamintit, când a adus vorba de asta, că stând şi discutând, m-am întors şi am văzut un bărbat scund şi subţire care radia o vitalitate extraordinară, sau graţie, sau bun gust; tocmai dăduse colţul în parc. În glumă, i-am spus lui don Juan că prietenul lui se apropia de noi şi că era în mod sigur un vrăjitor judecind după felul în care arăta.

— Din ziua aceea, Genaro a recomandat ce să facem cu tine, a continuat don Juan. Ca ghid al tău în „nagual”, el ţi-a oferit demonstraţii impecabile şi de fiecare dată când realiza o acţiune ca „nagual”, rămâneai cu o cunoaştere care sfida şi depăşea „raţiunea” ta. El ţi-a dezasamblat viziunea despre lume, deşi nu eşti încă conştient de asta. Şi în această problemă te-ai purtat ca în cazul plantelor puterii: aveai nevoie de mai mult decât era necesar. Câteva din atacurile „nagualului” ar fi de ajuns ca să dezasambleze viziunea cuiva; dar chiar până în ziua de azi, după toate barajele „nagualului”, viziunea ta pare invulnerabilă. Destul de ciudat, dar asta-i cea mai bună trăsătură a ta. Aşadar, una peste alta, sarcina lui Genaro a fost să te conducă în „nagual”. Dar avem aici o întrebare ciudată. Ce a fost antrenat în „nagual”?

M-a îndemnat cu o mişcare a ochilor să răspund întrebării.

— „Raţiunea” mea? am întrebat.

— Nu, „raţiunea” nu are sens aici, a răspuns. „Raţiunea” cedează într-o clipă când se găseşte în afara

graniţelor sale înguste.

— Atunci a fost „tonalul” meu, am spus.

— Nu, „tonalul” şi „nagualul” sunt două părţi intrinsece ale fiinţei noastre, a spus el sec. Ele nu pot conduce una la alta.

— Percepţia mea? am întrebat.

— Ai nimerit-o, a strigat el, ca şi cum aş fi fost un copil care a dat un răspuns bun. Acum ajungem la explicaţia vrăjitorilor. Te-am avertizat deja că nu explică nimic şi totuşi…

A făcut o pauză şi m-a privit cu ochi strălucitori.

— Acesta-i un alt truc al vrăjitorilor, a spus.

— Ce vrei să spui? Care este trucul? am întrebat uşor alarmat.

— Explicaţia vrăjitorilor, bineînţeles, a replicat. O să vezi şi singur asta. Dar să continuăm cu ea. Vrăjitorii spun că ne aflăm într-o sferă. Este vorba de o sferă în care suntem plasaţi în momentul naşterii. La început sfera este deschisă, dar apoi începe să se închidă până când ne izolează. Sfera aceea este percepţia noastră. Noi ne trăim în acea sferă toată viaţa. Şi ceea ce urmărim pe pereţii ei este propria noastră reflexie.

Şi-a aplecat capul şi m-a privit cruciş. A chicotit.

— Te porţi ca un bleg, a spus. Ar fi trebuit să ridici o problemă aici.

Am râs. Într-un fel, avertizările lui despre explicaţia vrăjitorilor plus ideea despre domeniul copleşitor al conştiinţei sale începuseră, în cele din urmă, să-şi pună amprenta asupra mea.

— Care este problema pe care ar fi trebuit s-o ridic aici?

— Dacă ceea ce remarcăm pe pereţi este propria noastră reflexie, atunci lucrul reflectat trebuie să fie adevăratul lucru, a spus el zâmbind.

— Asta-i o problemă bună, am spus pe un ton glumeţ.

Raţiunea mea îi putea urmări cu uşurinţă ideea.

— Lucrul reflectat este viziunea noastră despre lume, a spus. Această viziune este la început o descriere, care ne

este dată din momentul naşterii, până când atenţia noastră este prinsă de ea şi descrierea devine vedere.

Sarcina profesorului este să rearanjeze viziunea, să pregătească fiinţa luminoasă pentru vremea când binefăcătorul îi va deschide sfera din afară.

A continuat cu o altă pauză studiată şi a făcut o altă remarcă despre lipsa mea de atenţie, judecind după incapacitatea mea de a face un comentariu sau de a pune o întrebare potrivită.

— Care ar trebui să fie întrebarea mea? am întrebat.

— De ce trebuie deschisă sfera? a replicat.

A râs tare şi m-a bătut pe spate când am spus: „Asta-i o altă întrebare bună.”

— Bineînţeles! a exclamat. Trebuie să fie o întrebare bună, pentru că este una de-a ta. Sfera este deschisă pentru a permite fiinţei luminoase o viziune a totalităţii sale, a continuat. Bineînţeles, faptul că-i zicem sferă este doar un fel de-a spune, dar în acest caz este un mod exact.

Manevra delicată de a conduce o fiinţă luminoasă spre totalitatea ei cere ca profesorul să lucreze din interiorul sferei, iar binefăcătorul din afara ei. Profesorul reordonează viziunea despre lume. Am denumit acea viziune insula „tonalului”. Am spus că tot ce suntem se află pe acea insulă. Explicaţia vrăjitorilor spune că insula „tonalului” este făcută de percepţia noastră, care a fost antrenată să se focalizeze pe anumite elemente; fiecare dintre acele elemente şi toate împreună formează viziunea noastră despre lume. Sarcina unui profesor, atât cât priveşte percepţia ucenicului, constă în reordonarea tuturor elementelor de pe insula aflată de o parte a sferei.

De acum trebuie să-ţi fi dat seama că acea curăţare şi reordonare a insulei „tonalului” înseamnă regruparea tuturor elementelor ei de partea „raţiunii”. Sarcina mea a fost să deranjez viziunea ta obişnuită, nu s-o distrug, ci să o forţez să se alieze de partea „raţiunii”. Ai făcut asta mai bine decât oricine altcineva.

A tras un cerc imaginar pe piatră şi l-a împărţit în două, de-a lungul unui diametru vertical. A spus că arta

profesorului era să-şi forţeze discipolul să-şi grupeze viziunea despre lume de partea dreaptă a sferei.

— De ce partea dreaptă? am întrebat.

— Aceasta este partea „tonalului”, a răspuns. Profesorul se adresează întotdeauna acestei părţi şi forţează ucenicul să devină raţional şi calm şi să aibă forţă de caracter şi forţă corporală, prezentându-i comportamentul luptătorului, pe de o parte; iar pe de altă parte, prezentându-i situaţii de neînchipuit dar reale, cu care ucenicul nu se poate acomoda, el îl forţează să-şi dea seama că „raţiunea” sa, deşi este unul dintre lucrurile extrem de minunate, poate acoperi doar o zonă foarte mică. O dată ce luptătorul este confruntat cu incapacitatea sa de a raţiona totul, el se va opri din drum pentru a-şi sprijini şi apăra „raţiunea” sa învinsă, iar pentru asta va apela la tot ce-l înconjoară. Profesorul are grijă de asta, împingându-l fără milă, până când viziunea lui despre lume este de o singură parte a sferei. Cealaltă parte a sferei, cea care a fost curăţată, poate fi revendicată de ceea ce vrăjitorii denumesc „voinţă”.

Putem explica mai bine asta, spunând că sarcina profesorului este să cureţe o jumătate de sferă şi să reordoneze cealaltă jumătate. Deci sarcina binefăcătorului este să deschidă sfera pe partea care a fost curăţată. O dată ce sigiliul a fost rupt, luptătorul nu mai este niciodată la fel ca înainte. El deţine comanda asupra întregului său. Jumătate din sferă este centrul suprem al „raţiunii”, „tonalul”. Cealaltă parte este centrul suprem al „voinţei”, „nagualul”. Aceasta este ordinea care ar trebui să domine; orice alt aranjament este fără sens şi nepractic, pentru că este împotriva naturii noastre; el ne fură moştenirea magică şi ne reduce la nimic.

Don Juan s-a ridicat, şi-a întins braţele şi spatele, apoi s-a plimbat în jur, pentru a-şi relaxa muşchii. Era deja puţin cam rece.

L-am întrebat dacă terminasem.

— Cum, spectacolul nici n-a început încă! a exclamat şi a râs. Acesta este de-abia începutul.

A privit la cer şi a indicat spre vest cu o mişcare liniştită a mâinii.

— În aproximativ o oră, „nagualul” va fi aici, a spus şi a zâmbit.

S-a aşezat iar.

— Ne-a mai rămas doar o problemă, a continuat. Vrăjitorii o denumesc secretul fiinţelor luminoase, iar acesta este faptul că noi suntem fiinţe care percep. Noi, oamenii şi toate celelalte fiinţe de pe pământ, suntem fiinţe care percep. Asta este sfera noastră, sfera percepţiei. Greşeala noastră este să credem că singura percepţie care merită confirmarea este cea care trece prin „raţiunea” noastră. Vrăjitorii cred că „raţiunea” este doar un centru şi că n-ar trebui să ia totul de bun.

Eu şi Genaro te-am învăţat despre cele opt puncte care formează totalitatea sferei noastre de percepţie. Tu ştii şase puncte. Astăzi eu şi Genaro vom curăţa mai departe sfera ta de percepţie şi după aceea vei cunoaşte şi celelalte două puncte rămase.

A schimbat brusc subiectul şi m-a rugat să-i fac o descriere detaliată a percepţiilor mele avute cu o zi înainte, începând din punctul când l-am văzut pe don Genaro stând pe o stâncă lângă drum. Nu a făcut niciun comentariu şi nu m-a întrerupt. Când am terminat, am adăugat o observaţie personală. Discutasem cu Pablito dimineaţă şi cu Nestor şi ei îmi făcuseră o descriere a percepţiilor lor, care erau similare cu ale mele. Ideea mea era că el însuşi îmi spusese că „nagualul” era o experienţă individuală, pe care o poate vedea doar cel care urmăreşte. Cu o zi înainte, au fost trei observatori şi toţi văzuserăm mai mult sau mai puţin acelaşi lucru. Diferenţele ţineau doar de felul în care simţea sau reacţiona fiecare dintre noi la un anumit moment al întregului fenomen.

— Ceea ce s-a întâmplat ieri a fost o demonstraţie a „nagualului” pentru tine, Nestor şi Pablito. Eu sunt binefăcătorul lor. Eu şi cu Genaro am anulat centrul „raţiunii” în voi trei. Eu şi Genaro am avut destulă putere

să vă facem să fiţi de acord cu ceea ce percepeaţi. Cu câţiva ani în urmă, într-o noapte, tu şi cu mine am fost împreună cu un grup de ucenici, dar n-am avut destulă putere singur să vă fac pe toţi să fiţi martori la acelaşi lucru.

A spus că, judecind după ceea ce îi spusesem că percepusem cu o zi înainte şi din ceea ce „văzuse” despre mine, concluzia lui era că eram pregătit pentru explicaţia vrăjitorilor. A adăugat că şi Pablito era la fel, dar nu era sigur de Nestor.

— Să fii pregătit pentru explicaţia vrăjitorilor este o realizare foarte dificilă, a spus. N-ar trebui să fie, dar noi insistăm să ne complacem în viziunea noastră de o viaţă despre lume. În această idee, tu, Nestor şi Pablito sunteţi la fel. Nestor se ascunde în spatele timidităţii şi al tristeţii sale, Pablito, în spatele şarmului său dezarmant; tu te ascunzi în spatele îngâmfării şi cuvintelor tale. Toate sunt viziuni care par să fie de neschimbat; atât timp cât voi perseveraţi în a le folosi, sferele voastre de percepţie nu vor fi curăţate şi explicaţia vrăjitorilor nu va avea niciun înţeles.

Cu o undă de ironie, am spus că multă vreme fusesem obsedat de faimoasa explicaţie a vrăjitorilor, dar cu cât ajungeam mai aproape, cu atât părea mai departe. Era să adaug un comentariu glumeţ, dar el m-a întrerupt.

— Ce ai zice dacă explicaţia vrăjitorilor s-ar dovedi să fie o aiureală? a întrebat el în mijlocul unui hohot de râs.

M-a bătut pe spate şi părea să fie încântat, ca un copil care anticipa un eveniment plăcut.

— Genaro ţine să respectăm regula, a spus el pe un ton confidenţial. Nu-i nimic încurcat în explicaţia asta. Dacă ar fi fost după mine, ţi-aş fi dat-o cu ani în urmă. Nu-ţi pune prea multă speranţă în ea.

A privit în sus şi a examinat cerul.

— Acum eşti gata, a spus pe un ton teatral şi solemn. Este timpul să mergem. Dar înainte să părăsim locul acesta, trebuie să-ţi spun un ultim lucru: misterul, sau secretul explicaţiei vrăjitorilor este că are de-a face cu

deschiderea aripilor percepţiei.

A pus mâna pe carnetul meu şi a spus că trebuia să merg în tufişuri şi să-mi fac nevoile corporale, iar după aceea trebuia să îmi scot hainele şi să le las stivă exact în locul unde stătusem. L-am privit întrebător şi mi-a explicat că trebuia să fiu gol, dar că puteam să-mi păstrez pantofii şi pălăria.

Am insistat să ştiu de ce trebuia să fiu gol. Don Juan a râs şi a spus că raţiunea era mai degrabă personală şi că avea de-a face cu confortul meu şi că eu însumi îi spusesem că aşa voiam. Explicaţia lui m-a uluit. Simţeam că se juca cu mine sau că, în conformitate cu ceea ce-mi dezvăluise, îmi distrăgea pur şi simplu atenţia. Am vrut să ştiu de ce făcea asta.

A început să discute despre un incident care mi se întâmplase cu ani înainte, când fusesem în munţii Mexicului de Nord cu don Genaro. Cu acea ocazie, ei îmi explicau că „raţiunea” nu poate lămuri tot ce se întâmplă în lume. Pentru a-mi face o demonstraţie de necontestat, don Genaro a realizat un salt magnific ca „nagual” şi s-a „lungit” până când a atins vârful unor piscuri aflate la vreo optsprezece-douăzeci şi doi de kilometri depărtare. Don Juan a spus că n-am înţeles problema şi că în ceea ce priveşte convingerea „raţiunii” mele, demonstraţia a fost un eşec, dar din punctul de vedere al reacţiei mele corporale a fost o bulversare.

Reacţia corporală la care se referea don Juan, era ceva care s-a menţinut viu în mintea mea. L-am văzut pe don Genaro dispărând brusc din faţa mea, ca şi cum l-ar fi smuls vântul. Saltul lui, sau ceea ce făcuse el avusese asupra mea un efect atât de profund, încât simţisem că mişcarea lui parcă mi-ar fi rupt ceva în intestine. Pântecele mi s-a golit şi a trebuit să-mi arunc pantalonii şi cămaşa. Jena şi neliniştea mea nu aveau margini; a trebuit să merg gol, doar cu o pălărie pe cap, pe o şosea aglomerată, până când am ajuns la maşină. Don Juan mi-a reamintit că atunci i-am spus să nu mă mai lase să-mi stric iar hainele.

După ce mi-am scos hainele, am mers câteva sute de

metri, până la o stâncă foarte mare, care dădea în aceeaşi prăpastie. El m-a pus să mă uit în jos. Era o distanţă de peste treizeci şi cinci de metri. Apoi mi-a spus să-mi opresc dialogul interior şi să ascult sunetele din jurul nostru.

După câteva momente, am auzit o pietricică coborând din piatră în piatră până în fundul prăpastiei. Auzeam fiecare izbitură al pietricelei cu o claritate de neconceput. Apoi am auzit altă pietricică aruncată şi apoi alta. Mi-am ridicat capul ca să-mi îndrept urechea în direcţia sunetului şi l-am văzut pe don Genaro stând pe vârful stâncii, la vreo cinci metri de locul unde eram. El arunca liniştit cu pietricele în prăpastie.

A ţipat şi a chicotit când l-am văzut şi a spus că se ascunsese acolo, aşteptând să-l descopăr. Am avut un moment de uimire. Don Juan mi-a şoptit în ureche de mai multe ori că „raţiunea” mea nu era invitată la eveniment şi că trebuia să renunţ la obiceiul enervant de a încerca să controlez totul. El a spus că „nagualul” era o percepţie doar pentru mine şi că acesta era motivul pentru care Pablito nu văzuse „nagualul” în maşina mea. El a adăugat, ca şi cum mi-ar fi citit sentimentele neexprimate, că deşi „nagualul” era doar pentru mine, era totuşi don Genaro însuşi.

Don Juan m-a luat de braţ şi m-a condus la don Genaro într-o manieră jucăuşă. Don Genaro s-a ridicat şi a venit mai aproape de mine. Corpul lui radia o căldură pe care o puteam vedea, o strălucire care mă ameţea. A venit lângă mine şi, fără să mă atingă, şi-a pus gura lângă urechea mea şi a început să-mi şoptească. Don Juan a pornit şi el să-mi şoptească în urechea cealaltă. Vocile lor erau sincronizate. Amândoi repetau aceleaşi propoziţii. Spuneau că nu trebuia să-mi fie frică şi că aveam fibre lungi şi puternice, care nu erau acolo ca să mă protejeze, pentru că nu era nimic de protejat, sau de care să fii protejat, dar că ei erau acolo ca să-mi ghideze percepţia „nagualului” foarte asemănător cu modul în care mi-au ghidat şi percepţia „tonalului”. Mi-au spus că fibrele erau în jurul meu, că prin ele puteam percepe totul într-o clipă

şi că o singură fibră era de-ajuns pentru un salt de pe stâncă în prăpastie, sau de pe fundul ei pe stâncă.

Ascultam tot ce-mi şopteau. Fiecare cuvânt părea să fi avut o implicaţie unică pentru mine; reţineam fiecare cuvânt rostit şi apoi îl puteam relua ca pe o bandă de magnetofon. Amândoi mă îndemnau să sar spre fundul abisului. Spuneau că întâi trebuia să-mi simt fibrele, apoi să izolez una care mergea până în fundul abisului şi să o urmez. Pe măsură ce rosteau comenzile, eu potriveam efectiv cuvintele cu sentimentele adecvate. Simţeam peste tot o mâncărime, în special o senzaţie foarte particulară, care era imperceptibilă în ea însăşi, dar aducea cu senzaţia unei „mâncărimi lungi”. Corpul meu simţea practic fundul abisului şi sesizam momentul acesta ca pe o mâncărime într-o zonă nedefinită a corpului.

Don Juan şi don Genaro au continuat să mă îndemne să alunec prin sentimentul acela, dar nu ştiam cum. Apoi, am auzit doar vocea lui don Genaro.

El spunea că o să sară cu mine; m-a prins, sau m-a împins, sau m-a îmbrăţişat şi a plonjat cu mine în abis.

Am avut o senzaţie totală de chin fizic. Ca şi cum stomacul meu ar fi fost mestecat sau devorat. Era un amestec de durere şi plăcere de asemenea durată şi intensitate, încât tot ce am putut face a fost să urlu din adâncul plămânilor. Când senzaţia a încetat, am văzut un mănunchi inextricabil de scântei şi mase întunecate, raze de lumină şi formaţii ca nişte nori. Nu puteam spune dacă aveam ochii închişi sau deschişi, sau unde era corpul meu. A urmat aceeaşi senzaţie de chin fizic, deşi nu atât de pronunţată ca la început, şi apoi am avut impresia că m-am trezit şi m-am regăsit stând în picioare pe stânca aceea cu don Juan şi don Genaro.

Don Juan spunea că iar greşisem, că era inutil să sar dacă percepţia saltului urma să fie haotică. Amândoi mi-au repetat de nenumărate ori în urechi că „nagualul” prin el însuşi nu era de niciun folos, că trebuia să fie temperat de „tonal”. Ei spuneau că trebuia să sar cu plăcere şi să fiu conştient de acţiunea mea.

Am ezitat, nu atât de frică, ci pentru că eram reticent. Îmi simţeam ezitarea ca şi cum corpul meu ar fi oscilat dintr-o parte în alta ca un pendul. Apoi o stare oarecum ciudată a pus stăpânire pe mine şi am sărit cu toată masa corpului meu. Voiam să mă gândesc în timpul saltului, dar nu puteam. Vedeam ca prin ceaţă pereţii prăpastiei înguste şi pietroaiele de pe fund. Nu am avut o percepţie secvenţială a saltului meu, am avut însă senzaţia că eram efectiv pe sol; distingeam fiecare trăsătură a pietrelor din jurul meu într-un cerc mic. Am remarcat că vederea mea nu era unidirecţională şi stereoscopică de la nivelul ochilor, ci plată şi circulară în jurul meu. După un moment am intrat în panică şi ceva m-a tras în sus ca un yo-yo.

Don Juan şi don Genaro m-au pus să sar de multe ori. După fiecare salt, don Juan mă îndemna să fiu mai puţin reticent şi s-o fac mai cu inimă. El spunea, iar şi iar, că secretul vrăjitorilor în folosirea „nagualului” era în percepţia noastră, că saltul era doar un simplu exerciţiu de percepţie şi că se va termina doar după ce voi fi reuşit să percep ca un „tonal” desăvârşit ceea ce era pe fundul abisului.

La un moment dat, am avut o senzaţie de neconceput. Eram complet şi perfect conştient că stăteam în picioare pe marginea stâncii cu don Juan şi don Genaro şoptindu-mi în urechi şi apoi, în clipa următoare, priveam la fundul prăpastiei. Totul era perfect normal. Era aproape întuneric, dar suficientă lumină ca să facă totul absolut de recunoscut ca şi în lumea obişnuită. Urmăream câteva tufişuri când am auzit un zgomot brusc, o piatră care se rostogolea. Am văzut instantaneu o piatră măricică rostogolindu-se pe peretele stâncii, spre mine. într-o clipire, l-am văzut şi pe don Genaro aruncând-o. Am avut un atac de panică şi în clipa următoare am fost tras înapoi pe vârful stâncii. Am privit în jur; don Genaro nu era nicăieri. Don Juan a început să râdă şi a spus că don Genaro plecase pentru că nu putea să suporte duhoarea mea. Apoi am avut senzaţia jenantă că eram murdar. Don

Juan avusese dreptate să mă pună să-mi scot hainele. M-a condus la un pârâu apropiat şi m-a spălat ca pe un cal, luând apă cu pălăria mea şi stropindu-mă, în timp ce făcea comentarii hilare despre faptul că îmi salvase pantalonii.

3. Sfera percepţiei

Am petrecut toată ziua singur în casa lui don Genaro. Am dormit mai tot timpul. Don Juan s-a întors spre seară şi am plecat împreună într-o tăcere totală, spre un şir de munţi din apropiere. Ne-am oprit la asfinţit şi ne-am aşezat la marginea unui defileu adânc, până când s-a întunecat. Apoi don Juan m-a condus într-un alt loc, aflat nu prea departe de acolo, o stâncă monumentală, un perete de piatră de-a dreptul vertical. Stânca nu se vedea de pe poteca care ne condusese la ea; totuşi, don Juan mi-o arătase de câteva ori înainte. El mă pusese să privesc de pe marginea ei şi îmi spusese că toată stânca era un loc al puterii, în special baza ei, care era un canion aflat la vreo sută de metri mai jos. De fiecare dată când privisem de sus la el, resimţisem un tremur neplăcut; canionul era întotdeauna întunecat şi ameninţător.

Înainte să ajungem la locul acela, don Juan a spus că trebuia să merg singur şi să mă întâlnesc cu Pablito la marginea stâncii. El mi-a sugerat să mă relaxez şi să practic mersul puterii, pentru a-mi înlătura oboseala nervoasă.

Don Juan s-a îndepărtat, luând-o în stânga potecii, şi întunericul pur şi simplu l-a înghiţit. Am vrut să mă opresc şi să cercetez unde dispăruse, dar corpul mi s-a împotrivit. Am început să practic joggingul, deşi eram atât de obosit încât de-abia mă ţineam pe picioare.

Când am ajuns la stâncă, n-am văzut pe nimeni şi am continuat să alerg pe loc, respirând adânc. După o vreme m-am relaxat puţin; am stat nemişcat, cu spatele lipit de piatră şi apoi am remarcat la câţiva metri de mine forma unui bărbat. Stătea jos, ascunzându-şi capul în mâini. Am avut un moment de frică intensă şi am dat înapoi, dar apoi

mi-am explicat că bărbatul trebuia să fi fost Pablito şi am înaintat fără nicio ezitare spre el. L-am strigat tare, gândindu-mă că n-avea cum să ştie cine se apropia de el şi că se speriase atât de tare, încât îşi ascunsese capul în mâini să nu vadă. Dar, înainte de a ajunge la el, o frică iraţională a pus stăpânire pe mine. Corpul mi-a îngheţat pe loc, cu braţul drept întins deja să-l atingă. Bărbatul şi-a ridicat capul. Nu era Pablito! Ochii lui erau două oglinzi enorme, ca ochii unui tigru. Corpul meu a sărit înapoi; muşchii s-au tensionat şi apoi au eliberat tensiunea fără cea mai mică intenţie voliţională din partea mea şi am realizat un salt înapoi atât de rapid şi atât de lung, încât în condiţii normale m-aş fi lansat într-o speculaţie grandioasă despre asta. Totuşi, atunci frica mea era atât de mare, încât nu aveam nicio dispoziţie de a face speculaţii şi aş fi fugit de acolo dacă n-ar fi fost cineva care să mă ţină de braţ cu forţa. Sentimentul că mă ţinea cineva de braţ m-a aruncat într-o panică totală; am ţipat. Ieşirea mea, în loc să fie strigătul pe care mă gândeam că l-aş fi produs, a fost un ţipăt lung şi cutremurător.

M-am întors să fac faţă atacatorului. Era Pablito, care tremura mai rău ca mine. Surescitarea mea era maximă. Nu puteam vorbi, îmi clănţăneau dinţii în gură şi îmi treceau fiori pe spate, făcându-mă să tresar involuntar. A trebuit să respir pe gură.

Pablito a spus printre tremurături că „nagualul" îl aşteptase, că de-abia scăpase din ghearele lui când a dat peste mine şi că aproape îl ucisesem cu ţipătul meu. Îmi venea să râd şi am produs cele mai ciudate sunete imaginabile. Când mi-am recâştigat calmul, i-am spus lui Pablito că, după câte se pare, mi se întâmplase şi mie acelaşi lucru. În cazul meu, rezultatul final a fost că oboseala mi-a dispărut şi în locul ei simţeam un flux nereţinut de forţă şi bunăstare. Pablito părea că simte aceleaşi senzaţii; a început să chicotească într-un mod tembel.

Am auzit în depărtare zgomotul de paşi uşori şi atenţi. Am detectat sunetul înaintea lui Pablito. El a părut

că reacţionează la încordarea mea. Am avut certitudinea că se apropia cineva de locul unde ne aflam. Ne-am întors în direcţia zgomotului; o clipă mai târziu, au devenit vizibile siluetele lui don Juan şi don Genaro. Mergeau calmi şi s-au oprit la vreun metru şi jumătate de noi; don Juan era cu faţa spre mine, iar don Genaro în faţa lui Pablito. Am vrut să-i spun lui don Juan că ceva mă speriase de moarte, dar Pablito m-a strâns de braţ. Am înţeles ce voia. Era ceva ciudat la don Juan şi don Genaro. Pe măsură ce-i priveam, ochii mei au început să se încrucişeze.

Don Genaro a dat o comandă scurtă. N-am înţeles ce-a spus, dar am „ştiut” că voia să nu ne încrucişăm ochii.

— Întunericul s-a lăsat peste lume, a spus don Juan, privind la cer.

Don Genaro a trasat pe pământ o semilună. O clipă, mi s-a părut că a folosit o cretă fosforescentă, dar apoi mi-am dat seama că nu avea nimic în mână; percepeam semiluna imaginară pe care o trasase cu degetul. El ne-a pus pe mine şi pe Pablito să ne aşezăm pe partea inferioară a marginii convexe, în timp ce el şi don Juan s-au aşezat turceşte pe capetele extreme ale semilunii, la vreo doi metri de noi.

Don Juan a vorbit primul; a spus că ne vor arăta aliaţii lor. Ne-a spus că dacă ne vom fixa privirea pe centurile lor, în stânga, între coapsă şi coaste, vom „vedea” ceva ca o cârpă sau o batistă care atârna de centură. Don Genaro a adăugat că, lângă cârpele de pe centurile lor, erau două obiecte ca nişte nasturi şi că trebuia să privim la centurile lor până când „vedeam” cârpele şi nasturii.

Înainte ca don Genaro să fi vorbit, remarcasem deja o chestie flască, ca o bucată de cârpă, şi o pietricică rotundă care atârnau de centurile lor. Aliaţii lui don Juan erau mai întunecaţi şi mai ameninţători decât ai lui don Genaro.

Reacţia mea a fost un amestec de curiozitate şi frică.

Simţeam totul în stomac şi nu era vorba de o judecată în manieră raţională.

Don Juan şi don Genaro şi-au dus mâinile la centuri şi se pare că au desfăcut bucăţile de cârpă. Le-au luat cu

mâna stângă; don Juan a scuturat-o pe a sa în aer deasupra capului, iar don Genaro a lăsat-o să cadă uşor la pământ. Bucăţile de cârpă s-au întărit ca nişte batiste perfect netezi; au plutit uşor în jos, ca nişte zmeie. Mişcarea aliatului lui don Juan era o replică perfectă la ceea ce îl văzusem făcând cu câteva zile înainte când executase acele mişcări de rotire. Pe măsură ce bucăţile de cârpă s-au apropiat de sol, au devenit solide, rotunde şi masive. Întâi s-au ghemuit, de parcă ar fi căzut pe un mâner de uşă, apoi s-au întins. A lui don Juan a crescut până a ajuns o umbră uriaşă. Ea a luat iniţiativa şi s-a pornit către noi, zdrobind pietricelele şi bucăţile de pământ întărit. A ajuns până la vreun metru de noi, la marginea semilunii, între don Juan şi don Genaro. La un moment dat m-am gândit că se va rostogoli peste noi şi că ne va pulveriza. Spaima mea în clipa aceea era ca un foc ce ardea. Umbra din faţa mea ajunsese gigantică. Avea patru metri şi jumătate în înălţime şi doi metri în lăţime. Se mişca de parcă ar fi simţit drumul în fată, fără a vedea cu ochii. Sărea şi sălta. Ştiam că mă căuta. În acel moment, Pablito şi-a ascuns capul la pieptul meu. Senzaţia pe care mişcarea lui a produs-o în mine a risipit puţin din atenţia copleşitoare pe care o focalizasem asupra umbrei. Umbra a părut că se disociază, judecind după salturile ei dezlânate, şi apoi a dispărut din raza vizuală, amestecându-se cu întunericul din jur.

L-am scuturat pe Pablito. Şi-a ridicat capul şi a scos un ţipăt înăbuşit. M-am uitat în sus. Un bărbat ciudat mă ţintea cu privirea. Părea să fi fost exact în spatele umbrei, poate ascunzându-se după ea. Era relativ înalt şi uscăţiv, avea o faţă prelungă, fără păr, iar partea stângă a capului era acoperită de o erupţie sau o eczemă. Ochii lui erau răi şi strălucitori; avea gura pe jumătate deschisă. Purta o îmbrăcăminte ca o pijama; pantalonii erau prea scurţi pentru el. N-am putut distinge dacă avea sau nu pantofi. A stat şi ne-a privit destul de mult timp, ca şi cum ar fi căutat vreo nişă pentru a se arunca asupra noastră să ne sfâşie. Era atâta intensitate în ochii lui. Nu era ură sau violenţă, ci

un fel de sentiment animalic de neîncredere. N-am mai putut rezista încordării. Am vrut să adopt poziţia de luptă pe care don Juan mă învăţase s-o aplic cu ani înainte şi as fi făcut-o dacă n-ar fi fost Pablito, care mi-a şoptit că aliatul nu putea trece peste linia pe care o trăsese don Genaro pe sol. Apoi mi-am dat seama că exista într-adevăr o linie luminoasă care reţinea ceea ce se afla în faţa noastră.

După o clipă, bărbatul s-a mişcat spre dreapta, exact ca umbra dinainte. Am avut senzaţia că don Juan şi don Genaro l-au chemat înapoi.

A urmat o scurtă pauză. Nu-i mai puteam vedea pe don Juan şi pe don Genaro; nu mai stăteau pe capetele semilunii. Brusc, am auzit două pietricele lovind solul pietros pe care stăteam şi într-o clipă zona din faţa noastră s-a aprins, ca şi cum ar fi fost aprinsă o lumină slabă, gălbuie. În faţa noastră se găsea o fiară uluitoare, un lup sau un coiot gigantic, greţos la privire. Întregul corp îi era acoperit cu o secreţie albă, ca saliva sau transpiraţia. Părul său era zdrenţuit şi ud. Ochii erau sălbatici. Mârâia cu o furie oarbă, care îmi producea fiori. Îi tremura falca şi-i zbura saliva din gură. Dădea cu laba în pământ ca un câine turbat care încearcă să scape din lanţ. Apoi s-a ridicat pe picioarele din spate şi şi-a mişcat rapid labele din faţă şi fălcile. Toată furia lui părea să fie concentrată spre ruperea unei bariere din faţa noastră.

Am devenit conştient că frica mea de fiara aceea turbată era diferită de frica resimţită faţă de celelalte două apariţii. Spaima faţă de această fiară era repulsie fizică şi oroare. Am privit la furia ei într-o stare de neputinţă totală. Brusc, a încetat să mai fie mai fioroasă şi a dispărut din vedere.

Apoi am auzit sau poate am sesizat altceva venind spre noi: dintr-o dată forma unei feline colosale s-a abătut asupra noastră. Întâi i-am văzut ochii în întuneric; erau imenşi şi ficşi ca două oglinzi de apă care reflectă lumina. Mârâia şi sforăia încet. Expira aerul şi se mişca înainte şi înapoi în faţa noastră, fără să-şi ia ochii de la noi. Nu avea strălucirea electrică a coiotului; nu-i puteam distinge

limpede trăsăturile şi, totuşi, prezenţa ei era infinit mai ameninţătoare decât a celeilalte fiare. Părea că adună putere; simţeam că era atât de îndrăzneaţă, încât ar trece dincolo de limitele ei. Pablito trebuie să fi avut acelaşi sentiment, pentru că mi-a şoptit că trebuia să-mi las capul în jos şi să mă întind pe sol. O clipă mai târziu, felina a atacat. A alergat spre noi şi apoi a sărit cu labele întinse înainte. Am închis ochii şi mi-am ascuns capul între mâini pe sol. Am simţit că fiara a rupt linia protectoare pe care don Genaro o trăsese în jurul nostru şi că se afla chiar deasupra noastră. Îi simţeam greutatea apăsându-mă; blana de pe abdomenul ei mă freca pe gât. Se părea că avea labele din faţă prinse de ceva; se lupta să se elibereze. Îi simţeam sforţările şi salturile şi-i auzeam pufăitul şi fornăitul diabolic. Apoi am ştiut că eram pierdut. Am avut un vag sentiment de alegere raţională şi am vrut să mă resemnez calm sorţii mele de a muri acolo, dar mi-era frică de durerea fizică provocată de moarte în astfel de circumstanţe îngrozitoare. Apoi o forţă ciudată s-a ridicat din corpul meu; ca şi cum corpul meu ar fi refuzat să moară şi şi-a adunat toată forţa într-un singur punct, braţul şi mâna stângă. Am simţit venind un impuls de nestăpânit prin el. Ceva incontrolabil îmi lua în stăpânire corpul, ceva care mă forţa să împing greutatea masivă şi malignă a fiarei de pe noi. Pablito părea să fi reacţionat în aceeaşi manieră şi ne-am ridicat amândoi în aceeaşi clipă; era atâta energie creată de noi amândoi, încât fiara atârna ca o păpuşă ruptă.

Efortul fusese suprem. Am căzut la pământ, gâfâind după aer. Muşchii stomacului erau atât de tensionaţi, încât nu puteam respira. Nu am dat atenţie la ce făcea Pablito. În cele din urmă, am remarcat că don Juan şi don Genaro mă ajutau să mă aşez. L-am văzut pe Pablito întins pe jos, cu faţa în jos şi cu braţele întinse. Părea leşinat. După ce m-au aşezat, don Juan şi don Genaro l-au ajutat pe Pablito. Amândoi i-au frecat stomacul şi spatele. L-au făcut să stea pe picioare şi, după o vreme, s-a aşezat singur.

Don Juan şi don Genaro au luat loc la capetele

semilunii şi apoi au început să se mişte în faţa noastră, ca şi cum între cele două puncte s-ar fi aflat o grindă pe care o foloseau pentru a-şi schimba poziţiile într-un du-te-vino, dintr-o parte în alta. Mişcările lor m-au ameţit. În cele din urmă, s-au oprit lângă Pablito şi au început să-i şoptească în urechi. După o clipă, s-au ridicat toţi trei odată şi au mers la marginea stâncii. Don Genaro l-a ridicat pe Pablito ca pe un copil. Corpul lui Pablito era tare ca o scândură; don Juan îl ţinea de glezne. L-a învârtit, ca pentru a câştiga avânt şi forţă, şi în final i-a dat drumul de picioare şi l-a aruncat peste abisul din faţa stâncii.

Am văzut corpul lui Pablito pe fundalul cerului spre vest, întunecat. Descria cercuri, exact cum făcuse corpul lui don Juan cu câteva zile înainte; cercurile erau încete. Pablito părea să câştige altitudine în loc să cadă. Apoi cercurile s-au accelerat; corpul lui Pablito s-a rotit o clipă ca un disc şi apoi s-a dezintegrat. Am perceput că s-a topit în aer.

Don Juan şi don Genaro au venit lângă mine, s-au lăsat pe vine şi au început să-mi şoptească în urechi. Fiecare spunea ceva diferit, dar nu aveam nicio problemă să le urmăresc comenzile. Ca şi cum aş fi fost „împărţit” în clipa în care au spus primele cuvinte. Simţeam că făceau cu mine ceea ce făcuseră cu Pablito. Don Genaro m-a învârtit şi apoi am avut senzaţia complet conştientă că mă învârteam sau pluteam pentru o clipă. Apoi mă mişcam în aer, plutind în jos spre sol cu o viteză colosală. Simţeam, pe măsură ce cădeam, că hainele mele se destrămau, apoi pielea mi-a căzut şi că în cele din urmă mi-a rămas doar capul. Aveam senzaţia foarte clară că, pe măsură ce corpul meu se dezmembra, îmi pierdeam greutatea superfluă şi, astfel, căderea mea se încetinea şi viteza scădea. Coborârea mea nu mai era un vârtej. Am început să mă mişc înainte şi înapoi ca o frunză. Apoi capul meu şi-a pierdut greutatea şi tot ce a rămas din „mine” era doar un centimetru pătrat, un strop, un reziduu micuţ. Tot sentimentul meu era concentrat acolo; apoi pepita aceea a părut că explodează şi eram într-o mie de piese. Ştiam, sau

ceva undeva ştia, că eram conştient de toate cele o mie de bucăţi în acelaşi timp. Eram conştiinţa însăşi.

Apoi o anumită parte din conştiinţa aceea s-a pus în mişcare; a crescut, s-a mărit. A devenit localizată şi, încetul cu încetul, mi-am recâştigat simţul graniţelor, al conştiinţei, sau ce era, şi, brusc, „eul” pe care-l ştiam şi cu care eram familiar a erupt în cea mai spectaculoasă viziune a tuturor combinaţiilor posibile de scene „frumoase” ca şi cum aş fi privit la o mie de viziuni ale lumii, ale oamenilor, ale lucrurilor.

Apoi scenele s-au înceţoşat. Aveam senzaţia că treceau prin faţa ochilor cu o viteză mai mare, până când nu mai puteam individualiza niciuna dintre ele pentru a o examina. În cele din urmă, a fost ca şi cum aş fi fost martor la toată organizarea lumii, trecând prin faţa ochilor mei într-un lanţ nesfârşit şi neîntrerupt.

Dintr-o dată m-am regăsit stând în picioare pe marginea stâncii, cu don Juan şi don Genaro. Ei îmi şopteau că m-au tras înapoi şi că am fost martor la necunoscutul despre care nimeni nu poate vorbi. Au spus că mă vor arunca iar în el şi că trebuia să las aripile percepţiei să se desfăşoare şi să atingă „tonalul” şi „nagualul” dintr-o dată, fără să fiu conştient că trec dintr-unul într-altul înainte şi înapoi.

Am avut iar senzaţia că sunt răsucit şi aruncat şi apoi iar acea cădere cu o viteză colosală. Apoi am explodat. M-am dezintegrat. Ceva în mine a cedat; a eliberat ceva ce am ţinut închis toată viaţa. Apoi am devenit deplin conştient că fusese atins rezervorul meu secret şi că deborda fără limită. Nu mai exista acea unitate scumpă mie pe care o denumeam „eu”. Nu mai era nimic şi totuşi acel nimic era plin. Nu era lumină sau întuneric, rece sau cald, plăcut sau neplăcut. Nu eram nici în mişcare, nici nu pluteam sau staţionam, nici nu eram o unitate singulară, un eu, aşa cum sunt obişnuit să fiu. Eram un miliard de euri care erau toate „eu”, o colonie de unităţi separate care aveau o legătură specială una cu alta şi se uneau inevitabil ca să alcătuiască o singură conştiinţă, conştiinţa

mea umană. Nu era faptul că „ştiam” fără umbra vreunui dubiu, pentru că nu era nimic cu care să fi „ştiut”, dar întreaga mea conştiinţă „ştia” că „eu”, cel din lumea familiară, eram o colonie, un conglomerat de sentimente separate şi independente, care aveau o solidaritate indestructibilă unul cu altul. Solidaritatea indestructibilă a nenumăratelor mele conştiinţe, liantul care unea acele părţi una cu alta, era forţa vieţii mele.

Un mod de a descrie acea senzaţie unificatoare ar fi să spun că acele pepite de conştiinţă erau răspândite; fiecare dintre ele era conştientă de ea însăşi şi niciuna nu era predominantă. Apoi ceva le strângea, se uneau şi apăreau într-o zonă unde toate erau adunate într-un mănunchi, „eul” pe care îl cunosc. Apoi „eul” devenea martor la o scenă coerentă de activitate lumească, sau la o scenă care ţinea de alte lumi şi care credeam că trebuia să fie pură imaginaţie, adică aveam viziuni de sisteme intelectuale, sau de idei adunate laolaltă sub forma verbalizărilor. În unele scene vorbeam cu mine însumi după pofta inimii. În urma fiecăreia dintre aceste viziuni coerente, „eul” meu se dezintegra şi devenea iar nimic.

În timpul uneia dintre aceste excursii într-o viziune coerentă, m-am aflat pe stâncă cu don Juan. Mi-am dat seama instantaneu că atunci mă găseam în „eul” meu total, cu care eram familiarizat. Îmi simţeam materialitatea ca fiind reală. Mai degrabă mă aflam în lume, decât o vizionam.

Don Juan m-a îmbrăţişat ca pe un copil. M-a privit. Faţa lui era foarte aproape. Îi puteam vedea ochii în întuneric. Erau buni. Păreau că aveau o întrebare în ei. Ştiam care era. Nevorbitul era într-adevăr de nevorbit.

— Ei? m-a întrebat el moale, ca şi cum ar fi avut nevoie de reconfirmarea mea.

Eram fără grai. Cuvintele „amorţit”, „buimăcit”, „confuz” şi altele nu erau nişte descrieri potrivite pentru sentimentele mele din acel moment. Nu eram solid. Ştiam că don Juan trebuia să mă tină forţat la sol, altfel as fi zburat în aer şi aş fi dispărut. Nu mi-era frică să dispar.

Tânjeam după „necunoscutul” în care conştiinţa mea nu era unificată.

Don Juan m-a plimbat încet, împingându-mă în jos de amândoi umerii, spre o zonă de lingă casa lui don Genaro; m-a pus să mă întind şi apoi m-a acoperit cu pământ afânat, dintr-o grămadă pe care probabil că o pregătise dinainte. M-a acoperit până la gât. A făcut un fel de pernă din frunze pe care să-mi pun capul şi mi-a spus să nu mă mişc şi să nu adorm. A adăugat că va sta cu mine până când pământul îmi va consolida iar forma.

Mă simţeam foarte confortabil şi aveam o dorinţă aproape invincibilă să adorm, dar don Juan nu mă lăsa. Mi-a cerut să discut despre absolut orice, cu excepţia experienţei avute. La început nu ştiam despre ce să vorbesc, dar apoi l-am întrebat de don Genaro. El a spus că don Genaro îl îngropase pe Pablito undeva în jur şi făcea cu el acelaşi lucru.

Doream să susţin conversaţia, dar ceva în mine era incomplet; simţeam o indiferenţă neobişnuită, o oboseală care era ca o plictiseală. Don Juan părea să ştie ce simt. A început să vorbească despre Pablito şi despre cum au fost legate sorţile noastre. A spus că el a devenit binefăcătorul lui Pablito în acelaşi timp în care don Genaro i-a devenit profesor şi că puterea m-a împerecheat cu Pablito pas cu pas. El a făcut o remarcă în legătură cu faptul că singura diferenţă dintre mine şi Pablito era că, în timp ce lumea lui Pablito era guvernată de constrângere şi frică, a mea era guvernată de libertate şi de afecţiune. Don Juan m-a lămurit că această deosebire se datora diferenţei intrinseci dintre personalităţile binefăcătorilor. Don Genaro era comic, scump şi afectiv, în timp ce el era sec, autoritar şi direct. A spus că personalitatea mea cerea un profesor puternic, dar un binefăcător tandru şi că în cazul lui Pablito era invers; el avea nevoie de un profesor bun şi un binefăcător dur.

Am mai vorbit o vreme şi apoi s-a făcut ziuă. Când soarele a apărut deasupra orizontului la răsărit, el m-a ajutat să mă ridic de sub movila de pământ.

După ce m-am trezit spre prânz, don Juan şi cu mine ne-am aşezat în uşa casei lui don Genaro. Don Juan a spus că don Genaro era tot cu Pablito, pregătindu-l pentru ultima întâlnire.

— Mâine, tu şi Pablito veţi intra în necunoscut, a spus. Eu trebuie să te pregătesc pentru asta. Veţi intra în el singuri. Noaptea trecută aţi fost ca două yo-yo-uri care mergeau înainte şi înapoi; mâine veţi fi singuri.

Am avut un imbold uriaş de curiozitate şi m-au năpădit întrebări despre experienţele din noaptea precedentă. El a rămas nemişcat sub barajul meu.

— Astăzi trebuie să realizez o manevră crucială, a spus. Trebuie să te păcălesc pentru ultima dată. Şi tu trebuie să cazi pradă trucului.

A râs şi şi-a lovit coapsele.

— Ceea ce a vrut să-ţi arate Genaro cu primul exerciţiu din noaptea aceea a fost cum folosesc vrăjitorii „nagualul”, a continuat don Juan. Nu există niciun mod de a ajunge la explicaţia vrăjitorilor, dacă nu ai folosit „nagualul” volitiv, sau mai exact, dacă nu ai folosit volitiv „tonalul” pentru a da sens acţiunilor „nagualului”. Alt mod de a clarifica asta ar fi să spun că viziunea „tonalului” trebuie să prevaleze, dacă vrei să foloseşti „nagualul” aşa cum îl folosesc vrăjitorii.

I-am spus că găseam o nepotrivire flagrantă în ceea ce tocmai îmi spusese. Pe de o parte, îmi făcuse cu două zile înainte o recapitulare incredibilă a acţiunilor lui studiate pe o perioadă de ani de zile, acţiuni menite să-mi afecteze viziunea despre lume; şi pe de altă parte, voia ca acea viziune să prevaleze.

— Un lucru n-are nimic de-a face cu altul, a răspuns. Ordinea în percepţia noastră ţine exclusiv de zona „tonalului”; numai acolo acţiunile noastre pot avea o succesiune; numai acolo sunt ca nişte scări la care poţi număra nişte trepte. În „nagual” nu există nimic de acest gen. De aceea, viziunea „tonalului” este o unealtă şi, deşi nu este cea mai bună, este singura unealtă pe care o avem.

Noaptea trecută sfera percepţiei tale s-a deschis şi s-au desfăşurat aripile ei. Nu există nimic altceva de spus despre asta. Este imposibil să explici ce s-a întâmplat cu tine şi de aceea nu am de gând s-o fac şi nu trebuie să încerci nici tu. Este de ajuns să spun că aripile percepţiei tale erau făcute să atingă totalitatea ta. Noaptea trecută ai trecut înainte şi înapoi din „nagual” în „tonal” de multe ori. Ai fost azvârlit de două ori, astfel încât să nu rămână posibilitatea de greşeli. A doua oară ai simţit impactul total al călătoriei în necunoscut. Şi percepţia ta şi-a desfăcut aripile când ceva în tine şi-a dat seama de adevărata ta natură. Eşti un mănunchi.

Asta este explicaţia vrăjitorilor. „Nagualul” este indescriptibilul. Toate sentimentele posibile şi fiinţele şi eurile plutesc în el ca nişte plute, liniştite, nealterate, pentru totdeauna. Apoi liantul vieţii leagă câteva dintre ele împreună. Tu însuţi ai aflat asta noaptea trecută şi la fel şi Pablito şi Genaro atunci când au călătorit în necunoscut, şi la fel am aflat şi eu. Când liantul vieţii adună împreună acele sentimente, se creează o fiinţă, o fiinţă care pierde simţul adevăratei sale naturi şi devine orbită de strălucirea şi fastul zonei în care trăiesc fiinţele, „tonalul”. „Tonalul” este locul unde există organizarea unificată. O fiinţă apare în „tonal” o dată ce forţa vitală a unit toate acele sentimente. Ţi-am spus odată că „tonalul” începe la naştere şi se sfârşeşte la moarte; am spus asta pentru că ştiu că, imediat ce forţa vieţii părăseşte corpul, toate acele conştiinţe izolate se dezintegrează şi se întorc de unde au venit, în „nagual”. Ceea ce face un luptător în călătoria sa în necunoscut seamănă foarte mult cu moartea, doar că mănunchiul de sentimente nu se dezintegrează, ci doar se răspândeşte, fără a-şi pierde unitatea. Totuşi, la moarte ele se cufundă adânc şi se mişcă independent, ca şi cum n-ar fi fost niciodată o unitate de sine stătătoare.

Am vrut să-i spun cât de bine se potriveau declaraţiile lui cu ceea ce percepusem eu. Dar nu m-a lăsat să vorbesc.

— Nu există nicio posibilitate de a te referi la

necunoscut, a spus. Nu poţi decât să-i fii martor. Explicaţia vrăjitorilor spune că fiecare dintre noi are un centru din care poate fi simţit „nagualul”, „voinţa”. Astfel, un luptător se poate aventura în „nagual” şi poate să-şi lase mănunchiul de sentimente să se aranjeze şi să se rearanjeze în orice mod posibil. Ţi-am spus că expresia „nagualului” este o problemă personală. Am vrut să spun că depinde de luptătorul însuşi să-şi direcţioneze aranjarea şi rearanjarea acelui mănunchi. Forma umană, sau sentimentul uman este cel original, probabil că este forma cea mai iubită dintre toate pentru noi; există totuşi un număr nelimitat de forme alternative pe care le poate adopta mănunchiul. Ţi-am spus că un vrăjitor poate adopta orice formă doreşte. Este adevărat. Un vrăjitor care este în posesia totalităţii sale poate să dirijeze părţile mănunchiului său pentru a lua orice formă posibilă. Forţa vitală este ceea ce face posibil tot acest amestec. O dată ce ea s-a terminat, nu mai există niciun mod de a reasambla acel mănunchi.

Am denumit acest mănunchi de sentimente sfera percepţiei. Am spus de asemenea că este sigilată, închisă complet şi că nu se deschide până în momentul morţii noastre. Totuşi, poate fi făcută să se deschidă. Vrăjitorii au învăţat în mod evident acest secret şi, deşi nu ajung toţi la totalitatea lor, ei ştiu despre posibilitatea aceasta. Ei ştiu că sfera se deschide doar când plonjezi în „nagual”. Ieri ţi-am făcut o recapitulare a tuturor paşilor pe care i-ai făcut pentru a ajunge în acest punct.

M-a scrutat cu privirea de parcă ar fi aşteptat un comentariu sau o întrebare. Ceea ce spusese era dincolo de orice comentariu. Apoi am înţeles că n-ar fi avut nicio influenţă dacă mi-ar fi spus toate astea cu paisprezece ani înainte, sau dacă mi le-ar fi spus în oricare moment al uceniciei mele. Ceea ce conta, era că simţisem cu corpul meu sau în corpul meu premisele explicaţiei sale.

— Aştept întrebarea ta obişnuită, a spus, dând, încet glas cuvintelor.

— Ce întrebare? am exclamat.

— Cea pe care „raţiunea” ta arde s-o pună.

— Astăzi renunţ la întrebări. Zău că n-am niciuna, don Juan.

— Nu-i cinstit, a spus el râzând. Există o anumită întrebare pe care vreau s-o pui.

A spus că dacă-mi voi opri dialogul interior doar pentru o clipă, aveam să aflu care era întrebarea. Am avut un gând brusc, o viziune interioară şi am ştiut ce voia.

— Unde era corpul meu când mi se întâmplau toate astea, don Juan? am întrebat şi el a izbucnit într-un râs zgomotos.

— Acesta este unul dintre trucurile vrăjitorilor, a spus. Să spunem că ceea ce-ţi voi dezvălui acum este ultima informaţie a explicaţiei vrăjitorilor. Până în acest punct, „raţiunea” ta a urmărit în mod întâmplător faptele descrise de mine. „Raţiunea” ta doreşte să admită că lumea nu este aşa cum o descrie imaginea, ea este mai mult decât poate vedea ochiul. „Raţiunea” ta doreşte de asemenea şi este gata să admită că percepţia ta s-a urcat şi a coborât de pe stâncă, sau că ceva din tine, sau chiar tu ca întreg, a sărit spre fundul abisului şi a examinat cu ochi de „tonal” ceea ce se afla acolo, ca şi cum ai fi coborât corporal, cu o frânghie şi scară. Acţiunea de a examina fundul abisului a fost încununarea tuturor acestor ani de antrenament. Ai rezolvat-o bine. Genaro a văzut centimetrul cub de şansă când a aruncat o pietricică la „tine”, cel din prăpastie. Tu ai „văzut” totul. Eu şi Genaro am ştiut atunci fără vreo urmă de îndoială că erai gata să fii azvârlit în necunoscut. În clipa aceea, nu numai că ai „văzut”, dar ai ştiut şi totul despre dublură, despre celălalt.

L-am întrerupt şi i-am spus că îmi dădea prea mult credit pentru ceva ce era dincolo de înţelegerea mea. Răspunsul lui a fost că aveam nevoie de timp pentru a lăsa acele impresii să se sedimenteze şi că o dată ce am făcut asta, răspunsurile vor izbucni din mine în aceeaşi manieră în care ţâşneau întrebările în trecut.

— Secretul dublurii ţine de sfera percepţiei, care în

cazul tău, în noaptea aceea, a fost pe vârful stâncii şi pe fundul prăpastiei în acelaşi timp. Mănunchiul de sentimente poate fi făcut să se asambleze instantaneu oriunde. Cu alte cuvinte, poţi percepe „aici” şi „acolo” în acelaşi moment.

M-a îndemnat să mă gândesc şi să-mi amintesc o succesiune de acţiuni care, spunea el, erau atât de obişnuite, încât aproape că uitasem de ele.

Nu ştiam despre ce vorbea. M-a îndemnat să mă gândesc mai mult.

— Gândeşte-te la pălăria ta, a spus. Şi gândeşte-te ce a făcut Genaro cu ea.

Am avut un moment de soc amintindu-mi. Uitasem că don Genaro voise efectiv să-mi scot pălăria, pentru că ea continua să cadă luată de vânt. Dar nu voiam să-i dau drumul. Dezbrăcat, mă simţeam ca un prost. Faptul că purtam o pălărie, ceea ce în mod normal nu fac, îmi dădea un sentiment ciudat; nu eram cu adevărat eu, caz în care faptul că eram dezbrăcat nu era atât de jenant. Don Genaro a încercat apoi să schimbe pălăria cu mine, dar a lui era prea mică pentru capul meu. El a făcut glume despre mărimea capului meu şi proporţiile corpului meu şi, în cele din urmă, mi-a scos pălăria şi mi-a înfăşurat capul cu un poncho vechi, ca un turban.

I-am spus lui don Juan că uitasem această întâmplare, care eram sigur că se petrecuse între aşa-numitele mele salturi. Şi totuşi, memoria acelor salturi era ca o unitate neîntreruptă.

— Ele erau în mod sigur o unitate neîntreruptă şi la fel a fost şi joaca lui Genaro cu pălăria ta, a spus don Juan. Cele două amintiri nu pot fi puse una după alta, pentru că s-au petrecut în acelaşi timp.

Şi-a mişcat degetele mâinii stângi, arătându-mi că nu se potriveau în spaţiile dintre degetele mâinii drepte.

— Salturile acelea au fost doar începutul, a continuat. Apoi a venit adevărata ta excursie în necunoscut; noaptea trecută ai fost martor la indescriptibil, „nagualul”. „Raţiunea” ta nu se poate lupta cu cunoaşterea fizică a

faptului că eşti un mănunchi de sentimente fără nume. „Raţiunea” ta în acest moment ar putea chiar admite că există un alt centru de asamblare, „voinţa”, prin care este posibil să judeci, sau să defineşti şi să foloseşti efectele extraordinare ale „nagualului”. În sfârşit, „raţiunea” ta a început să înţeleagă că poţi reflecta „nagualul” prin „voinţă”, deşi nu-l poţi explica niciodată.

Dar apoi apare întrebarea ta: „Unde eram eu când se întâmplau toate astea? Unde era corpul meu?” Convingerea că există un adevărat „eu” este rezultatul faptului că ai adunat tot ce ai în jurul „raţiunii” tale. În acest moment, „raţiunea” ta admite că „nagualul” este indescriptibil, nu pentru că evidenţa a convins-o, ci pentru că se simte în siguranţă să admită asta. „Raţiunea” ta este pe teren sigur, toate elementele „tonalului” sunt de partea ei.

Don Juan a făcut o pauză şi m-a privit. Zâmbetul lui era blajin.

— Hai să mergem la locul de predilecţie al lui Genaro, a spus el brusc.

S-a ridicat şi am mers la piatra unde discutasem cu două zile înainte; ne-am aşezat confortabil pe aceleaşi puncte, cu spatele la piatră.

— Să faci „raţiunea” să se simtă în siguranţă este întotdeauna sarcina profesorului, a spus. Nu ţi-am păcălit „raţiunea” să creadă că „tonalul” este previzibil şi descriptibil. Eu şi Genaro ne-am străduit să te facem să crezi că doar „nagualul” se găseşte dincolo de ideea explicaţiei; dovada că trucul a reuşit este că în acest moment ţi se pare că, în pofida a tot ceea ce ai perceput, crezi că există o esenţă pe care să o poţi denumi drept a ta, „raţiunea” ta. Acesta e un miraj. Preţioasa ta „raţiune” este doar un centru de asamblare, o oglindă care reflectă ceva care este dincolo de ea. În noaptea trecută, ai fost martor nu numai la indescriptibilul „nagual”, ci de asemenea şi la indescriptibilul „tonal”.

Ultima informaţie a explicaţiei vrăjitorilor spune că „raţiunea” nu face decât să reflecte o ordine exterioară şi

că „raţiunea” nu ştie nimic despre acea ordine; nu o poate explica, tot aşa cum nu poate explica „nagualul”. „Raţiunea” poate doar să fie martoră la efectele „tonalului”, dar nu va reuşi niciodată să-l înţeleagă, sau să-l dezvăluie. Însuşi faptul că vorbim şi gândim ne arată că există o ordine pe care o urmăm fără să ştim vreodată cum facem asta, sau care este ordinea aceea.

Atunci am adus în discuţie ideea cercetărilor efectuate de oamenii de ştiinţă în domeniul creierului, ca o posibilitate de a explica care este ordinea. El a indicat că tot ceea ce făceau acele cercetări era să pună în evidenţă că se întâmplă într-adevăr ceva.

— Vrăjitorii fac acelaşi lucru cu „voinţa” lor, a spus don Juan. Ei spun că prin „voinţă” pot asista la efectele „nagualului”. Eu pot adăuga acum că, prin „raţiune”, indiferent de ce facem cu ea, sau cum o facem, nu realizăm decât să fim martori la efectele „tonalului”. În ambele cazuri nu va exista nicio speranţă să înţelegem, sau să explicăm ceea ce percepem.

Noaptea trecută a fost prima dată când ai zburat pe aripile percepţiei tale. Erai încă foarte timid. Te-ai aventurat doar pe banda de percepţie umană. Un vrăjitor poate folosi aripile acelea pentru a atinge şi alte senzitivităţi: a unei ciori, de exemplu, a unui coiot, a unui greier, sau ordinea altor lumi din acest spaţiu infinit.

— Vrei să spui alte planete, don Juan?

— Bineînţeles. Aripile percepţiei ne pot duce până în cele mai ascunse colţuri ale „nagualului”, sau spre lumi de neconceput ale „tonalului”.

— Poate un vrăjitor să zboare pe lună, de exemplu?

— Bineînţeles că poate, a răspuns. Dar, totuşi n-ar fi capabil să vină înapoi cu o geantă de roci.

A râs şi a glumit despre asta, dar făcuse afirmaţia cu cea mai mare seriozitate.

— Am ajuns la ultima parte a explicaţiei vrăjitorilor, a spus. Noaptea trecută, eu şi Genaro ţi-am arătat ultimele două puncte care formează totalitatea omului, „nagualul” şi „tonalul”. Ţi-am spus odată că aceste două puncte sunt

în afara eului şi totuşi nu sunt. Acesta este paradoxul fiinţelor luminoase. „Tonalul” fiecăruia dintre noi nu este decât o reflexie a acelui indescriptibil necunoscut care este plin de ordine; „nagualul” fiecăruia dintre noi nu este decât o reflexie a acelui indescriptibil vid care conţine totul.

Acum trebuie să stai pe locul de predilecţie al lui Genaro până la asfinţit; până atunci trebuie să reflectezi asupra explicaţiei vrăjitorilor şi s-o pui la locul ei. Aşa cum stai aici acum, nu ai decât forţa vitală care uneşte acel mănunchi de sentimente.

S-a ridicat.

— Sarcina de mâine este să plonjezi în necunoscut singur, în timp ce eu şi Genaro te vom urmări fără să intervenim, a spus. Stai aici şi opreşte-ţi dialogul interior. Ai putea acumula puterea necesară pentru a-ţi desface aripile percepţiei şi pentru a zbura în acel infinit.

4. Predilecţia a doi luptători

Don Juan m-a trezit în zori. Mi-a dat o tigvă cu apă şi un pachet de carne uscată. Am mers în tăcere vreo trei kilometri, până la locul unde-mi lăsasem maşina cu două zile înainte.

— Călătoria aceasta este ultima noastră călătorie împreună, a spus cu voce înceată când am ajuns la maşină.

Am simţit un şoc puternic în stomac. Ştiam ce voia să spună.

S-a proptit de bara din spate cât am deschis portiera din dreapta şi m-a privit cu un sentiment care nu mai fusese prezent în ochii lui. Ne-am urcat în maşină şi, înainte să pornesc motorul, a făcut câteva remarci pe care le-am înţeles, de asemenea, perfect; a spus că trebuia să stăm câteva minute în maşină şi să atingem nişte sentimente foarte personale şi dureroase.

Am stat liniştit, dar spiritul meu era neliniştit. Am vrut să-i spun ceva, ceva care să mă liniştească. Am căutat în van cuvintele potrivite, formula care să fi exprimat

lucrul pe care-l „ştiam” fără a fi spus.

Don Juan mi-a vorbit despre un băieţel pe care-l cunoscusem cândva şi despre faptul că sentimentele mele faţă de el nu se vor schimba nici cu anii, nici cu distanţa. Don Juan a spus că de câte ori mă gândeam la băieţelul acela, era sigur că spiritul meu tresălta voios şi, fără urme de egoism sau meschinărie, îi doream tot binele din lume. Mi-a reamintit de o poveste pe care i-o spusesem odată despre băieţel, o poveste care-i plăcea şi găsise că avea o semnificaţie profundă. În timpul uneia din plimbările noastre în munţii aflaţi în jurul Los Angeles-ului, băieţelul obosise, aşa că l-am luat pe umeri. Apoi ne-a învăluit o undă de fericire intensă şi băieţelul şi-a strigat mulţumirile soarelui şi munţilor.

— Acela a fost modul lui de a-ţi spune la revedere, a spus don Juan.

Am simţit o gheară în gât.

— Există multe feluri de a spune adio, a spus. Poate că cel mai bun mod este să păstrezi o amintire plină de bucurie. De exemplu, dacă trăieşti ca un luptător, căldura pe care ai simţit-o când băieţelul era pe umerii tăi va fi proaspătă şi mişcătoare atât timp cât vei trăi. Acesta este modul unui luptător de a spune adio.

Am pornit grăbit motorul şi am condus mai repede decât de obicei pe drumul tare de pietre, până când am ajuns la drumul nepavat.

Am condus o distanţă mică şi apoi am luat-o pe jos tot restul drumului. După vreo oră, am ajuns la un pâlc de copaci. Don Genaro, Pablito şi Nestor ne aşteptau. I-am salutat Toţi păreau să fie foarte fericiţi şi voioşi Uitându-mă la ei şi la don Juan, am fost copleşit de un sentiment de profundă simpatie pentru toţi. Don Genaro m-a îmbrăţişat şi m-a bătut afectuos pe spate. El le-a spus lui Nestor şi lui Pablito că dădusem un spectacol minunat când am sărit în fundul prăpastiei. Cu mâna pe umărul meu, el li s-a adresat cu voce tare:

— Da, domnule, a spus, uitându-se la ei. Eu sunt binefăcătorul lui şi ştiu că a fost o realizare. Asta a fost

încununarea anilor trăiţi ca un luptător.

S-a întors spre mine şi şi-a pus mâna cealaltă pe umărul meu. Ochii lui erau strălucitori şi liniştiţi.

— Nu am nimic să-ţi spun, Carlito, a afirmat, dând glas cuvintelor încet. Doar că ai avut o cantitate extraordinară de excremente în intestine.

Cu asta, el şi don Juan au râs până când păreau gata să-şi dea duhul. Nestor şi Pablito chicoteau nervos, neştiind exact ce să facă.

Când don Juan şi don Genaro s-au calmat, Pablito mi-a spus că nu avea siguranţa capacităţii sale de a intra în „necunoscut” singur.

— Zău că n-am nici cea mai mică idee cum s-o fac, a spus el. Genaro spune că nu ai nevoie decât de desăvârşire. Ce crezi?

I-am spus că ştiam chiar şi mai puţin decât el. Nestor a oftat şi părea cu adevărat îngrijorat; îşi mişca mâinile şi nu ştia cum.

— Genaro spune că voi doi o să reuşiţi, a spus el în cele din urmă.

Don Genaro a făcut semn cu mâna că plecăm. El şi don Juan au mers împreună la câţiva metri depărtare de noi. Am umblat aproape toată ziua pe aceeaşi potecă de munte. Am păstrat tăcerea şi nu ne-am oprit deloc. Toţi aveam câte o provizie de carne uscată şi o tigvă cu apă şi trebuia să mâncăm din mers. La un moment dat, poteca a devenit în mod limpede un drum. Se curba pe versantul muntelui şi, dintr-o dată, a apărut în faţa noastră o vale. Era o vedere care-ţi tăia respiraţia; o vale lungă şi verde, care strălucea în lumina soarelui; deasupra ei se arcuiau două curcubeie magnifice, iar pe dealurile din jur se vedeau petice de ploaie.

Don Juan s-a oprit din mers şi i-a indicat cu bărbia ceva în vale lui don Genaro. Acesta a dat din cap. Nu era un gest afirmativ sau negativ; era mai mult o tresărire a capului. Multă vreme au rămas nemişcaţi, scrutând valea cu privirea.

Acolo am părăsit drumul şi am luat-o pe ceea ce părea să fie o scurtătură. Am început să coborâm pe un drum mai îngust şi riscant care ducea spre partea de nord a văii.

Când am ajuns pe câmpie, era prânzul. M-a învăluit mireasma puternică a sălciilor de apă şi a pământului jilav. O clipă, ploaia era ca un uşor sâsâit verde pe copacii din stânga mea, apoi a rămas doar un fâşâit în trestii. Am auzit susurul unui pârâu. M-am oprit o clipă să ascult. Am privit vârfurile copacilor; în înălţime, norii cirus dinspre vest arătau ca nişte smocuri de bumbac aruncate pe cer. Am stat acolo să urmăresc norii destul timp ca toţi să mi-o ia înainte. Am alergat după ei.

Don Juan şi don Genaro s-au oprit şi s-au întors concomitent; ochii lor s-au mişcat şi s-au focalizat asupra mea cu atâta uniformitate şi precizie, încât ai fi zis că sunt ai unei singure persoane. A fost o privire scurtă şi uluitoare, care mi-a produs fiori pe spate. Apoi don Genaro a râs şi a spus că alergam duduind, ca un mexican cu platfus, de o sută patruzeci de kilograme.

— De ce un mexican? a întrebat don Juan.

— Un indian cu platfus, de o sută patruzeci de kilograme, nu fuge, a spus don Genaro pe un ton didactic.

— Oh, a răspuns don Juan, ca şi cum don Genaro ar fi explicat ceva.

Am traversat valea îngustă şi verde şi am urcat pe munţii dinspre est. După-masă, ne-am oprit în sfârşit pe platoul unei terase care dădea spre o vale înaltă spre sud. Vegetaţia se schimbase în mod radical. În jurul nostru erau multe dealuri erodate. Terenul din vale şi de pe pantele dealurilor era parcelat şi cultivat; cu toate acestea, întreaga scenă îmi dădea senzaţia de pustiu.

Soarele asfinţise deja spre sud-vest. Don Juan şi don Genaro ne-a chemat spre marginea nordică a platoului. De acolo vederea era sublimă. Spre nord se întindeau nenumărate văi şi munţi, iar spre vest era un şir de coame stâncoase înalte. Lumina soarelui se reflecta pe munţii îndepărtaţi dinspre nord şi îi colora în portocaliu, la fel

cum arăta şi culoarea pilcurilor de nori dinspre vest. Peisajul, în pofida frumuseţii sale, era trist şi singuratic.

Don Juan mi-a înmânat carneţelul, dar nu-mi venea să iau notiţe. Ne-am aşezat în semicerc, cu don Juan şi don Genaro la capete.

— Ai început drumul cunoaşterii scriind şi o să termini în acelaşi mod, a spus don Juan.

Toţi m-au îndemnat să-l ascult, ca şi cum scrisul meu ar fi fost esenţial.

— Eşti chiar la capăt, Carlito, a spus brusc don Genaro. Şi tu şi Pablito.

Vocea lui era blândă. Fără tonul său glumeţ, suna bun şi îngrijorat.

— Alţi luptători călătorind în necunoscut au stat chiar pe acest loc, a continuat el. Ei vă urează amândurora mult noroc.

Am simţit o undă în jurul meu, de parcă aerul ar fi fost jumătate solid şi ceva ar fi creat o undă prin el.

— Noi, toţi de aici, vă urăm succes, a spus.

Nestor ne-a îmbrăţişat pe Pablito şi pe mine şi apoi s-a dat la o parte.

— Mai avem încă puţin timp, a spus don Genaro, privind la cer. Şi apoi, întorcându-se spre Nestor, a întrebat: Ce ar trebui să facem între timp?

— Ar trebui să râdem şi să ne bucurăm, a răspuns Nestor zglobiu.

I-am spus lui don Juan că mi-era frică de ceea ce mă aştepta şi că în mod sigur am fost păcălit să fac toate astea; eu, care nu-mi imaginasem niciodată că ar fi putut exista situaţii ca cea prin care trecuserăm eu şi Pablito. Am spus că ceva cu adevărat înfricoşător a pus stăpânire pe mine şi, încetul cu încetul, m-a împins până când am ajuns să fac faţă unei situaţii poate mai rele ca moartea.

— Te plângi, a spus don Juan sec. Îţi pare rău pentru tine până în ultima clipă.

Au râs toţi. Avea dreptate. Ce îndemn invincibil! Şi crezusem că îl eliminasem din viaţa mea. I-am rugat pe toţi să-mi ierte idioţeniile.

— Nu-ţi cere scuze, mi-a spus don Juan. Scuzele n-au sens. Ceea ce contează cu adevărat este să fii un luptător impecabil în acest loc unic al puterii. Locul acesta a găzduit cei mai buni luptători. Fii la fel de bun ca ei.

Apoi se adresă şi lui Pablito şi mie.

— Ştiţi deja că aceasta este ultima sarcină în care vom fi împreună, a spus. Veţi intra în „nagual” şi „tonal” doar prin forţa puterii voastre personale. Eu şi Genaro suntem aici doar ca să vă spunem rămas bun. Puterea a decis ca Nestor să fie martor. Aşa să fie.

În acelaşi timp, asta va fi şi ultima intersectare a drumurilor voastre de care ne îngrijim eu şi Genaro. O dată ce aţi intrat singuri în necunoscut, nu mai depinde de noi să vă aducem înapoi, astfel încât este necesară o decizie; trebuie să vă decideţi dacă vă întoarceţi sau nu. Noi avem încredere că aveţi forţa necesară pentru a vă întoarce, dacă alegeţi s-o faceţi. În noaptea aceea aţi fost perfect capabili, la unison sau separat, să înlăturaţi aliatul care altfel, v-ar fi zdrobit. Acela a fost testul vostru de forţă.

Trebuie să adaug că puţini luptători au supravieţuit acelei întâlniri cu necunoscutul pe care o veţi avea voi; nu atât pentru că este greu cât pentru că „nagualul” este ademenitor dincolo de orice închipuire, şi luptătorii care călătoresc în el află că reîntoarcerea în „tonal”, sau în lumea ordinii, a zgomotului şi a durerii este un lucru foarte neatrăgător.

Decizia de a rămâne sau a te întoarce este luată de ceva din noi care nu este nici „raţiunea”, nici dorinţa, ci „voinţa” noastră, astfel încât nu există niciun mod de a cunoaşte dinainte ce se va întâmpla.

Dacă alegeţi să nu vă întoarceţi, veţi dispărea ca şi cum v-ar fi înghiţit pământul. Dar dacă alegeţi să vă întoarceţi pe acest pământ, va trebui să aşteptaţi ca nişte adevăraţi luptători, până când vor fi rezolvate sarcinile voastre. O dată ce vor fi terminate, cu succes sau nu, veţi deţine comanda asupra totalităţii voastre.

Don Juan a făcut o pauză de o clipă. Don Genaro m-a

privit şi mi-a făcut cu ochiul.

— Carlito vrea să ştie ce înseamnă să ai comanda asupra totalităţii sinelui, a spus şi toţi au râs.

Avea dreptate. În alte circumstanţe aş fi întrebat asta; totuşi situaţia era prea solemnă pentru a pune întrebări.

— Înseamnă că luptătorul a întâlnit în sfârşit puterea, a spus don Juan. Nimeni nu poate spune ce va face cu ea fiecare luptător; probabil că voi veţi circula liniştiţi şi neobservaţi pe suprafaţa pământului, sau poate că veţi deveni nişte oameni huliţi, sau buni, sau de notorietate. Toate astea depind de desăvârşirea şi libertatea spiritului vostru.

Totuşi, lucrul important este sarcina voastră. Aceasta este moştenirea dată de un profesor şi un binefăcător ucenicilor lor. Mă rog ca voi doi să reuşiţi să vă duceţi sarcinile la bun sfârşit.

— Aşteptarea în vederea îndeplinirii acelei sarcini este o aşteptare foarte specială, a spus brusc don Genaro. Şi o să vă spun povestea unei bande de luptători care au trăit altă dată în munţi, undeva în direcţia aceea.

A arătat cu indiferenţă înspre răsărit, dar după un moment de ezitare, a părut să-şi schimbe gândul, s-a ridicat şi a arătat spre munţii îndepărtaţi din nord.

— Nu. Au trăit în direcţia aceea, a spus, privindu-mă şi zâmbind cu un aer atotştiutor. Exact la o sută treizeci şi cinci de kilometri de aici.

Don Genaro mă imita probabil. Avea gura şi fruntea contractate, mâinile le strângea bine la piept, ţinând ceva imaginar, probabil carneţelul meu. Avea o poziţie foarte ridicolă. Întâlnisem odată un erudit german, un sinolog, care arăta exact la fel. Gândul că de mult timp imitam inconştient grimasele sinologului german era foarte comic pentru mine. Am râs de propria mea persoană. Părea să fie o glumă adresată doar mie.

Don Genaro s-a aşezat iar şi a continuat povestea.

— Ori de câte ori se credea că un membru al acestui grup de luptători a comis o faptă împotriva regulilor lor,

soarta lui era supusă deciziei celorlalţi. Vinovatul trebuia întâi să explice motivele pentru care făcuse ceea ce făcuse. Camarazii lui trebuiau să-l asculte; şi apoi ori se despărţeau pentru că găseau motivele convingătoare, ori se aliniau cu armele lor chiar la marginea unui platou foarte asemănător cu acesta unde stăm acum, gata să dea curs sentinţei de execuţie, pentru că-i găseau motivele inacceptabile. În acest caz, luptătorul condamnat trebuia să spună la revedere vechilor săi camarazi şi începea execuţia.

Don Genaro ne-a privit pe mine şi pe Pablito, ca şi cum ar fi aşteptat un semn din partea noastră. Apoi, s-a întors spre Nestor.

— Poate că martorul nostru ne poate spune ce are de-a face povestea cu aceştia doi, i-a spus lui Nestor.

Acesta a zâmbit timid şi a părut că se cufundă în gânduri pentru o clipă.

— Martorul nu are nicio idee, a spus şi a izbucnit într-un chicotit nervos.

Don Genaro i-a rugat pe toţi să se ridice şi să meargă cu el până la marginea de vest a platoului.

Era o pantă moale spre baza văii, apoi urma o porţiune îngustă de teren drept, care se termina cu o crăpătură ce părea să fie un canal de scurgere a apei de ploaie.

— Exact unde este canalul acela, se găsea un rând de copaci pe muntele din poveste, a spus el. Dincolo de acel punct era un codru des. După ce-şi lua rămas bun de la camarazii săi, luptătorul condamnat trebuia să înceapă să coboare pe pantă spre copaci Camarazii lui îşi pregăteau armele şi îl ţinteau. Dacă nu trăgea niciunul, sau dacă luptătorul supravieţuia rănilor şi ajungea la marginea copacilor era liber.

Ne-am întors la locul unde stătusem.

— Dar acum, martore? l-a întrebat el pe Nestor. Poţi spune?

Nestor era personificarea nervozităţii. Şi-a scos pălăria şi s-a scărpinat în cap. Apoi şi-a ascuns faţa în

mâini.

— De unde poate şti bietul martor? a răspuns el în final, pe un ton provocator şi a râs cu ceilalţi.

— Se spune că au fost oameni care au trecut fără să fie atinşi a continuat don Genaro. Să spunem că puterea lor personală le-a afectat camarazii. A trecut o undă printre ei atunci când au ţintit şi n-a îndrăznit niciunul să-şi folosească arma. Sau poate că îl venerau pentru bravura sa şi nu-l puteau răni.

Don Genaro m-a privit şi apoi l-a privit pe Pablito.

— Exista o condiţie prestabilită pentru mersul până la acei copaci, a continuat el. Luptătorul trebuia să meargă calm, neafectat. Paşii lui trebuiau să fie siguri şi fermi, ochii lui să privească drept înainte, liniştiţi. El trebuia să coboare fără să se împiedice, fără să se întoarcă să se uite înapoi şi, mai presus de toate, fără să fugă.

Don Genaro a făcut o pauză; Pablito consimţea la cuvintele sale, dând din cap.

— Dacă voi doi vă decideţi să vă întoarceţi pe acest pământ, a spus don Genaro, va trebui să aşteptaţi ca nişte adevăraţi luptători până când sarcinile voastre vor fi îndeplinite. Aşteptarea aceea este foarte asemănătoare cu mersul luptătorului din poveste. Vedeţi, luptătorul nu mai avea la dispoziţie timp uman şi la fel sunteţi şi voi. Singura diferenţă constă în cine ţinteşte în voi. Cei care ţinteau în luptător erau chiar camarazii lui. Dar ceea ce vă ţinteşte pe voi este necunoscutul. Singura voastră şansă este să fiţi desăvârşiţi. Trebuie să aşteptaţi fără să vă uitaţi înapoi. Trebuie să aşteptaţi fără să cereţi recompense. Şi trebuie să vă folosiţi toată puterea personală pentru realizarea sarcinilor.

Dacă nu acţionaţi ireproşabil, dacă începeţi să tremuraţi şi să deveniţi disperaţi şi neliniştiţi, veţi fi loviţi fără milă de ţintaşii rapizi din necunoscut.

Dacă, pe de altă parte, desăvârşirea şi puterea voastră personală sunt atât de dezvoltate încât sunteţi capabili să vă realizaţi sarcinile, atunci veţi obţine promisiunea puterii. Şi care este acea promisiune? veţi

întreba. Este o promisiune pe care puterea o face oamenilor, ca fiinţe luminoase. Fiecare luptător are o soartă diferită, aşa că nu există nicio modalitate de a vă spune care va fi acea promisiune pentru fiecare dintre voi.

Soarele era gata să apună. Culoarea portocaliu-deschis de pe munţii din depărtare se mai întunecase. Peisajul îmi dădea impresia unei lumi pustii aflate în bătaia vântului.

— Aţi învăţat că coloana vertebrală a unui luptător este să fie modest şi eficient, a spus don Genaro şi vocea lui m-a făcut să tresar. Aţi învăţat să acţionaţi fără să aşteptaţi vreo recompensă în schimb. Acum vă spun că pentru a rezista la ceea ce se află în faţa voastră în ziua aceasta, veţi avea nevoie de toată răbdarea de care sunteţi capabili.

Am simţit un şoc în stomac. Pablito a început să tremure liniştit.

— Un luptător trebuie să fie întotdeauna gata, a continuat don Genaro. Soarta noastră, a celor de aici, a fost să aflăm că suntem prizonieri ai puterii. Nimeni nu ştie de ce noi şi nu alţii, dar ce mare noroc!

Don Genaro s-a oprit din vorbă, aplecându-şi capul ca şi cum ar fi fost extenuat. Aceasta fusese prima oară când îl auzeam vorbind astfel.

— Este obligatoriu aici ca un luptător să-şi ia la revedere de la toţi cei prezenţi şi de la toţi pe care îi lasă în urmă, a spus brusc don Juan. El trebuie să facă asta cu cuvintele sale şi cu voce tare, astfel încât vocea lui să rămână pentru totdeauna în acest loc al puterii.

Vocea lui don Juan a generat o altă dimensiune a stării mele din acel moment. Conversaţia noastră din maşină a devenit şi mai sfâşietoare. Câtă dreptate avea când spusese că peisajul din jurul nostru era doar un miraj şi că explicaţia vrăjitorilor dă o lovitură pe care nimeni n-o poate para. Auzisem explicaţia vrăjitorilor şi percepusem premisele ei; şi iată că eram acolo, mai gol şi mai neajutorat ca niciodată. Nimic din ce făcusem vreodată, nimic din ce-mi imaginasem vreodată nu se putea compara

cu singurătatea şi dorul acelui moment. Explicaţia vrăjitorilor mă lăsase chiar şi fără „raţiunea” mea. Don Juan avea iar dreptate când spunea că un luptător nu poate evita durerea şi mâhnirea, ci numai perseverenţa de a se complace în ele. În acel moment, tristeţea mea era de nedepăşit. Nu mă puteam ridica să-mi iau la revedere de la cei cu care împărţisem meandrele sorţii. Le-am mai spus lui don Juan şi lui don Genaro că făcusem un pact cu cineva să murim împreună şi că spiritul meu nu putea suporta să plece singur.

— Toţi suntem singuri, Carlito, a spus încet don Genaro. Asta este condiţia noastră.

Am simţit în gât chinul dragostei mele de viaţă şi pentru cei apropiaţi mie şi am refuzat să le spun la revedere.

— Suntem singuri, a spus don Juan. Dar să mori singur nu înseamnă să mori în singurătate.

Vocea lui era înăbuşită şi camuflată, ca o tuse. Pablito plângea în tăcere. Apoi s-a ridicat şi a vorbit. Nu era un discurs sau un testament. El le-a mulţumit lui don Juan şi lui don Genaro cu voce clară pentru bunătatea lor. S-a întors spre Nestor şi i-a mulţumit pentru prilejul pe care i-l dăduse de a avea grijă de el. Şi-a şters lacrimile cu mâneca.

— Ce lucru minunat este să te afli în această lume frumoasă! În acest timp minunat! a exclamat şi a oftat.

Starea lui era copleşitoare.

— Dacă nu mă-ntorc, te rog ca o ultimă favoare să-i ajuţi pe cei care au împărtăşit soarta mea, i-a spus el lui don Genaro.

Apoi s-a întors spre vest, în direcţia casei sale. Corpul lui subţire se cutremura de plâns. A alergat spre marginea platoului cu braţele întinse, de parcă ar fi îmbrăţişat pe cineva. Buzele i se mişcau, părea că vorbeşte cu voce scăzută.

M-am uitat în altă parte. Nu voiam să aud ce spunea Pablito.

S-a întors unde stăteam, s-a prăbuşit lângă mine şi şi-

a plecat capul.

Eram incapabil să spun ceva. Dar o forţă exterioară a părut că ia comanda şi m-a făcut să mă ridic şi mi-am spus şi eu tristeţea şi mulţumirile.

Am tăcut iar toţi. Un vânt şuiera uşor dinspre nord, suflându-mi în faţă. Don Juan m-a privit. Nu văzusem niciodată atâta bunătate în ochii lui. Mi-a spus că un luptător îşi ia la revedere mulţumind tuturor celor care au avut un gest de bunătate sau de grijă pentru el şi că trebuia să-mi exprim gratitudinea nu numai lor, dar şi celor care avuseseră grijă de mine şi mă ajutaseră pe drum.

M-am întors cu faţa spre nord-vest, spre Los Angeles, şi toată sentimentalitatea sufletului meu a ţâşnit din mine. Ce eliberare purificatoare era să-mi ascult mulţumirile!

M-am aşezat iar. Nimeni nu mă privea.

— Un luptător ia notă de durerea sa, dar nu se complace niciodată în ea, a spus don Juan. Astfel, starea luptătorului care intră în necunoscut nu este una de tristeţe; dimpotrivă, el este voios, pentru că se simte modest, datorită marelui său noroc, încrezător că spiritul lui este desăvârşit şi, mai presus de toate, absolut conştient de eficienţa lui. Voioşia unui luptător provine din faptul că el şi-a acceptat soarta şi din faptul că a prevăzut bine ceea ce-i stă în cale.

A urmat o pauză lungă. Tristeţea mea era monumentală. Voiam să fac ceva ca să ies din starea aceasta.

— Martore, te rog, dă glas prinzătorului tău de spirite, i-a spus don Genaro lui Nestor.

Am auzit sunetul lung şi lugubru al instrumentului lui Nestor.

Pablito aproape că a dat în isterie de râs şi la fel şi don Juan şi don Genaro. Am simţit un miros specific şi mi-am dat seama că Nestor trăsese un vânt. Expresia de extremă seriozitate de pe faţa lui era extrem de caraghioasă. N-o făcuse din glumă, ci pentru că nu avea prinzătorul de spirite la el. Se descurcase şi el în cel mai bun mod în care putuse.

Toţi au râs cu poftă. Cu câtă uşurinţă treceau de la situaţii sublime la unele complet groteşti!

Pablito s-a întors brusc către mine. Voia să ştie dacă eram poet, dar înainte să-i pot răspunde la întrebare, don Genaro a făcut o poezioară:

— Carlito este rece, zău; el e un pic poet, ţicnit şi nătărău, a spus.

Toţi au izbucnit iar în râs.

— Aşa mai merge, a spus don Juan. Şi acum, înainte ca eu şi Genaro să ne luăm la revedere, voi doi puteţi spune orice doriţi. S-ar putea să fie ultima dată când mai puteţi da glas vreunui cuvânt.

Pablito a clătinat din cap, dar eu aveam ceva de spus. Am vrut să-mi exprim admiraţia şi veneraţia mea faţă de calmul minunat al spiritului de luptător al lui don Genaro şi al lui don Juan. Dar m-am lăsat prins de cuvinte şi n-am ajuns să spun nimic; ba mai rău, am ajuns să par iar că mă plâng.

Don Juan a dat din cap şi a pocnit din buze a dezaprobare. Am râs involuntar; totuşi, nu conta că irosisem şansa de a le spune admiraţia mea. O senzaţie foarte ciudată a început să pună stăpânire pe mine. Aveam un simţ al voioşiei şi bucuriei, o libertate totală, care m-a făcut să râd. Le-am spus lui don Juan şi don Genaro că nu dădeam niciun ban pe întâlnirea cu „necunoscutul”, că eram fericit şi complet, şi că dacă muream sau trăiam nu avea importanţă pentru mine în acel moment.

Don Juan şi don Genaro păreau foarte fericiţi de afirmaţiile mele chiar mai mult decât mine. Don Juan şi-a lovit coapsa şi a râs. Don Genaro şi-a aruncat pălăria pe jos şi a ţipat de parcă ar fi călărit un cal sălbatic.

— Am râs şi ne-am veselit în timp ce am aşteptat, exact aşa cum a recomandat martorul, a spus brusc don Genaro. Dar este o condiţie firească a ordinii ca acest lucru să aibă şi un sfârşit.

A privit cerul.

— Este aproape timpul să ne despărţim ca luptătorii din poveste. Dar înainte să o luăm pe drumuri separate,

trebuie să vă spun un ultim lucru. Am de gând să vă dezvălui un secret de luptător. Poate că-i puteţi spune predilecţia unui luptător.

Mi s-a adresat mie în mod special şi mi-a amintit că odată îi spusesem că viaţa unui luptător este rece şi singuratică şi golită de sentimente. El a adăugat chiar că şi în acel moment eram convins de lucrul acesta.

— Viaţa unui luptător nu poate fi rece şi singuratică şi lipsită de sentimente, a spus, pentru că se bazează pe afecţiunea şi devotamentul lui, consacrarea sa celor iubiţi. Şi cine, poţi întreba, este cel iubit? O să-ţi arăt acum.

Don Genaro s-a ridicat îndreptându-se uşor spre o zonă perfect plată aflată în faţa noastră, la vreo trei metri. Acolo a făcut un gest ciudat. Şi-a mişcat mâinile ca şi cum şi-ar fi îndepărtat praful de pe piept şi stomac. Apoi s-a întâmplat un lucru ciudat. Prin el a trecut o izbucnire aproape imperceptibilă de lumină; venea din sol şi părea că-i învăluie corpul întreg. A făcut un fel de piruetă pe spate, mai exact un salt pe spate, şi a aterizat pe piept şi braţe. Mişcarea lui fusese executată cu atâta precizie şi dexteritate, încât părea o fiinţă lipsită de greutate, o creatură ca un vierme, care s-a răsucit în el. Fiind la sol, a executat o serie de mişcări nepământeşti. A alunecat doar la câţiva centimetri deasupra solului, sau s-a rostogolit pe jos, de parcă ar fi fost pe o minge; sau a înotat pe sol, descriind cercuri şi întorcându-se cu uşurinţa şi agilitatea unui ţipar care înoată în ocean.

La un moment dat, ochii mei au început să se încrucişeze şi apoi, fără nicio tranziţie, urmăream o minge luminoasă alunecând înainte şi înapoi pe ceva care părea să fie terenul unui patinoar cu o mie de lumini strălucitoare.

Viziunea era sublimă. Apoi mingea de foc s-a oprit şi a rămas nemişcată. O voce m-a trezit şi mi-a abătut atenţia. Era don Juan care vorbea. La început nu puteam distinge ce spunea. Am privit iar la mingea de foc, dar l-am putut distinge doar pe don Genaro culcat pe sol, cu mâinile şi picioarele întinse.

Vocea lui don Juan era foarte limpede. Părea să declanşeze ceva în mine şi am început să scriu.

— Iubirea lui Genaro este lumea, a spus. El îmbrăţişează acum acest pământ enorm, dar deoarece este atât de mic, tot ce poate face este să înoate în el. Dar pământul ştie că Genaro îl iubeşte şi îi dăruie grija lui. De aceea, viaţa lui Genaro este plină până la refuz şi starea lui, oricare ar fi, va fi totală. Genaro dăinuie pe drumurile dragostei sale şi, oriunde se trezeşte, este complet.

Don Juan s-a ghemuit în faţa noastră. A mângâiat gentil solul.

— Asta este predilecţia a doi luptători, a spus. Acest pământ, această lume. Pentru un luptător nu poate exista iubire mai mare.

Don Genaro s-a ridicat şi s-a ghemuit lângă don Juan pentru o clipă, în timp ce amândoi ne fixau cu privirea, apoi s-au aşezat la unison, cu picioarele încrucişate.

— Doar dacă iubeşti pământul acesta cu pasiune neîncetată, îţi poţi elibera tristeţea, a spus don Juan. Un luptător este întotdeauna voios, pentru că iubirea lui este nealterabilă şi ţinta ei, pământul, îl îmbrăţişează şi-i dăruieşte cadouri de neconceput. Tristeţea aparţine doar acelora care urăsc chiar lucrul care dă adăpost fiinţei lor.

Don Juan a mângâiat iar pământul cu tandreţe.

— Această fiinţă minunată, care este vie până în cele mai adânci cotloane şi înţelege orice sentiment, m-a răcorit, m-a lecuit de durerile mele şi, în final, când am înţeles total dragostea mea pentru ea, m-a învăţat libertatea.

A făcut o pauză. Tăcerea din jurul nostru era înspăimântătoare. Vântul şuiera uşor şi apoi am auzit lătratul unui câine în depărtare.

— Ascultă lătratul acela, a continuat don Juan. Acesta este modul în care mă ajută pământul să-ţi clarific această ultimă idee. Lătratul acela este cel mai trist lucru pe care-l poţi auzi.

Am rămas tăcuţi o vreme. Lătratul acelui câine singuratic era atât de trist şi liniştea din jurul nostru atât

de intensă, încât m-a cuprins un chin amorţitor. M-a făcut să mă gândesc la propria mea viaţă, la tristeţea mea, la faptul că nu ştiam unde să mă duc, ce să fac.

— Lătratul acelui câine este vocea nocturnă a unui om, a spus don Juan. Vine dintr-o casă din valea aceea spre sud. Un om îşi strigă prin câinele său, deoarece sunt tovarăşi pe viaţă, tristeţea şi plictiseala. El se roagă morţii să vină să-l scape de lanţurile mohorâte şi sumbre ale vieţii sale.

Cuvintele lui don Juan se agăţaseră de o idee foarte tulburătoare din mine. Am simţit că-mi vorbea direct mie.

— Lătratul acela şi tristeţea pe care o creează vorbesc de sentimentele oamenilor, a continuat el. Oameni pentru care întreaga viaţă a fost ca o după-amiază de duminică, o după-amiază care nu a fost chiar mizerabilă, dar destul de fierbinte şi mohorâtă şi lipsită de confort. Ei au transpirat şi s-au agitat mult. N-au ştiut unde să se ducă, sau ce să facă. După-amiaza aceea i-a lăsat doar cu ideea enervărilor meschine şi a plictiselii şi apoi, brusc, s-a terminat; era deja noapte.

El a reluat o poveste pe care i-o spusesem eu, despre un bărbat de şaptezeci şi doi de ani care se plângea că viaţa lui a fost atât de scurtă, că i se părea că doar cu o zi înainte fusese copil. Bărbatul îmi spusese: „Îmi amintesc de pijamaua pe care o purtam la zece ani. Parcă a trecut doar o zi. Unde s-a dus timpul?”

— Antidotul care ucide otrava aceea este aici, a spus don Juan mângâind pământul. Explicaţia vrăjitorilor nu poate elibera deloc spiritul. Uitaţi-vă la voi doi. Aţi ajuns la explicaţia vrăjitorilor, dar nu are nicio importanţă că o ştiţi. Sunteţi mai singuri ca niciodată, pentru că fără dragostea neclintită faţă de fiinţa care vă dă adăpost, singurătatea înseamnă solitudine.

Doar dragostea pentru acea fiinţă splendidă poate da libertate spiritului unui luptător; şi libertatea este voioşie, competenţă şi renunţare în faţa oricăror adversităţi. Asta este ultima lecţie. Este lăsată întotdeauna pentru ultimul moment, pentru momentul de solitudine totală, când un

om se află fată în fată cu moartea sa şi cu solitudinea sa. Doar atunci are sens.

Don Juan şi don Genaro s-au ridicat şi şi-au întins braţele şi spatele, de parcă statul jos le-ar fi amorţit corpurile. Inima a început să-mi bată repede. Ne-au pus pe mine şi pe Pablito să ne ridicăm.

— Asfinţitul este crăpătura dintre lumi, a spus don Juan. Este uşa spre necunoscut.

A indicat cu o mişcare învăluitoare a mâinii platoul pe care stăteam.

— Acesta este platoul din faţa acelei uşi. Apoi a arătat spre marginea de nord a platoului.

— Acolo este uşa. Dincolo este un abis şi dincolo de acest abis este necunoscutul.

Don Juan şi don Genaro s-au întors apoi spre Pablito şi i-au spus la revedere. Ochii lui Pablito erau dilataţi şi ficşi; lacrimile îi şiroiau pe obraji.

Am auzit vocea lui don Genaro spunându-mi la revedere, dar n-am auzit-o pe a lui don Juan.

Don Juan şi don Genaro s-au îndreptat spre Pablito şi i-au şoptit scurt în urechi. Apoi au venit la mine. Dar înainte să-mi fi şoptit ceva, am avut deja sentimentul acela aparte de disociere.

— Acum vom fi ca praful de pe drum, a spus don Genaro. Poate că, într-o zi, o să vă intre din nou în ochi.

Don Juan şi don Genaro s-au dat înapoi, părând că se contopesc cu întunericul. Pablito mă ţinea de antebraţ şi ne-am luat rămas bun. Apoi un îndemn ciudat, o forţă, m-a făcut să alerg cu el spre marginea nordică a platoului. I-am simţit braţul ţinându-l pe al meu în timp ce săream, apoi am fost singur.

Despre autor

Născut la 25 decembrie 1931 la Sao Paolo, Carlos Castaneda a studiat antropologia la Universitatea Californiană din Los Angeles, pe care a absolvit-o în 1962.

În anul 1964 a terminat stagiul de pregătire aprofundată (MA), iar în 1970 şi-a luat doctoratul în antropologie. Era încă student când s-a supus unui proces de iniţiere pentru a deveni un om al cunoaşterii, proces în care l-a avut ca maestru pe don Juan. Experienţele trăite cu acest prilej sunt relatate în mai multe cărţi.